SURINAME EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

De rechtsorde in het Koninkrijk der Nederlanden

de basisregelingen

Herziene druk 1960 van Schakels

S 31/NA 26

UITGAVE VAN HET KABINET VAN DE VICE-MINISTER PRESIDENT, PLEIN 1, 'S-GRAVENHAGE

Jaargang 1960 - S 39 NA 32

INHOUD:

DE NIEUWE RECHTSORDE

IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

(de basisregelingen)

Voorwoord voor de eerste druk

De belangstelling voor Suriname en de Nederlandse Antillen binnen het verband van het Koninkrijk neemt in verheugende mate toe. Dit blijkt duidelijk uit het feit, dat verschillende in "Schakels" verschenen publicaties uitverkocht zijn.

Verwacht mag worden, dat de hierbij aangeboden samenbundeling van de basiswetgeving der drie landen eveneens spoedig zijn weg zal vinden.

Van het Statuut werd de officiële toelichting opgenomen.

Van de Grondwet zijn enige in 1956 tot stand gekomen wijzigingen bij Rijkswet aangebracht, d.w.z. met medewerking van Suriname en de Nederlandse Antillen op grond van het bepaalde in artikel 45 van het Statuut.

De beide Staatsregelingen, de Reglementen voor de Gouverneur en de defensiewetten zijn krachtens het bepaalde in het 4e lid van artikel 59 van het Statuut aangepast aan het Statuut bij Algemene Maatregel van Rijksbestuur, dus in samenwerking met de regeringen van Suriname en van de Nederlandse Antillen. De beide Staatsregelingen kunnen voortaan bij landsverordening worden gewijzigd met in achtneming van het bepaalde in artikel 44 van het Statuut.

De Reglementen voor de Gouverneur en de defensiewetten zijn Rijkswetten; zij kunnen voortaan worden gewijzigd volgens de procedure voorgeschreven in de artikelen 15–21 van het Statuut.

DRS. A. JONKERS

Chef der Directie Suriname en Nederlandse Antillen van het Ministerie van Zaken Overzee.

Voorwoord voor de tweede druk

In het Voorwoord van de 1e in maart 1959 verschenen uitgave van de samenbundeling van de basiswetgeving der drie landen werd de verwachting uitgesproken dat dit boekje spoedig zijn weg zou vinden. Inderdaad is evenals verschillende in „Schakels" verschenen publicaties ook deze bundel thans reeds uitverkocht. Een bewijs te meer voor de toegenomen belangstelling voor Suriname en de Nederlandse Antillen binnen het verband van het Koninkrijk.

In deze tweede druk wordt tegemoet gekomen aan de wens ook de Eilandenregeling Nederlandse Antillen in de bundel op te nemen. Deze regeling is voor de eerste maal vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur, doch kan bij landsverordening worden gewijzigd.

1 juli 1960.

DRS. A. JONKERS

Raadadviseur in Algemene Dienst,
Hoofd van het Kabinet van de Vice-Minister-President.

PROCLAMATIE van 29 december 1954, houdende plechtige afkondiging van de nieuwe rechtsorde voor het Koninkrijk, zoals deze is vervat in het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en van de acte van bevestiging van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. Stb. 596.

WIJ, JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.,

Op heden de vijftiende december negentienhonderd vier en vijftig, in plechtige bijeenkomst in de Ridderzaal te 's-Gravenhage;

Gelet op artikel 218 van de Grondwet en op artikel 61 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden;

Overwegende,

dat een nieuwe rechtsorde voor het Koninkrijk der Nederlanden is neergelegd in een Statuut, dat is opgesteld door de uit vertegenwoordigers der bevolkingen van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen samengestelde Conferentie Nederland–Suriname–Nederlandse Antillen;

dat het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden vrijwillig langs democratische weg is aanvaard:

a. door Nederland bij de wet van 28 October 1954, na goedkeuring in elk der Kamers van de Staten-Generaal met een meerderheid van meer dan twee derden der uitgebrachte stemmen;

b. door Suriname bij besluit van de Staten van 9 September 1954 met een meerderheid van meer dan twee derden der uitgebrachte stemmen;

c. door de Nederlandse Antillen bij besluit van de Staten van 26 Augustus 1954 met een meerderheid van meer dan twee derden der uitgebrachte stemmen;

dat hiermede de nieuwe rechtsorde, zoals deze in genoemd Statuut is vervat, overeenkomstig het eerste lid van artikel 218 van de Grondwet is aanvaard en dat mitsdien die nieuwe rechtsorde door Ons kan worden bevestigd;

dat het door Ons bevestigde Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden krachtens vorenaangehaalde bepalingen plechtig dient te worden afgekondigd in het gehele Koninkrijk;

BEVESTIGEN

de nieuwe rechtsorde, zoals deze is vervat in het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden;

BEVELEN

dat het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden zal worden afgekondigd op 29 December 1954;

a. in Nederland door plaatsing van deze acte en van het Statuut bij proclamatie in het Staatsblad en in een buitengewoon nummer van de Nederlandse Staatscourant, verschijnende des namiddags te 2.30 uur;

b. in Suriname door voorlezing van deze acte in een plechtige buitengewone vergadering van de Staten des voormiddags te 9 uur en opneming daarvan en van het Statuut bij proclamatie in het Gouvernementsblad en in een buitengewoon nummer van het Gouvernements-advertentieblad;

c. in de Nederlandse Antillen door voorlezing van deze acte in een plechtige buitengewone openbare vergadering van de Staten des voormiddags te 10 uur en opneming daarvan en van het Statuut bij proclamatie in het Publicatieblad en in een buitengewoon nummer van de Curaçaosche Courant;

d. in Nieuw-Guinea door plaatsing van deze acte en van het Statuut bij proclamatie in het Gouvernementsblad en in een buitengewoon nummer van het Officieel Nieuwsblad, verschijnende des avonds te 11.30 uur;

dat van deze acte, in drievoud opgemaakt, met Onze handtekening bekrachtigd, van het grootzegel van het Koninkrijk der Nederlanden voorzien, een exemplaar in het Kabinet der Koningin zal worden bewaard en een exemplaar zal worden nedergelegd in de archieven van Suriname en van de Nederlandse Antillen en dat authentieke afschriften van deze acte zullen worden gezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal, de Staten van Suriname en van de Nederlandse Antillen en aan de Gouverneur van Nieuw-Guinea.

Gedaan te 's-Gravenhage op de 15de December 1954.

JULIANA.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,

W. DREES

De Minister van Overzeese Rijksdelen,

W. J. A. KERNKAMP

In tegenwoordigheid van:

A. CURRIE

Minister-President,
Minister van Algemene Zaken en van
Binnenlandse Zaken van Suriname.

E. JONCKHEER

Minister-President,
Minister van Algemene Zaken van
de Nederlandse Antillen.

STATUUT VOOR HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

(Stb. 1954 nr. 596, G.B. nr. 172, P.B. nr. 121)

Preambule

Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen, overwegende dat zij uit vrije wil verklaard hebben in het Koninkrijk der Nederlanden een nieuwe rechtsorde te aanvaarden, waaraan zij de eigen belangen zelfstandig behartigen en op voet van gelijkwaardigheid de gemeenschappelijke belangen verzorgen en wederkerig bijstand verlenen, hebben besloten in gemeen overleg het Statuut voor het Koninkrijk als volgt vast te stellen.

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

De Kroon van het Koninkrijk wordt erfelijk gedragen door Hare Majesteit Juliana, Prinses van Oranje-Nassau en bij opvolging door Hare wettige opvolgers.

Artikel 2

1. De Koning voert de Regering van het Koninkrijk en van elk der landen. Hij is onschendbaar, de Ministers zijn verantwoordelijk.

2. De Koning wordt in Suriname en de Nederlandse Antillen vertegenwoordigd door de Gouverneur. De bevoegdheden, verplichtingen en verantwoordelijkheid van de Gouverneur als vertegenwoordiger van de Regering van het Koninkrijk worden geregeld bij Rijkswet of in de daarvoor in aanmerking komende gevallen bij algemene maatregel van Rijksbestuur

3. De Rijkswet regelt hetgeen verband houdt met de benoeming en het ontslag van de Gouverneur. De benoeming en het ontslag geschieden door de Koning als hoofd van het Koninkrijk.

Artikel 3

1. Onverminderd hetgeen elders in het Statuut is bepaald, zijn aangelegenheden van het Koninkrijk:

a. de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk;

b. de buitenlandse betrekkingen;

c. het Nederlanderschap;

d. de regeling van de ridderorden, alsmede van de vlag en het wapen van het Koninkrijk;

e. de regeling van de nationaliteit van schepen en het stellen van eisen met betrekking tot de veiligheid en de navigatie van zeeschepen, die de vlag van het Koninkrijk voeren, met uitzondering van zeilschepen;

f. het toezicht op de algemene regelen betreffende de toelating en uitzetting van Nederlanders;

g. het stellen van algemene voorwaarden voor toelating en uitzetting van vreemdelingen;

h. de uitlevering.

2. Andere onderwerpen kunnen in gemeen overleg tot aangelegenheden van het Koninkrijk worden verklaard.

Artikel 55 is daarbij van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4

1. De Koninklijke macht wordt in aangelegenheden van het Koninkrijk uitgeoefend door de Koning als hoofd van het Koninkrijk.

2. De wetgevende macht wordt in aangelegenheden van het Koninkrijk uitgeoefend door de wetgever van het Koninkrijk. Bij voorstellen van Rijkswet vindt de behandeling plaats met inachtneming van de artikelen 15 t/m 21.

Artikel 5

1. Het Koningschap met de troonopvolging, de in het Statuut genoemde organen van het Koninkrijk, de uitoefening van de Koninklijke en de wetgevende macht in aangelegenheden van het Koninkrijk worden voor zover het Statuut hierin niet voorziet geregeld in de Grondwet voor het Koninkrijk.

2. De Grondwet neemt de bepalingen van het Statuut in acht.

3. Op een voorstel tot verandering in de Grondwet, houdende bepalingen betreffende aangelegenheden van het Koninkrijk, alsmede op het ontwerp van wet, dat er grond bestaat een zodanig voorstel in overweging te nemen, zijn de artikelen 15 t/m 20 van toepassing.

§ 2. De behartiging van de aangelegenheden van het Koninkrijk

Artikel 6

1. De aangelegenheden van het Koninkrijk worden in samenwerking van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen behartigd overeenkomstig de navolgende bepalingen.

2. Bij de behartiging van deze aangelegenheid worden waar mogelijk de landsorganen ingeschakeld.

Artikel 7

De Raad van Ministers van het Koninkrijk is samengesteld uit de door de Koning benoemde Ministers en de door de Regering van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen benoemde Gevolmachtigde Minister.

Artikel 8

1. De Gevolmachtigde Ministers handelen namens de Regeringen van hun land, die hen benoemen en ontslaan.

Zij moeten de staat van Nederlander bezitten.

2. De Regering van het betrokken land bepaalt wie de Gevolmachtigde Minister bij belet of ontstentenis vervangt.

Hetgeen in dit Statuut is bepaald voor de Gevolmachtigde Minister, is van overeenkomstige toepassing met betrekking tot zijn plaatsvervanger.

Artikel 9

1. De Gevolmachtigde Minister legt, alvorens zijn betrekking te aanvaarden, in handen van de Gouverneur een eed van trouw aan de Koning en het Statuut af. Het eedformulier wordt vastgesteld bij algemene maatregel van Rijksbestuur.

2. In Nederland vertoevende, legt de Gevolmachtigde Minister de eed af in handen van de Koning.

Artikel 10

1. De Gevolmachtigde Minister neemt deel aan het overleg in de vergaderingen van de Raad van Ministers en van de vaste colleges en bijzondere commissies uit de Raad over aangelegenheden van het Koninkrijk, welke het betrokken land raken.

2. De Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen zijn ieder gerechtigd – indien een bepaald onderwerp haar daartoe aanleiding geeft – naast de Gevolmachtigde Minister tevens een Minister met raadgevende stem te doen deelnemen aan het in het vorig lid bedoelde overleg.

Artikel 11

1. Voorstellen tot verandering in de Grondwet, houdende bepalingen betreffende aangelegenheden van het Koninkrijk, raken Suriname en de Nederlandse Antillen.

2. Ten aanzien van de defensie wordt aangenomen, dat de defensie van het grondgebied van Suriname, onderscheidenlijk dat van de Nederlandse Antillen, zomede overeenkomsten of afspraken betreffende een gebied, dat tot hun belangensfeer behoort, Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen raken.

3. Ten aanzien van de buitenlandse betrekkingen wordt aangenomen, dat buitenlandse betrekkingen, wanneer belangen van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen in het bijzonder daarbij betrokken zijn, dan wel wanneer de voorziening daarin gewichtige gevolgen voor deze belangen kan hebben, Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen raken.

4. De vaststelling van de bijdrage in de kosten, bedoeld in artikel 35, raakt Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen.

5. Voorstellen tot naturalisatie worden geacht Suriname en de Nederlandse Antillen slechts te raken, indien het personen betreft, die woonachtig zijn in het betrokken land.

6. De Regering van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, kan aangeven, welke aangelegenheden van het Koninkrijk, behalve die, in het eerste tot en met het vierde lid genoemd, haar land raken.

Artikel 12

1. Indien de Gevolmachtigde Minister van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, onder aanwijzing van de gronden, waarop hij ernstige benadeling van zijn land verwacht, heeft verklaard, dat zijn land niet ware te binden aan een voorgenomen voorziening, houdende algemeen bindende regelen, kan de voorziening niet in dier voege, dat zij in het betrokken land geldt, worden vastgesteld, tenzij de verbondenheid van het land in het Koninkrijk zich daartegen verzet.

2. Indien de Gevolmachtigde Minister van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, ernstig bezwaar heeft tegen het aanvankelijk oordeel van de Raad van Ministers over de eis van gebondenheid, bedoeld in het eerste lid, dan wel over enige andere aangelegenheid, aan de behandeling waarvan hij heeft deelgenomen, wordt op zijn verzoek het overleg, zo nodig met inachtneming van een daartoe door de Raad van Ministers te bepalen termijn, voortgezet.

3. Het hiervoren bedoeld overleg geschiedt tussen de Minister-President, twee Ministers, de Gevolmachtigde Minister en een door de betrokken Regering aan te wijzen Minister of bijzonder gemachtigde.

4. Wensen beide Gevolmachtigde Ministers aan het voortgezette overleg deel te nemen, dan geschiedt dit overleg tussen de Minister-President, twee Ministers en de beide Gevolmachtigde Ministers. Het tweede lid van artikel 10 is van overeenkomstige toepassing.

5. De Raad van Ministers oordeelt overeenkomstig de uitkomst van het voortgezette overleg. Wordt van de gelegenheid tot het plegen van voortgezet overleg niet binnen de bepaalde termijn gebruik gemaakt, dan bepaalt de Raad van Ministers zijn oordeel.

Artikel 13

1. Er is een Raad van State van het Koninkrijk.

2. Indien de Regering van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, de wens daartoe te kennen geeft, benoemt de Koning voor Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen, in de Raad van State een lid, wiens benoeming geschiedt in overeenstemming met de Regering van het betrokken land. Zijn ontslag geschiedt na overleg met deze Regering.

3. De Staatsraad voor Suriname, onderscheidenlijk voor de Nederlandse Antillen, neemt deel aan de werkzaamheden van de Raad van State ingeval de Raad of een afdeling van de Raad wordt gehoord over ontwerpen van Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur, die in Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen, zullen gelden, of over andere aangelegenheden, die overeenkomstig artikel 11 Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen raken.

4. Bij algemene maatregel van Rijksbestuur kunnen ten opzichte van genoemde Staatsraden voorschriften worden vastgesteld, welke afwijken van de bepalingen van de wet van 21 December 1861 (*Stb.* 129).

Artikel 14

1. Regelen omtrent aangelegenheden van het Koninkrijk worden – voor zover de betrokken materie geen regeling in de Grondwet vindt en behoudens de inter-

nationale regelingen en het bepaalde in het derde lid – bij Rijkswet of in de daarvoor in aanmerking komende gevallen bij algemene maatregel van Rijksbestuur vastgesteld.

De Rijkswet of de algemene maatregel van Rijksbestuur kan het stellen van nadere regelen opdragen of overlaten aan andere organen. Het opdragen of het overlaten aan de landen geschiedt aan de wetgever of de Regering der landen.

2. Indien de regeling niet aan de Rijkswet is voorbehouden, kan zij geschieden bij algemene maatregel van Rijksbestuur.

3. Regelen omtrent aangelegenheden van het Koninkrijk, welke noch in Suriname, noch in de Nederlandse Antillen gelden, worden bij wet of algemene maatregel van bestuur vastgesteld.

4. Naturalisatie van personen, die woonachtig zijn in Suriname of de Nederlandse Antillen, geschiedt bij of krachtens de Rijkswet.

Artikel 15

1. De Koning zendt een ontwerp van Rijkswet gelijktijdig met de indiening bij de Staten-Generaal aan de vertegenwoordigende lichamen van Suriname en de Nederlandse Antillen.

2. Bij een voordracht tot een voorstel van Rijkswet, uitgaande van de Staten-Generaal, geschiedt de toezending van het voorstel door de Kamer voordat de behandeling in de afdelingen plaats vindt.

3. De Gevolmachtigde Minister van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, is bevoegd aan de Tweede Kamer voor te stellen een voordracht tot een voorstel van Rijkswet te doen.

Artikel 16

Het vertegenwoordigende lichaam van het land, waarin de regeling zal gelden, is bevoegd vóór de openbare behandeling van het ontwerp in de Tweede Kamer dit te onderzoeken en zo nodig binnen een daarvoor te bepalen termijn daaromtrent schriftelijk verslag uit te brengen.

Artikel 17

1. De Gevolmachtigde Minister van het land, waarin de regeling zal gelden, wordt in de gelegenheid gesteld in de Kamers der Staten-Generaal de mondelinge behandeling van het ontwerp van Rijkswet bij te wonen en daarbij zodanige voorlichting aan de Kamers te verstrekken als hij gewenst oordeelt.

2. Het vertegenwoordigende lichaam van het land, waarin de regeling zal gelden, kan besluiten voor de behandeling van een bepaald ontwerp in de Staten-Generaal één of meer bijzondere gedelegeerden af te vaardigen, die eveneens gerechtigd zijn de mondelinge behandeling bij te wonen en daarbij voorlichting te geven.

3. De Gevolmachtigde Ministers en de bijzondere gedelegeerden zijn niet gerechtelijk vervolgbaar voor hetgeen zij in de vergadering van de Kamers der Staten-Generaal hebben gezegd of aan haar schriftelijk hebben overgelegd.

4. De Gevolmachtigde Ministers en de bijzondere gedelegeerden zijn bevoegd bij de behandeling in de Tweede Kamer wijzigingen in het ontwerp voor te stellen.

Artikel 18

1. De Gevolmachtigde Minister van het land, waarin de regeling zal gelden, wordt vóór de eindstemming over een voorstel van Rijkswet in de Kamers der Staten-Generaal in de gelegenheid gesteld zich omtrent dit voorstel uit te spreken. Indien de Gevolmachtigde Minister zich tegen het voorstel verklaart, kan hij tevens de Kamer verzoeken de stemming tot de volgende vergadering aan te houden. Indien de Tweede Kamer nadat de Gevolmachtigde Minister zich tegen het voorstel heeft verklaard dit aanneemt met een geringere meerderheid dan drie vijfden van het aantal der uitgebrachte stemmen, wordt de behandeling geschorst en vindt nader overleg omtrent het voorstel plaats in de Raad van Ministers.

2. Wanneer in de vergadering van de Kamers bijzondere gedelegeerden aanwezig zijn, komt de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid aan de door het vertegenwoordigende lichaam daartoe aangewezen gedelegeerde.

Artikel 19

De artikelen 17 en 18 zijn voor de behandeling in de verenigde vergadering van de Staten-Generaal van overeenkomstige toepassing.

Artikel 20

Bij Rijkswet kunnen nadere regels worden gesteld ten aanzien van het bepaalde in de artikelen 15 t/m 19.

Artikel 21

Indien, na gepleegd overleg met de Gevolmachtigde Ministers van Suriname en de Nederlandse Antillen, in geval van oorlog of in andere bijzondere gevallen, waarin onverwijld moet worden gehandeld, het naar het oordeel van de Koning onmogelijk is het resultaat van het in artikel 16 bedoelde onderzoek af te wachten, kan van de bepaling van dat artikel worden afgeweken.

Artikel 22

1. De Regering van het Koninkrijk draagt zorg voor de afkondiging van Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur. Zij geschiedt in het land, waar de regeling zal gelden in het officiële publicatieblad. De Landsregeringen verlenen daartoe de nodige medewerking.

2. Zij treden in werking op het in of krachtens die regelingen te bepalen tijdstip.

3. Het formulier van afkondiging der Rijkswetten en der algemene maatregelen van Rijksbestuur vermeldt, dat de bepalingen van het Statuut voor het Koninkrijk zijn in acht genomen.

Artikel 23

1. De rechtsmacht van de Hoge Raad der Nederlanden ten aanzien van rechtszaken in Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen, wordt geregeld bij Rijkswet.

2. Indien de Regering van het betrokken land dit verzoekt, wordt bij deze Rijkswet de mogelijkheid geopend, dat aan de Raad een lid, een buitengewoon of een adviserend lid wordt toegevoegd.

Artikel 24

1. Overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties, welke Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen raken, worden gelijktijdig met de overlegging aan de Staten-Generaal aan het vertegenwoordigende lichaam van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen overgelegd.

2. Ingeval de overeenkomst de goedkeuring van de Staten-Generaal behoeft, kan de Gevolmachtigde Minister binnen de door de Grondwet voor de Kamers der Staten-Generaal gestelde termijn de wens te kennen geven, dat de overeenkomst aan de uitspraak van de Staten-Generaal zal worden onderworpen.

3. De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van opzegging van internationale overeenkomsten, het eerste lid met dien verstande, dat van het voornemen tot opzegging mededeling aan het vertegenwoordigende lichaam van Suriname onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen wordt gedaan.

Artikel 25

1. Aan internationale economische en financiële overeenkomsten bindt de Koning Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen, niet, indien de Regering van het land, onder aanwijzing van de gronden, waarop zij van de binding benadeling van het land verwacht, heeft verklaard, dat het land niet dient te worden verbonden.

2. Internationale economische en financiële overeenkomsten zegt de Koning voor wat Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen betreft, niet op, indien de Regering van het land, onder aanwijzing van de gronden, waarop zij van de opzegging benadeling van het land verwacht, heeft verklaard, dat voor het land geen opzegging dient plaats te vinden. Opzegging kan niettemin geschieden, indien het met de bepalingen der overeenkomst niet verenigbaar is, dat het land van de opzegging wordt uitgesloten.

Artikel 26

Indien de Regering van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, de wens te kennen geeft, dat een internationale economische of financiële overeenkomst wordt aangegaan, welke uitsluitend voor het betrokken land geldt, zal de Regering van het Koninkrijk medewerken tot een zodanige overeenkomst, tenzij de verbondenheid van het land in het Koninkrijk zich daartegen verzet.

Artikel 27

Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen worden betrokken in de voorbereiding van overeenkomsten met andere Mogendheden, welke hen overeenkomstig artikel 11 raken. Zij worden tevens betrokken in de uitvoering van overeenkomsten, die hen aldus raken en voor hen verbindend zijn.

Artikel 28

Op de voet van door het Koninkrijk aangegane internationale overeenkomsten

kunnen Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen desgewenst als lid tot volkenrechtelijke organisaties toetreden.

Artikel 29

1. Het aangaan of garanderen van een geldlening buiten het Koninkrijk ten name of ten laste van een der landen geschiedt in overeenstemming met de Regering van het Koninkrijk.

2. De Raad van Ministers verenigt zich met het aangaan of garanderen van zodanige geldlening, tenzij de belangen van het Koninkrijk zich daartegen verzetten.

Artikel 30

1. Suriname en de Nederlandse Antillen verlenen aan de strijdkrachten, welke zich op hun gebied bevinden, de hulp en bijstand, welke deze in de uitoefening van hun taak behoeven.

2. Bij landsverordening worden regelen gesteld om te waarborgen, dat de krijgsmacht van het Koninkrijk in Suriname onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen haar taak kan vervullen.

Artikel 31

1. Personen, die woonachtig zijn in Suriname en de Nederlandse Antillen, kunnen niet dan bij landsverordening tot dienst in de krijgsmacht dan wel tot burgerdienstplicht worden verplicht.

2. Aan de Landsregeling is voorbehouden te bepalen, dat de dienstplichtigen, dienende bij de landmacht, zonder hun toestemming niet dan krachtens een landsverordening naar elders kunnen worden gezonden.

Artikel 32

In de strijdkrachten voor de verdediging van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, zullen zoveel mogelijk personen, die in deze landen woonachtig zijn, worden opgenomen.

Artikel 33

1. Ten behoeve van de verdediging geschiedt de vordering in eigendom en in gebruik van goederen, de beperking van het eigendoms- en gebruiksrecht, de vordering van diensten en de inkwartieringen niet dan met inachtneming van bij Rijkswet te stellen algemene regelen, welke tevens voorzieningen inhouden omtrent de schadeloosstelling.

2. Bij deze Rijkswet worden nadere regelingen waar mogelijk aan landsorganen opgedragen.

Artikel 34

1. De Koning kan ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid, in geval van oorlog of oorlogsgevaar of ingeval bedreiging of verstoring van de inwendige orde en rust kan leiden tot wezenlijke aantasting van belangen van het Koninkrijk, elk gedeelte van het grondgebied in staat van oorlog of in staat van beleg verklaren.

2. Bij of krachtens Rijkswet wordt de wijze bepaald, waarop zodanige verklaring geschiedt, en worden de gevolgen geregeld.

3. Bij die regeling kan worden bepaald, dat en op welke wijze bevoegdheden van organen van het burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele op andere organen van het burgerlijk gezag of op het militaire gezag overgaan en dat de burgerlijke overheden in het laatste geval te dezen aanzien aan de militaire ondergeschikt worden. Omtrent het overgaan van bevoegdheden vindt waar mogelijk overleg met de Regering van het betrokken land plaats. Bij die regeling kan worden afgeweken van de bepalingen betreffende de vrijheid van drukpers, het recht van vereniging en vergadering, zomede betreffende de onschendbaarheid van woning en het postgeheim.

4. Voor het in staat van beleg verklaarde gebied kunnen in geval van oorlog op de wijze, bij Rijkswet bepaald, het militaire strafrecht en de militaire strafrechtspleging geheel of ten dele op een ieder van toepassing worden verklaard.

Artikel 35

1. Suriname en de Nederlandse Antillen dragen in overeenstemming met hun draagkracht bij in de kosten, verbonden aan de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk, zomede in de kosten, verbonden aan de verzorging van andere aangelegenheden van het Koninkrijk, voor zover deze strekt ten gunste van Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen.

2. De in het eerste lid bedoelde bijdrage van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, wordt door de Raad van Ministers voor een begrotingsjaar of enige achtereenvolgende begrotingsjaren vastgesteld.

Artikel 12 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat beslissingen worden genomen met eenparigheid van stemmen.

3. Indien de in het tweede lid bedoelde vaststelling niet tijdig plaats heeft, geldt in afwachting daarvan voor de duur van ten hoogste een begrotingsjaar de overeenkomstig dat lid voor het laatste begrotingsjaar vastgestelde bijdrage.

4. De voorgaande leden zijn niet van toepassing ten aanzien van de kosten van voorzieningen, waarvoor bijzondere regelingen zijn getroffen.

§ 3. Onderlinge bijstand, overleg en samenwerking

Artikel 36

Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen verlenen elkander hulp en bijstand.

Artikel 37

1. Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen zullen zoveel mogelijk overleg plegen omtrent alle aangelegenheden, waarbij belangen der landen of van twee hunner zijn betrokken. Daartoe kunnen bijzondere vertegenwoordigers worden aangewezen en gemeenschappelijke organen worden ingesteld.

2. Als aangelegenheden, bedoeld in dit artikel, worden onder meer beschouwd:

a. de bevordering van de culturele en sociale betrekkingen tussen de landen;

b. de bevordering van doelmatige economische, financiële en monetaire betrekkingen tussen de landen;

c. vraagstukken in zake munt- en geldwezen, bank- en deviezenpolitiek;

d. de bevordering van de economische weerbaarheid door onderlinge hulp en bijstand van de landen;

e. de beroeps- en bedrijfsuitoefening van Nederlanders in de landen;

f. aangelegenheden, de luchtvaart betreffende, waaronder begrepen het beleid in zake het ongeregelde luchtvervoer;

g. aangelegenheden, de scheepvaart betreffende;

h. de samenwerking op het gebied van telegrafie, telefonie en radioverkeer.

Artikel 38

1. Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen kunnen onderling regelingen treffen.

2. In onderling overleg kan worden bepaald, dat zodanige regeling en de wijziging daarvan bij Rijkswet of algemene maatregel van Rijksbestuur wordt vastgesteld.

3. Omtrent privaatrechtelijke en strafrechtelijke onderwerpen van interregionale of internationale aard kunnen bij Rijkswet regelen worden gesteld, indien omtrent deze regelen overeenstemming tussen de Regeringen der betrokken landen bestaat.

4. In het onderwerp van de zetelverplaatsing van rechtspersonen wordt bij Rijkswet voorzien. Omtrent deze voorziening is overeenstemming tussen de Regeringen der landen vereist.

Artikel 39

1. Het burgerlijk en handelsrecht, de burgerlijke rechtsvordering, het strafrecht, de strafvordering, het auteursrecht, de industriële eigendom, het notarisambt, zomede bepalingen omtrent maten en gewichten worden in Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen zoveel mogelijk op overeenkomstige wijze geregeld.

2. Een voorstel tot ingrijpende wijziging van de bestaande wetgeving op dit stuk wordt niet bij het vertegenwoordigende lichaam ingediend – dan wel door het vertegenwoordigende lichaam in behandeling genomen – alvorens de Regeringen in de andere landen in de gelegenheid zijn gesteld van haar zienswijze hieromtrent te doen blijken.

Artikel 40

Vonnissen, door de rechter in Nederland, Suriname, de Nederlandse Antillen of Nederlands Nieuw-Guinea gewezen, en bevelen, door hem uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten, aldaar verleden, kunnen in het gehele Koninkrijk ten uitvoer worden gelegd, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van het land, waar de tenuitvoerlegging plaats vindt.

§ 4. De Staatsinrichting van de landen

Artikel 41

1. Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen behartigen zelfstandig hun eigen aangelegenheden.

2. De belangen van het Koninkrijk zijn mede een voorwerp van zorg voor de landen.

Artikel 42

1. In het Koninkrijk vindt de Staatsinrichting van Nederland regeling in de Grondwet, die van Suriname en die van Nederlandse Antillen in de Landsregelingen van Suriname en van de Nederlandse Antillen, welke als Staatsregeling kunnen worden aangeduid.

2. De Landsregelingen van Suriname en van de Nederlandse Antillen worden vastgesteld bij landsverordening. Elk voorstel tot verandering van de Landsregeling wijst de voorgestelde verandering uitdrukkelijk aan. Het vertegenwoordigende lichaam kan het ontwerp van een zodanige landsverordening niet aannemen dan met twee derden der uitgebrachte stemmen.

Artikel 43

1. Elk der landen draagt zorg voor de verwezenlijking van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur.

2. Het waarborgen van deze rechten, vrijheden, rechtszekerheid en deugdelijkheid van bestuur is aangelegenheid van het Koninkrijk.

Artikel 44

1. Een landsverordening tot wijziging van de Landsregeling voor wat betreft:

a. de artikelen, betrekking hebbende op de fundamentele menselijke rechten en vrijheden;

b. de bepalingen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de Gouverneur;

c. de artikelen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de vertegenwoordigende lichamen van de landen;

d. de artikelen, betrekking hebbende op het rechtswezen in de zin, waarin dit thans door de Landsregelingen wordt verstaan,

wordt overgelegd aan de Regering van het Koninkrijk. Zij treedt niet in werking dan nadat de Regering van het Koninkrijk haar instemming hiermede heeft betuigd.

2. De bepaling van het eerste lid is mede van toepassing op een landsverordening tot wijziging van de Landsregeling van de Nederlandse Antillen voor wat betreft de verdeling van de zetels van het vertegenwoordigende lichaam van de Nederlandse Antillen over de verschillende eilandgebieden, alsmede de regeling van de eilandgebieden.

3. Een ontwerp-landsverordening betreffende de voorgaande bepalingen wordt niet aan het vertegenwoordigende lichaam aangeboden, noch bij een initiatief-ontwerp door dit lichaam in onderzoek genomen dan nadat het gevoelen der Regering van het Koninkrijk is ingewonnen.

Artikel 45

Wijzigingen in de Grondwet betreffende:

a. de artikelen, betrekking hebbende op de fundamentele menselijke rechten en vrijheden;

b. de bepalingen, betrekking hebbende op de macht en de bevoegdheden des Konings;

c. de artikelen, betrekking hebbende op bevoegdheden van het vertegenwoordigende lichaam;

d. de artikelen, betrekking hebbende op de justitie in de zin, waarin dit thans in de Grondwet wordt verstaan,

worden – onverminderd het bepaalde in artikel 5 – geacht in de zin van artikel 10 Suriname en de Nederlandse Antillen te raken.

Artikel 46

De vertegenwoordigende lichamen worden gekozen door de ingezetenen van het betrokken land, tevens Nederlanders, die de door de landen te bepalen leeftijd, welke niet hoger mag zijn dan 25 jaren, hebben bereikt. Iedere kiezer brengt slechts één stem uit. De verkiezingen zijn vrij en geheim. Indien de noodzaak daartoe blijkt, kunnen de landen beperkingen stellen. Iedere Nederlander is verkiesbaar, met dien verstande, dat de landen de eis van ingezetenschap en een leeftijdsgrens kunnen stellen.

Artikel 47

1. De Ministers en de leden van het vertegenwoordigende lichaam in de landen leggen, alvorens hun betrekking te aanvaarden, een eed van trouw aan de Koning en het Statuut af.

2. De Ministers en de leden van het vertegenwoordigende lichaam in Suriname en in de Nederlandse Antillen leggen de eed af in handen van de vertegenwoordiger des Konings.

Artikel 48

De landen nemen bij hun wetgeving en bestuur de bepalingen van het Statuut in acht.

Artikel 49

Bij Rijkswet kunnen regels worden gesteld omtrent de verbindendheid van wetgevende maatregelen, die in strijd zijn met het Statuut, een internationale regeling, een Rijkswet of een algemene maatregelen van Rijksbestuur.

Artikel 50

1. Wetgevende en bestuurlijke maatregelen in Suriname en de Nederlandse Antillen, die in strijd zijn met het Statuut, een internationale regeling, een Rijkswet of een algemene maatregel van Rijksbestuur, dan wel met belangen, welker verzorging of waarborging aangelegenheid van het Koninkrijk is, kunnen door de Koning als hoofd van het Koninkrijk bij gemotiveerd besluit worden geschorst en vernietigd. De voordracht tot vernietiging geschiedt door de Raad van Ministers.

2. Voor Nederland wordt in dit onderwerp voor zover nodig in de Grondwet voorzien.

Artikel 51

1. Wanneer een orgaan in Suriname of de Nederlandse Antillen niet of niet voldoende voorziet in hetgeen het ingevolge het Statuut, een internationale regeling, een Rijkswet of een algemene maatregel van Rijksbestuur moet verrichten, kan, onder aanwijzing van de rechtsgronden en de beweegredenen, waarop hij berust, een algemene maatregel van Rijksbestuur bepalen op welke wijze hierin wordt voorzien.

2. Voor Nederland wordt in dit onderwerp voor zover nodig in de Grondwet voorzien.

Artikel 52

De landsverordening kan aan de Koning als hoofd van het Koninkrijk en aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk met goedkeuring des Konings bevoegdheden met betrekking tot landsaangelegenheden toekennen.

Artikel 53

Indien Suriname of de Nederlandse Antillen de wens daartoe te kennen geven, wordt het onafhankelijke toezicht op de besteding der geldmiddelen overeenkomstig de begroting van Suriname, dan wel van de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden, door de Algemene Rekenkamer uitgeoefend. In dat geval worden na overleg met de Rekenkamer bij Rijkswet regelen gesteld omtrent de samenwerking tussen de Rekenkamer en het betrokken gebied. Alsdan zal de Regering van het land op voordracht van het vertegenwoordigende lichaam iemand kunnen aanwijzen, die in de gelegenheid wordt gesteld deel te nemen aan de beraadslagingen over alle aangelegenheden van het betrokken gebied.

§ 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 54

1. Als aangelegenheid van het Koninkrijk wordt mede beschouwd: het stellen van voorwaarden voor deelneming aan, alsmede het verlenen en aanvragen van rechten voor geregeld luchtvervoer, voor zover dat niet is binnenlands luchtvervoer door binnen het Koninkrijk gevestigde ondernemingen.

2. Na afloop van een termijn van tien jaren kan, behoudens in geval van verlenging in onderling overleg, de Regering van Suriname, onderscheidenlijk die van de Nederlandse Antillen, onder aanwijzing van de gronden, waarop zij van bestendiging dezer bepaling benadeling van haar land verwacht, verklaren, dat zij deze bepaling wil doen vervallen. In dat geval treedt dit artikel buiten werking 2 jaren na aflegging van de verklaring.

Artikel 55

1. Wijziging van dit Statuut geschiedt bij Rijkswet.

2. Een voorstel tot wijziging, door de Staten-Generaal aangenomen, wordt door de Koning niet goedgekeurd alvorens het door Suriname en de Nederlandse Antillen is aanvaard. Deze aanvaarding geschiedt bij landsverordening.

Deze landsverordening wordt niet vastgesteld alvorens het ontwerp door de Staten in twee lezingen is goedgekeurd. Indien het ontwerp in eerste lezing is goedgekeurd met twee derden der uitgebrachte stemmen, geschiedt de vaststelling terstond. De tweede lezing vindt plaats binnen een maand nadat het ontwerp in eerste lezing is goedgekeurd.

3. Indien en voor zover een voorstel tot wijziging van het Statuut afwijkt van de Grondwet, wordt het voorstel behandeld op de wijze, als de Grondwet voor voorstellen tot verandering in de Grondwet bepaalt, met dien verstande, dat de nieuwe Kamers de voorgestelde verandering bij volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen kunnen aannemen.

Artikel 56

1. Op het tijdstip van inwerkingtreding van het Statuut bestaande autoriteiten, verbindende wetten, verordeningen en besluiten blijven gehandhaafd totdat zij door andere, met inachtneming van dit Statuut, zijn vervangen. Voor zover het Statuut zelf in enig onderwerp anders voorziet, geldt de regeling van het Statuut.

2. De algemene vertegenwoordigers van Suriname en de Nederlandse Antillen in Nederland zijn vanaf de inwerkingtreding van het Statuut de Gevolmachtigde Ministers.

Artikel 57

Wetten en algemene maatregelen van bestuur, die in Suriname of de Nederlandse Antillen gelden, verkrijgen de staat van Rijkswet, onderscheidenlijk van algemene maatregel van Rijksbestuur, met dien verstande, dat zij, voor zover zij ingevolge het Statuut bij landsverordening kunnen worden gewijzigd, de staat verkrijgen van landsverordening.

Artikel 58

Bij de inwerkingtreding van dit Statuut vervallen de eerste en derde titel van de Interimregelingen voor Suriname en de Nederlandse Antillen.

Artikel 59

1. De artikelen 155 (2), 156 t/m 160 worden uit de Landsregeling van Suriname gelicht en verkrijgen de staat van Rijkswet. Zij kunnen worden aangehaald als "Defensiewet voor Suriname".

2. De artikelen 164 (2), 165 t/m 169 worden uit de Landsregeling van de Nederlandse Antillen gelicht en verkrijgen de staat van Rijkswet. Zij kunnen worden aangehaald als "Defensiewet voor de Nederlandse Antillen".

3. De artikelen der eerste en derde afdeling van het tweede hoofdstuk van de Landsregelingen van Suriname en de Nederlandse Antillen, alsmede de artikelen 38 en 45, worden uit de Landsregelingen gelicht en verkrijgen de staat van Rijkswet. Zij kunnen worden aangehaald als "Reglement voor de Gouverneur van Suriname", onderscheidenlijk als "Reglement voor de Gouverneur van de Nederlandse Antillen".

4. De Landsregelingen, de defensiewetten en de reglementen voor de Gouverneur van Suriname en van de Nederlandse Antillen worden binnen drie maanden

na de inwerkingtreding van het Statuut bij algemene maatregel van Rijksbestuur in overeenstemming gebracht met de nieuwe rechtsorde. De Landsregelingen krijgen alsdan de staat van landsverordening.

Hierbij wordt de tekst van de artikelen 141 en 142 van de Landsregeling van de Nederlandse Antillen in overeenstemming gebracht met die van de artikelen 132 en 133 van de Landsregeling van Suriname, terwijl tussen het eerste en tweede lid van artikel 133 van de Landsregeling van Suriname en artikel 142 van de Landsregeling van de Nederlandse Antillen wordt ingevoegd een nieuw lid, luidende: "De procureur-generaal waakt voor de richtige uitoefening van de taak der politie. Hij is bevoegd te dien aanzien de voorstellen te doen, die hem dienstig voorkomen."

Artikel 60

Waar in dit Statuut gesproken wordt van Nederlanderschap, is daaronder begrepen Nederlands onderdaanschap.

Artikel 61

Het Statuut treedt in werking op het tijdstip van de plechtige afkondiging, nadat het bevestigd is door de Koning.

Alvorens de bevestiging geschiedt, behoeft het Statuut aanvaarding voor Nederland op de wijze, in de Grondwet voorzien; voor Suriname en voor de Nederlandse Antillen door een besluit van het vertegenwoordigende lichaam.

Dit besluit wordt genomen met twee derden der uitgebrachte stemmen. Wordt deze meerderheid niet verkregen, dan worden de Staten ontbonden en wordt door de nieuwe Staten bij volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen beslist.

TOELICHTING OP HET STATUUT

Na een periode van voorbereidend overleg hebben de door Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen aangewezen vertegenwoordigers een nieuwe rechtsorde voor het Koninkrijk der Nederlanden ontworpen. Deze rechtsorde is neergelegd in het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden.

Het Statuut is een rechtsregeling van geheel eigen aard. Zijn grondslag is de vrijwillige aanvaarding overeenkomstig het XIVde Hoofdstuk van de Grondwet door Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen. De drie landen gevoelen zich verbonden met het Koningshuis en onder hun bevolkingen bestaan gemeenschappelijke rechtsovertuigingen. Zij zijn derhalve van oordeel, dat met de nieuwe rechtsorde ideële en materiële belangen van hun volken zijn gediend.

De grondbeginselen van de inhoud van de nieuwe rechtsorde van het Koninkrijk kunnen aldus worden samengevat, dat in deze rechtsorde de landen zelfstandig de eigen belangen behartigen en dat zij op voet van gelijkwaardigheid verbonden zijn tot verzorging van de gemeenschappelijke belangen en tot wederkerige bijstand.

Deze beide gedachten – de vrijwilligheid der aanvaarding en de grondbeginselen der regeling – zijn in de preambule van het Statuut tot uitdrukking gebracht.

Het Statuut zelf behelst de uitwerking van deze gedachten. De vrijwilligheid van de aanvaarding is vastgelegd in de regeling betreffende de totstandkoming van het Statuut. Hierbij sluit aan de regeling omtrent de wijziging. De door de drie landen tot stand gebrachte rechtsorde kan niet eenzijdig door een land worden veranderd. Voor wijziging is nodig overeenstemming tussen de landen. De mogelijkheid voor verdere staatkundige ontwikkeling wordt volledig opengelaten.

Wat de inhoud der rechtsorde betreft, kunnen drie delen worden onderscheiden. Het eerste deel betreft de Rijksband zelf, die tussen de landen bestaat. Deze Rijksband – dit vormen van één Staatsverband – brengt mede, dat een aantal aangelegenheden vanwege het Koninkrijk moet worden behartigd. Deze Koninkrijksaangelegenheden zijn in het Statuut limitatief genoemd. Op deze wijze wordt de autonomie der landen zeker gesteld. De Koninkrijkssfeer kan niet tegen de wil der landen worden uitgebreid.

De behartiging van de Koninkrijksaangelegenheden is een gemeenschappelijke zaak der landen. Deze behartiging strekt ten dienste van de landen en zal hun ontwikkeling en ontplooiing moeten bevorderen. In het Statuut is dit tot uitdrukking gebracht door de regeling van de samenstelling en de functionnering van de organen van het Koninkrijk, door de voorziening, dat waar mogelijk landsorganen worden ingeschakeld, door de bepaling, dat de belangen van het Koninkrijk mede een voorwerp van zorg zijn voor de landen.

Het tweede deel betreft de onderlinge verhouding der landen als autonome eenheden. De landen hebben rekening met elkander te houden, elkander te helpen en te steunen, zo ideëel als materieel. Ook waar de rechtsband van het Koninkrijk geen werking heeft, is er plaats voor onderlinge samenwerking. De verdere uitbouw van deze samenwerking is van groot gewicht en zal voor een belangrijk deel het karakter van de gemeenschap der landen bepalen.

Het derde deel handelt over de autonome sfeer der landen. De autonomie der landen wordt in het Statuut verankerd. Naar eigen inzicht van de landen zal het bestuur aldaar worden gevoerd. De interimregelingen gaven Suriname en de Nederlandse Antillen reeds een grote mate van autonomie in eigen aangelegenheden. De Staatsinrichting zelf bleef echter bij de wet geregeld. Thans verkrijgt de wettelijke regeling daarvan de status van landsverordening, zodat Suriname en de Nederlandse Antillen voortaan zelf hun Staatsinrichting zullen bepalen.

Wel heeft het samengaan van de landen in het Koninkrijk consequenties voor hun Staatsinrichting en hun bestuursvoering. De hoofdlijnen der Staatsinrichting raken mede het Koninkrijk en het ligt derhalve in de lijn, dat de Regering van het Koninkrijk bij wijzigingen hiervan wordt betrokken. Voorts brengt dit samengaan mede, dat de eerbiediging van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden en de verwezenlijking van rechtszekerheid en deugdelijk bestuur gemeenschappelijk worden gewaarborgd.

Het Statuut geeft voor het Koninkrijk een rechtsregeling van hoogste orde. Taak en bevoegdheden van de organen van het Koninkrijk vinden in het Statuut haar grondslag. Bij wetgeving en bestuur, zo in het Koninkrijk als in de landen, moet het Statuut in acht worden genomen. Ook de Grondwet neemt het Statuut in acht.

De hoofdregels van het bestel van het Koninkrijk zijn intussen niet alle in het Statuut neergelegd. Voor een aantal onderwerpen verwijst het Statuut naar de Grondwet. Zo blijft de regeling van het Koningschap in de Grondwet, terwijl ook de organen van het Koninkrijk hun uitwerking in de Grondwet vinden. Statuut en Grondwet geven tezamen de hoofdregels van het bestel.

Het Statuut is ingedeeld in vijf paragrafen. De eerste paragraaf legt de plaats van de Koning in het Koninkrijk en de landen vast en geeft verder enige fundamentele voorzieningen omtrent het Rijksverband. Deze bepalingen worden als algemene bepalingen aangeduid.

De tweede paragraaf handelt over de behartiging van de aangelegenheid van het Koninkrijk. Hierin zijn de gedachten, die hierboven met betrekking tot het eerste deel van de inhoud van het Statuut werden genoemd, in positieve rechtsregels vastgelegd. De derde paragraaf behandelt wat het tweede deel werd genoemd. Hierop sluit aan de behandeling van het derde deel in de vierde paragraaf, welke als hoofd draagt de Staatsinrichting van de landen. In de laatste paragraaf worden regels gegeven omtrent de aanvaarding en de wijziging van het Statuut en zijn voorts enkele overgangsbepalingen opgenomen.

Artikelsgewijze toelichting

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

In dit artikel is tot uitdrukking gebracht de eenheid van het Koninkrijk. De tekst is in hoofdzaak ontleend aan artikel 216 van de Grondwet. Het gewichtige element van de erfelijkheid van het Koningschap is met zoveel woorden in dit artikel vermeld.

Artikel 2

In dit artikel is vastgelegd, dat de Koning de regering van het Koninkrijk voert en dat Hij ook de regering van elk der landen voert.

De Koning is het hoofd der Regering van elk der landen. De Ministers der landen zijn Koninklijke Ministers. Op grond van de feitelijke situatie, welke het de Koning niet mogelijk maakt zijn bevoegdheden in Suriname en de Nederlandse Antillen persoonlijk uit te oefenen, treedt de Gouverneur als zijn vertegenwoordiger op. De Gouverneur is tevens vertegenwoordiger van de Regering van het Koninkrijk.

Bij Rijkswet worden hem in laatstgenoemde functie bevoegdheden toegekend, verplichtingen opgelegd en zijn verantwoordelijkheid geregeld. De thans daaromtrent in de Landsregelingen voorkomende artikelen (de derde afdeling van het tweede hoofdstuk), alsmede de artikelen in de Landsregelingen betreffende de benoeming en het ontslag van de Gouverneur (de eerste afdeling van het tweede hoofdstuk) worden uit de Landsregelingen gelicht en verkrijgen de staat van Rijkswet, welke voor eenmaal bij algemene maatregel van Rijksbestuur kan worden gewijzigd, ten einde deze in overeenstemming te brengen met de nieuwe rechtsorde. Zij kunnen worden aangehaald als Reglement voor de Gouverneur van Suriname, onderscheidenlijk als Reglement voor de Gouverneur van de Nederlandse Antillen (artikel 59, lid 3).

In de daarvoor in aanmerking komende gevallen kunnen bij algemene maatregel van Rijksbestuur bepaalde bevoegdheden van de Gouverneur worden geregeld.

Opgemerkt moge nog worden, dat onder „Ministers" in lid 1 worden verstaan de Ministers van het Koninkrijk en van elk der landen.

Artikel 3

Dit artikel geeft aan welke aangelegenheden ter wille van de eenheid of een betere verzorging van de belangen der landen Koninkrijksaangelegenheden zijn. De behartiging van deze aangelegenheden geschiedt onder verantwoordelijkheid van de organen van het Koninkrijk. Zij zal ook geschieden door deze organen, voor zover niet de inschakeling van een landsorgaan doelmatig is.

De regelingen, welke bij de behartiging van deze aangelegenheden in acht moeten worden genomen, zijn neergelegd in de artikelen 6 en volgende. Hierbij is alle vrijheid gelaten om de verzorging van bepaalde zaken geheel of ten dele op te dragen of over te laten aan landsorganen.

Wat Koninkrijksaangelegenheden zijn, is limitatief in het Statuut opgesomd.

In dit artikel zijn niet alle Koninkrijksaangelegenheden genoemd. Ook elders in het Statuut vindt men deze.

In de loop van de tijden kan de wenselijkheid blijken ook andere zaken tot Koninkrijksaangelegenheden te bestempelen. De beslissing hiertoe kan echter slechts in gemeen overleg tot stand komen. In lid 2 is dit tot uitdrukking gebracht. Daarbij is artikel 55 van overeenkomstige toepassing verklaard, hetgeen wil zeggen, dat de aanwijzing van een aangelegenheid tot Koninkrijksaangelegenheid geschiedt bij Rijkswet, welke op dezelfde wijze tot stand komt als een wijziging van het Statuut. De Koning keurt een desbetreffend ontwerp van wet dus niet goed dan na aanvaarding door Suriname en de Nederlandse Antillen bij landsverordening.

Letter a. Dit onderdeel betreft de handhaving van onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk. Dat dit een Koninkrijksaangelegenheid is, zal geen nadere toelichting behoeven. De tot dusver in de Landsregelingen voorkomende bepalingen betreffende defensie zijn bij artikel 59, leden 1 en 2, onder de naam van „Defensiewet voor Suriname" en „Defensiewet voor de Nederlandse Antillen" daaruit gelicht en tot Rijkswet verklaard.

Letter b. Dit onderdeel vereist naar het voorkomt geen nadere toelichting. Met betrekking tot internationale overeenkomsten zijn voorts nog enkele bijzondere bepalingen opgenomen in de artikelen 24, 25, 26, 27 en 28. Voor geldleningen in het buitenland zij gewezen op artikel 29.

Letter c. Uitdrukkelijk wordt hier van Nederlanderschap en niet van nationaliteit gesproken, ten einde te doen uitkomen, dat door de drie Rijksdelen de gezamenlijke en enige nationaliteit is het Nederlanderschap. Ook de regeling van het Nederlands onderdaanschap is Rijksaangelegenheid. Van Nederlandse onderdanen – niet-Nederlanders – is alleen nog sprake in Nieuw-Guinea. In artikel 60 wordt dit tot uitdrukking gebracht. Een eventuele regeling van een burgerschap is aan de landen overgelaten.

Letter d. Deze bepaling, die betrekking heeft op de vlag van het Koninkrijk, laat uiteraard de mogelijkheid open, dat de landen ook een eigen landsvlag kunnen voeren.

Letter e. De in Suriname en de Nederlandse Antillen te boek gestelde zeeschepen nemen onder Nederlandse vlag aan het internationale verkeer deel. Als zodanig onderhouden zij dus op het gebied van de scheepvaart de internationale betrekkingen van het Koninkrijk. In het buitenland wordt tussen deze schepen geen onderscheid gemaakt, in welk Rijksdeel zij ook te boek gesteld zijn. Het is een belang van het Koninkrijk, dat de schepen, welke de vlag van het Koninkrijk voeren, waar zij ook ter wereld verkeren, aan gelijke normen voldoen wat betreft inrichting, uitwatering, uitrusting en bemanning, opdat de goede naam van het Koninkrijk ter zee blijve gewaarborgd.

Ten aanzien van het stellen van voorwaarden, waaraan zeeschepen, die de vlag van het Koninkrijk voeren, moeten voldoen, bestaan reeds sedert geruime tijd internationale regelingen. Het Verdrag tot beveiliging van mensenlevens op zeer van 1929 is door een te Londen in 1948 gehouden conferentie herzien en gemoderniseerd. Dit nieuwe verdrag, waarbij vrijwel alle zeevarende landen ter wereld zijn aangesloten, is op 19 November 1952 in werking getreden. Voorts is op het radioverkeer met

schepen van toepassing het internationale verdrag betreffende telecommunicaties (Atlantic City 1947). Het is van grote betekenis, dat binnen het Koninkrijk ten aanzien van de veiligheid ter zee uniforme regels gelden en dat deze regels overeenkomen met hetgeen internationaal bij verdrag is vastgesteld.

De huidige positie is aldus, dat bij de wet van 19 Juli 1950, *Stb.* K 300, de Schepenwet, welke de veiligheid van en het toezicht op de schepen regelt, sedert 1 Juli 1953 voor de Nederlandse Antillen verbindend is (*Publicatieblad* 1953, no. 89 t/m 110). De wet is niet verbindend verklaard voor Suriname, omdat in Suriname nog slechts weinig zeeschepen, die de internationale vaart uitoefenen, zijn te boek gesteld. Verwacht mag evenwel worden, dat zich meer en meer de behoefte zal doen gevoelen ook in Suriname regels voor Nederlandse zeeschepen te stellen. De Nederlandse Wet op de Zeevaartdiploma's, die de vakbekwaamheid van stuurlieden en scheepswerktuigkundigen regelt, is tot dusverre niet verbindend verklaard voor de overzeese Rijksdelen. Een overeenkomstige wetgeving voor Suriname en de Nederlandse Antillen bestaat niet. Naarmate het aantal geregistreerde schepen aldaar toeneemt, zal de noodzaak van een wettelijke regeling van deze materie zich steeds verder doen gevoelen. Zoals uit het voorgaande moge blijken, is het van groot belang, dat schepen, die onder één vlag varen, ook aan een zelfde regime zijn onderworpen.

Een gelijke regeling voor het Koninkrijk behoeft intussen geenszins in te houden, dat niet ten volle met locale omstandigheden wordt rekening gehouden.

De gewijzigde Schepenwet bepaalt in artikel 2, tweede lid, dat de bepalingen van deze wet mede van toepassing zijn op bij landsverordening aangewezen schepen, varende met een zeebrief van de Nederlandse Antillen. Deze tekst laat derhalve volledig ruimte aan de autoriteiten van het betrokken Rijksdeel voor bepaalde groepen van schepen – te denken is aan schepen, die uitsluitend locale vaart uitoefenen en aan geen internationaal verkeer deelnemen – mindere of lagere eisen te stellen. De internationale regeling, waaraan men zich zal moeten aanpassen, is op schepen in de locale vaart niet van toepassing. Er is daarenboven een uitzondering gemaakt voor zeilschepen.

Letter f. In het toelatingsbeleid ook t.a.v. Nederlanders behoort aan het land een grote mate van vrijheid te worden gelaten. Slechts de mogelijkheid van toezicht op het stellen van algemene regelen moet aan het Koninkrijk verblijven. De landen behoren niet te discrimineren tussen Nederlanders, die niet uit het betrokken land afkomstig zijn. Het beleid t.a.v. beroeps- en bedrijfsuitvoering wordt niet als Koninkrijksaangelegenheid aangemerkt.

Letter g. Ook het toelatingsbeleid t.a.v. vreemdelingen is voor het overgrote deel landszaak. Vanwege het Koninkrijk moeten echter regelen kunnen worden gesteld omtrent vereisten, waaraan vreemdelingen in ieder geval moeten voldoen om te mogen worden toegelaten. De internationale positie van het Koninkrijk kan daartoe nopen en verplichten. Toelating kan vanwege de Rijksregering niet worden opgelegd.

Letter h. Uitlevering raakt direct de internationale positie van het Koninkrijk. Onder de term uitlevering is in dit artikel de overlevering van oorlogsmisdadigers mede begrepen.

Artikel 4

Deze bepalingen zijn in hoofdzaak van declaratoire aard. In het eerste lid wordt verklaard wie de Koninklijke macht in aangelegenheden van het Koninkrijk uitoefent. De inhoud van deze macht wordt ingevolge artikel 5 door de Grondwet bepaald. Hierbij verdient opmerking, dat niet alle bevoegdheden, welke de Grondwet aan de Koning toekent, hem in zijn hoedanigheid van hoofd van het Koninkrijk toekomen. Dit geldt immers slechts voor bevoegdheden, die betrekking hebben op Koninkrijksaangelegenheden. Zo is in het Koninkrijk het recht van de munt geen bevoegdheid van de Koning als hoofd van het Koninkrijk, omdat een Rijksmunt niet bestaat. Wel zal de Koning betreffende Koninkrijksaangelegenheden algemene maatregelen van bestuur binnen de grenzen, door het Statuut en de Grondwet bepaald, kunnen vaststellen.

De wetgevende macht wordt in het tweede lid opgedragen aan de wetgever van het Koninkrijk. Ingevolge artikel 5 wordt, met inachtneming van de bepalingen van het Statuut, door de Grondwet bepaald wie als wetgever fungeert. De deelneming van Suriname en de Nederlandse Antillen in de wetgeving van het Koninkrijk wordt in volgende bepalingen van het Statuut geregeld.

Met de termen Rijkswet en algemene maatregel van Rijksbestuur worden aangeduid wetten en algemene maatregelen van bestuur, die in Suriname of de Nederlandse Antillen gelden.

Artikel 5

Dit artikel verwijst voor de regeling van de in artikel 4 vermelde Koninklijke macht en wetgevende macht in aangelegenheden van het Koninkrijk, voor zover het Statuut hierin niet voorziet, naar de Grondwet. Ook de regeling van het Koningschap zelf en van de organen van het Koninkrijk, zoals de wetgever, de Ministers, de Raad van State, de Hoge Raad der Nederlanden, geschiedt gedeeltelijk in het Statuut; voor het overige wordt naar de Grondwet verwezen. Dit zijn, zoals wel vanzelf spreekt, ook aangelegenheden van het Koninkrijk naast die, genoemd in artikel 3.

In het tweede lid is tot uitdrukking gebracht, dat, indien de Grondwet op bepaalde punten niet mocht stroken met het Statuut, de regeling van het Statuut prevaleert. De Grondwet zal met de bepalingen van het Statuut in overeenstemming moeten worden gebracht.

Het derde lid schrijft voor, dat een voorstel tot verandering van de Grondwet, houdende bepalingen omtrent aangelegenheden van het Koninkrijk, alsmede een ontwerp van wet, dat er grond bestaat een zodanig voorstel in overweging te nemen, op de wijze van een Rijkswet wordt behandeld.

§ 2. De behartiging van de aangelegenheden van het Koninkrijk

Artikel 6

Dit artikel is een inleidende bepaling voor deze gehele paragraaf. Het geeft aan de grondgedachte, waarvan de volgende artikelen de concrete uitwerking zijn.

Koninkrijk en landen zijn geen gescheiden grootheden, al kunnen zij uiteraard worden onderscheiden. Het eerste lid van het artikel drukt uit, dat het Koninkrijk

een rechtsband vormt, welke beschouwd kan worden als de gebonden samenwerking der landen. In het tweede lid wordt een andere consequentie van deze grondgedachte neergelegd, te weten, dat de landen – derhalve de landsorganen – zoveel mogelijk bij behartiging der Koninkrijksaangelegenheden worden ingeschakeld. Dit wordt nader uitgewerkt in de volgende artikelen. Met name mag worden gewezen op de artikelen 14 (het opdragen of overlaten aan de landen), 25, 26 en 30. De pendant van deze bepaling is neergelegd in artikel 41, terwijl artikel 6 de positie van de landen t.a.v. Koninkrijksaangelegenheden beschouwt vanuit het Koninkrijk, doet artikel 41 dit vanuit de landen.

Artikelen 7–12

Deze artikelen regelen de deelneming van de landen aan de Regering van het Koninkrijk. De Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen wijzen ieder een aan haar verantwoordelijke functionaris aan, die namens haar in de Raad van Ministers van het Koninkrijk zitting heeft. Deze draagt de titel van Gevolmachtigde Minister. De Raad van Ministers bestaat verder uit de Ministers, door de Koning overeenkomstig de Grondwet benoemd. De status van de Gevolmachtigde Minister wordt geregeld in artikel 8. In artikel 10 worden zijn bevoegdheden in concreto bepaald en worden in een algemene formule de aangelegenheden aangewezen, welker behartiging mede aan hem is opgedragen. De uitwerking van deze formule bevat artikel 11.

In dit artikel wordt een aantal aangelegenheden opgenomen, die Suriname en de Nederlandse Antillen in ieder geval raken. Daarnaast kunnen de Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen andere aangelegenheden aangeven, die haar land raken. In hoeverre naturalisatie van bepaalde personen Suriname of de Nederlandse Antillen raakt, wordt in het vijfde lid bepaald.

De Gevolmachtigde Minister handelt namens de Regering van zijn land (artikel 8, lid 1). De verhouding van de Gevolmachtigde Minister tot zijn Regering is een interne aangelegenheid van het betrokken land. De eed is geregeld in artikel 9, waaronder mede wordt begrepen het afleggen van een verklaring of belofte.

De Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen zijn bevoegd, indien een bepaald onderwerp daartoe aanleiding geeft, naast de Gevolmachtigde Minister tevens een Minister aan het ministerieel overleg te doen deelnemen. Deze heeft alsdan een raadgevende stem (artikel 10, lid 2). Het sluitstuk van deze gehele regeling is vervat in artikel 12. De bepaling van dit artikel behoort tot de meest gewichtige punten van het Statuut. Hierin ligt een waarborg, dat de belangen van Suriname en de Nederlandse Antillen tot hun recht komen, terwijl er tevens voor gewaakt is, dat de eenheid van het Koninkrijk bewaard blijft. Te dien einde is tweeërlei voorziening getroffen. Het eerste lid van dit artikel zegt, dat een voorziening, houdende algemeen bindende maatregelen, niet voor het betrokken land wordt vastgesteld, indien de Gevolmachtigde Minister heeft verklaard, dat zijn land niet ware te binden, onder aanwijzing van de gronden, waarop hij ernstige benadeling van zijn land verwacht.

Hierbij wordt echter een uitzondering gemaakt voor het geval de verbondenheid van het land in het Koninkrijk zich hiertegen verzet. Het belang van het Koninkrijk

zal in Koninkrijksaangelegenheden prevaleren. De beoordeling of deze situatie aanwezig is, berust bij de Raad van Ministers van het Koninkrijk, waarvan de Gevolmachtigde Ministers deel uitmaken.

De overige leden van het artikel geven een bijzondere procedure aan, voor het geval een Gevolmachtigde Minister ernstig bezwaar heeft tegen een aanvankelijk oordeel van de Raad van Ministers omtrent enige aangelegenheid, aan welker behandeling hij heeft deelgenomen. De werkingssfeer van deze voorziening reikt verder dan die van het eerste lid. De hieromschreven procedure kan in werking worden gesteld t.a.v. alle in de Raad van Ministers behandelde Koninkrijksaangelegenheden, welke Suriname en de Nederlandse Antillen raken.

De bedoelde procedure heeft twee phasen. Op verzoek van de Gevolmachtigde Minister vindt voortgezet overleg plaats in een kleine kring. Deze kring bestaat uit vijf personen, waarvan er twee uit Suriname en/of de Nederlandse Antillen afkomstig zijn. Suriname en de Nederlandse Antillen nemen derhalve ook numeriek bij dit nader overleg een belangrijke plaats in. Zij kunnen slechts overstemd worden, indien de Minister-President hun zienswijze niet kan delen.

Is in het voortgezette overleg alleen Suriname of de Nederlandse Antillen betrokken, dan treedt voor het desbetreffende Rijksdeel naast de Gevolmachtigde Minister een Minister of een bijzondere gemachtigde op. Zijn zowel Suriname als de Nederlandse Antillen in de aangelegenheid betrokken, dan nemen de beide Gevolmachtigde Ministers hieraan deel. In dat geval kunnen de Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen een Minister met raadgevende stem aan het overleg doen deelnemen.

De tweede phase is de nieuwe behandeling van de desbetreffende aangelegenheid in de Raad van Ministers van het Koninkrijk. De Raad van Ministers is daarbij gebonden aan de uitkomst van het voortgezette overleg.

Een verzoek om voortgezet overleg mag er uiteraard niet toe leiden, dat de behandeling van een aangelegenheid onnodig lang wordt opgehouden. Aan de Raad van Ministers is daarom de bevoegdheid gegeven een termijn te stellen, waarbinnen het voortgezette overleg moet plaats hebben. Wordt binnen deze termijn van de gelegenheid tot het plegen van voortgezet overleg geen gebruik gemaakt, of voert het nader overleg niet tot resultaat, dan bepaalt de Raad van Ministers zijn oordeel.

Artikel 13

Dit artikel legt in de eerste plaats vast, dat de Raad van State een orgaan van het Koninkrijk is. Ingevolge artikel 5 wordt voor de inrichting en bevoegdheden van dit lichaam verwezen naar de Grondwet.

In het Statuut vindt de deelneming van Suriname en de Nederlandse Antillen aan de Raad van State regeling. De Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen kunnen de wens te kennen geven, dat voor het land een lid van de Raad van State door de Koning wordt benoemd. Omtrent de functionaris moet overeenstemming bestaan met de Regering van het land. De Koning kan uiteraard het door Hem benoemde lid ontslaan, doch niet dan na overleg met de Landsregering.

Het derde lid van dit artikel geeft aan, welke taak aan de Staatsraad voor Suriname

of de Nederlandse Antillen in elk geval toevalt. Het vierde lid beoogt uitsluitend op eenvoudige wijze de wettelijke regeling omtrent de Raad van State aan de nieuwe situatie aan te passen.

Artikel 14

De eerste zin van dit artikel heeft geen zelfstandige betekenis. Tezamen met het derde lid wordt hier vastgesteld, dat wetten en algemene maatregelen van bestuur, die in Suriname of de Nederlandse Antillen gelden, als Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur worden aangeduid. Voorts vormt de eerste zin de aanhef van de bepalingen van de tweede zin, waarin wordt vastgesteld, dat delegatie van regelgevende bevoegdheid rechtens geoorloofd is. Hierbij moet in het bijzonder worden gedacht aan delegatie aan de landen, waarvoor verwezen mag worden naar de toelichting op artikel 3.

Bij de delegatie aan de landen is een beperking gesteld, voor wat betreft de organen, aan welke kan worden gedelegeerd. Hiervoor zijn uitsluitend aangewezen de wetgever en de Regering der landen, omdat het minder juist wordt geacht, dat vanwege het Koninkrijk rechtstreeks aan lagere landsorganen bevoegdheden zouden worden toegekend. Tegen een sub-delegatie door de wetgever en de Regering der landen aan lagere landsorganen verzet het artikel zich niet.

Behalve delegatie aan de landen moet uiteraard ook delegatie aan Rijksorganen mogelijk zijn; te dien einde is de tweede zin opgenomen. In de tussenzin van het eerste lid wordt ten overvloede gereleveerd, dat ook de Grondwet en internationale overeenkomsten regelingen omtrent Koninkrijksaangelegenheden kunnen inhouden.

Artikelen 15–21

Deze artikelen geven een regeling van de behandeling van Rijkswetten. De oplossing is gezocht in het ministerieel overleg bij de totstandkoming van het ontwerp, aan welk overleg de Gevolmachtigde Ministers deelnemen (artikelen 8, 10 t/m 12), gelegenheid voor de Staten om na onderzoek van het ontwerp daarover verslag uit te brengen vóór de behandeling in de Tweede Kamer plaats heeft (artikel 16); gelegenheid voor de Gevolmachtigde Ministers de openbare behandeling in de beide Kamers der Staten-Generaal bij te wonen met het recht wijzigingen voor te stellen (artikel 17).

De Staten kunnen voor de behandeling van een bepaald ontwerp bovendien bijzondere gedelegeerden naar één of beide Kamers zenden (artikel 17, lid 2). Deze bijzondere gedelegeerden hebben in de Tweede Kamer eveneens het recht wijzigingen voor te stellen (artikel 17, lid 4).

Afwijking van artikel 16 is mogelijk, indien – na gepleegd overleg met de Gevolmachtigde Ministers – in geval van oorlog of andere bijzondere omstandigheden, waarin onverwijld moet worden gehandeld, de Koning van oordeel is, dat het onmogelijk is het in dat artikel bedoelde onderzoek af te wachten (artikel 21). Het wetsvoorstel wordt ook in dit geval aan de Staten gezonden.

De deelneming van Suriname en de Nederlandse Antillen aan de wetgeving van het Koninkrijk wordt verder geaccentueerd door de bepaling van artikel 18. De Gevolmachtigde Minister, c.q. de daartoe aangewezen bijzondere gedelegeerde wordt

in de gelegenheid gesteld vóór de eindstemming zich over het voorstel van een Rijkswet uit te spreken. Verklaart hij zich tegen het voorstel, dan kan hij tevens verzoeken de stemming tot de volgende vergadering aan te houden. Neemt de Tweede Kamer met een meerderheid van minder dan drie vijfden der uitgebrachte stemmen een voorstel van Rijkswet aan, waartegen de Gevolmachtigde Minister, c.q. de bijzondere gedelegeerde, zich heeft uitgesproken, dan wordt de verdere behandeling geschorst. Alsdan vindt opnieuw overleg in de Raad van Ministers plaats, waarbij opnieuw de procedure van artikel 12 in toepassing kan worden gebracht. De Raad van Ministers beslist of het wetsvoorstel wordt teruggenomen dan wel behandeling in de Eerste Kamer zal plaats vinden.

Daar in de artikelen 17 en 18 uitsluitend gedacht wordt aan wetsvoorstellen, die in beide Kamers der Staten-Generaal worden behandeld, moesten deze artikelen in geval van behandeling in de Verenigde Vergadering der Staten-Generaal van toepassing worden verklaard. Dit geschiedt in artikel 19.

Omtrent wetsvoorstellen, uitgaande van de Staten-Generaal, zijn enkele bijzondere voorzieningen getroffen. Vooreerst is geregeld, dat de Staten van voordrachten tot voorstellen van Rijkswetten tijdig kennis krijgen. In de tweede plaats is vastgelegd, dat ook de Gevolmachtigde Minister het initiatief tot zulk een voordracht kan nemen.

De onderhavige materie is in het Statuut niet uitputtend geregeld. Te dien einde is bepaald, dat bij Rijkswet hieromtrent nadere regelingen kunnen worden gesteld.

Bij de behandeling van een Rijkswet komt de deelneming van Suriname en de Nederlandse Antillen derhalve tot uitdrukking:

1. bij de voorbereiding in de Ministerraad (artikelen 8, 10 t/m 12);

2. op hun verzoek in het voortgezette overleg in kleine kring (artikel 12);

3. door het onderzoek en uitbrengen van een verslag over het ontwerp door het vertegenwoordigende lichaam (artikel 16);

4. door optreden van de Gevolmachtigde Ministers en bijzondere gedelegeerden in de Kamers, met de bevoegdheid amendementen in te dienen bij de behandeling in de Tweede Kamer;

5. door de bevoegdheid van de Gevolmachtigde Minister, c.q. de bijzondere gedelegeerden, tegen de aanvaarding van een bepaald wetsvoorstel bezwaar te maken, hetgeen, indien de gequalificeerde meerderheid in de Tweede Kamer niet wordt bereikt, leidt tot nader overleg;

6. door de bevoegdheid van de Gevolmachtigde Ministers het initiatief tot een wetsvoorstel, uitgaande van de Staten-Generaal, te nemen.

Artikel 22

De afkondiging van Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur moet uiteraard geschieden onder verantwoordelijkheid van de Regering van het Koninkrijk. Het is doelmatig deze afkondiging in de officiële publicatiebladen in Suriname en de Nederlandse Antillen te doen plaats vinden. De Landsregeringen moeten daartoe de nodige medewerking verlenen.

De bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding kan worden overgelaten aan de regeling zelf. Een algemene regeling van deze materie is onnodig.

Het afkondigingsformulier van Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur is hetzelfde als het afkondigingsformulier van andere wetten en algemene maatregelen van bestuur; echter wordt aan dit formulier toegevoegd, dat de bepalingen van het Statuut zijn in acht genomen.

Artikel 23

Dit artikel opent de mogelijkheid om de Hoge Raad rechtsmacht toe te kennen ten aanzien van rechtszaken in Suriname en de Nederlandse Antillen.

Voorts houdt dit artikel de voorziening in, dat op verzoek van Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen, de Rijkswet de mogelijkheid opent, dat aan de Hoge Raad een persoon wordt toegevoegd, die op de hoogte is van de rechtspraktijk in Suriname dan wel in de Nederlandse Antillen. De Rijkswet bepaalt welke hoedanigheid aan deze persoon wordt gegeven.

Het Statuut zegt hieromtrent, dat deze hoedanigheid die van lid, van buitengewoon lid of van adviserend lid kan zijn.

De nadere uitwerking van deze materie is aan de Rijkswet overgelaten.

Artikel 24–28

Deze artikelen geven nadere regelingen omtrent internationale overeenkomsten. Dit onderwerp is als onderdeel van de buitenlandse betrekkingen op zich zelf Rijkszaak. Het behoeft echter geen betoog, dat de landen bij de hieromtrent te treffen voorzieningen groot belang kunnen hebben. Hierbij dient mede bedacht te worden, dat elk van de landen een eigen economische huishouding heeft. De belangen van deze economische huishoudingen moeten tot hun recht komen, waarbij uiteraard de eenheid van het Koninkrijk beperkingen stelt. Voorts dienen bij internationale overeenkomsten, die deze huishouding betreffen, landsorganen zoveel mogelijk te worden betrokken. Voor de uitwerking van deze gedachten mag naar de toelichting op de afzonderlijke artikelen worden verwezen.

Artikel 24

Dit artikel sluit nauw aan bij de voorgaande artikelen omtrent de behandeling van Rijkswetten; evenals voorstellen van Rijkswet, die aan de Staten worden gezonden, is t.a.v. internationale overeenkomsten bepaald, dat deze aan de Staten worden overgelegd. Het ligt voorts in de rede, dat de Gevolmachtigde Ministers in de gevallen, waarin een overeenkomst de goedkeuring van de Staten-Generaal behoeft, een uitdrukkelijk votum van de Kamers kunnen uitlokken.

De Gevolmachtigde Minister heeft te dezen aanzien derhalve dezelfde bevoegdheden als een vijfde van het grondwettelijk aantal leden van een der Kamers van de Staten-Generaal. Hierbij is de lijn doorgetrokken, die in de voorafgaande artikelen is neergelegd.

De Gevolmachtigde Ministers hebben bevoegdheden – t.a.v. amendementen en initiatief-ontwerpen –, die volgens de Grondwet slechts aan een aantal leden van de Kamer gezamenlijk toekomen.

Bij de redactie van dit artikel is aansluiting gezocht bij de tekst van de Grondwet.

Artikelen 25 en 26

Deze artikelen geven aan Suriname en aan de Nederlandse Antillen ver strekkende bevoegdheden t.a.v. economische en financiële overeenkomsten, die hen zouden binden.

Ingevolge het eerste lid van artikel 25 heeft de Regering van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, een absoluut veto met betrekking tot zodanige overeenkomsten. De enige beperking van dit veto is hierin gelegen, dat de gronden, waarop ten gevolge van de binding benadeling van het land wordt verwacht, moeten worden aangegeven.

Het tweede lid bepaalt, dat de Regering van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen, een veto heeft t.a.v. de opzegging van overeenkomsten, als hierbedoeld. Dit veto is niet absoluut, indien mede andere landen van het Koninkrijk door deze overeenkomsten zijn gebonden, alsdan moet het mogelijk zijn een overeenkomst ook tegen de wil van een land op te zeggen, indien de belangen van de andere, ook gebonden landen van het Koninkrijk beëindiging van de overeenkomst wenselijk doen zijn.

Ingevolge artikel 26 heeft de Regering van Suriname of van de Nederlandse Antillen de bevoegdheid om het Koninkrijk te vragen, dat een bepaalde economische en financiële overeenkomst voor het land wordt gesloten; uiteraard zal het sluiten en voorbereiden van deze overeenkomsten vanwege het Koninkrijk dienen te geschieden. Het zelfstandig optreden van de landen is in deze materie niet mogelijk. De inschakeling van de landen is geregeld in artikel 27. De Regering van het Koninkrijk kan haar medewerking aan de totstandkoming van deze overeenkomsten slechts weigeren, indien de verbondenheid van het land in het Koninkrijk zich tegen de bedoelde overeenkomsten verzet. Deze formule is ontleend aan artikel 12. Het gaat derhalve om gevallen, waarbij de eenheid van het Koninkrijk niet toelaat, dat de overeenkomst wordt aangegaan.

Artikel 27

Dit artikel legt vast, dat bij de voorbereiding en uitvoering van internationale overeenkomsten landsorganen worden betrokken. Dit is de algemene gedachte, die door het gehele Statuut heenloopt. Verwezen moge worden naar de toelichting op artikel 6.

Het onderhavige artikel schrijft de inschakeling van enig landsorgaan dwingend voor, vooreerst bij de voorbereiding van overeenkomsten, die het betrokken land raken, in de tweede plaats bij de uitvoering van overeenkomsten, waardoor het land is gebonden en die tevens het land raken.

Artikel 28

Dit artikel houdt een bepaling in over een bijzondere wijze van inschakeling van de landen met betrekking tot internationale regelingen. Uitdrukkelijk wordt hierin vastgelegd, dat de rechtsband van het Koninkrijk niet in de weg staat aan een eigen

lidmaatschap van Suriname en de Nederlandse Antillen van de daartoe geëigende internationale organisaties.

Artikel 29

De eenheid van het Koninkrijk eist een zeker toezicht op het aangaan van financiële verplichtingen van de landen buiten het Koninkrijk, anderzijds moeten de landen uiteraard in hun ontwikkeling niet worden geremd en moet niet dan om zwaar wegende motieven bezwaar tegen het aangaan van dergelijke verplichtingen worden gemaakt. Dit is uitgedrukt in het tweede lid van het artikel.

Als regel zal de Rijksregeling met het aangaan en garanderen van een geldlening accoord gaan; slechts wanneer de belangen van het Koninkrijk zich hiertegen verzetten, zal de vereiste instemming kunnen worden geweigerd.

Artikelen 30–33

Deze artikelen hebben betrekking op de handhaving van de onafhankelijkheid en verdediging van het Koninkrijk, welke aangelegenheid in artikel 3 tot Rijkszaak is verklaard. Uiteraard zijn de landen hier ten nauwste bij betrokken. Dit is uitgedrukt in artikel 30, waarin bepaald is, dat zij aan de strijdkrachten hulp en bijstand verlenen. Ook de Landswetgevers worden hierbij ingeschakeld om de nodige voorzieningen te treffen. In de overige artikelen worden omtrent de bevoegdheden van het Koninkrijk in dezen nadere regelen gesteld, die even zovele beperkingen inhouden.

Artikel 31

Dit artikel verklaart het opleggen van dienstplicht tot Landszaak. Slechts bij landsverordening kan de dienstplicht in Suriname en de Nederlandse Antillen worden ingevoerd. Dit geldt niet alleen voor de militaire dienst, doch ook voor de burgerlijke dienst ten behoeve van de defensie.

Wordt de dienstplicht bij landsverordening ingevoerd, dan hebben Suriname en de Nederlandse Antillen het nog in eigen hand, deze dienstplichtigen bij de landmacht in eigen gebied te houden. De Landsregeling kan – doch dit behoeft niet – bepalen, dat deze dienstplichtigen niet dan krachtens een landsverordening naar elders kunnen worden gezonden.

Artikel 32

Dit artikel brengt tot uitdrukking, dat de in Suriname en de Nederlandse Antillen gestationneerde strijdkrachten zoveel mogelijk uit personen, die in deze landen woonachtig zijn, zullen bestaan. De bedoeling van deze bepaling is niet enige verplichting te leggen op de inwoners van Suriname en de Nederlandse Antillen. Wanneer echter personen uit Suriname en de Nederlandse Antillen zich daarvoor aanmelden, zullen zij niet worden gepasseerd om de enkele reden, dat van elders strijdkrachten kunnen worden aangetrokken. Inwoners van Suriname en de Nederlandse Antillen hebben, voor zover dit met een goede opbouw van de strijdkrachten verenigbaar is, een prioriteit boven andere ten aanzien van de verdediging van hun eigen gebied.

Artikel 33

Dit artikel geeft enkele nadere regelen omtrent de vorderingsbevoegdheden ten behoeve van de defensie. Vastgesteld wordt, dat de vordering moet geschieden met inachtneming van de bij de Rijkswet te stellen algemene regelen. In de tweede plaats wordt vastgelegd, dat hierbij voorzieningen omtrent de schadeloosstelling moeten worden getroffen. In de derde plaats wordt het beginsel, dat in artikel 6 algemeen is omschreven, hier herhaald, dat waar mogelijk landsorganen worden ingeschakeld.

Artikel 34

Dit artikel is in hoofdzaak ontleend aan de geldende Landsregelingen. Het gaat hier om bevoegdheden van de Koning als hoofd van de Regering van het Koninkrijk. Daarnaast blijven de overeenkomstige bevoegdheden van de Landsregeringen – geregeld in artikel 163 Landsregeling Suriname en artikel 172 Landsregeling Antillen – onverlet.

Nieuw is in deze bepaling, dat, evenals in de Grondwet ten aanzien van Nederland is geschied, de burgerlijke uitzonderingstoestand is mogelijk gemaakt. Wat de overgang van bevoegdheden betreft, is voorts overleg van de Regering van het Koninkrijk met de Landsregeringen, waar mogelijk, voorgeschreven. Waar dit te vermijden is, moet uiteraard de Landsregering niet zonder gepleegd overleg voor een voldongen feit worden gesteld.

In het vierde lid wordt gelezen „een ieder" in plaats van de thans in de Landsregelingen gebezigde term „niet-militairen", omdat deze laatste term de onjuiste indruk wekt, dat buiten geval van staat van beleg het militaire straf- en strafprocesrecht alleen op militairen van toepassing is. In werkelijkheid geldt dit recht dan ook reeds voor de niet-militaire legervolgelingen. Ingevoegd is, dat bij Rijkswet de wijze bepaald wordt, waarop van-toepassing-verklaring van het militaire recht geschiedt. Uiteraard zal ook in dit geval zomogelijk overleg met de Landsregering plaats vinden.

Artikel 35

Uitgegaan is van de gedachte, dat Suriname en de Nederlandse Antillen in overeenstemming met hun draagkracht bijdragen in de kosten van voorzieningen van het Koninkrijk, voor zover deze ten nutte der landen strekken. Over de bijdrage wordt in onderling overleg beslist. Eerst wordt door de Raad van Ministers een raming opgemaakt van de kosten van deze voorzieningen in het volgende begrotingsjaar. Vervolgens wordt het ten laste van Suriname en de Nederlandse Antillen komende bedrag door de Ministerraad vastgesteld. Ten aanzien daarvan kan de Gevolmachtigde Minister nader overleg verzoeken. De beslissing ter zake kan slechts genomen worden met eenparigheid van stemmen, zodat derhalve Suriname en de Nederlandse Antillen niet kunnen worden overstemd.

Het derde lid geeft een voorlopige regeling voor het geval de vaststelling van de ten laste van Suriname en de Nederlandse Antillen komende bedragen niet tijdig heeft plaats gevonden.

De regeling van de eerste drie leden van het artikel is bedoeld voor jaarlijkse

bijdragen, daarnaast kunnen regelingen tot stand komen voor bijzondere voorzieningen. Volledigheidshalve worden die in het vierde lid gereleveerd.

§ 3. Onderlinge bijstand, overleg en samenwerking

Artikelen 36–40

Terwijl in de voorafgaande artikelen over de geboden samenwerking der landen in het Koninkrijk wordt gehandeld, gaat het in deze bepalingen over de verhoudingen van de landen als autonome eenheden. Hun verbondenheid in het Koninkrijk heeft mede consequenties voor de landen, waar zij in zelfstandigheid handelen. Ook daar dienen zij rekening met elkander te houden, elkaar moreel en materieel te steunen en te helpen, waar dit redelijkerwijs mogelijk is. Men zou in dit verband kunnen spreken van vrijwillige samenwerking.

De grondgedachte hiervan is neergelegd in artikel 36. De overige artikelen behelzen een meer concrete uitwerking van deze gedachte, doch bedoelen allerminst een limitatieve opsomming van de onderlinge hulp en bijstand te geven. Slechts een aantal belangrijke onderwerpen van samenwerking wordt genoemd, terwijl voorts enige regelen voor de samenwerking worden gegeven. Voor de nadere uitwerking hiervan mag naar de toelichting op de afzonderlijke artikelen worden verwezen.

Artikel 37

Deze bepaling is ontleend aan het eerste lid van artikel IV van de Interimregeling. Het artikel is aangevuld met enige onderwerpen, vermeld in artikel II Interimregeling, namelijk de punten *g, i, j* en *l.*

Van een doelmatige uitvoering van deze bepaling zijn gunstige resultaten te verwachten. Evenzeer als de samenwerking in het voor financiële en economische aangelegenheden bestaande Coördinatiecollege bevredigend werkt, is te verwachten, dat intensief overleg op andere terreinen van Overheidszorg tot beter wederzijds begrip en tot vruchtbare resultaten zal leiden.

Artikel 38

De bepaling van het eerste lid van dit artikel behoeft op zich zelf geen toelichting. Het spreekt wel vanzelf, dat Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen onderling regelingen kunnen treffen; ten einde de rechtseenheid ten aanzien van zodanige regelingen te verzekeren, kan het wenselijk zijn, dat zij bij een wettelijke maatregel worden vastgelegd.

Het tweede lid opent hiertoe de mogelijkheid. De beslissing hiertoe kan echter slechts worden genomen, indien daaromtrent overeenstemming tussen de landen bestaat. De organen van het Koninkrijk zijn in deze materie niet uit eigen hoofde bevoegd.

Voor enkele zaken is dit in de volgende leden nader uitgewerkt. Het derde lid handelt in het algemeen over het internationale en interregionale privaat- en strafrecht. Dit is een materie, waarin eenheid van regeling in het Koninkrijk de rechtszekerheid bevordert. Wanneer omtrent de te stellen regelen overeenstemming tussen

de Regeringen bestaat, kan een voorstel van Rijkswet, houdende deze regelen, door de Regering van het Koninkrijk worden ingediend. De behandeling van dit voorstel vindt op de wijze, als in de artikelen 15 t/m 18 omschreven, plaats. Bij de behandeling van de Rijkswet dient overeenstemming tussen de Regeringen te blijven bestaan.

Een bijzonder onderwerp in dit verband is de zetelverplaatsing van rechtspersonen. Hieromtrent bestaat een wettelijke regeling, die in het gehele Koninkrijk geldt. Het lijkt aangewezen de bestaande toestand te bestendigen; te dien einde is in dit artikel bepaald, dat in dit onderwerp bij Rijkswet wordt voorzien, terwijl de overgangsbepaling inhoudt, dat de geldende wet van kracht blijft en als Rijkswet geldt. Vervanging of verandering van deze regeling zal moeten geschieden met inachtneming van de eis van overeenstemming tussen de Regeringen der landen.

Artikel 39

Dit artikel bedoelt de concordantie in de wetgeving van de drie Rijksdelen zoveel mogelijk te bereiken. Aan de opsomming in artikel 119 van de Landsregeling Suriname en artikel 128 van de Landsregeling Nederlandse Antillen is toegevoegd het auteursrecht, de industriële eigendom en de bepalingen omtrent maten en gewichten. Anders dan in de desbetreffende artikelen van de Landsregeling is de reciprociteit tot uitdrukking gebracht door te bepalen, dat ook voorstellen tot ingrijpende wijziging van de Nederlandse wetgeving niet aan de Tweede Kamer worden gezonden, alvorens de Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen in de gelegenheid zijn gesteld van haar zienswijze te doen blijken.

Artikel 40

Dit artikel is ontleend aan artikel 142 Landsregeling Suriname en artikel 151 Landsregeling Nederlandse Antillen. De verbondenheid van de landen in het Koninkrijk brengt mede, dat vonnissen en bevelen van de rechter, waar ook in het Koninkrijk uitgesproken, alsmede grossen van authentieke akten, waar ook in het Koninkrijk verleden, in het gehele Koninkrijk kunnen worden ten uitvoer gelegd.

§ 4. De Staatsinrichting van de landen

Artikelen 41–53

Deze artikelen behandelen de autonome sfeer van de landen. In deze sfeer handelen de landen zelfstandig. Dit is tot uitdrukking gebracht in het eerste lid van artikel 41.

Het zou echter een onjuist beeld oproepen, indien uitsluitend deze zelfstandige belangenbehartiging als taak van de landsorganen wordt genoemd. De landsorganen hebben mede een taak ten aanzien van Koninkrijksaangelegenheden. In de paragraaf, gewijd aan de behartiging van de aangelegenheden van het Koninkrijk, komt dit voortdurend tot uitdrukking. In het tweede lid van artikel 41 is dit nogmaals, doch thans bezien van de landen uit, neergelegd. Tevens is in dit lid tot uitdrukking gebracht, dat de landen mede acht hebben te slaan op de belangen van het Koninkrijk.

In de autonome sfeer geschiedt de beoordeling en waardering van deze belangen uiteraard door de landen in zelfstandigheid.

De verbondenheid van de landen in het Koninkrijk heeft voorts enkele consequenties voor de inrichting van hun Staatsinstellingen en de functionnering van hun organen, die in deze afdeling van het Statuut zijn neergelegd. Bij de eigen Staatsinrichting der landen is het Koninkrijk in zoverre betrokken, dat redelijke zekerheid moet bestaan, dat het Landsbestuur democratisch is ingericht en dat de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur worden verwezenlijkt. Te dien einde is tweeërlei voorziening geboden. Vooreerst dienen de fundamentele elementen van de Staatsinrichting niet buiten het Koninkrijk om te kunnen worden gewijzigd. In de tweede plaats moet de mogelijkheid van ingrijpen vanwege het Koninkrijk bestaan, indien in de landen een toestand is ontstaan, welke in strijd is met bovenvermelde eisen. Het ingrijpen zal slechts geschieden, indien in het land geen redres plaats vindt. Het behoeft geen betoog, dat een ingrijpen vanwege het Koninkrijk er steeds op gericht moet zijn de landsorganen weer normaal te doen functionneren. Voor de uitwerking van deze gedachte in het Statuut moge naar de toelichting op de afzonderlijke artikelen worden verwezen.

Artikel 42

In het eerste lid van dit artikel wordt vastgelegd, waar de fundamentele regels omtrent de Staatsinrichting der landen zijn te vinden. Voor Nederland is dit de Grondwet, voor Suriname en de Nederlandse Antillen de Landsregeling. Desgewenst kunnen Suriname en de Nederlandse Antillen hun Landsregeling als Staatsregeling aanduiden; de term Grondwet is voor de Landsregelingen minder wenselijk, omdat de Nederlandse Grondwet ingevolge het Statuut voor een deel Grondwet van het gehele Koninkrijk is.

Het tweede lid geeft een nadere voorziening omtrent de Landsregelingen. Deze Landsregelingen verkrijgen de status van landsverordening. In de overgangsbepalingen is dit voor de geldende Landsregelingen vastgelegd. Een wijziging of nieuwe vaststelling van de Landsregelingen moet bij landsverordening geschieden. Daar het de fundamentele regels van het Staatsbestel betreft, leek het nuttig te bepalen, dat deze landsverordening een meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen behoeft. De bepaling, dat elk voorstel tot verandering de voorgestelde verandering uitdrukkelijk aanwijst, heeft ten doel verandering door middel van een landsverordening, die niet uitdrukkelijk een zodanige verandering inhoudt, uit te sluiten.

Opgemerkt zij, dat de Landsregelingen na de totstandkoming van het Statuut een aantal wijzigingen zullen moeten ondergaan, ten einde deze in overeenstemming te brengen met dit Statuut.

Een aantal bepalingen zal uit de Landsregelingen komen te vervallen, omdat zij Koninkrijksaangelegenheden betreffen, dan wel omdat het Statuut zelf in het onderwerp voorziet. Te dien einde is in artikel 59 bepaald, dat de Landsregelingen bij algemene maatregel van Rijksbestuur met het Statuut in overeenstemming zullen worden gebracht. Dit is de eenvoudigste wijze, waarop deze aanpassing van de tekst kan worden verwezenlijkt.

Artikel 43

De zorg voor de verwezenlijking van de landen van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur is een taak van de landen. Het is echter in het belang van het Koninkrijk, dat deze taak inderdaad wordt vervuld. Het Koninkrijk moet de daarvoor geëigende maatregelen kunnen nemen, indien in een land deze rechten en vrijheden, deze rechtszekerheid en dit behoorlijk bestuur niet bestaan. Uiteraard moet bij de beoordeling van de deugdelijkheid van het bestuur volledig rekening worden gehouden met de middelen, waarover het land beschikt. Het spreekt voorts vanzelf, dat niet het te kort schieten van enig landsorgaan alleen zulk een maatregel kan medebrengen. Slechts wanneer in het land zelf geen redres van een ontoelaatbare toestand mogelijk zou blijken te zijn, kan het nemen van een maatregel in overweging komen. Een uitputtende opsomming van de maatregelen, die in aanmerking kunnen komen, is niet te geven. De wijze, waarop moet worden gereageerd, hangt af van de omstandigheden. Slechts kan als algemeen beginsel worden gesteld, dat ingrijpen niet verder mag gaan dan de omstandigheden strikt noodzakelijk maken. Voorts dient, zoals reeds werd opgemerkt, het ingrijpen steeds gericht te zijn op zo spoedig mogelijk herstel van de normale toestand. De Landsregelingen zelf zijn voor het Koninkrijk onaantastbaar. In overeenstemming hiermede moet het bestuur der landen worden gevoerd.

Artikel 44

Met de bepaling van artikel 42 hangt dit artikel nauw samen. Gewaarborgd moet zijn, dat de Staatsinrichting der landen aan redelijk te stellen eisen voldoet, gezien ook hun verbondenheid in het Koninkrijk. Deze gedachte is aldus uitgewerkt, dat een aantal bepalingen van de Landsregelingen niet dan in overeenstemming met de Regering van het Koninkrijk kan worden gewijzigd. Opmerking verdient hierbij, dat de landen in beginsel vrij zijn ten aanzien van hun eigen Staatsinrichting. Vanwege het Koninkrijk moet echter worden voorkomen, dat wijzigingen tot stand zouden worden gebracht, die in strijd zouden zijn met normen, welke de landen ingevolge het Statuut hebben in acht te nemen.

In de eerste plaats worden genoemd de artikelen in de Landsregelingen, welke betrekking hebben op de fundamentele menselijke rechten en vrijheden. Het behoeft weinig betoog, dat aan deze rechten en vrijheden niet moet worden getornd. Als artikelen in de geldende Landsregelingen, die onder deze bepaling vallen, kunnen worden genoemd de artikelen, betrekking hebbende op vrijheid van godsdienst (artikelen 143, 144, 146 en 147 Landsregeling Suriname en artikelen 152, 153, 155 en 156 Landsregeling Nederlandse Antillen), vrijheid van onderwijs (artikel 165 Landsregeling Suriname en 174 Landsregeling Nederlandse Antillen), vrijheid van drukpers (artikel 8), het recht van vereniging en vergadering (artikel 10), het recht om verzoeken in te dienen (artikel 9), het recht tot verkies- en benoembaarheid tot Landsbedieningen (artikel 7), bescherming van persoon en goederen (artikel 3), bescherming van de eigendom van de woning en van het briefgeheim (artikelen 120, 128, 129 Suriname, 129, 137, 138 Nederlandse Antillen) en het grondbeginsel in zake belastingheffing (artikel 150 Suriname, 159 Nederlandse Antillen).

In de tweede plaats worden genoemd de bepalingen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de Gouverneur. Volgens artikel 2 van het Statuut voert de Koning de regering van elk der landen, waarbij hij in Suriname en de Nederlandse Antillen wordt vertegenwoordigd door de Gouverneur. Aan deze bepaling is inhaerent, dat de Gouverneur als vertegenwoordiger des Konings een aantal constitutionele bevoegdheden moet kunnen uitoefenen.

Deze bevoegdheden zijn voor het eerst te vinden in de afdelingen van de Landsregelingen, die gewijd zijn aan de macht van het hoofd der Landsregering (artikelen 28 t/m 35, 42 en 46 der Landsregeling). Hierbij verdient opmerking, dat de artikelen 38 en 45 uit de Landsregelingen moeten worden gelicht, omdat zij betrekking hebben op de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk. In de overgangsbepaling is hierin voorzien. Voorts geschieden benoeming en ontslag van de leden van de Raad van Advies door de Gouverneur, leggen deze leden in zijn handen de eed af en wordt het reglement voor de Raad door de Gouverneur vastgesteld (artikelen 58 t/m 61 Suriname en artikelen 59 t/m 62 Nederlandse Antillen). De leden van de Regeringsraad worden benoemd en ontslagen door de Gouverneur. Zij leggen in zijn handen de eed af. Het reglement wordt door de Gouverneur bij landsbesluit vastgesteld (artikelen 67, 68 en 71 Suriname, 68, 69, 70 en 73 Nederlandse Antillen). De eedaflegging van de leden der Staten geschiedt in handen van de Gouverneur. Zij dienen bij hem hun ontslag in; hij opent de Staten en hij benoemt de Voorzitter (artikelen 80 en 82 t/m 84 Suriname, 82 en 84 t/m 86 Nederlandse Antillen). Verder is er een aantal bepalingen, welke de verhouding tussen Landsregering en Staten betreffen, waarbij het hoofd der Landsregering een taak heeft te vervullen (94 t/m 105 en 111 Suriname, 96 t/m 99, 101 t/m 103, 105 t/m 108 en 114 Landsregeling Nederlandse Antillen). De Gouverneur heeft voorts enkele bevoegdheden ingevolge de bepalingen omtrent de rechterlijke macht, welke verder nog in dit artikel aan de orde komen. Tenslotte zijn er nog enige verspreide artikelen, die het hoofd der Landsregering een taak toekennen (artikelen 145, 161, 163, 172 Landsregeling Suriname, 154, 170, 172, 174, 181 Nederlandse Antillen).

Opgemerkt zij, dat het hier bevoegdheden betreft, die aan de Landsregering toekomen. Hierop bestaat slechts een enkele uitzondering, zoals de eedaflegging in handen van de Gouverneur.

Voorts mag er op worden gewezen, dat de bijzondere procedure van de onderhavige statutaire bepaling slechts gesteld is voor de bevoegdheden van de Gouverneur. Voor zover in de artikelen, waarin deze bevoegdheden zijn vervat, ook andere bepalingen voorkomen, is wijziging daarvan niet aan deze procedure onderworpen.

In de derde plaats worden genoemd de artikelen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de vertegenwoordigende lichamen van de landen. Deze vloeien voort uit de democratische inrichting van het Staatsbestel der landen en dienen derhalve verzekerd te zijn.

In de vierde plaats worden de artikelen, betrekking hebbende op het rechtswezen, onder deze regeling gebracht. In deze bepalingen zijn voorzieningen getroffen voor de rechtszekerheid. Willen de landen hierin wijziging brengen, dan dient dit in overeenstemming met de Regering van het Koninkrijk te geschieden. De artikelen,

waarop hier wordt gedoeld, zijn neergelegd in het zesde hoofdstuk van de Landsregeling van Suriname en in het zevende hoofdstuk van de Landsregeling van de Nederlandse Antillen.

Het tweede lid van dit artikel geeft een bijzondere voorziening voor de Nederlandse Antillen. Het is de wens van de Antillen, dat de hiergenoemde bepalingen een zekere verankering vinden in het Statuut tot meerdere zekerheid voor de positie van de onderscheidene eilandengebieden. De bepalingen in de Landsregeling omtrent de eilandgebieden leggen de zelfstandigheid dezer gebieden ten aanzien van de verzorging van zijn aangelegenheden vast. De uitwerking hiervan is vervat in de Eilandenregeling. Door middel van wijziging dezer regeling kan op dit punt nog verder worden gegaan.

Alvorens een ontwerp-landsverordening tot wijziging van bedoelde bepalingen aan het vertegenwoordigende lichaam wordt aangeboden dan wel bij initiatief-ontwerpen de behandeling in de Staten is aangevangen, dient het gevoelen van de Regering van het Koninkrijk te worden ingewonnen. Op deze wijze wordt een soepele procedure verkregen. Bereikt wordt, dat reeds in het voorbereidende stadium overleg plaats vindt, hetgeen de mogelijkheid van conflicten belangrijk vermindert. Nadat de landsverordening tot wijziging is tot stand gekomen, zal de Regering van het Koninkrijk haar definitief oordeel hebben te geven.

Artikel 45

Dit artikel is de pendant van artikel 44. Wijzigingen in de Grondwet voor wat de materie betreft, die op één lijn kan worden gesteld met de onderwerpen, in het voorgaande artikel genoemd, worden tot Koninkrijksaangelegenheden verklaard.

Artikel 46

Deze bepaling behelst enige fundamentele regels over het actief en passief kiesrecht. Het actief kiesrecht voor vertegenwoordigende lichamen – derhalve niet alleen voor de Staten-Generaal en de Staten, doch ook voor lagere lichamen – komt slechts toe aan Nederlanders. In beginsel komt het kiesrecht toe aan alle Nederlanders, die ingezetenen zijn en een bepaalde leeftijd hebben bereikt. Het ingezetenschap zelf wordt niet in het Statuut geregeld. De landen kunnen hieromtrent regels stellen, waarbij met name te denken valt aan de eis van een voortgezet verblijf gedurende bepaalde, niet te lange tijd. Daarnaast hebben de landen de bevoegdheid verdere beperkingen te stellen, indien de noodzaak daartoe aanwezig zou zijn.

Ook het passief kiesrecht komt slechts toe aan Nederlanders. Te dien einde mogen geen andere beperkingen worden gesteld dan de eis van ingezetenschap en een leeftijdsgrens. Uiteraard is het niet de bedoeling van deze bepaling, dat uitsluiting van het kiesrecht niet zou kunnen worden verbonden aan bepaalde veroordelingen door de strafrechter.

Artikel 47

Dat een eed van trouw aan de Koning in het Statuut voor de Ministers en de leden van de Staten-Generaal en van de Staten op zijn plaats is, zal geen nadere toelichting behoeven. Deze eed kan bij wege van belofte worden afgelegd.

Artikel 48

Het Statuut geldt voor de landen als regeling van de hoogste orde. Bij hun wetgeving en bestuur moeten zij zorgvuldig waken, dat in overeenstemming met het Statuut wordt gehandeld.

Artikel 49

Het toetsingsrecht van de rechter ten aanzien van wettelijke maatregelen in de landen aan de regels van Rijksrecht is een aangelegenheid met verschillende facetten. Het lijkt niet raadzaam hieromtrent in het Statuut zelf te voorzien. De praktijk zal moeten leren welke voorziening of voorzieningen het meest aanbevelenswaardig zijn. Dit artikel opent de mogelijkheid, dat de Rijkswet ten aanzien van dit onderwerp regels geeft. Gedeeltelijk is thans in dit onderwerp voorzien in de Grondwet, te weten voor zover het internationale regelingen betreft. Deze bepaling van de Grondwet geldt voor het gehele Koninkrijk.

Artikel 50

Een landelijke maatregel, die in strijd is met een Rijksregeling dan wel met belangen, welker verzorging of waarborging Rijksaangelegenheid is, behoort vanwege het Koninkrijk te kunnen worden ongedaan gemaakt. Voor Suriname en de Nederlandse Antillen kan dit door de mogelijkheid van vernietiging en schorsing worden geregeld; voor Nederland doet zich echter een complicatie voor wegens de samenval van de organen van het Koninkrijk met de Nederlandse organen. Hier zal een andere weg moeten worden bewandeld. Indien een wet in strijd zou zijn met een Rijkswet, is een oplossing alleen te verkrijgen langs de weg, dat door de Koning een wetsvoorstel wordt ingediend tot intrekking van deze wet. De Gevolmachtigde Ministers kunnen hieromtrent voorstellen doen aan de Raad van Ministers van het Koninkrijk, waarna deze Raad – eventueel na toepassing van de procedure, omschreven in artikel 12 – beslist of zodanig wetsvoorstel zal worden voorbereid. Ten einde tot uitdrukking te brengen, dat in beginsel Nederland te dezen aanzien geen andere positie inneemt dan Suriname en de Nederlandse Antillen, is het tweede lid opgenomen.

Deze bepaling sluit niet uit, dat wetgevende en bestuursmaatregelen van lagere organen in de landen kunnen worden vernietigd door een hoger landsorgaan.

Artikel 51

Voor dit artikel moge worden verwezen naar de algemene toelichting op deze paragraaf van het Statuut en op het voorgaande artikel. Wanneer vanwege het land niet of niet voldoende voorzien wordt in die zaken, waarin het rechtens gehouden is te voorzien, moet de mogelijkheid bestaan, dat vanwege het Koninkrijk maatregelen worden genomen om voor de voorziening zorg te dragen. Uiteraard kan voor zulk een maatregel slechts aanleiding bestaan, indien intern redres in het land niet plaats vind.

Artikelen 52 en 53

Deze artikelen geven de landen enkele bijzondere bevoegdheden. Indien zij dit

wenselijk oordelen, kan bij landsverordening aan de Koning als hoofd van het Koninkrijk of aan de Gouverneur als Rijksorgaan een bevoegdheid ten aanzien van een Landsaangelegenheid worden gegeven. Hiervoor is goedkeuring des Konings vereist.

Artikel 53 opent de mogelijkheid, dat op verzoek van Suriname of de Nederlandse Antillen de Algemene Rekenkamer optreedt als het onafhankelijk orgaan van toezicht op het financiële beheer aldaar, dat vereist wordt krachtens artikel 154 Landsregeling van Suriname en artikel 163 Landsregeling van de Nederlandse Antillen. Van deze mogelijkheid hebben de Nederlandse Antillen reeds gebruik gemaakt, in verband waarmede de Algemene Rekenkamer bij de wet van 7 augustus 1953 (*Stb.* 424) gemachtigd is om op te treden als onafhankelijk contrôle-orgaan voor de Nederlandse Antillen.

§ 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 54

Dit artikel geeft een aanvulling van de opsomming van de Koninkrijksaangelegenheden in artikel 3. Het is echter onder de overgangsbepalingen opgenomen, omdat Suriname en de Nederlandse Antillen na verloop van tijd onder bepaalde omstandigheden de hiergenoemde aangelegenheid tot Landsaangelegenheid kunnen maken.

Eenheid van luchtvaartbeleid is voor de in het Koninkrijk verbonden landen onder de huidige omstandigheden van groot belang. Hierdoor wordt de positie in onderhandelingen met andere Mogendheden en vreemde luchtvaartmaatschappijen belangrijk versterkt. Dit is dringend nodig voor de handhaving en de verdere ontwikkeling van de luchtvaart in de landen. Het is uiteraard niet de bedoeling, dat bestaande luchtvaartconcessies worden ingetrokken.

Artikel 55

De rechtsregeling van het Statuut is geen eeuwig edict. Het is een vastlegging van de rechtsorde, die thans onder de tegenwoordige omstandigheden als juist en redelijk wordt gezien. De ontwikkeling van de landen zal voortgaan, de weg moet open zijn om de rechtsorde hieraan aan te passen. Het Statuut moet derhalve kunnen worden gewijzigd en deze wijziging zal aan niet te bezwarende bepalingen moeten zijn gebonden.

De in het Statuut neergelegde rechtsorde is door de drie landen vrijwillig aanvaard. Het ligt in de lijn, dat voor wijzigingen van de rechtsorde overeenstemming tussen de landen is vereist. Een wijziging moet niet aan enig land door de andere kunnen worden opgelegd.

De procedure is aldus geregeld, dat de wijziging zelf bij Rijkswet plaats vindt. Deze wet kan echter niet tot stand komen alvorens de wijziging door Suriname en de Nederlandse Antillen bij landsverordening is aanvaard.

Gezien het gewicht van de beslissing is een voorziening getroffen, dat een voorstel door de Staten niet zonder meer bij volstrekte meerderheid van stemmen kan worden goedgekeurd. Indien bij de behandeling in de Staten in eerste lezing niet een

meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen is verkregen, vindt een nieuwe behandeling plaats.

Houdt de wijziging een afwijking in van de Grondwet, dan is een bijzondere procedure voorgeschreven. De behandeling van de Rijkswet vindt dan in twee etappes plaats; een gequalificeerde meerderheid is echter niet voorgeschreven, omdat dit zodanige wijziging te zeer zou bemoeilijken.

Artikel 56

Deze typische bepaling van overgangsrecht zal geen nadere toelichting behoeven. Zij dient om te voorkomen, dat een vacuum zou ontstaan.

Artikel 57

De nieuwe terminologie van Rijkswet en algemene maatregel van Rijksbestuur geldt ingevolge deze bepaling ook voor bestaande wetten en algemene maatregelen van bestuur, die aan het gestelde criterium voldoen. Voor zover wetten en algemene maatregelen van bestuur voorzien in een aangelegenheid, welke voortaan Landsaangelegenheid is, verkrijgen zij de status van landsverordening.

Artikel 58

Met de inwerkingtreding van dit Statuut is de interimaire rechtsorde beëindigd. De desbetreffende bepalingen dienen derhalve te vervallen.

Artikel 59

Deze bepaling over de aanpassing van de Landsregelingen aan de nieuwe rechtsorde is, behoudens het vierde lid, reeds toegelicht bij de verschillende onderwerpen.

Ten aanzien van het slot van het vierde lid diene het volgende. Ingevolge artikel 44 van het Statuut kunnen de artikelen in de Landsregelingen, betrekking hebbende op het rechtswezen, slechts in overeenstemming met de Regering van het Koninkrijk worden gewijzigd. Hiertoe behoren ook enige artikelen omtrent de procureur-generaal. De regeling omtrent de procureur-generaal in de Landsregeling van Suriname verschilt echter met die in de Landsregeling van de Nederlandse Antillen. Ten einde tot uitdrukking te brengen, dat de verhouding van het Koninkrijk tot Suriname en de Nederlandse Antillen niet verschillend ligt, is het wenselijk deze artikelen met elkaar in overeenstemming te brengen. Bij deze aanpassing verdient het aanbeveling, dat de aard van de functie van de procureur-generaal duidelijk wordt aangegeven. Uit zijn functie vloeit voort, dat tot zijn taak behoort te waken voor de rechtszekerheid en het behoud van de rechtsstaat. Om deze goed te kunnen vervullen, is niet voldoende, dat hij het hoofd is van het openbare ministerie en de justitiële politie. Hij moet er voor waken, dat de gehele politie haar taak op juiste wijze vervult. Dit vastleggende brengt overigens artikel 59 van het Statuut op zich zelf geen verandering in de bestaande positie van de procureur-generaal. Deze positie vindt ten dele haar verankering in de Landsregeling, voor het overige berust zij op andere wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

Een goede taakvervulling, in voege als hierboven omschreven, is te verwezenlijken door de procureur-generaal hoofd te doen zijn van de gehele politie, doch

op zich zelf is dit niet noodzakelijk. In ieder geval is hij echter de figuur, die er toezicht op moet houden, dat het gehele politie-apparaat aan de normen van de rechtsstaat voldoet. Uit dien hoofde is elke politionele instantie verplicht hem de daartoe nodige inlichtingen te verschaffen.

Dit toezicht brengt niet mede, dat hij – anders dan uit hoofde van zijn justitiële taak – aan de ambtenaren, die met de politie belast zijn opdrachten en bevelen kan geven, doch houdt de bevoegdheid in ten aanzien van de politie en haar taakvervulling alle voorstellen te doen, die hij in dit verband dienstig oordeelt.

Bij dit alles dient evenwel in aanmerking te worden genomen, dat het Koninkrijk uit hoofde van zijn zorg voor de buitenlandse betrekkingen er een direct belang bij heeft, dat de organisatie met betrekking tot de inlichtingen- en vreemdelingendienst de zekerheid biedt, dat internationale verwikkelingen worden voorkomen.

Artikel 60

Verwezen moge worden naar de toelichting op artikel 3, eerste lid, onder *c*. Van Nederlandse onderdanen – niet-Nederlanders – is alleen nog sprake in Nieuw-Guinea.

Artikel 61

De wijze van aanvaarding van de nieuwe rechtsorde wordt in de Grondwet alleen voor Nederland geregeld. Het lijkt aangewezen, dat in het Statuut zelf wordt bepaald op welke wijze die aanvaarding in Suriname en de Nederlandse Antillen geschiedt. De wijze van aanvaarding immers is mede een onderdeel van de uitkomst van het overleg omtrent de nieuwe rechtsorde. De legalisering van de aanvaardingsprocedure geschiedt door de vaststelling van het Statuut.

Het is de uitdrukkelijke wens van Suriname en de Nederlandse Antillen dat de zittende Staten niet tot aanvaarding kunnen besluiten dan met twee derden der uitgebrachte stemmen. Wordt deze meerderheid niet bereikt, dan worden de Staten ontbonden. Aangenomen mag worden, dat de Landsregeringen tot deze ontbinding zullen overgaan ook zonder dat hiertoe een wettelijke plicht bestaat. De nieuwe Staten beslissen met volstrekte meerderheid van stemmen.

GRONDWET VOOR HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

(Tekst, zoals deze luidt na de laatstelijk blijkens de Rijkswetten van 23 augustus 1956 (Staatsblad Nrs. 435–438; Gouvernementsblad van Suriname Nrs. 75–78; Publicatieblad van de Nederlandse Antillen Nrs. 90–93; Gouvernementsblad van Nederlands Nieuw-Guinea Nrs. 54–57) en de wetten van 23 augustus 1956 (Staatsblad Nrs. 439–455) daarin aangebrachte veranderingen; de tekst is bekend gemaakt in Stb. 1956 Nr. 472, G.B. Nr. 100, P.B. Nr. 152)

EERSTE HOOFDSTUK

Van het Rijk en zijn Inwoners

Artikel 1

Het grondgebied van het Koninkrijk der Nederlanden omvat Nederland, Suriname, de Nederlandse Antillen en Nederlands Nieuw-Guinea.

Artikel 2

De Grondwet is alleen voor het Rijk in Europa verbindende, voor zover niet het tegendeel daaruit blijkt.

Waar in de volgende artikelen het Rijk wordt genoemd, wordt alleen het Rijk in Europa bedoeld.

De staatsinrichting van Nederlands Nieuw-Guinea wordt bij de wet geregeld.

Artikel 3

De wet kan provinciën en gemeenten verenigen en splitsen en nieuwe vormen.

De grenzen van het Rijk, van de provinciën en van de gemeenten kunnen door de wet worden veranderd.

Artikel 4

Allen die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

De wet regelt de toelating en de uitzetting van vreemdelingen en de algemene voorwaarden, op welke ten aanzien van hun uitlevering verdragen met vreemde Mogendheden kunnen worden gesloten.

Artikel 5

Ieder Nederlander is tot elke landsbediening benoembaar.

Geen vreemdeling is hiertoe benoembaar, dan volgens de bepalingen der wet.

Artikel 6

De wet verklaart wie Nederlanders en wie ingezetenen zijn.

Naturalisatie geschiedt door of krachtens de wet.

De wet regelt de gevolgen der naturalisatie ten aanzien van de echtgenote en minderjarige kinderen van de genaturaliseerde.

Artikel 7

Niemand heeft voorafgaand verlof nodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.

Artikel 8

Ieder heeft het recht om verzoeken, mits schriftelijk, aan de bevoegde macht in te dienen.

Elk verzoek moet door de verzoeker ondertekend zijn. Ondertekening uit naam van anderen kan alleen geschieden krachtens schriftelijke bij het verzoek overgelegde volmacht.

Wettig bestaande lichamen kunnen aan de bevoegde macht verzoekschriften indienen, doch alleen over onderwerpen tot hun bepaalde werkkring behorende.

Artikel 9

Het recht der ingezetenen tot vereniging en vergadering wordt erkend.

De wet regelt en beperkt de uitoefening van dat recht in het belang der openbare orde.

TWEEDE HOOFDSTUK

Van de Koning

EERSTE AFDELING

Van de troonopvolging

Artikel 10

De Kroon der Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne Majesteit WILLEM FREDERIK, Prins van Oranje-Nassau, om door Hem en Zijn wettige nakomelingen te worden bezeten erfelijk, overeenkomstig de navolgende bepalingen.

Artikel 11

De Kroon gaat bij erfopvolging over op Zijn zonen en verdere mannelijke uit mannen gekomen nakomelingen bij recht van eerstgeboorte, met dien verstande, dat bij vóóroverlijden van een rechthebbende diens zonen of verdere mannelijke uit mannen gekomen nakomelingen op gelijke wijze in Zijn plaats treden en de Kroon nooit in een jongere lijn of een jongere tak overgaat, zolang er in de oudere lijn of de oudere tak zodanige nakomeling wordt gevonden.

Artikel 12

Bij ontstentenis van opvolgers, in het voorgaande artikel aangewezen, gaat de Kroon over op de oudste in leven zijnde dochter van de laatstoverleden Koning.

Artikel 13

Bij ontstentenis ook van dochters uit de laatstoverleden Koning gaat de Kroon over op de oudste in leven zijnde dochter van de oudste zijner vooroverleden zoons, van

wie dochters in leven zijn; bij ontstentenis van zodanige dochters op de oudste in leven zijnde zoon van de oudste zijner vooroverleden dochters, van wie zoons in leven zijn, en bij ontstentenis ook van zodanige zoons op de oudste in leven zijnde dochter van de oudste zijner vooroverleden dochters, van wie dochters in leven zijn.

Artikel 14

Bij ontstentenis van een opvolger, krachtens een der drie voorgaande artikelen tot de Kroon gerechtigd, gaat deze over op de man of de vrouw, die de laatstoverleden Koning, in de lijn der afstamming van Hare Majesteit Koningin WILHELMINA, Prinses van Oranje-Nassau, het naast, doch niet verder dan in de derde graad van bloedverwantschap, bestaat.

Bij gelijke graad van bloedverwantschap hebben mannen boven vrouwen en heeft daarna de eerstgeborene de voorrang.

Artikel 15

Afstand van de Kroon heeft ten opzichte van de opvolging hetzelfde gevolg als overlijden. Behoudens het bepaalde in het volgend artikel zijn na de afstand geboren kinderen van de erfopvolging uitgesloten.

Artikel 16

Het kind, waarvan een vrouw zwanger is op het ogenblik van het overlijden des Konings, wordt ten opzichte van het recht op de Kroon als reeds geboren aangemerkt. Dood te wereld komende wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

Artikel 17

Van de erfopvolging, zowel voor zich zelf als voor hun nakomelingen, zijn uitgesloten alle kinderen, geboren uit een huwelijk aangegaan door een Koning of een Koningin buiten gemeen overleg met de Staten-Generaal, of door een Prins of Prinses van het regerend Stamhuis buiten de bij de wet verleende toestemming.

Zodanig huwelijk aangaande, doet een Koningin afstand van, en verliest een Prinses haar recht op de Kroon.

Wanneer de Kroon, hetzij door erfopvolging, hetzij ingevolge artikel 18 of 19 in een ander Stamhuis is overgegaan, gelden deze bepalingen alleen voor de huwelijken, na het tijdstip van die overgang gesloten.

Artikel 18

Wanneer vooruitzicht bestaat, dat geen bevoegde opvolger naar de Grondwet aanwezig zal zijn, kan deze worden benoemd bij een wet, waarvan het ontwerp door de Koning wordt voorgedragen.

De Staten-Generaal, daartoe in dubbelen getale bijeengeroepen, beraadslagen en besluiten daarover in verenigde vergadering.

Artikel 19

Wanneer bij overlijden des Konings geen bevoegde opvolger naar de Grondwet bestaat, worden de Staten-Generaal binnen vier maanden na het overlijden door de

Raad van State in dubbelen getale bijeengeroepen, ten einde in verenigde vergadering een Koning te benoemen.

Artikel 20

Al de bepalingen omtrent de erfopvolging worden op de nakomelingen van de Koning, op wie krachtens een der artikelen 12, 13, 14, 18 of 19 de Kroon overgaat, van toepassing, in dier voege, dat het nieuwe Stamhuis ten opzichte van die opvolging van hem zijn oorsprong neemt op gelijke wijze en met dezelfde gevolgen als het Huis van Oranje-Nassau dit volgens artikel 10 doet uit wijlen Koning WILLEM FREDERIK, Prins van Oranje-Nassau.

Artikel 21

De Koning kan geen vreemde Kroon dragen.

In geen geval kan de zetel der Regering buiten het Rijk worden verplaatst.

TWEEDE AFDELING

Van het inkomen der Kroon

Artikel 22

Behalve het inkomen uit de domeinen, door de wet van 26 Augustus 1822 afgestaan en in 1848 door wijlen Koning Willem II tot Kroondomein aan de Staat teruggegeven, geniet de Koning een jaarlijks inkomen ten laste van 's Rijks kas van f 1.000.000.

Artikel 23

De Koning worden tot deszelfs gebruik, zomer- en winterverblijven in gereedheid gebracht, voor welker onderhoud echter niet meer dan f 100.000 jaarlijks ten laste van den Lande kunnen worden gebracht.

Artikel 24

De Koning en de leden van het Koninklijk Huis, genoemd in de artikelen 26, 28 en 29, zijn vrij van alle personele lasten.

Geen vrijdom van enige andere belasting wordt door hen genoten.

Artikel 25

De Koning richt zijn Huis naar eigen goedvinden in.

Artikel 26

De gemaal van een regerende Koningin geniet uit 's Rijks kas een jaarlijks inkomen van f 200.000; hij blijft in het genot van dit inkomen na overlijden van de Koningin, zolang hij weduwnaar is en de staat van Nederlander behoudt.

Een Koningin geniet, na overlijden van de Koning, uit 's Rijks kas een jaarlijks inkomen van f 200.000 gedurende haar weduwlijke staat.

Aan een Koning of een Koningin, die afstand van de Kroon heeft gedaan, kan bij de wet een jaarlijks inkomen uit 's Rijks kas worden toegekend.

Artikel 27

De oudste van des Konings zonen, of verdere mannelijke nakomelingen, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, is des Konings eerste onderdaan, en voert de titel van Prins van Oranje.

Artikel 28

De Prins van Oranje geniet uit 's Rijks kas een jaarlijks inkomen van f 200.000, te rekenen van de tijd, dat hij de ouderdom van achttien jaren heeft vervuld.

Dit inkomen wordt gebracht op f 400.000 na het aangaan van een huwelijk, waartoe bij de wet toestemming is verleend.

Na het overlijden van de Prins van Oranje geniet de Prinses-Weduwe uit 's Rijks kas een jaarlijks inkomen van f 200.000 gedurende haar weduwlijke staat.

Artikel 29

De dochter des Konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, geniet uit 's Rijks kas een jaarlijks inkomen van f 200.000, te rekenen van de tijd, dat zij de ouderdom van achttien jaren heeft vervuld.

Indien zij een huwelijk aangaat, waartoe bij de wet toestemming is verleend, geniet haar gemaal uit 's Rijks kas eveneens een jaarlijks inkomen van f 200.000; hij blijft in het genot van dit inkomen na overlijden van de Prinses, zolang hij weduwnaar is en de staat van Nederlander behoudt.

Na het overlijden van haar gemaal geniet de Prinses, zolang zij ongehuwd blijft, een jaarlijks inkomen van f 400.000.

De inkomens, bedoeld in dit artikel, blijven bestaan, ingeval later een Prins van Oranje geboren wordt.

Artikel 30

De bedragen, vastgesteld in deze afdeling, kunnen worden gewijzigd bij een wet.

De Kamers der Staten-Generaal kunnen het ontwerp ener zodanige wet alsmede het ontwerp ener wet tot wijziging of intrekking van een zodanige wet niet aannemen dan met de stemmen van twee derden van het aantal leden, waaruit elk der Kamers bestaat.

DERDE AFDELING

Van de voogdij des Konings

Artikel 31

De Koning is meerderjarig als zijn achttiende jaar vervuld is.

Hetzelfde geldt van de Prins van Oranje en van de dochter des Konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, ingeval dezen Regent worden.

Artikel 32

De voogdij van de minderjarige Koning wordt geregeld en de voogd of voogden worden benoemd bij een wet.

Over het ontwerp dier wet beraadslagen en besluiten de Staten-Generaal in verenigde vergadering.

Artikel 33

Deze wet wordt nog bij het leven van de Koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt. Mocht dit niet zijn geschied, zo worden, is het doenlijk, enige der naaste bloedverwanten van de minderjarige Koning over de regeling der voogdij gehoord.

Artikel 34

Alvorens de voogdij te aanvaarden, legt elke voogd, in een verenigde vergadering van de Staten-Generaal, in handen van de Voorzitter, de volgende eed of belofte af:

"Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning; ik zweer (beloof) al de plichten, "welke de voogdij mij oplegt, heilig te vervullen, en er mij bijzonder op te "zullen toeleggen, om de Koning gehechtheid aan de Grondwet en liefde "voor Zijn volk in te boezemen.

"Zo waarlijk helpe mij God almachtig!" ("Dat beloof ik!")

Artikel 35

Ingeval de Koning buiten staat geraakt de Regering waar te nemen, wordt in het nodige toezicht over zijn persoon voorzien naar de voorschriften, omtrent de voogdij van een minderjarige Koning in artikel 32 bepaald.

De wet bepaalt de eed of de belofte door de hiertoe benoemde voogd of voogden af te leggen.

VIERDE AFDELING

Van het regentschap

Artikel 36

Gedurende de minderjarigheid van de Koning wordt het Koninklijk gezag waargenomen door een Regent.

Artikel 37

De Regent wordt benoemd bij een wet, die tevens de opvolging in het regentschap, tot 's Konings meerderjarigheid toe, kan regelen. Over het ontwerp dier wet beraadslagen en besluiten de Staten-Generaal in verenigde vergadering.

De wet wordt nog bij het leven van de Koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt.

Artikel 38

Het Koninklijk gezag wordt mede aan een Regent opgedragen, ingeval de Koning buiten staat geraakt de regering waar te nemen.

Wanneer de ministers, in rade verenigd, oordelen dat dit geval aanwezig is, geven zij van hun bevinding kennis aan de Raad van State met uitnodiging om binnen een bepaalde termijn advies uit te brengen.

Artikel 39

Blijven zij na afloop van de gestelde termijn bij hun oordeel, dan roepen zij de Staten-Generaal in verenigde vergadering bijeen, om hun, onder overlegging van het advies van de Raad van State, zo dit is ingekomen, van het voorhanden geval verslag te doen.

Artikel 40

Zijn de Staten-Generaal in verenigde vergadering van oordeel, dat het in artikel 38, eerste lid, omschreven geval aanwezig is, dan verklaren zij dit bij een besluit, dat op last van de in artikel 118, tweede lid, aangewezen Voorzitter wordt afgekondigd en dat op de dag der afkondiging in werking treedt.

Bij ontstentenis van deze Voorzitter wordt door de vergadering een Voorzitter benoemd.

Artikel 41

In het geval van artikel 40 is de Prins van Oranje of de dochter des Konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, wanneer zij hun achttiende jaar vervuld hebben, van rechtswege Regent.

Artikel 42

Ontbreekt een Prins van Oranje en een dochter des Konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, of hebben zij hun achttiende jaar niet vervuld, dan wordt in het regentschap voorzien op de wijze, in artikel 37 bepaald; in het laatste geval tot aan het tijdstip, waarop zij hun achttiende jaar vervuld hebben.

Artikel 43

Het Koninklijk gezag wordt mede waargenomen door een Regent, ingeval de Koning krachtens een wet, waarvan het ontwerp door hem is voorgedragen, tijdelijk de uitoefening van het Koninklijk gezag heeft neergelegd. Over het ontwerp dier wet, welke tevens in de benoeming van de Regent voorziet, beraadslagen en besluiten de Staten-Generaal in verenigde vergadering.

Artikel 44

Bij het aanvaarden van het regentschap legt de Regent in een verenigde vergadering van de Staten-Generaal in handen van de Voorzitter de volgende eed of belofte af:

> "Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning; ik zweer (beloof), dat ik in de "waarneming van het Koninklijk gezag, zolang de Koning minderjarig is "(zolang de Koning buiten staat blijft de Regering waar te nemen of zolang "de uitoefening van het Koninklijk gezag is neergelegd), de Grondwet steeds "zal onderhouden en handhaven.
>
> "Ik zweer (beloof), dat ik de onafhankelijkheid en het grondgebied van "de Staat met al mijn vermogen zal verdedigen en bewaren; dat ik de algemene en bijzondere vrijheid, en de rechten van alle des Konings onderdanen en van elk hunner zal beschermen en tot instandhouding en bevordering van de algemene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden,

"welke de wetten te mijner beschikking stellen, gelijk een goed en getrouw "Regent schuldig is te doen.
"Zo waarlijk helpe mij God almachtig!" ("Dat beloof ik!")

Artikel 45

Wanneer een Regent buiten staat geraakt het regentschap waar te nemen, zijn de artikelen 38, tweede lid, 39 en 40 toepasselijk.

Is de opvolging in het regentschap niet geregeld, dan wordt artikel 37, eerste lid, toegepast.

Artikel 46

Het Koninklijk gezag wordt waargenomen door de Raad van State:

1°. bij het overlijden des Konings, zolang niet in de troonopvolging volgens artikel 19 is voorzien, voor de minderjarige Troonopvolger geen Regent is benoemd, of de Troonopvolger of Regent afwezig is;

2°. in de gevallen van de artikelen 40 en 45, zolang de Regent ontbreekt of afwezig is; en bij overlijden van de Regent, zolang zijn opvolger niet benoemd is en het regentschap aanvaard heeft;

3°. ingeval de troonopvolging onzeker is en de Regent ontbreekt of afwezig is.

Deze waarneming houdt van rechtswege op, zodra de bevoegde Troonopvolger of Regent zijn waardigheid heeft aanvaard.

Wanneer in het regentschap moet worden voorzien, dient de Raad van State het daartoe strekkend ontwerp van wet in:

in de gevallen, onder 1°. en 2°. vermeld, binnen de tijd van een maand na de aanvaarding der waarneming van het Koninklijk gezag;

in het geval, onder 3°. vermeld, binnen de tijd van een maand nadat de troonopvolging heeft opgehouden onzeker te zijn.

Artikel 47

Een wet bepaalt, bij de benoeming van de Regent of bij de aanvaarding van het regentschap door de Prins van Oranje of door de dochter des Konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, de som, die op het jaarlijks inkomen van de Kroon zal worden genomen voor de kosten van het regentschap.

Deze bepaling kan gedurende het regentschap niet worden veranderd.

Artikel 48

Zodra het in artikel 38 omschreven geval heeft opgehouden te bestaan, wordt dit door de Staten-Generaal in verenigde vergadering verklaard bij een besluit, dat op last van de Voorzitter, in artikel 40 vermeld, wordt afgekondigd.

Artikel 49

Dit besluit wordt genomen op voorstel van de Regent of van ten minste twintig leden der Staten-Generaal.

Deze leden dienen hun voorstel in bij de Voorzitter der Eerste Kamer, die de beide Kamers onmiddellijk in verenigde vergadering bijeenroept.

Is de zitting der Kamers gesloten, dan zijn die leden bevoegd de oproeping zelf te doen.

Artikel 50

De ministers en de voogd of voogden zijn persoonlijk gehouden aan de Kamers der Staten-Generaal, zo dikwerf dit wordt gevraagd, omtrent de toestand van de Koning of van de Regent verslag te doen.

Artikel 104, derde lid, is te dezen ook op de voogden toepasselijk.

Artikel 51

Onmiddellijk na afkondiging van het in artikel 48 omschreven besluit herneemt de Koning de waarneming der Regering.

VIJFDE AFDELING

Van de inhuldiging des Konings

Artikel 52

De Koning, de Regering aanvaard hebbende, wordt zodra mogelijk plechtig beëdigd en ingehuldigd binnen de stad Amsterdam, in een openbare en verenigde vergadering der Staten-Generaal.

Artikel 53

In deze vergadering wordt door de Koning de volgende eed of belofte op de Grondwet afgelegd:

"Ik zweer (beloof) aan het Nederlandse volk, dat Ik de Grondwet steeds "zal onderhouden en handhaven.

"Ik zweer (beloof), dat Ik de onafhankelijkheid en het grondgebied van "de Staat met al Mijn vermogen zal verdedigen en bewaren; dat Ik de algemene en bijzondere vrijheid en de rechten van alle Mijne onderdanen zal "beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de algemene en "bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke de wetten te Mijner beschikking stellen, zoals een goed Koning schuldig is te doen.

"Zo waarlijk helpe Mij God almachtig!" ("Dat beloof Ik!")

Artikel 54

Na het afleggen van deze eed of belofte wordt de Koning in dezelfde vergadering gehuldigd door de Staten-Generaal, wier Voorzitter de volgende plechtige verklaring uitspreekt, die vervolgens door hem en elk der leden, hoofd voor hoofd, beëdigd of bevestigd wordt:

"Wij ontvangen en huldigen, in naam van het Nederlandse volk en krachtens de Grondwet, U als Koning, wij zweren (beloven), dat wij Uw onschendbaarheid en de rechten Uwer Kroon zullen handhaven; wij zweren "(beloven) alles te zullen doen wat goede en getrouwe Staten-Generaal "schuldig zijn te doen.

"Zo waarlijk helpe ons God almachtig!" ("Dat beloven wij!")

ZESDE AFDELING

Van de macht des Konings

Artikel 55

De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk.

Artikel 56

De uitvoerende macht berust bij de Koning.

Artikel 57

Door de Koning worden algemene maatregelen van bestuur vastgesteld.

Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die maatregelen niet gemaakt, dan krachtens de wet.

De wet regelt de op te leggen straffen.

Artikel 58

De Koning heeft het opperbestuur der buitenlandse betrekkingen.

Hij bevordert de ontwikkeling der internationale rechtsorde.

Artikel 59

De Koning verklaart het Koninkrijk niet in oorlog met een andere Mogendheid dan na voorafgaande toestemming van de Staten-Generaal. De toestemming is niet vereist, wanneer het overleg met de Staten-Generaal, ten gevolge van een feitelijk bestaande oorlogstoestand, niet mogelijk is gebleken.

De Staten-Generaal beraadslagen en besluiten terzake in verenigde vergadering.

De Koning verklaart een oorlog tussen het Koninkrijk en een andere Mogendheid niet beëindigd dan na voorafgaande toestemming van de Staten-Generaal.

Artikel 60

Overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties worden door of met machtiging van de Koning gesloten en, voor zover de overeenkomst zulks eist, door de Koning bekrachtigd.

De overeenkomsten worden zo spoedig mogelijk aan de Staten-Generaal medegedeeld; zij worden niet bekrachtigd en treden niet in werking dan nadat zij door de Staten-Generaal zijn goedgekeurd.

De rechter treedt niet in beoordeling van de grondwettigheid van overeenkomsten.

Artikel 61

De goedkeuring wordt uitdrukkelijk of stilzwijgend verleend.

De uitdrukkelijke goedkeuring wordt verleend bij de wet.

De stilzwijgende goedkeuring is verleend, indien niet binnen dertig dagen na een daartoe strekkende overlegging van de overeenkomst aan de beide Kamers der Staten-Generaal door of namens een der Kamers of door ten minste een vijfde van het grondwettelijk aantal leden van een der Kamers de wens wordt te kennen ge-

geven, dat de overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring zal worden onderworpen.

De in het vorig lid bedoelde termijn wordt geschorst gedurende de tijd, dat de zitting der Staten-Generaal gesloten is.

Artikel 62

De goedkeuring is – behoudens in het geval, bedoeld in artikel 63 – niet vereist:

a. indien het een overeenkomst betreft, waarvoor dit bij de wet is bepaald;

b. indien de overeenkomst uitsluitend betreft de uitvoering van een goedgekeurde overeenkomst, voor zover in de wet tot goedkeuring geen voorbehoud terzake is gemaakt;

c. indien de overeenkomst geen belangrijke geldelijke verplichtingen aan het Koninkrijk oplegt en voor ten hoogste een jaar is gesloten;

d. indien in buitengewone gevallen van dwingende aard het belang van het Koninkrijk zich er bepaaldelijk tegen verzet, dat de overeenkomst niet in werking treedt dan nadat zij is goedgekeurd.

Een overeenkomst, als bedoeld in het eerste lid onder *d,* wordt alsnog zo spoedig mogelijk aan goedkeuring van de Staten-Generaal onderworpen. Artikel 61 is daarbij van toepassing. Indien de goedkeuring aan de overeenkomst wordt onthouden, wordt de overeenkomst zo spoedig als zulks rechtens mogelijk is beëindigd.

Tenzij het belang van het Koninkrijk zich daartegen bepaaldelijk verzet, wordt zij niet aangegaan dan onder voorbehoud van haar beëindiging bij onthouding van goedkeuring.

Artikel 63

Indien de ontwikkeling van de internationale rechtsorde zulks vordert, kan in een overeenkomst worden afgeweken van bepalingen van de Grondwet. In zodanig geval kan de goedkeuring slechts uitdrukkelijk worden verleend; de Kamers der Staten-Generaal kunnen het ontwerp van een daartoe strekkende wet niet aannemen dan met twee derden der uitgebrachte stemmen.

Artikel 64

Voor toetreding tot en opzegging van overeenkomsten vinden de bepalingen van de vier voorgaande artikelen overeenkomstige toepassing.

Artikel 65

Bepalingen van overeenkomsten, welke naar haar inhoud een ieder kunnen verbinden, hebben deze verbindende kracht nadat zij zijn bekend gemaakt.

De wet geeft regels omtrent de bekendmaking van overeenkomsten .

Artikel 66

Binnen het Koninkrijk geldende wettelijke voorschriften vinden geen toepassing, wanneer deze toepassing niet verenigbaar zou zijn met een ieder verbindende bepalingen van overeenkomsten, die hetzij vóór, hetzij na de totstandkoming der voorschriften zijn aangegaan.

Artikel 67

Met inachtneming, zo nodig, van het bepaalde in artikel 63, kunnen bij of krachtens overeenkomst aan volkenrechtelijke organisaties bevoegdheden tot wetgeving, bestuur en rechtspraak worden opgedragen.

Ten aanzien van besluiten van volkenrechtelijke organisaties zijn de artikelen 65 en 66 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 68

De Koning heeft het oppergezag over de krijgsmacht.

De militaire officieren worden door hem benoemd. Zij worden door hem bevorderd, ontslagen of op pensioen gesteld, volgens de regels door de wet te bepalen.

De pensioenen worden door de wet geregeld.

(De artikelen 69, 70 en 71 zijn vervallen).

Artikel 72

De Koning heeft het opperbestuur van de algemene geldmiddelen. Hij regelt de bezoldiging van alle colleges en ambtenaren, die uit 's Rijks kas worden betaald.

De wet regelt de bezoldiging van de Raad van Staten, van de Algemene Rekenkamer en van de rechterlijke macht.

De Koning brengt de bezoldigingen op de begroting der Rijksuitgaven.

De pensioenen der ambtenaren worden door de wet geregeld.

Artikel 73

De Koning heeft het recht van de munt. Hij vermag zijn beeltenis op de muntspeciën te doen stellen.

Artikel 74

De Koning verleent adeldom.

Vreemde adeldom kan door geen Nederlander worden aangenomen.

Artikel 75

Ridderorden worden door een wet, op het voorstel des Konings, ingesteld.

Artikel 76

Vreemde orden, waaraan geen verplichtingen verbonden zijn, mogen worden aangenomen door de Koning en, met zijn toestemming, door de Prinsen van zijn Huis.

In geen geval mogen andere Nederlanders, of de vreemdelingen, die in Nederlandse staatsdienst zijn, vreemde ordetekenen, titels, rang of waardigheid aannemen, zonder bijzonder verlof van de Koning.

Artikel 77

De Koning heeft het recht van gratie van straffen door rechterlijk vonnis opgelegd.

Hij oefent dat recht uit na het advies te hebben ingewonnen van de rechter daartoe bij algemene maatregel van bestuur aangewezen.

Amnestie of abolitie worden niet dan bij een wet toegestaan.

Artikel 78

Dispensatie van wetsbepalingen kan door de Koning slechts worden verleend met machtiging van de wet.

De wet, welke deze machtiging verleent, noemt de bepalingen, waarover de bevoegdheid tot dispensatie zich uitstrekt.

Dispensatie van bepalingen van algemene maatregelen van bestuur is toegelaten voor zover de Koning zich de bevoegdheid daartoe bij de maatregel uitdrukkelijk heeft voorbehouden.

Artikel 79

De geschillen tussen provinciën onderling; provinciën en gemeenten; gemeenten onderling; alsmede tussen provinciën of gemeenten en waterschappen, veenschappen en veenpolders; niet behorende tot die, vermeld in artikel 167 of tot die, waarvan de beslissing krachtens artikel 168 is opgedragen aan de gewone rechter of aan een college, met administratieve rechtspraak belast, worden door de Koning beslist.

Artikel 80

De Koning draagt aan de Staten-Generaal ontwerpen van wet voor en doet hun zodanige andere voorstellen als hij nodig acht.

Hij heeft het recht de door de Staten-Generaal aangenomen wetsontwerpen al of niet goed te keuren.

Artikel 81

De wijze van afkondiging der wetten en der algemene maatregelen van bestuur en het tijdstip waarop zij aanvangen verbindende te zijn, worden door de wet geregeld.

Het formulier van afkondiging der wetten is het volgende:

"Wij" enz. "Koning der Nederlanden," enz.

"Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen weten:

"Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat" enz.

(De beweegredenen der wet.)

"Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg "der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze" enz.

(De inhoud der wet.)

"Gegeven", enz.

Ingeval een Koningin regeert of het Koninklijk gezag door een Regent of door de Raad van State wordt waargenomen, wordt de daardoor nodige wijziging in dit formulier gebracht.

Artikel 82

De Koning heeft het recht om de Kamers der Staten-Generaal, elk afzonderlijk of beide te zamen, te ontbinden.

Het besluit, waardoor die ontbinding wordt uitgesproken, houdt tevens de last in tot verkiezen van nieuwe Kamers binnen veertig dagen, en tot het samenkomen der nieuw verkozen Kamers binnen drie maanden.

De wet kan voor de na een ontbinding gekozen Kamers een andere zittingsduur dan in de artikelen 95 en 101 is bepaald, vaststellen.

De Raad van State, het Koninklijk gezag waarnemende, oefent het recht van ontbinding niet uit.

ZEVENDE AFDELING

Van de Raad van State, de Ministers, de Staatssecretarissen en de vaste colleges van advies en bijstand

Artikel 83

Er is een Raad van State, welks samenstelling en bevoegdheid worden geregeld door de wet.

De Koning is Voorzitter van de Raad, en benoemt de leden.

De Prins van Oranje en de dochter des Konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, hebben, nadat hun achttiende jaar is vervuld, van rechtswege zitting in de Raad.

Artikel 84

De Koning brengt ter overweging bij de Raad van State alle voorstellen door hem aan de Staten-Generaal te doen of door deze aan hem gedaan, alsmede alle algemene maatregelen van bestuur.

Aan het hoofd der uit te vaardigen besluiten wordt melding gemaakt dat de Raad van State deswege gehoord is.

De Koning hoort wijders de Raad van State over overeenkomsten met andere Mogendheden en volkenrechtelijke organisaties, waarvan de goedkeuring door de Staten-Generaal vereist is, alsmede over alle zaken, waarin hij dat nodig oordeelt.

De Koning alleen besluit en geeft telkens van zijn genomen besluit kennis aan de Raad van State.

Artikel 85

De wet kan aan de Raad van State of aan een afdeling van die Raad de uitspraak over geschillen opdragen.

Artikel 86

De Koning stelt ministeriële departementen in.

Hij benoemt Ministers en ontslaat hen naar welgevallen. Hij kan Ministers benoemen, die niet belast zijn met de leiding van een ministerieel departement. Hij kan voor een departement een of meer Staatssecretarissen benoemen, die in alle gevallen, waarin de Minister, hoofd van het departement, zulks nodig acht en met inachtneming van diens aanwijzingen in diens plaats als Minister optreden. De Staatssecretaris is uit dien hoofde verantwoordelijk, onverminderd de verantwoordelijkheid van de Minister, hoofd van het departement. Op hem is van overeenkomstige toepassing hetgeen omtrent Ministers is bepaald in dit artikel en in de artikelen 55, 104, 106, 107, 120 en 178.

De Ministers zorgen voor de uitvoering der Grondwet en de andere wetten, voor zoverre die van de Kroon afhangen.

Hun verantwoordelijkheid wordt geregeld door de wet.

Bij het aanvaarden van hun betrekking leggen zij in handen van de Koning de volgende eed of belofte af:

"Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Koning en aan de Grondwet; ik "zweer (beloof) al de plichten, welke het ministerambt mij oplegt, getrouw "te zullen vervullen.

"Zo waarlijk helpe mij God almachtig!" ("Dat beloof ik!")

Alvorens tot die eed of die belofte te worden toegelaten, leggen zij de volgende eed (verklaring en belofte) van zuivering af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, om tot Minister te worden benoemd, directe- "lijk of indirectelijk, aan geen persoon, onder wat naam of voorwendsel ook, "enige giften of gaven beloofd of gegeven heb.

"Ik zweer (beloof), dat ik om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen "of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aan- "nemen zal, directelijk of indirectelijk.

"Zo waarlijk helpe mij God almachtig!" ("Dat verklaar en beloof ik!")

Alle koninklijke besluiten en beschikkingen worden door één of meer van de Ministers mede-ondertekend.

Artikel 87

De instelling van vaste colleges van advies en bijstand aan de Regering geschiedt krachtens de wet, die tevens regelen inhoudt omtrent hun benoeming, samenstelling, werkwijze en bevoegdheid.

DERDE HOOFDSTUK

Van de Staten-Generaal

EERSTE AFDELING

Van de samensteling der Staten-Generaal

Artikel 88

De Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk.

Artikel 89

De Staten-Generaal zijn verdeeld in een Eerste en Tweede Kamer.

Artikel 90

De leden der Tweede Kamer worden rechtstreeks gekozen door de ingezetenen, tevens Nederlanders of door de wet als Nederlandse onderdanen erkend, die de door de wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn, hebben bereikt. Ieder kiezer brengt slechts één stem uit.

De wet bepaalt, in hoeverre de uitoefening van het kiesrecht wordt geschorst

voor de militairen voor de tijd, gedurende welke zij zich onder de wapenen bevinden.

Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten zij, wie dat recht bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is ontzegd; zij die rechtens van hun vrijheid zijn beroofd; zij die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermogens, de beschikking of het beheer over hun goederen hebben verloren en zij die van de ouderlijke macht of de voogdij over een of meer hunner kinderen ontzet zijn. Aan onherroepelijke veroordeling tot een vrijheidsstraf van meer dan een jaar of wegens bedelarij of landloperij, zomede aan meer dan twee, binnen een door de wet te bepalen tijdperk vallende, onherroepelijke rechterlijke uitspraken openbare dronkenschap vaststellende, verbindt de wet tijdelijk of blijvend verlies van kiesrecht.

Artikel 91

De Tweede Kamer bestaat uit honderd en vijftig leden, gekozen op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

Alles wat verder het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft, wordt door de wet geregeld.

Artikel 92

De Eerste Kamer bestaat uit vijf en zeventig leden .

Zij worden verkozen door de leden van de Staten der provinciën op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

Artikel 93

Wanneer de Staten-Generaal in dubbelen getale worden bijeengeroepen, wordt aan de gewone leden van elke Kamer een gelijk getal buitengewone leden toegevoegd, op dezelfde wijze als de gewone te verkiezen.

Het besluit der bijeenroeping wijst tevens de dag der verkiezing aan.

TWEEDE AFDELING

Van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Artikel 94

Om lid der Tweede Kamer te kunnen zijn wordt vereist, dat men Nederlander of door de wet als Nederlands onderdaan erkend zij, de ouderdom van dertig jaren vervuld hebbe, niet van de verkiesbaarheid ontzet zij, noch van de uitoefening van het kiesrecht zij uitgesloten krachtens de daaromtrent ingevolge artikel 90, derde lid, getroffen regeling, met uitzondering van gerechtelijke vrijheidsberoving en veroordeling tot een vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landloperij of wegens een feit, waaruit openbare dronkenschap blijkt.

Artikel 95

De leden der Tweede Kamer worden gekozen voor vier jaren.

Zij treden tegelijk af en zijn dadelijk herkiesbaar.

Artikel 96

De leden stemmen zonder last van of ruggespraak met hen, die benoemen.

Artikel 97

Bij het aanvaarden hunner betrekking leggen zij de volgende eed of belofte af:

"Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Grondwet.

"Zo waarlijk helpe mij God almachtig!" ("Dat beloof ik!")

Alvorens tot die eed of die belofte te worden toegelaten, leggen zij de volgende eed (verklaring en belofte) van zuivering af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, om tot lid der Staten-Generaal te worden "benoemd, directelijk of indirectelijk, aan geen persoon, onder wat naam of "voorwendsel ook, enige giften of gaven beloofd of gegeven heb.

"Ik zweer (beloof), dat ik om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen "of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aan- "nemen zal, directelijk of indirectelijk.

"Zo waarlijk helpe mij God almachtig!" ("Dat verklaar en beloof ik!")

Deze eden (beloften en verklaring) worden afgelegd in handen van de Koning of in de vergadering der Tweede Kamer in handen van de Voorzitter, daartoe door de Koning gemachtigd.

Artikel 98

De Voorzitter wordt door de Koning benoemd voor het tijdperk ener zitting, uit een door de Kamer aangeboden opgave van drie leden.

Artikel 99

De leden ontvangen, volgens regels door de wet te stellen, een schadeloosstelling en een vergoeding voor kosten, welke uit de vervulling der betrekking voortvloeien. De Voorzitter geniet bovendien een jaarlijkse toelage, waarvan het bedrag bij de wet wordt bepaald.

Op de wetten, in het vorige lid bedoeld, is het bepaalde bij het laatste lid van artikel 30 van toepassing.

Het pensioen der leden wordt door de wet geregeld. Bij deze wet kunnen tevens regelen worden gesteld nopens toekenning van een bij aftreden ingaande tijdelijke uitkering.

De pensioenen der weduwen en wezen van leden of afgetreden leden worden bij de wet geregeld.

DERDE AFDELING

Van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Artikel 100

Om lid der Eerste Kamer te kunnen zijn, moet men voldoen aan dezelfde vereisten, als voor het lidmaatschap der Tweede Kamer zijn gesteld.

Artikel 101

De leden der Eerste Kamer worden gekozen voor zes jaren. Artikel 96 is op hen van toepassing.

Zij leggen bij het aanvaarden hunner betrekking gelijke eden (beloften en verklaring) af, als voor de leden der Tweede Kamer zijn bepaald, hetzij in handen van de Koning, hetzij in de vergadering der Eerste Kamer in handen van de Voorzitter, daartoe door de Koning gemachtigd.

Om de drie jaren treden beurtelings acht en dertig leden en zeven en dertig leden af. De uitvallende leden zijn dadelijk herkiesbaar.

De leden genieten volgens regels door de wet te stellen vergoeding van kosten, welke uit de vervulling van de betrekking voortvloeien. De Voorzitter geniet bovendien een jaarlijkse toelage, waarvan het bedrag bij de wet wordt bepaald. Op de wet betreffende de toelage is het bepaalde bij het laatste lid van artikel 30 van toepassing.

Artikel 102

De Voorzitter wordt door de Koning uit de leden benoemd voor het tijdperk ener zitting.

VIERDE AFDELING

Beschikkingen aan beide Kamers gemeen

Artikel 103

Niemand kan tegelijk lid der beide Kamers zijn.

Die tegelijk tot lid van beide Kamers is gekozen, verklaart welke dier benoemingen hij aanneemt.

Artikel 104

De ministers hebben zitting in de beide Kamers. Zij hebben als zodanig alleen een raadgevende stem. Zij kunnen zich in de vergadering doen bijstaan door de ambtenaren, daartoe door hen aangewezen.

Zij geven aan de Kamers, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de verlangde inlichtingen, waarvan het verlenen niet strijdig kan worden geoordeeld met het belang van de Staat.

Zij kunnen door elk der Kamers worden uitgenodigd om te dien einde ter vergadering tegenwoordig te zijn.

Artikel 105

Beide Kamers hebben, zowel ieder afzonderlijk als in verenigde vergadering, het recht van onderzoek (enquête), te regelen door de wet.

Artikel 106

Een lid van de Staten-Generaal kan niet tegelijkertijd zijn Minister, vice-president of lid van de Raad van State, president, vice-president of lid van of procureur-

generaal of advocaat-generaal bij de Hoge Raad, noch president of lid van de Algemene Rekenkamer, noch Commissaris des Konings in een provincie.

Nochtans kan een Minister, bij een verkiezing tot lid der Staten-Generaal gekozen, ten hoogste drie maanden na zijn toelating als lid het ambt van Minister en het lidmaatschap der Staten-Generaal verenigen.

De wet regelt voor zoveel nodig de gevolgen van de vereniging van het lidmaatschap van een der beide Kamers met andere dan de in het eerste lid uitgesloten, uit 's Lands kas bezoldigde ambten.

Krijgslieden in werkelijke dienst, het lidmaatschap van een der beide Kamers aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van rechtswege op non-activiteit. Ophoudende lid te zijn, keren zij tot de werkelijke dienst terug.

Artikel 107

De leden der Staten-Generaal, alsmede de ministers, de commissarissen bedoeld in artikel 120, tweede lid, en de ambtenaren, bedoeld in artikel 104, eerste lid, zijn niet gerechtelijk vervolgbaar voor hetgeen zij in de vergadering hebben gezegd of aan haar schriftelijk hebben overgelegd.

Artikel 108

Voor zover de wet niet anders bepaalt, onderzoekt elke Kamer de geloofsbrieven harer nieuw inkomende leden, en beslist de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelf oprijzen, volgens regels door de wet te stellen.

Artikel 109

Elke Kamer benoemt haar griffier.

Deze mag niet tegelijk lid van een der Kamers zijn.

Artikel 110

De Staten-Generaal komen ten minste eenmaal 's jaars te zamen.

Hun gewone zitting wordt geopend op de derde Dinsdag in September.

De Koning roept een buitengewone zitting bijeen, zo dikwijls hij zulks nodig oordeelt.

Artikel 111

De afzonderlijke vergaderingen der beide Kamers en evenzo de verenigde vergaderingen worden in het openbaar gehouden.

De deuren worden gesloten, wanneer een tiende gedeelte der aanwezige leden het vordert of de Voorzitter het nodig keurt.

De vergadering beslist, of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

Over de punten in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook een besluit worden genomen.

Artikel 112

Is bij overlijden des Konings of bij afstand van de Kroon de zitting gesloten, dan vergaderen de Staten-Generaal zonder voorafgaande oproeping.

Deze buitengewone zitting wordt op de vijfde dag na het overlijden of na de afstand geopend. Zijn de Kamers ontbonden, dan vangt deze termijn aan van de afloop der nieuwe verkiezingen.

Artikel 113

De zitting der Staten-Generaal wordt in verenigde vergadering der beide Kamers door de Koning of door een commissie van zijnentwege geopend. Zij wordt op dezelfde wijze gesloten, wanneer hij oordeelt, dat het belang van de Staat niet vordert haar te doen voortduren.

De gewone jaarlijkse zitting duurt ten minste twintig dagen, tenzij de Koning gebruik make van het recht in artikel 82 omschreven.

Artikel 114

Bij ontbinding van een der Kamers of van beide sluit de Koning tevens de zitting der Staten-Generaal.

Artikel 115

De Kamers mogen noch afzonderlijk noch in verenigde vergadering beraadslagen of besluiten, zo niet meer dan de helft der leden tegenwoordig is.

Artikel 116

Alle besluiten over zaken worden bij volstrekte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

Bij staken der stemmen wordt het nemen van het besluit tot een volgende vergadering uitgesteld.

In deze, en evenzo in een voltallige vergadering, wordt, bij staken van stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

De stemming moet geschieden bij hoofdelijke oproeping, wanneer één der leden dit verlangt en alsdan mondeling.

Artikel 117

De stemming over personen voor de benoemingen of voordrachten in de Grondwet vermeld, geschiedt bij gesloten en ongetekende briefjes.

De volstrekte meerderheid der stemmende leden beslist; bij staken van stemmen beslist het lot.

Artikel 118

Bij een verenigde vergadering worden de beide Kamers als slechts één beschouwd en nemen haar leden, naar willekeur, door elkander plaats.

De Voorzitter der Eerste Kamer heeft de leiding der vergadering.

VIJFDE AFDELING

Van de wetgevende macht

Artikel 119

De wetgevende macht wordt gezamenlijk door de Koning en de Staten-Generaal uitgeoefend.

Artikel 120

De Koning zendt zijn voorstellen, hetzij van wet, hetzij andere, aan de Tweede Kamer bij een schriftelijke boodschap of door een commissie.

Hij kan aan bijzondere door hem aangewezen commissarissen opdragen de ministers bij het behandelen van die voorstellen in de vergaderingen der Staten-Generaal bij te staan.

Artikel 121

Aan de openbare beraadslaging over enig ingekomen voorstel des Konings gaat altijd een onderzoek van dat voorstel vooraf.

De Kamer bepaalt in haar Reglement van Orde de wijze, waarop dit onderzoek zal worden ingesteld.

Artikel 122

De Tweede Kamer alsmede de verenigde vergadering der Staten-Generaal heeft het recht wijzigingen in een voorstel des Konings te maken.

Artikel 123

Wanneer de Tweede Kamer tot aanneming van het voorstel, hetzij onveranderd, hetzij gewijzigd, besluit, zendt zij het aan de Eerste Kamer met het volgende formulier:

> "De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer "het hiernevens gaande voorstel des Konings en is van oordeel, dat het, zoals "het daar ligt, door de Staten-Generaal behoort te worden aangenomen."

Wanneer de Tweede Kamer tot het niet-aannemen van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan de Koning met het volgende formulier:

> "De Tweede Kamer der Staten-Generaal betuigt de Koning haar dank "voor Zijn ijver in het bevorderen van de belangen van de Staat en verzoekt "Hem eerbiedig het gedane voorstel in nadere overweging te nemen."

Artikel 124

De Eerste Kamer overweegt, met inachtneming van artikel 121 het voorstel zodanig als het door de Tweede Kamer is aangenomen.

Wanneer zij tot aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan de Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren:

> "Aan de Koning.
>
> "De Staten-Generaal betuigen de Koning hun dank voor Zijn ijver in het "bevorderen van de belangen van de Staat en verenigen zich met het voor"stel zoals het daar ligt."
>
> "Aan de Tweede Kamer.
>
> "De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede Kamer ken"nis, dat zij zich heeft verenigd met het voorstel betrekkelijk..........., "op de .... aan haar door de Tweede Kamer toegezonden."

Wanneer de Eerste Kamer tot niet-aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan de Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren:

"Aan de Koning.

"De Eerste Kamer der Staten-Generaal betuigt de Koning haar dank vooı
"Zijn ijver in het bevorderen van de belangen van de Staat, en verzoekt Hem
"eerbiedig het gedane voorstel in nadere overweging te nemen."

"Aan de Tweede Kamer.

"De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede Kamer ken-
"nis, dat zij de Koning eerbiedig heeft verzocht het voorstel betrekkelijk
"..............., op de .... aan haar door de Tweede Kamer
"toegezonden, in nadere overweging te nemen."

Artikel 125

Zolang de Eerste Kamer nog niet heeft beslist, blijft de Koning bevoegd het door hem gedaan voorstel weder in te trekken.

Artikel 126

De Staten-Generaal hebben het recht voorstellen van wet aan de Koning te doen.

Artikel 127

De voordracht daartoe behoort uitsluitend aan de Tweede Kamer, die het voorstel overweegt op gelijke wijze als zulks ten aanzien van 's Konings voorstellen is bepaald, en, na aanneming, aan de Eerste Kamer verzendt met het volgende formulier:

"De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer het
"hiernevensgaande voorstel, en is van oordeel, dat de Staten-Generaal daarop
" 's Konings bewilliging behoren te verzoeken."

Zij is bevoegd aan een of meer van haar leden de schriftelijke en mondelinge verdediging van haar voorstel in de Eerste Kamer op te dragen.

Artikel 128

Wanneer de Eerste Kamer, na daarover op de gewone wijze te hebben beraadslaagd, het voorstel goedkeurt, zendt zij het aan de Koning met het volgende formulier:

"De Staten-Generaal, oordelende dat het nevensgaande voorstel zou
"kunnen strekken tot bevordering van de belangen van de Staat, verzoeken
"eerbiedig daarop 's Konings bewilliging."

Voorts geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

"De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft kennis aan de Tweede Kamer,
"dat zij zich heeft verenigd met het van haar op de .... ontvangen
"voorstel betrekkelijk .... en daarop namens de Staten-Generaal
" ' Konings bewilliging heeft verzocht."

Wanneer de Eerste Kamer het voorstel niet goedkeurt, zo geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

"De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft geen genoegzame reden ge-
"vonden om op het hiernevens teruggaande voorstel 's Konings bewilliging
"te verzoeken."

Artikel 129

Andere voordrachten, dan voorstellen van wet, kunnen door elke Kamer afzonderlijk aan de Koning worden gedaan.

Artikel 130

De Koning doet de Staten-Generaal zo spoedig mogelijk kennis dragen, of hij een voorstel van wet, door hen aangenomen, al dan niet goedkeurt. Die kennisgeving geschiedt met een der volgende formulieren:

"De Koning bewilligt in het voorstel."

of:

"De Koning houdt het voorstel in overweging."

Artikel 131

Alle voorstellen van wet, door de Staten-Generaal aangenomen en door de Koning goedgekeurd, verkrijgen kracht van wet en worden door de Koning afgekondigd.

De wetten zijn onschendbaar.

Artikel 132

De wetten zijn alleen voor het Rijk verbindende, voor zover daarin niet is uitgedrukt dat zij voor Nederlands Nieuw-Guinea verbindend zijn.

ZESDE AFDELING

Van de begroting

Artikel 133

Door de wet worden de begrotingen van alle uitgaven des Rijks vastgesteld, en de middelen tot dekking aangewezen.

Artikel 134

De ontwerpen der algemene begrotingswetten worden door de Koning bij de Tweede Kamer ingediend dadelijk na het openen der gewone zitting van de Staten-Generaal, vóór de aanvang van het tijdperk, waarvoor de begrotingen moeten dienen. Dat tijdperk mag niet langer zijn dan twee jaar.

Artikel 135

Geen hoofdstuk der begroting van uitgaven kan meer dan die voor een departement van algemeen bestuur behelzen.

Ieder hoofdstuk wordt in één of meer ontwerpen van wet vervat.

Door zodanige wet kan overschrijving worden toegestaan.

Artikel 136

De verantwoording van de Rijksuitgaven en -ontvangsten over elke dienst wordt, onder overlegging van de door de Rekenkamer goedgekeurde rekening, aan de wetgevende macht gedaan naar de voorschriften van de wet.

VIERDE HOOFDSTUK

Van de Provinciale Staten en de Gemeentebesturen

EERSTE AFDELING

Van de samenstelling der Provinciale Staten

Artikel 137

De leden der Provinciale Staten worden voor een bij de wet te bepalen aantal jaren rechtstreeks gekozen door de ingezetenen der provincie, tevens Nederlanders, of door de wet als Nederlandse onderdanen erkend, die de door de wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn, hebben bereikt. De verkiezing geschiedt op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

De laatste zinsnede van het eerste lid, het tweede en derde lid van artikel 90 zijn van toepassing.

Zij treden tegelijk af en zijn dadelijk herkiesbaar.

Om lid der Provinciale Staten te kunnen zijn wordt vereist, dat men Nederlander of door de wet als Nederlands onderdaan erkend en ingezeten der provincie zij, de ouderdom van vijf en twintig jaren vervuld hebbe, niet van de verkiesbaarheid ontzet zij, noch van de uitoefening van het kiesrecht zij uitgesloten krachtens de daaromtrent ingevolge artikel 90, derde lid, getroffen regeling, met uitzondering van gerechtelijke vrijheidsberoving en veroordeling tot een vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landloperij of wegens een feit, waaruit openbare dronkenschap blijkt.

De verkiezing van de leden der Provinciale Staten heeft plaats op de wijze door de wet te regelen.

(Artikel 138 is vervallen.)

Artikel 139

De vergaderingen der Staten zijn openbaar, met hetzelfde voorbehoud als ten aanzien van de vergadering der Kamers van de Staten-Generaal is bepaald in artikel 111.

Artikel 140

De leden der Staten stemmen zonder last van of ruggespraak met hen die benoemen.

Artikel 141

Omtrent het beraadslagen en stemmen gelden de regels in de artikelen 115, 116 en 117, eerste lid, ten aanzien van de Kamers der Staten-Generaal voorgeschreven.

TWEEDE AFDELING

Van de macht der Provinciale Staten

Artikel 142

Het gezag en de macht van de Staten worden door de wet geregeld met inachtneming van de voorschriften in de volgende artikelen dezer afdeling vervat.

Artikel 143

Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der provincie overgelaten.

Zij maken de verordeningen, die zij voor het provinciaal belang nodig oordelen.

Artikel 144

Wanneer de wetten of de algemene maatregelen van bestuur het vorderen, verlenen de Staten hun medewerking tot uitvoering daarvan.

Artikel 145

Elk besluit der Staten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een provinciale belasting, behoeft de goedkeuring des Konings.

De wet kan bepalen, dat ook andere besluiten volgens door haar te stellen regels aan de goedkeuring des Konings zijn onderworpen; de goedkeuring van deze besluiten kan niet worden geweigerd dan bij een met redenen omkleed besluit, de Raad van State gehoord.

De wet geeft algemene regels ten aanzien van de provinciale belastingen.

Deze belastingen mogen de doorvoer, de uitvoer naar en de invoer uit andere provinciën niet belemmeren.

Artikel 146

De begroting der provinciale inkomsten en uitgaven, jaarlijks door de Staten op te maken, behoeft de goedkeuring des Konings.

De wet regelt het vaststellen van de provinciale rekening.

Artikel 147

De Staten kunnen de belangen van hun provinciën en van haar ingezetenen bij de Koning en bij de Staten-Generaal voorstaan.

Artikel 148

De Staten benoemen uit hun midden een college van Gedeputeerde Staten, waaraan, volgens de regels door de wet te stellen, de dagelijkse leiding en uitvoering van zaken worden opgedragen, en zulks hetzij de Staten zijn vergaderd of niet.

Artikel 149

De macht des Konings om de besluiten van Provinciale Staten of van Gedeputeerde Staten, die met de wet of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen en te vernietigen, wordt bij de wet geregeld.

Artikel 150

De Koning stelt in elke provincie een Commissaris aan met de uitvoering zijner bevelen belast.

Deze Commissaris is Voorzitter van de vergadering der Provinciale Staten en van die der Gedeputeerde Staten en heeft in laatstgenoemd college stem.

Zijn jaarwedde en de kosten zijner woning worden op de begroting der Rijks-

uitgaven gebracht. De wet beslist of andere uitgaven van het provinciaal bestuur ten laste van het Rijk komen.

DERDE AFDELING

Van de Gemeentebesturen

Artikel 151

De samenstelling, inrichting en bevoegdheid der gemeentebesturen worden door de wet geregeld met inachtneming der voorschriften in de volgende artikelen dezer afdeling vervat.

Artikel 152

Aan het hoofd der gemeente staat een raad, welks leden rechtstreeks voor een bepaald aantal jaren worden gekozen door ingezetenen der gemeente, tevens Nederlanders of door de wet als Nederlandse onderdanen erkend, die de door de wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn, hebben bereikt. De verkiezing geschiedt op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

De laatste zinsnede van het eerste lid, het tweede lid en derde lid van artikel 90 zijn van toepassing.

Om lid van de raad te kunnen zijn wordt vereist, dat men Nederlander of door de wet als Nederlands onderdaan erkend en ingezeten der gemeente zij, de ouderdom van drie en twintig jaren vervuld hebbe, niet van de verkiesbaarheid ontzet zij, noch van de uitoefening van het kiesrecht zij uitgesloten krachtens de daaromtrent ingevolge artikel 90, derde lid, getroffen regeling, met uitzondering van gerechtelijke vrijheidsberoving en veroordeling tot een vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landloperij of wegens een feit, waaruit openbare dronkenschap blijkt.

De verkiezing van de raad heeft plaats op de wijze door de wet te regelen.

De Voorzitter wordt door de Koning, ook buiten de leden van de raad, benoemd en door hem ontslagen.

Artikel 153

Aan de raad wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente overgelaten. Hij kan in te bepalen gevallen, met inachtneming van te stellen regels, onder zijn toezicht het bestuur van te bepalen takken van de huishouding der gemeente geheel of ten dele aan andere organen opdragen.

Hij maakt de verordeningen, die hij in het belang der gemeente nodig oordeelt.

Wanneer de wetten, algemene maatregelen van bestuur of provinciale verordeningen het vorderen, verlenen de gemeentebesturen hun medewerking tot uitvoering daarvan.

Wanneer de regeling en het bestuur van de huishouding ener gemeente grovelijk worden verwaarloosd, kan een wet de wijze bepalen, waarop in het bestuur dier gemeente, met afwijking van het eerste en tweede lid van dit artikel, wordt voorzien.

De wet bepaalt, welk gezag het gemeentebestuur vervangt, wanneer dit in ge-

breke blijft in de uitvoering der wetten, der algemene maatregelen van bestuur of der provinciale verordeningen te voorzien.

Artikel 154

De macht des Konings om de besluiten van gemeentebesturen, die met de wet of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen en te vernietigen, wordt bij de wet geregeld.

Artikel 155

De besluiten der gemeentebesturen, rakende zodanige beschikking over gemeente-eigendom of zodanige andere burgerlijke rechtshandelingen als de wet aanwijst, alsmede de begrotingen van inkomsten en uitgaven, worden aan de goedkeuring der Gedeputeerde Staten onderworpen.

Het opmaken der begrotingen en het vaststellen der rekeningen wordt door de wet geregeld.

Artikel 156

De besluiten der gemeentebesturen rakende het invoeren of afschaffen van een plaatselijke belasting, behoeven de goedkeuring des Konings.

De wet geeft algemene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen.

Deze belastingen mogen de doorvoer, de uitvoer naar en de invoer uit andere gemeenten niet belemmeren.

Artikel 157

De gemelde besturen kunnen de belangen van hun gemeenten en van haar ingezetenen voorstaan bij de Koning, bij de Staten-Generaal en bij de Staten der provincie waartoe zij behoren.

Artikel 158

De wet regelt de voorziening in zaken, belangen, inrichtingen of werken, bij welke twee of meer gemeenten zijn betrokken.

VIJFDE HOOFDSTUK

Openbare lichamen voor beroep en bedrijf

Artikel 159

De wet kan voor bepaalde groepen en bedrijven en groepen daarvan, alsmede voor het beroeps- en bedrijfsleven in het algemeen, lichamen instellen, ten einde regelend op te treden.

De samenstelling, inrichting en bevoegdheid van deze lichamen worden door de wet geregeld.

Artikel 160

De wet kan aan deze lichamen verordenende bevoegdheid geven.

Artikel 161

De besluiten van deze lichamen, die met de wet of het algemeen belang strijdig

zijn, kunnen worden geschorst en vernietigd volgens regels bij de wet te stellen.

De wet kan bepaalde besluiten dezer lichamen aan goedkeuring onderwerpen, volgens door haar te stellen regels.

ZESDE HOOFDSTUK

Van andere lichamen met verordenende bevoegdheid

Artikel 162

De wet kan aan andere dan in de Grondwet genoemde lichamen verordenende bevoegdheid geven.

ZEVENDE HOOFDSTUK

Van de Justitie

EERSTE AFDELING

Algemene bepalingen

Artikel 163

Er wordt alom in het Rijk recht gesproken in naam des Konings.

Artikel 164

Het burgerlijk en handelsrecht, het burgerlijk en militair strafrecht, de rechtspleging en de inrichting der rechterlijke macht worden bij de wet geregeld in algemene wetboeken, behoudens de bevoegdheden der wetgevende macht om enkele onderwerpen in afzonderlijke wetten te regelen.

Artikel 165

Onteigening ten algemenen nutte kan niet plaats hebben dan na voorafgaande verklaring bij de wet, dat het algemeen nut onteigening vordert en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling, een en ander volgens de voorschriften der wet.

De wet bepaalt de gevallen in welke de voorafgaande verklaring bij de wet niet wordt vereist.

Het vereiste, dat de verschuldigde schadeloosstelling vooraf betaald of verzekerd zij, geldt niet, wanneer oorlog, oorlogsgevaar, oproer, brand of watersnood een onverwijlde inbezitneming vordert.

Dit artikel is niet van toepassing op aardhaling, waartoe het recht in 1886 bestond.

Artikel 166

Waar in het algemeen belang eigendom door het openbaar gezag moet worden vernietigd of, hetzij voortdurend, hetzij tijdelijk, moet worden onbruikbaar gemaakt, geschiedt dit tegen schadeloosstelling, tenzij de wet het tegendeel bepaalt.

Het gebruik van eigendom tot het voorbereiden en het stellen van militaire inundatiën, wanneer dit wegens oorlog of oorlogsgevaar wordt gevorderd, wordt bij de wet geregeld.

Artikel 167

Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspruitende rechten, over schuldvorderingen en andere burgerlijke rechten behoren bij uitsluiting tot de kennisneming van de rechterlijke macht.

Artikel 168

De wet kan de beslissing van twistgedingen, niet behorende tot die, vermeld in artikel 167, hetzij aan de gewone rechter, hetzij aan een college met administratieve rechtspraak belast, opdragen; zij regelt de wijze van behandeling en de gevolgen der beslissingen.

Artikel 169

De rechterlijke macht wordt alleen uitgeoefend door rechters, welke de wet aanwijst. De wet kan bepalen, dat aan de berechting van door haar aan te wijzen gedingen als in artikel 167 bedoeld mede wordt deelgenomen door niet tot de rechterlijke macht behorende personen.

Artikel 170

Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van de rechter, die de wet hem toekent.

De wet regelt de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid, tussen de administratieve en rechterlijke macht ontstaan, worden beslist.

Artikel 171

Buiten de gevallen in de wet bepaald, mag niemand in hechtenis worden genomen, dan op een bevel van de rechter, inhoudende de redenen der gedane aanhouding. Dit bevel moet bij, of zo spoedig mogelijk na de aanhouding betekend worden aan degene, tegen wie het is gericht.

De wet bepaalt de vorm van dit bevel en de tijd binnen welke alle aangehoudenen moeten worden verhoord.

Artikel 172

Het binnentreden in een woning tegen de wil van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij de wet bepaald, krachtens een bijzondere of algemene last van een macht door de wet aangewezen.

De wet regelt de vormen, waaraan de uitoefening van deze bevoegdheid gebonden is.

Artikel 173

Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve op last des rechters, in de gevallen in de wet omschreven.

Artikel 174

Op geen misdrijf mag als straf gesteld worden de algemene verbeurdverklaring der goederen, de schuldige toebehorende.

Artikel 175

Alle vonnissen moeten de gronden waarop zij rusten, inhouden en in strafzaken de wettelijke voorschriften, waarop de veroordeling rust, aanwijzen.

De uitspraak geschiedt met open deuren.

Behoudens de uitzonderingen door de wet bepaald zijn de terechtzittingen openbaar.

De rechter kan in het belang der openbare orde en zedelijkheid van deze regel afwijken.

Voor de door de wet aan te wijzen strafbare feiten kan ook van het bepaalde in het eerste en in het tweede lid worden afgeweken.

TWEEDE AFDELING

Van de rechterlijke macht

Artikel 176

Er bestaat een opperste gerechtshof onder de naam van Hoge Raad der Nederlanden, waarvan de leden door de Koning overeenkomstig het volgende artikel worden benoemd.

Artikel 177

Van een voorgevallen vacature wordt door de Hoge Raad aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal kennis gegeven die, ter vervulling daarvan, een voordracht van drie personen aan de Koning aanbiedt, ten einde daaruit een keuze te doen.

De Koning benoemt de president en de vice-president uit de leden van de Hoge Raad.

Artikel 178

De leden der Staten-Generaal, de ministers, de Gouverneurs van Suriname, van de Nederlandse Antillen en van Nederlands Nieuw-Guinea, de leden van de Raad van State, en de Commissarissen des Konings in de provinciën staan wegens ambtsmisdrijven in die betrekkingen gepleegd, ook na hun aftreding, terecht voor de Hoge Raad ter vervolging hetzij van 's Konings wege, hetzij vanwege de Tweede Kamer.

De wet kan bepalen, dat nog andere ambtenaren en leden van hoge colleges wegens ambtsmisdrijven voor de Hoge Raad terecht staan.

Artikel 179

De Hoge Raad heeft het toezicht op de geregelde loop en de afdoening van rechtsgedingen, alsmede op het nakomen der wetten door de leden der rechterlijke macht en door de personen, bedoeld aan het slot van artikel 169.

Hij kan hun handelingen, beschikkingen en vonnissen, wanneer die met de wetten strijdig zijn, vernietigen en buiten werking stellen volgens de bepaling door de wet daaromtrent te maken, en behoudens de door de wet te stellen uitzonderingen.

De overige bevoegdheden van de Hoge Raad worden geregeld bij de wet.

Artikel 180

De leden van de rechterlijke macht worden door de Koning aangesteld.

De leden van de rechterlijke macht, met rechtspraak belast, en de procureur-generaal bij de Hoge Raad worden voor hun leven aangesteld.

De wet kan bepalen, dat hun met het bereiken van een bepaalde leeftijd ontslag wordt verleend.

Zij kunnen worden afgezet of ontslagen door uitspraak van de Hoge Raad in de gevallen bij de wet aangewezen.

Op eigen verzoek kunnen zij door de Koning worden ontslagen.

Indien een college belast wordt met administratieve rechtspraak in het hoogste ressort voor het Rijk, zijn het eerste, tweede, derde en vijfde lid van dit artikel op de leden daarvan toepasselijk.

Zij kunnen worden afgezet of ontslagen op de wijze en in de gevallen, bij de wet aangewezen.

Dit artikel is niet toepasselijk op hen die uitsluitend belast zijn met rechtspraak over personen, behorende tot de krijgsmacht of met de beslissing van disciplinaire zaken.

ACHTSTE HOOFDSTUK

Van de Godsdienst

Artikel 181

Ieder belijdt zijn godsdienstige meningen met volkomen vrijheid, behoudens de bescherming der maatschappij en harer leden tegen de overtreding der strafwet.

Artikel 182

Aan alle kerkgenootschappen in het Rijk wordt gelijke bescherming verleend.

Artikel 183

De belijders der onderscheidene godsdiensten genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerschapsrechten, en hebben gelijke aanspraak op het bekleden van waardigheden, ambten en bedieningen.

Artikel 184

Alle openbare godsdienstoefening binnen gebouwen en besloten plaatsen wordt toegelaten, behoudens de nodige maatregelen ter verzekering der openbare orde en rust.

Onder dezelfde bepaling blijft de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen geoorloofd, waar zij thans naar de wetten en reglementen is toegelaten.

Artikel 185

De traktementen, pensioenen en andere inkomsten, van welke aard ook, thans door de onderscheidene godsdienstige gezindheden of derzelver leraars genoten wordende, blijven aan dezelve gezindheden verzekerd.

Aan de leraars, welke tot nog toe uit 's Lands kas geen, of een niet toereikend traktement genieten, kan een traktement toegelegd, of het bestaande vermeerderd worden.

Artikel 186

De Koning waakt, dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van de Staat.

Artikel 187

De tussenkomst der Regering wordt niet vereist bij de briefwisseling met de hoofden der onderscheidene kerkgenootschappen, noch, behoudens verantwoordelijkheid volgens de wet, bij de afkondiging van kerkelijke voorschriften.

NEGENDE HOOFDSTUK

Van de Financiën

Artikel 188

Geen belastingen kunnen ten behoeve van 's Rijks kas worden geheven, dan uit kracht van een wet.

Deze bepaling is ook toepasselijk op heffingen voor het gebruik van Rijkswerken en -inrichtingen, voor zoveel de regeling van die heffingen niet aan de Koning is voorbehouden.

Artikel 189

Geen privilegiën kunnen in het stuk van belastingen worden verleend.

Artikel 190

De verbintenissen van de Staat jegens zijn schuldeisers worden gewaarborgd. De schuld wordt jaarlijks in overweging genomen ter bevordering der belangen van de schuldeisers van de Staat.

Artikel 191

Het gewicht, het gehalte en de waarde der muntspeciën worden door de wet geregeld.

Artikel 192

Het toezicht en de zorg over de zaken van de munt, en de beslissing der geschillen over het allooi, essaai en wat dies meer zij, worden door de wet geregeld.

Artikel 193

Er is een Algemene Rekenkamer, welker samenstelling en taak door de wet worden geregeld.

Bij het openvallen ener plaats in deze Kamer zendt de Tweede Kamer der Staten-Generaal een voordracht van drie personen aan de Koning, die daaruit benoemt.

De leden der Rekenkamer worden voor hun leven aangesteld.

Het derde, vierde en vijfde lid van artikel 180 is op hen van toepassing.

TIENDE HOOFDSTUK

Van de Defensie

Artikel 194

Alle Nederlanders daartoe in staat, zijn verplicht mede te werken tot handhaving der onafhankelijkheid van het Rijk en tot verdediging van zijn grondgebied.

Ook aan ingezetenen die geen Nederlanders zijn, kan die plicht worden opgelegd.

Artikel 195

Tot bescherming der belangen van de Staat is er een krijgsmacht, bestaande uit vrijwillig dienenden en uit dienstplichtigen.

De wet regelt de verplichte krijgsdienst. Zij regelt ook de verplichtingen die aan hen, die niet tot de krijgsmacht behoren, ten aanzien van 's Lands verdediging opgelegd kunnen worden.

Artikel 196

Bij de wet worden de voorwaarden genoemd, waarop wegens ernstige gewetensbezwaren vrijstelling van de krijgsdienst wordt verleend.

Artikel 197

Vreemde troepen worden niet dan krachtens een wet in dienst genomen.

(De artikelen 198 en 199 zijn vervallen.)

Artikel 200

Wanneer in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de dienstplichtigen die niet in werkelijke dienst zijn, door de Koning geheel of ten dele buitengewoon onder de wapenen worden geroepen, wordt onverwijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan, om het onder de wapenen blijven der dienstplichtigen zoveel nodig te bepalen.

Artikel 201

Al de kosten voor de legers van het Rijk worden uit 's Rijks kas voldaan.

De inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, de transporten en leverantiën van welke aard ook voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk gevorderd, kunnen niet dan volgens algemene regels bij de wet te stellen en tegen schadeloosstelling ten laste van een of meer inwoners of gemeenten worden gebracht.

De uitzonderingen op die algemene regels voor het geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden worden bij de wet vastgesteld.

Of er oorlogsgevaar in de zin, waarin dat woord in 's Lands wetten voorkomt, aanwezig is, beslist de Koning.

Artikel 202

Ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid kan door of vanwege de Koning elk gedeelte van het grondgebied des Rijks in staat van oorlog of in staat van beleg verklaard worden. De wet bepaalt de wijze waarop en de gevallen waarin zulks geschieden kan en regelt de gevolgen.

Bij die regeling kan worden bepaald, dat de grondwettelijke bevoegdheden van het burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele op het militair gezag overgaan, en dat de burgerlijke overheden aan de militaire ondergeschikt worden.

Daarbij kan wijders afgeweken worden van de artikelen 7, 9, 172 en 173 der Grondwet.

Voor het geval van oorlog kan ook van artikel 170, eerste lid, worden afgeweken.

Artikel 203

Ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid kan in buitengewone omstandigheden door of vanwege de Koning voor elk gedeelte van het grondgebied des Rijks worden bepaald, dat de grondwettelijke bevoegdheden van organen van burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele overgaan op andere organen van burgerlijk gezag. De wet bepaalt de wijze waarop en de gevallen waarin zulks kan geschieden en regelt de gevolgen.

Het bepaalde in het derde lid van artikel 202 is hierbij van toepassing.

ELFDE HOOFDSTUK

Van de Waterstaat

Artikel 204

De wet geeft regels omtrent het waterstaatsbestuur, het oppertoezicht en toezicht daaronder begrepen, met inachtneming der voorschriften in de volgende artikelen van dit hoofdstuk vervat.

Artikel 205

De Koning heeft het oppertoezicht over alles wat de waterstaat betreft, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's Rijks kas of op een andere wijze gevonden.

Artikel 206

De Staten der provinciën hebben het toezicht op alle waterstaatswerken, waterschappen, veenschappen en veenpolders. Nochtans kan de wet het toezicht over bepaalde werken aan anderen opdragen.

De Staten zijn bevoegd, met goedkeuring des Konings, in de bestaande inrichtingen en reglementen der waterschappen, veenschappen en veenpolders veranderingen te maken, waterschappen, veenschappen en veenpolders op te heffen, nieuwe op te richten en nieuwe reglementen voor zodanige instellingen vast te stellen. Tot verandering van de inrichtingen of reglementen kunnen de besturen van die instellingen voorstellen aan de Staten der provincie doen.

Artikel 207

De besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders kunnen volgens regels, door de wet te stellen, in het huishoudelijk belang van die instellingen verordeningen maken.

TWAALFDE HOOFDSTUK

Van het Onderwijs en het Armbestuur

Artikel 208

Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.

Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht der Overheid, en bovendien, voor zover het algemeen vormend zowel lager als middelbaar onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van de onderwijzer, een en ander bij de wet te regelen.

Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, bij de wet geregeld.

In elke gemeente wordt van Overheidswege voldoend openbaar algemeen vormend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Volgens bij de wet te stellen regels kan afwijking van deze bepaling worden toegelaten, mits tot het ontvangen van zodanig onderwijs gelegenheid wordt gegeven.

De eisen van deugdelijkheid, aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de wet geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.

Deze eisen worden voor het algemeen vormend lager onderwijs zodanig geregeld, dat de deugdelijkheid van het geheel uit de openbare kas bekostigd bijzonder onderwijs en van het openbaar onderwijs even afdoende wordt gewaarborgd. Bij die regeling wordt met name de vrijheid van het bijzonder onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geëerbiedigd.

Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar dezelfde maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd. De wet stelt de voorwaarden vast, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.

De Koning doet jaarlijks van de staat van het onderwijs aan de Staten-Generaal verslag geven.

Artikel 209

Het armbestuur is een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering, en wordt door de wet geregeld. De Koning doet van de verrichtingen dienaangaande jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

DERTIENDE HOOFDSTUK

Van Veranderingen

Artikel 210

Elk voorstel tot verandering in de Grondwet wijst de voorgestelde verandering uitdrukkelijk aan. De wet verklaart dat er grond bestaat om het voorstel, zoals zij het vaststelt, in overweging te nemen.

Artikel 211

Na de afkondiging dezer wet worden de Kamers ontbonden. De Nieuwe Kamer overwegen dat voorstel en kunnen niet dan met twee derden der uitgebracht stemmen de aan haar overeenkomstig voornoemde wet voorgestelde veranderin aannemen.

Artikel 212

De veranderingen in de Grondwet, door de Koning en de Staten-Generaal vast gesteld, worden plechtig afgekondigd en bij de Grondwet gevoegd.

Artikel 213

De tekst van de Grondwet kan bij de wet met het Statuut voor het Koninkrij der Nederlanden zoals dit thans luidt of nader mocht komen te luiden in overeen stemming worden gebracht.

De artikelen 210, 211 en 212 zijn daarbij niet van toepassing.

Artikel 214

De tekst der herziene Grondwet wordt door de Koning bekend gemaakt. D hoofdstukken, de afdelingen van elk hoofdstuk en de artikelen kunnen door Hen doorlopend worden genummerd; Hij verandert zo nodig de verwijzingen.

Artikel 215

De op het ogenblik van de afkondiging van een verandering in de Grondwe bestaande autoriteiten, verbindende wetten, reglementen en besluiten blijven ge handhaafd, totdat zij door andere volgens de Grondwet zijn vervangen.

ADDITIONELE ARTIKELEN

Artikel I

De heerlijke rechten betreffende voordracht of aanstelling van personen tot open bare of kerkelijke betrekkingen zijn afgeschaft.

De opheffing der overige heerlijke rechten en de schadeloosstelling der eigenaren kunnen door de wet worden vastgesteld en geregeld.

Artikel II

Het eerste lid van artikel 166 blijft buiten toepassing, totdat de wettelijke regelin omtrent de gevallen waarin geen schadeloosstelling in geval van vernietiging o voortdurende of tijdelijke onbruikbaarmaking van eigendom verleend wordt, za zijn in werking getreden.

Artikel III

De in het vierde lid van artikel 99 bedoelde wet kan geen pensioen verzekeren aan weduwen en wezen van gewezen Kamerleden die vóór 1 Januari 1921 afgetre den of overleden zijn.

Artikel IV

1. Een schadeloosstelling, als bedoeld in artikel 99, waarop aanspraak bestaat ingevolge de krachtens artikel 215 der Grondwet gehandhaafde regeling, wordt niet genoten door de leden, die het ambt van Minister bekleden, noch door hen, die ingevolge het reglement van orde der Kamer zijn uitgesloten van het bijwonen harer vergaderingen.

2. Met betrekking tot een pensioen, hetwelk afgetreden en aftredende leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingevolge de krachtens artikel 215 der Grondwet gehandhaafde regeling ontvangen tot aan het tijdstip van inwerkingtreding van een wet als bedoeld in de eerste volzin van het derde lid van artikel 99 geldt het bepaalde in de volgende leden.

3. Het pensioen wordt niet genoten, zolang een afgetreden lid het ambt van Minister bekleedt of, na herkiezing, een schadeloosstelling, als bedoeld in artikel 99, ontvangt.

4. De bedragen van het pensioen en van het daaraan gestelde maximum kunnen worden gewijzigd bij een wet. Tot aan het tijdstip van inwerkingtreding van een wet als bedoeld in de eerste zin van het derde lid van artikel 99 kunnen de Kamers der Staten-Generaal het ontwerp ener zodanige wet alsmede het ontwerp ener wet tot wijziging of intrekking van een zodanige wet niet aannemen dan met de stemmen van twee derden van het aantal leden, waaruit elk der Kamers bestaat.

5. In de wet, bedoeld in de eerste volzin van het derde lid van artikel 99, wordt bepaald, dat de daarin vervatte regeling geen toepassing zal vinden en in de plaats daarvan de bepalingen omtrent het in het tweede lid van dit artikel bedoelde pensioen zullen blijven gelden ten aanzien van:

a. hem, die op de dag, voorafgaande aan het tijdstip van inwerkingtreding van die wet pensioengerechtigd is als afgetreden lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en daartoe binnen drie maanden na het tijdstip van inwerkingtreding van die wet schriftelijk de wens te kennen geeft;

b. hem, die op de dag, voorafgaande aan het tijdstip van inwerkingtreding van die wet het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bekleedt en daartoe binnen drie maanden na het tijdstip, waarop hij is afgetreden zonder onmiddellijk herkozen en toegelaten te zijn, schriftelijk de wens te kennen geeft.

Artikel V

Tenzij de Tweede Kamer der Staten-Generaal inmiddels is ontbonden, worden binnen twee maanden na de plechtige afkondiging van de verandering in de Grondwet, strekkende tot uitbreiding van het aantal leden van de Kamer, op een door de Koning te bepalen dag, ter vervulling van de nieuwe plaatsen, door het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal overeenkomstig de navolgende bepalingen vijftig nieuwe leden benoemd verklaard.

Het centraal stembureau stelt, op de grondslag van de cijfers der laatstgehouden verkiezing van de Tweede Kamer, vast, hoeveel plaatsen met het oog op het vergrote

aantal leden der Kamer aan iedere lijst moeten worden toegewezen, met dien verstande dat aan een lijstengroep, een stel gelijkluidende lijsten, of een op zich zelf staande lijst, aan welke bij de laatstgehouden verkiezing geen plaats is toegewezen, ook thans geen plaats wordt toegekend. Het aantal aldus aan iedere lijst toegekende plaatsen wordt vervolgens verminderd met het aantal tevoren reeds aan die lijst toegekende plaatsen. De daarna voor een lijst nog overblijvende plaatsen worden vervuld door overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij Hoofdstuk V der Kieswet, nadat de rangschikking der op de lijst voorkomende candidaten, bedoeld bij artikel N 19 dier wet, voor zoveel nodig, is gewijzigd met inachtneming van de opnieuw vast te stellen lijstkiesdeler. Indien een candidaat op meer dan één lijst zou moeten worden benoemd verklaard, vindt het bepaalde bij artikel N 18 der Kieswet overeenkomstige toepassing.

Met ingang van de een en twintigste dag na de benoemdverklaring van de nieuwe leden is de Kamer overeenkomstig artikel 91 samengesteld.

De nieuwe leden treden gelijktijdig met de zittende leden af.

Artikel VI

Tenzij de Eerste Kamer der Staten-Generaal inmiddels is ontbonden, heeft binnen twee maanden na de plechtige afkondiging van de verandering in de Grondwet, strekkende tot uitbreiding van het aantal leden van de Kamer, een verkiezing voor een nieuwe Eerste Kamer der Staten-Generaal plaats.

Met ingang van de een en twintigste dag na de vaststelling van de uitslag dezer verkiezing treden de zittende leden af en treden de nieuw gekozen leden op.

Artikel P 2, artikel P 5 en artikel S 1, tweede lid, der Kieswet zijn van overeenkomstige toepassing.

In de Kieswet worden, totdat de wet daaromtrent nader zal hebben beschikt, de volgende veranderingen aangebracht:

a. In het tweede lid van artikel P 1 worden de getallen 13, 13, 12 en 12 gewijzigd in: 21, 19, 17 en 18.

b. Het vierde lid van artikel P 1 wordt gelezen:

4. Om de drie jaren treden beurtelings acht en dertig leden en zeven en dertig leden van de Eerste Kamer af, namelijk beurtelings de acht en dertig leden, gekozen in de provinciën Noordbrabant, Zeeland, Utrecht, Limburg, Noordholland en Friesland en de zeven en dertig leden, gekozen in de provinciën Gelderland, Overijssel, Groningen, Drenthe en Zuidholland. De aftredenden zijn dadelijk herkiesbaar.

c. Artikel P 2 wordt gelezen:

Bij ontbinding van de Eerste Kamer bepaalt het lot of de in het vierde lid van artikel P 1 bedoelde acht en dertig of zeven en dertig leden zullen aftreden met ingang van de derde Dinsdag van September in het derde kalenderjaar na de eerstvolgende derde Dinsdag in September. De leden, die dit lot niet treft, treden af met ingang van de derde Dinsdag van September in het zesde kalenderjaar na de eerstvolgende derde Dinsdag in September. De aftredenden zijn dadelijk herkiesbaar.

d. In het tweede lid van artikel Q 3 wordt in plaats van de woorden "tien candidaten" gelezen: vijftien candidaten.

Artikel VII

De wet regelt het toezicht op de gemeenten in door inpoldering verkregen gebieden, welke nog geen deel uitmaken van een provincie.

Behoort bij Ons besluit van 11 september 1956 (*Stb.* 472).

JULIANA.

De Minister van Binnenlandse Zaken a.i.,
J. C. VAN OVEN.

De Minister van Overzeese Rijksdelen a.i.,
C. STAF.

STAATSREGELING VAN SURINAME

(Stb. 1955 No. 133; G.B. No. 53)

EERSTE HOOFDSTUK

Suriname en zijn bewoners

Artikel 1

Suriname omvat het grondgebied bekend onder de benaming van Nederlands Guyana.

Artikel 2

De wettelijke regelingen, in Suriname geldig, zijn:

1°. het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden;

2°. de overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties, voor zover zij in Suriname van toepassing zijn;

3°. de algemene verordeningen, waaronder worden verstaan:

a. de Rijkswetten, die, op de voet van de bepalingen van het Statuut, voor Suriname verbindend zijn;

b. de algemene maatregelen van Rijksbestuur, die, op de voet van de bepalingen van het Statuut, voor Suriname verbindend zijn;

c. deze Staatsregeling;

d. de overige landsverordeningen, zijnde verordeningen met gemeen overleg der Staten door de Gouverneur vastgesteld;

4°. de landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, door de Gouverneur, de Raad van Advies gehoord, binnen de grenzen zijner bevoegdheid uitgevaardigd;

5°. de nadere regelen als bedoeld in de tweede alinea van het eerste lid van artikel 14 van het Statuut;

6°. de keuren en reglementen, door de in artikel 86 genoemde besturen binnen de grenzen hunner bevoegdheid uitgevaardigd.

Artikel 3

Allen, die zich op het grondgebied van Suriname bevinden, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

Artikel 4

Uitlevering van vreemdelingen geschiedt niet dan krachtens verdragen, waarbij de regelen worden in acht genomen, welke bij Rijkswet of algemene maatregel van Rijksbestuur worden vastgesteld.

Artikel 5

De regelen nopens de toelating, vestiging en uitzetting van Nederlanders worden bij landsverordening vastgesteld, behoudens het toezicht op de algemene regelen betreffende de toelating en uitzetting van Nederlanders bedoeld bij het eerste lid onder *f* van artikel 3 van het Statuut. De regelen nopens de toelating, vestiging en

uitzetting van vreemdelingen worden bij landsverordening vastgesteld met inachtneming van de algemene voorwaarden voor toelating en uitzetting van vreemdelingen als bedoeld in het eerste lid onder *g* van artikel 3 van het Statuut.

Artikel 6

1. Het Nederlanderschap wordt geregeld door de wetgever van het Koninkrijk.
2. Het landsburgerschap kan bij landsverordening worden geregeld. Algemene regelen omtrent de verhouding tussen Nederlanderschap en burgerschap worden door de wetgever van het Koninkrijk gesteld.

Artikel 7

1. Iedere Nederlander is zonder onderscheid van burgerschap verkiesbaar en benoembaar tot elke openbare bediening en is gerechtigd tot het kiesrecht, overeenkomstig de bepalingen van de landsverordening.
2. Geen vreemdeling is verkiesbaar of benoembaar, noch gerechtigd tot het kiesrecht. Bij landsverordening kan hiervan worden afgeweken ten aanzien van de benoeming in bepaalde ambten.

Artikel 8

1. Niemand heeft voorafgaand verlof nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren.
2. De verantwoordelijkheid van schrijvers, uitgevers, drukkers en verspreiders en de waarborgen, in het belang der openbare orde en zedelijkheid tegen het misbruik van de vrijheid van drukpers te nemen, worden geregeld bij landsverordening.

Artikel 9

1. Ieder heeft het recht verzoekschriften in te dienen bij de bevoegde macht zowel van het Koninkrijk als van Suriname.
2. Verzoekschriften moeten persoonlijk en mogen niet uit naam van anderen worden ondertekend, tenzij dit geschiedt door of vanwege lichamen, wettig samengesteld of erkend, en in dit laatste geval niet anders dan over onderwerpen tot hun bepaalde werkkring behorende.
3. Echter mogen personen, die niet schrijven kunnen, verzoekschriften indienen door tussenkomst van zodanige ambtenaren, als hiertoe bij landsverordening zijn bevoegd verklaard.

Artikel 10

De uitoefening van het recht van vereniging en vergadering kan, in het belang der openbare orde, zedelijkheid of gezondheid, aan regeling en beperking bij lands verordening onderworpen worden.

TWEEDE HOOFDSTUK

De Gouverneur als vertegenwoordiger van het hoofd der Regering van Suriname

Artikel 11

De Koning is hoofd van de Regering van Suriname; hij wordt als zodanig ver-

tegenwoordigd door de Gouverneur. De Ministers zijn verantwoordelijk aan de Staten.

Artikel 12

De Gouverneur heeft de uitvoerende macht.

Artikel 13

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 56 benoemt, schorst en ontslaat de Gouverneur de landsdienaren, tenzij hun benoeming, schorsing of ontslag bij deze Staatsregeling aan de Koning is toegekend.

2. Hij voorziet, als de belangen van de dienst dit vereisen, in de tijdelijke waarneming van betrekkingen, door de Koning te begeven.

3. Regelen betreffende de rechtstoestand van de landsdienaren worden bij landsverordening gesteld.

Artikel 14

De Gouverneur heeft het bestuur van 's Lands geldmiddelen en domeinen.

Artikel 15

1. De Gouverneur stelt de bezoldigingen der landsdienaren vast, tenzij in deze Staatsregeling anders is bepaald.

2. De aanspraken op verloven en verlofsbezoldigingen, wachtgelden en pensioenen worden bij landsverordening geregeld.

Artikel 16

1. De Gouverneur kan, na ingewonnen bericht van de rechter door wie het vonnis is gewezen, aan alle veroordeelden gratie verlenen van straffen, bij vonnis van de burgerlijke rechter opgelegd.

2. Hij kan, tenzij krachtens voorafgaande uitdrukkelijke machtiging des Konings, geen amnestie, abolitie of generaal pardon verlenen, dan in zeer dringende gevallen en onder voorbehoud van 's Konings bekrachtiging.

Artikel 17

Geen dispensatie kan door de Gouverneur verleend worden dan in de gevallen en op de wijze, bij de algemene verordening, waarvan dispensatie verleend wordt, omschreven.

Artikel 18

1. De Gouverneur stelt, met inachtneming van het bepaalde in het tweede en derde lid van artikel 66, na verkregen goedkeuring van de Staten, landsverordeningen vast tot regeling van:

a. onderwerpen, de eigen aangelegenheden van Suriname betreffende;

b. andere onderwerpen, waarvan de regeling ingevolge een Rijkswet of een algemene maatregel van Rijksbestuur bij landsverordening moet geschieden.

2. Hij zorgt voor haar onmiddellijke afkondiging.

Artikel 19

De landsverordeningen mogen geen bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 2, onder 1°, 2° en 3° *a, b* en *c,* tenzij daartoe vrijheid is gegeven, dan wel de inhoud en de strekking der bepalingen gelijk zijn.

Artikel 20

De bepalingen ener landsverordening omtrent punten, in welker onderwerp wordt voorzien bij een wettelijke regeling als bedoeld in artikel 2, onder 1°, 2° en 3° *a, b* en *c,* vervallen op het ogenblik, dat zodanige regeling in Suriname in werking treedt, tenzij de inhoud en de strekking der bepalingen gelijk zijn.

Artikel 21

Behoudens de stuiting in geval van schorsing, verbinden de bepalingen ener landsverordening totdat zij tengevolge van een latere landsverordening of ingevolge artikel 20 zijn vervallen, of het besluit van de Koning tot haar vernietiging in Suriname in werking getreden is.

Artikel 22

1. De afkondiging van de landsverordening geschiedt door haar plaatsing in het *Gouvernementsblad,* met vermelding van de datum van uitgifte.

2. Het formulier van afkondiging luidt:
"In naam des Konings!
"De Gouverneur van Suriname,
"In overweging genomen hebbende:
(De beweegredenen der landsverordening);
"Heeft, de Raad van Advies gehoord, met gemeen overleg der Staten, vastgesteld onderstaande landsverordening:
(De landsverordening)
"Gegeven te , de ."

Artikel 23

Wanneer geen ander tijdstip is vastgesteld, treedt de afgekondigde landsverordening in werking met ingang van de dertigste dag na die der uitgifte van het *Gouvernementsblad,* waarin de afkondiging is geschied.

Artikel 24

1. De Gouverneur is bevoegd tot het uitvaardigen van landsbesluiten, houdende algemene maatregelen. De artikelen 19 en 20 zijn op deze besluiten van overeenkomstige toepassing.

2. Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die maatregelen niet gemaakt dan krachtens een algemene verordening.

3. De algemene verordening regelt de op te leggen straffen.

Artikel 25

1. Zodanige besluiten worden afgekondigd door plaatsing in het *Gouvernementsblad,* met vermelding van de datum van uitgifte.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

"In naam des Konings!

"De Gouverneur van Suriname,

"Overwegende, dat ter uitvoering van

(Vermelding van de Rijkswet, de algemene maatregel van Rijksbestuur of de landsverordening, tot welker uitvoering het besluit strekt),

"het nodig is, het navolgende vast te stellen;

"Heeft, de Raad van Advies gehoord, besloten:

(Volgt het besluit).

"Gegeven te , de

Artikel 26

Indien in het besluit geen ander tijdstip bepaald is, werkt het met ingang van de dertigste dag na die der uitgifte van het *Gouvernementsblad,* waarin het geplaatst is.

Artikel 27

Alle landsverordeningen en landsbesluiten worden door de Gouverneur ondertekend en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

DERDE HOOFDSTUK

De Raad van Advies, de Raad van Ministers en de Gevolmachtigde Minister

EERSTE AFDELING

De samenstelling van de Raad van Advies

Artikel 28

1. Er is een Raad van Advies bestaande uit ten minste vijf leden, waarvan een ondervoorzitter.

2. De ondervoorzitter en de leden worden door de Gouverneur benoemd, geschorst en ontslagen. Zij bekleden hun ambt niet langer dan vijf jaren, doch zijn terstond herbenoembaar.

3. De rang der leden regelt zich naar de ouderdom van benoeming.

4. De Gouverneur kan het voorzitterschap van de Raad bekleden, zo dikwijls hij dit nodig oordeelt. Hij heeft alsdan een raadgevende stem.

5. Een lid van de Raad van Advies kan niet tegelijk lid van de Staten zijn.

Artikel 29

De Gouverneur kan buitengewone leden benoemen, hen schorsen en ontslaan. Zij bekleden hun ambt niet langer dan vijf jaren, doch zijn terstond herbenoembaar. Het reglement van orde regelt hun werkzaamheden.

Artikel 30

De ondervoorzitter, leden en buitengewone leden leggen, alvorens hun betrekking te aanvaarden, in handen van de Gouverneur de eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met het verkrijgen mijner benoeming als lid (buitengewoon lid) van de Raad van Advies aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik de Staatsregeling van Suriname steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van Suriname naar mijn vermogen zal voorstaan. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!" ("Dat verklaar en beloof ik.")

Artikel 31

1. Het reglement van orde voor de Raad van Advies wordt door de Raad ontworpen en vastgesteld door de Gouverneur. Het wordt in het *Gouvernementsblad* bekend gemaakt.

2. De secretaris van de Raad van Advies wordt op voordracht van de Raad door de Gouverneur benoemd.

TWEEDE AFDELING

De werkzaamheden van de Raad van Advies

Artikel 32

1. De Raad van Advies wordt door de Gouverneur gehoord nopens:

1°. alle ontwerpen van landsverordeningen, die de Gouverneur aan de goedkeuring der Staten wil onderwerpen, of die de Staten aan de Gouverneur ter vaststelling hebben aangeboden;

2°. alle ontwerpen van Rijkswetten, van algemene maatregelen van Rijksbestuur en van alle overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties, welke Suriname raken, tenzij daaromtrent tussen de Regering van Suriname en de Gevolmachtigde Minister geen overleg plaats vindt of naar het oordeel der Regering om andere reden het horen van de Raad bezwaarlijk is;

3°. alle ontwerpen van landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, die de Gouverneur wil uitvaardigen;

4°. alle aangelegenheden, waaromtrent dit is voorgeschreven bij deze Staatsregeling of andere algemene verordening;

5°. alle buitengewone gevallen van gewichtige aard;

6°. alle andere zaken, waaromtrent de Gouverneur het gevoelen van de Raad wenst te kennen.

2. De Raad is bevoegd de Gouverneur eigener beweging van advies te dienen in de gevallen, waarin hij zulks in het belang van het Koninkrijk of van Suriname geraden oordeelt.

Artikel 33

De Raad mag niet weigeren, desgevraagd, zijn gevoelen schriftelijk aan de Gouverneur mede te delen.

Artikel 34

Ambtenaren, geen lid van de Raad zijnde, wonen ten verzoeke van de Gouverneur de vergadering bij tot het geven van inlichtingen.

Artikel 35

De Raad van Advies kan, volgens regels bij landsverordening te stellen, rechtsmacht erlangen in geschillen van bestuur.

Artikel 36

Hij verricht voorts alle werkzaamheden, hem bij deze Staatsregeling of andere algemene verordeningen opgedragen.

DERDE AFDELING

De Raad van Ministers

Artikel 37

1. De Regering van Suriname wordt gevormd door de Gouverneur en de Raad van Ministers. De Raad van Ministers bestaat uit ten hoogste negen Ministers, tenzij bij landsverordening anders wordt bepaald.

2. De Raad van Ministers kiest zijn voorzitter uit zijn midden.

3. Benoeming en ontslag van de Ministers geschieden door de Gouverneur. De verantwoordelijkheid van de Ministers wordt geregeld bij landsverordening.

4. De Ministers moeten de leeftijd van 30 jaren hebben vervuld, de staat van Nederlander bezitten en niet uitgesloten zijn van verkiesbaarheid tot lid der Staten.

5. Zij kunnen niet tegelijk zijn:

a. vervanger van de Gouverneur;
b. lid of buitengewoon lid van de Raad van Advies;
c. lid van de Staten;

Nochtans kan een Minister, tot lid van de Staten gekozen, ten hoogste drie maanden na zijn toelating als lid het ambt van Minister en het lidmaatschap der Staten verenigen.

d. actief dienend ambtenaar.

6. Indien de Gouverneur een vergadering van de Raad van Ministers bijwoont, treedt hij op als voorzitter.

Artikel 38

De Ministers leggen, alvorens hun betrekking te aanvaarden, in handen van de Gouverneur de eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met het verkrijgen mijner benoeming als Minister aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik de Staatsregeling van Suriname steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van Suriname naar mijn vermogen zal voorstaan.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

("Dat verklaar en beloof ik.")

Artikel 39

De bezoldiging, de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, alsmede het pensioen van de Ministers worden bij landsverordening geregeld.

Artikel 40

De Ministers zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen bij de uitoefening van hun taak als geheim te hunner kennis is gekomen.

Artikel 41

1. Het reglement van orde voor de Raad van Ministers wordt door de Raad van Ministers ontworpen en vastgesteld door de Gouverneur.
2. Het behoeft goedkeuring bij landsverordening.

VIERDE AFDELING

De Gevolmachtigde Minister

Artikel 42

1. De bezoldiging en de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, alsmede het pensioen van de Gevolmachtigde Minister worden bij landsverordening geregeld.
2. De Gevolmachtigde Minister kan niet tegelijk zijn:
a. lid of buitengewoon lid van de Raad van Advies;
b. Minister;
c. lid van Staten.
3. Het voorgaande lid is mede van toepassing op de plaatsvervanger van de Gevolmachtigde Minister.

VIERDE HOOFDSTUK

De Staten

EERSTE AFDELING

Hun samenstelling

Artikel 43

1. De Staten zijn samengesteld uit 21 leden.

2. Deze worden in de bij landsverordening in te stellen kieskringen door de kiezers rechtstreeks gekozen. Iedere kiezer brengt slechts één stem uit. De verkiezingen zijn vrij en geheim.

3. De stad Paramaribo vormt één of meer kieskringen en vaardigt tien, de overige kieskringen tezamen elf leden af.

4. Een afgevaardigde voor een bepaalde kieskring behoeft niet in die kring woonachtig te zijn.

Artikel 44

1. De leden van de Staten worden rechtstreeks gekozen door de ingezetenen van Suriname, die Nederlander zijn en de ouderdom van drie en twintig jaren hebben vervuld.

2. Voor zover rechtstreekse verkiezingen in sommige kieskringen niet mogelijk zijn, kan het kiesreglement een stelsel van kiesmannen uitwerken.

3. Het kiesreglement kan overigens, indien bij de uitvoering van het bepaalde in het eerste lid de noodzaak daartoe blijkt, beperkingen inhouden en regelt verder alles wat het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft.

Artikel 45

Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

a. zij, wie het kiesrecht ontzegd is bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak;

b. zij, die rechtens van hun vrijheid zijn beroofd;

c. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermogens de beschikking of het beheer over hun goederen hebben verloren, of van de ouderlijke macht of voogdij over één of meer kinderen ontzet zijn;

d. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak tot een gevangenisstraf van meer dan een jaar zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hun straf is volbracht, en levenslang, wanneer voor de tweede maal zulk een straf is opgelegd;

e. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens bedelarij of landloperij zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hun straf is volbracht; gedurende zes jaren, indien de straf voor de tweede maal, en levenslang, indien de straf voor de derde maal opgelegd is;

f. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak binnen een tijdsverloop van drie jaren meer dan tweemaal zijn veroordeeld wegens een strafbaar feit, insluitende openbare dronkenschap, gedurende drie jaren, nadat de laatste uitspraak onherroepelijk is geworden.

Artikel 46

Verkiesbaar zijn, behoudens het bepaalde bij artikel 47, de Nederlanders, die aan de vereisten voldoen, genoemd in artikel 44.

Artikel 47

1. Militairen in werkelijke dienst, alsmede diplomatieke of beroepsconsulaire vertegenwoordigers van andere Mogendheden kunnen geen lid der Staten zijn.

2. Uitgesloten van verkiesbaarheid zijn:

a. de Gouverneur;

b. zij, die van de verkiesbaarheid zijn ontzet of overeenkomstig artikel 45 van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten, met uitzondering van degenen, die van dat recht zijn uitgesloten op grond van gerechtelijke vrijheidsberoving of van veroordeling tot een vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landloperij of wegens een feit, waaruit van openbare dronkenschap blijkt.

3. De landsverordening regelt voor zoveel nodig de gevolgen van de vereniging van het lidmaatschap der Staten met andere uit de openbare kas bezoldigde ambten.

Artikel 48

1. Bloedverwantschap tot en met de tweede graad mag niet bestaan tussen de leden van de Staten.

2. Wanneer personen, elkander in de verboden graad bestaande, tegelijkertijd gekozen worden, wordt alleen toegelaten hij, die de meeste stemmen verkreeg, en, bij gelijk aantal stemmen, de oudste. Indien in laatstbedoeld geval ook de leeftijden gelijk zijn, beslist het lot.

Artikel 49

1. De leden hebben zitting gedurende vier jaren.

2. Degene, die ter vervulling van een tussentijds opengevallen plaats gekozen is, treedt af op hetzelfde tijdstip als de andere leden.

Artikel 50

Het kiesreglement wordt vastgesteld bij landsverordening.

Artikel 51

De leden der Staten leggen vóór het aanvaarden hunner betrekking in handen van de Gouverneur de eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook in verband met mijn verkiezing tot lid der Staten, aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken zal aannemen, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik de Staatsregeling van Suriname steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van Suriname naar mijn vermogen zal voorstaan.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

("Dat verklaar en beloof ik.")

Artikel 52

De schadeloosstelling van de leden alsmede de vergoeding voor reis- en verblijfkosten worden bij landsverordening geregeld.

Artikel 53

1. De leden zijn bevoegd te allen tijde hun ontslag te nemen.
2. Ze zenden dit schriftelijk in aan de Gouverneur.
3. Het lidmaatschap vervalt:
1°. door het opgeven der vestiging in Suriname of een afwezigheid uit Suriname van langer dan acht maanden, tenzij bij landsverordening een andere termijn wordt bepaald;
2°. door het verlies van het volle genot der burgerlijke rechten;
3°. door het ontstaan van omstandigheden, die ingevolge artikel 47 verkiesbaarheid uitsluiten.

TWEEDE AFDELING

Hun zitting en vergaderingen

Artikel 54

De zitting der Staten wordt door of namens de Gouverneur geopend en gesloten. De gewone zitting vangt jaarlijks aan op de tweede Dinsdag der maand Mei.

Artikel 55

1. De voorzitter en de ondervoorzitter der Staten worden door de Gouverneur benoemd voor de periode ener zitting uit een voor ieder afzonderlijk door de Staten in te dienen voordracht van twee leden.
2. Zolang zodanige benoeming nog niet heeft plaatsgevonden, treedt als voorzitter op de voor de voorgaande periode benoemde voorzitter of ondervoorzitter, indien deze deel uitmaakt van de nieuwe Staten, dan wel, bij ontstentenis van zodanige persoon, het lid der nieuwe Staten, dat onder de leden, die het langst zitting hebben gehad in het College, het oudste lid is in jaren. Als ook zodanige persoon mocht ontbreken, treedt het oudste lid in jaren als voorzitter op.

Artikel 56

1. De Staten benoemen, schorsen en ontslaan hun griffier. Deze is geen lid van de Staten.
2. Zijn positie en bezoldiging worden bij landsverordening geregeld, evenals zijn aanspraken op verlof en verlofsbezoldiging, wachtgeld en pensioen.

Artikel 57

De Staten onderzoeken de geloofsbrieven der nieuw ingekomen leden en beslissen de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelf oprijzen.

Artikel 58

De Staten stellen het reglement van orde voor hun vergaderingen vast. Het wordt openbaar gemaakt door plaatsing in het *Gouvernementsblad.*

Artikel 59

1. Zij vergaderen in het openbaar.

2. De deuren worden gesloten, als de voorzitter het nodig keurt of vier leden het vorderen.

3. De vergadering kan niet dan met twee derden der uitgebrachte stemmen besluiten, dat met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Over de punten in besloten vergadering behandeld kan daarin ook een besluit genomen worden.

Artikel 60

De leden der Staten stemmen naar eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, door wie zij zijn gekozen.

Artikel 61

1. De Staten mogen niet beraadslagen noch besluiten, zo niet meer dan de helft van het aantal leden tegenwoordig is.

2. Alle besluiten worden door volstrekte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

3. Staken de stemmen in een vergadering, waarin allen, die op dat ogenblik lid van de Staten zijn, aan de stemming hebben deelgenomen, dan wordt het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

4. Staken de stemmen in een vergadering, waarin niet allen, die op dat ogenblik lid van de Staten zijn, aan de stemming hebben deelgenomen, dan wordt het nemen van een besluit tot een volgende vergadering uitgesteld. In deze vergadering wordt bij het staken van stemmen het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Artikel 62

1. Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordrachten van personen bij gesloten en ongetekende briefjes.

2. De vergadering kan met twee derden der uitgebrachte stemmen besluiten, dat over een bepaalde zaak wordt gestemd bij gesloten en ongetekende briefjes.

Artikel 63

De leden der Staten, de Ministers en de personen bedoeld in het eerste lid van artikel 64 zijn, terzake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

Artikel 64

1. De Ministers hebben zitting in de Staten. Zij hebben als zodanig alleen een raadgevende stem. Zij kunnen zich in de vergadering doen bijstaan door de personen, daartoe door hen aangewezen.

2. Zij geven aan de Staten, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de verlangde inlichtingen, waarvan het verlenen niet strijdig kan worden geoordeeld met het belang van het Koninkrijk of van Suriname.

3. Zij kunnen door de Staten worden uitgenodigd om te dien einde ter vergadering tegenwoordig te zijn.

Artikel 65

1. De Gouverneur heeft het recht de Staten in buitengewone vergadering bijeen te roepen.

2. Hij heeft het recht de Staten te ontbinden en sluit daarbij tevens de zitting der Staten.

3. Het besluit tot ontbinding behelst de uitschrijving van de verkiezing voor nieuwe Staten binnen twee maanden en de bijeenroeping der nieuw gekozen Staten binnen drie maanden.

4. Bij landsverordening kan voor de na een ontbinding gekozen Staten een andere zittingsduur worden vastgesteld dan in artikel 49 is bepaald.

DERDE AFDELING

Hun macht

Artikel 66

1. De Staten vertegenwoordigen het gehele Surinaamse volk.

2. Zij oefenen gezamenlijk met de Gouverneur de wetgevende macht uit ten aanzien van de onderwerpen als bedoeld in artikel 18.

3. Het in het vorige lid bedoelde gemeen overleg tussen Gouverneur en Staten vindt plaats overeenkomstig het bepaalde in de navolgende artikelen.

Artikel 67

1. De ontwerp-landsverordeningen worden door de Gouverneur ter goedkeuring aan de Staten aangeboden.

2. Het formulier van aanbieding luidt:

"De Gouverneur van Suriname biedt aan de Staten ter goedkeuring aan een ontwerp-landsverordening."

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier van aanbieding wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

4. Aan de openbare beraadslaging over een ontwerp-landsverordening gaat een onderzoek van dat ontwerp vooraf. De Staten bepalen in hun reglement van orde de wijze, waarop dit onderzoek zal worden ingesteld.

Artikel 68

1. Indien de Staten de ontwerp-landsverordening goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan de Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Staten keuren goed de hun door de Gouverneur van Suriname aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 69

1. Indien de Gouverneur de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, heeft vastgesteld, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Gouverneur van Suriname heeft vastgesteld de landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 70

1. Indien de Gouverneur bezwaar heeft de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, vast te stellen, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Gouverneur van Suriname heeft bezwaar om vast te stellen de in ontwerp door de Staten goedgekeurde landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 71

1. Indien de Staten de ontwerp-landsverordening niet goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan de Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Staten hebben bezwaar tegen de goedkeuring der aan hen door de Gouverneur van Suriname aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 72

1. De Staten hebben het recht van wijziging.

2. Indien zij daarvan gebruik gemaakt hebben, luidt het formulier der kennisgeving van hun goedkeuring aldus:

"De Staten keuren goed, zodanig als het ontwerp door hen is gewijzigd, de hun door de Gouverneur van Suriname aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 73

1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening verenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Gouverneur van Suriname heeft vastgesteld, zodanig als het ontwerp door de Staten gewijzigd is, de landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 74

1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening niet verenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Gouverneur van Suriname, zich niet kunnende verenigen met de wijzigingen, door de Staten in het ontwerp aangebracht, heeft niet vastgesteld de landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 75

1. De Staten hebben het recht landsverordeningen aan de Gouverneur voor te stellen.

2. Zij zenden het ontwerp, zodanig als het door hen goedgekeurd is, aan de Gouverneur.

3. Het formulier van toezending luidt:

"De Staten verzoeken de Gouverneur van Suriname vast te stellen de bijgaande, door hen in ontwerp goedgekeurde landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

4. Het formulier van toezending wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 76

1. De Gouverneur geeft van zijn beslissing aan de Staten kennis.

2. De formulieren van kennisgeving luiden:

1°. indien geen bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

"De Gouverneur van Suriname heeft, de Raad van Advies gehoord, vastgesteld de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

2°. indien bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

"De Gouverneur van Suriname heeft, de Raad van Advies gehoord, bezwaar om vast te stellen de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 77

In geval van waarneming van de waardigheid van Gouverneur of van uitoefening van zijn taak worden de vorenstaande formulieren, zomede die voor de afkondiging van landsverordeningen en landsbesluiten, voor zoveel nodig gewijzigd.

Artikel 78

De Staten onderzoeken de verzoekschriften, die met inachtneming van de voorschriften van artikel 9 aan hen gericht worden.

Artikel 79

De Staten hebben het recht van onderzoek (enquête), te regelen bij landsverordening.

VIERDE AFDELING

De begroting

Artikel 80

Behoudens het naar aanleiding van artikel 86 bepaalde, worden alle uitgaven en de middelen te harer dekking aangegeven op de begroting.

Artikel 81

De begroting wordt jaarlijks in een of meer ontwerpen door de Gouverneur ontworpen en aan de Staten uiterlijk op de eerste September aangeboden.

Artikel 82

De begroting wordt vastgesteld bij landsverordening.

Artikel 83

1. De begroting treedt in werking met ingang van 1 Januari van het dienstjaar, waarop zij betrekking heeft.
2. Zij wordt geacht met ingang van die dag in werking te zijn getreden, indien zij eerst daarna in het *Gouvernementsblad* is geplaatst. Zolang dit niet geschied is, strekt de begroting van het aan het betreffende dienstjaar voorafgegaan jaar tot grondslag van het beheer.

Artikel 84

Het slot der rekening wordt voor elk dienstjaar afzonderlijk vastgesteld bij landsverordening.

VIJFDE HOOFDSTUK

De bestuursindeling en de zelfstandige gemeenschappen

Artikel 85

De indeling in bestuursressorten geschiedt bij landsverordening. Het bestuur in deze ressorten wordt bij of krachtens de landsverordening geregeld.

Artikel 86

1. De instelling van zelfstandige gemeenschappen, alsmede de opheffing daarvan geschieden bij landsverordening. Aan deze gemeenschappen wordt tevens bij landsverordening de regeling van eigen huishouding opgedragen met inachtneming

van de bepalingen van deze Staatsregeling, terwijl zij mede onderwerpen kan omvatten, waarin volgens deze Staatsregeling bij landsverordening moet worden voorzien.

2. De samenstelling, de inrichting, de taak, de bevoegdheden en de verplichtingen van de besturen dier gemeenschappen worden, evenals al hetgeen nodig is om de ordelijke werking van het ingesteld zelfstandig bestuur te verzekeren, bij landsverordening geregeld.

3. Aan die besturen kan worden opgedragen hun medewerking te verlenen aan de uitvoering van wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 2.

4. Wanneer de regeling en het beheer van de huishouding ener gemeenschap door haar bestuur grovelijk wordt verwaarloosd, kan bij landsverordening worden bepaald, dat, en hoe, in het bestuur der gemeenschap op andere wijze zal worden voorzien.

5. De besturen zijn bevoegd om ter bestrijding van de huishoudelijke uitgaven der gemeenschap eigen belastingen te heffen en leningen aan te gaan, volgens regelen, bij landsverordening gesteld.

6. Aan de besturen kan de bevoegdheid worden verleend om, elk voor zoveel zijn bestuursgebied aangaat, keuren en reglementen uit te vaardigen. In die keuren en reglementen kunnen geen andere straffen bedreigd worden dan met inachtneming van regelen, bij landsverordening gesteld.

7. Tenzij daartoe vrijheid is gegeven, mogen keuren en reglementen geen bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 2, onder 1°, 2°, 3°, 4° en 5°, zomede onder 6°, voor zoveel betreft de in een gemeenschap toepasselijke regelingen van het bestuur ener andere gemeenschap, welker gebied dat der eerste omvat.

8. De bepalingen van een keur of reglement, in welker onderwerp wordt voorzien bij een wettelijke regeling als in het zevende lid bedoeld, vervallen op het ogenblik, dat zodanige regeling begint te werken.

9. Bij landsverordening worden regelen gesteld aangaande het toezicht, waaraan de keuren en reglementen vóór of na hun afkondiging zijn onderworpen, hun inwerkingtreding en hun verbindbaarheid.

10. De besluiten der besturen, hun keuren en reglementen, kunnen, op grond van strijd met wettelijke regeling of met het algemeen belang, worden geschorst en vernietigd, op de wijze, bij de landsverordening bepaald.

Artikel 87

Wanneer bij landsverordening voor zelfstandige gemeenschappen vertegenwoordigende lichamen worden ingesteld, worden de navolgende regels in acht genomen.

1°. het kiesrecht wordt niet verder beperkt dan voor zover de noodzaak daartoe blijkt. Iedere kiezer brengt slechts één stem uit. De verkiezingen zijn vrij en geheim.

2°. de bepalingen van de artikelen 59 en 60 zijn van overeenkomstige toepassing;

3°. de landsverordening regelt de verantwoording, welke de besturen aan de vertegenwoordigende lichamen verschuldigd zijn.

ZESDE HOOFDSTUK

Het rechtswezen

EERSTE AFDELING

Algemene voorschriften

Artikel 88

Er wordt in Suriname recht gesproken in naam des Konings.

Artikel 89

1. Het burgerlijk en handelsrecht, de burgerlijke rechtsvordering, het strafrecht, de strafvordering, het auteursrecht, de industriële eigendom, het notarisambt, zomede bepalingen omtrent maten en gewichten worden bij landsverordening zoveel mogelijk overeenkomstig de in Nederland en in de Nederlandse Antillen bestaande regelingen geregeld.

2. Een voorstel tot ingrijpende wijziging van de wetgeving op dit stuk wordt niet aan de Staten gezonden, dan wel voor zover het een voorstel betreft ingediend ingevolge artikel 75 dezer Staatsregeling, door de Staten in behandeling genomen, alvorens de Regeringen in Nederland en in de Nederlandse Antillen in de gelegenheid zijn gesteld van haar zienswijze hieromtrent te doen blijken.

Artikel 90

1. Niemand kan van zijn eigendom ontzet worden, dan nadat bij landsverordening verklaard is, dat het algemeen nut de onteigening vordert, en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling.

2. Behoudens het bepaalde krachtens artikel 33 van het Statuut, worden op dit beginsel geen uitzonderingen toegelaten dan krachtens algemene regelen, bij landsverordening te stellen, en zonder dat ooit het recht op volledige schadeloosstelling de onteigende kan worden ontnomen.

Artikel 91

Aan de rechterlijke macht behoort bij uitsluiting de kennisneming van alle geschillen van burgerrechtelijke aard.

Artikel 92

Geen vervolging tot straf kan plaats hebben dan voor de rechter, bij landsverordening aangewezen, en op de wijze, bij landsverordening bepaald.

Artikel 93

De burgerlijke dood of de verbeurdverklaring van al de goederen des veroordeelden kan niet als straf of als gevolg van straf worden bedreigd.

Artikel 94

Geschillen over kiesrecht en andere burgerrechten staan ter kennisneming van de rechterlijke macht, wanneer geen andere rechter bij landsverordening aangewezen is.

Artikel 95

1. Alle vonnissen behelzen de gronden, waarop zij zijn gewezen, en in strafzaken de aanwijzing der artikelen van de wettelijke regelingen, waarop de veroordeling rust.
2. Zij worden met open deuren uitgesproken.
3. De terechtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen, in het belang der openbare orde en zedelijkheid bij landsverordening vast te stellen.

Artikel 96

1. Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van zijn wettelijke rechten.
2. Bij landsverordening wordt geregeld de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid tussen de rechterlijke en andere machten beslist worden.

Artikel 97

1. Behalve in de gevallen, bij landsverordening voorzien, mag niemand in hechtenis genomen worden dan op rechterlijk bevel, houdende de redenen der inhechtenisneming.
2. Zodanig bevel moet aan degene, tegen wie het gericht is, bij of zo spoedig mogelijk na zijn aanhouding worden betekend.
3. De vorm van het bevel en de tijd, binnen welke alle in hechtenis genomen personen moeten worden gehoord, worden bij landsverordening bepaald.

Artikel 98

In niemands woning mag tegen zijn wil worden binnengetreden dan op last ener macht, tot het geven van zodanige last bij landsverordening bevoegd verklaard, en met inachtneming der vormen bij landsverordening voorgeschreven.

Artikel 99

Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve op last van de rechter, in de gevallen, bij landsverordening voorzien.

Artikel 100

De bepalingen van dit hoofdstuk hebben geen betrekking op regelingen betreffende het militaire straf- en tuchtrecht, alsmede op de rechtspleging in militaire zaken.

TWEEDE AFDELING

De samenstelling der rechterlijke macht

Artikel 101

1. De rechtsmacht van de Hoge Raad der Nederlanden ten aanzien van rechtszaken in Suriname wordt geregeld bij Rijkswet.
2. Indien de Regering van Suriname dit verzoekt wordt bij deze Rijkswet de mogelijkheid geopend, dat aan de Raad een lid, een buitengewoon of een adviserend lid wordt toegevoegd.

Artikel 102

1. Er is, onder de benaming van Hof van Justitie, een opperste gerechtshof voor geheel Suriname.

2. Het houdt toezicht op de geregelde afdoening van alle rechtsgedingen en de behoorlijke vervolging van alle misdrijven.

3. De president en de leden van het Hof van Justitie worden door de Koning, na overleg met de Gouverneur, voor het leven benoemd, behoudens het bepaalde in artikel 107, eerste lid.

4. Hun bezoldigingen worden door de Gouverneur vastgesteld onder goedkeuring van de Koning.

Artikel 103

1. Het openbaar ministerie bij het Hof van Justitie wordt uitgeoefend door of namens de procureur-generaal.

2. De procureur-generaal wordt door de Koning, na overleg met de Gouverneur, benoemd en ontslagen.

3. Zijn bezoldiging wordt door de Gouverneur vastgesteld onder goedkeuring des Konings.

4. In geval van belet of ontstentenis van de procureur-generaal voor langere duur wordt door of vanwege de Koning in de vervanging voorzien.

Artikel 104

1. De procureur-generaal is het hoofd van het openbaar ministerie en is belast met de zorg voor de justitiële politie. Hij is bevoegd aan de ambtenaren, die met de politie belast zijn, zodanige instructies te geven tot voorkoming, opsporing en nasporing van misdrijven of overtredingen als hij in het belang ener goede justitie nodig oordeelt.

2. De procureur-generaal waakt voor de richtige uitoefening van de taak der politie. Hij is bevoegd te dien aanzien de voorstellen te doen die hem dienstig voorkomen.

3. De procureur-generaal vertegenwoordigt Suriname en, desgevorderd, het Koninkrijk, Nederland, de Nederlandse Antillen en Nederlands Nieuw-Guinea in rechten.

Artikel 105

1. Behalve in het geval van verklaarde staat van oorlog of beleg, wordt geen doodvonnis ten uitvoer gelegd dan op last of met voorkennis van de procureur-generaal en na verkregen machtiging van de Gouverneur.

2. De Gouverneur verleent die machtiging niet dan na de hoogste burgerlijke rechter in Suriname te hebben gehoord.

Artikel 106

De president en de leden van het Hof van Justitie, de procureur-generaal en de advocaat-generaal moeten bij de benoeming de volle ouderdom van dertig jaren bereikt hebben en aan een rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandse universiteit hebben verkregen, hetzij de graad van doctor in de rechtsgeleerdheid, hetzij de

hoedanigheid van meester in de rechten, mits deze graad of deze hoedanigheid verkregen is op grond van het afleggen van een examen in het Nederlands burgerlijk en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht.

Artikel 107

1. De president en de leden van het Hof van Justitie worden door de Koning ontslagen:

a. wanneer zij de leeftijd van zestig jaren hebben bereikt;

b. bij gebleken ongeschiktheid wegens aanhoudende ziels- of lichaamsziekte of wegens ouderdomsgebreken;

c. wanneer zij onder curatele zijn gesteld.

2. In de gevallen bedoeld in het eerste lid wordt het ontslag eervol verleend.

3. In het geval bedoeld in het eerste lid onder *b* wordt voor aanspraak op pensioen geen nader bewijs van de oorzaak der ongeschiktheid gevorderd.

Artikel 108

1. Wanneer de Gouverneur oordeelt, dat een der redenen van ontslag als in het eerste lid onder *b* van het vorig artikel genoemd, aanwezig is, draagt hij, na de Raad van Advies te hebben gehoord en met toezending van al de stukken op de zaak betrekkelijk, het ontslag van de betrokken ambtenaar aan de Koning voor.

2. Hij stelt de betrokken ambtenaar, door mededeling zijner voordracht, in de gelegenheid om zijn verweerschrift bij de stukken te voegen.

3. Hij is bevoegd de betrokken ambtenaar, in afwachting van 's Konings beslissing, te schorsen en in de waarneming van het ambt tijdelijk te voorzien.

4. De betrokken ambtenaar geniet gedurende de schorsing zijn volle bezoldiging.

5. Hij kan, op verzoek, in de gelegenheid om zich in Nederland te gaan verantwoorden gesteld worden door toekenning van verloftraktement en vrije overtocht.

6. De Koning beslist over het ontslag.

Artikel 109

1. De president en de leden van het Hof van Justitie kunnen door de Hoge Raad der Nederlanden, in raadkamer, bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet:

1°. wanneer zij wegens misdrijf zijn veroordeeld;

2°. wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surséance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld;

3°. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij gebleken voortdurende achteloosheid in de waarneming van hun ambt.

2. De procureur-generaal zendt de stukken, op de zaak betrekkelijk, ter vervolging aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden.

3. Hij geeft hiervan aan de betrokken ambtenaar onmiddellijk kennis en stelt deze in staat een verweerschrift bij de Hoge Raad in te dienen.

4. Wanneer de Gouverneur oordeelt, dat een der redenen van ontzetting in het eerste lid genoemd, aanwezig is, is bij bevoegd, de Raad van Advies gehoord, de

betrokken ambtenaar, in afwachting van de beslissing van de Hoge Raad, te schorsen en in de waarneming van diens ambt te voorzien.

5. De betrokken ambtenaar geniet gedurende de schorsing zijn volle bezoldiging.

6. In het vonnis, waarbij een rechterlijk ambtenaar, niet vallende in de bovenstaande bepalingen, wegens misdrijf veroordeeld wordt, wordt tevens zijn afzetting uitgesproken.

Artikel 110

Elk lid der rechterlijke macht, tegen wie, hetzij rechtsingang, hetzij machtiging tot opneming in een huis van bewaring of geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, is verleend, of op wie lijfsdwang is ten uitvoer gelegd, wordt daardoor in zijn bediening geschorst. Schorsing in de bediening brengt geen schorsing mede in het genot der bezoldiging.

Artikel 111

De verdere bepalingen nopens de inrichting en de samenstelling der rechterlijke macht worden vastgesteld bij landsverordening.

Artikel 112

1. De rechterlijke macht wordt alleen uitgeoefend door de rechters, die bij landsverordening zijn aangewezen.

2. De benoeming en de vaststelling van de bezoldiging van de niet in artikel 102 genoemde leden van de rechterlijke macht met rechtspraak belast geschieden eveneens op de wijze als in het derde en vierde lid van dat artikel is bepaald. Op hen zijn de artikelen 107 tot en met 110 van overeenkomstige toepassing.

3. Elke tussenkomst in rechtszaken is verboden.

Artikel 113

1. Vonnissen door de rechter in Nederland, de Nederlandse Antillen of Nederlands Nieuw-Guinea gewezen, en bevelen door hem uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Suriname ten uitvoer worden gelegd, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Suriname.

2. Vonnissen en bevelen, door de rechter in Suriname gewezen of uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Nederland, de Nederlandse Antillen of Nederlands Nieuw-Guinea worden ten uitvoer gelegd, met inachtneming van de aldaar geldende wettelijke bepalingen.

ZEVENDE HOOFDSTUK

De godsdienst

Artikel 114

1. Het recht van een ieder op vrijheid van godsdienst wordt erkend behoudens de bescherming van de maatschappij en van haar leden tegen de overtreding der strafwet en wordt gevrijwaard van wettelijke bepalingen en administratieve regelin-

gen, welke in staatkundig, economisch of sociaal opzicht beperkingen van rechten zouden opleggen uit hoofde van godsdienstige belijdenis.

2. Vrijheid van godsdienst wordt begrepen als omvattende:

a. vrijheid van een ieder voor het verrichten van eredienst overeenkomstig zijn geweten en tot het opvoeden van kinderen in het geloof van hun ouders;

b. vrijheid van een ieder om van godsdienstige belijdenis te veranderen;

c. vrijheid om te prediken, te onderrichten, te publiceren, onderwijs te geven en sociale en charitatieve werkzaamheden te verrichten en vrijheid om organisaties te stichten en bezittingen te verwerven en te hebben voor deze doeleinden.

Artikel 115

Aan alle kerkgenootschappen en godsdienstige gemeenschappen wordt gelijke bescherming verleend.

Artikel 116

De Gouverneur waakt dat alle kerkgenootschappen en godsdienstige gemeenschappen zich houden binnen de palen van de gehoorzaamheid aan de wettelijke regelingen en de gestelde machten.

Artikel 117

De belijders der onderscheidene godsdienstige meningen genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerrechten en hebben gelijke aanspraak op het bekleden van waardigheden, ambten en bedieningen.

Artikel 118

De openbare eredienst en godsdienstoefening is aan geen andere beperkingen onderworpen dan die, welke in het belang der openbare orde, rust en zedelijkheid bij landsverordening worden bevolen.

ACHTSTE HOOFDSTUK

De financiën

Artikel 119

Het muntstelsel wordt bij landsverordening geregeld.

Artikel 120

Belastingen worden geheven uit kracht en volgens de voorschriften van een landsverordening of van een keur of reglement als bedoeld in artikel 2 onder 6°.

Artikel 121

Geen privilegie in het stuk van belasting mag worden verleend.

Artikel 122

1. Belastingen mogen niet strekken om de vrije handel met Nederland, de Nederlandse Antillen of Nederlands Nieuw-Guinea te belemmeren.

2. De baken-, loods-, haven- en andere soortgelijke scheeps-ongelden en de bepalingen omtrent de grote scheepvaart zijn dezelfde voor alle vlaggen.

Artikel 123

1. Geldleningen ten name en ten laste van Suriname kunnen niet worden aangegaan dan krachtens landsverordening.

2. Het aangaan of garanderen van een geldlening buiten het Koninkrijk ten name of ten laste van Suriname geschiedt in overeenstemming met de Regering van het Koninkrijk.

3. De Raad van Ministers van het Koninkrijk verenigt zich met het aangaan of garanderen van zodanige geldlening, tenzij de belangen van het Koninkrijk zich daartegen verzetten.

Artikel 124

De regeling van de uitgifte in eigendom of pacht en van het beheer der domaniale gronden, zomede die van de uitoefening van andere domaniale rechten, geschieden bij landsverordening.

Artikel 125

1. Het toezicht op de besteding der geldmiddelen overeenkomstig de begroting, alsmede de goedkeuring der rekening van ontvangsten en uitgaven worden door de landsverordening opgedragen aan een onafhankelijk orgaan. Het toezicht wordt uitgeoefend overeenkomstig de door de landsverordening te stellen regelen.

2. Het in het vorige lid bedoelde orgaan brengt jaarlijks verslag uit aan de Regering en aan de Staten over het door hem uitgeoefende toezicht.

NEGENDE HOOFDSTUK

De defensie

Artikel 126

1. Personen, die woonachtig zijn in Suriname, kunnen niet dan bij landsverordening tot dienst in de krijgsmacht dan wel tot burgerdienstplicht worden verplicht.

2. De dienstplichtigen, dienende bij de landmacht, kunnen zonder hun toestemming niet dan krachtens een landsverordening naar elders worden gezonden.

Artikel 127

1. In geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden kan de Gouverneur bepalen, dat in Suriname woonachtige dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst worden gehouden of geroepen, onverminderd de bevoegdheid van de Koning overeenkomstig artikel 4 van de Defensiewet voor Suriname. Alsdan wordt onverwijld een ontwerp-landsverordening bij de Staten ingediend om het in werkelijke dienst blijven van dienstplichtigen zoveel nodig te bepalen.

2. Of er oorlogsgevaar aanwezig is in de zin waarin dat woord in de landsverordeningen en andere wettelijke regelingen voorkomt, beslist de Koning.

Artikel 128

1. De Koning kan, ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid, in geval van oorlog of oorlogsgevaar of ingeval bedreiging of verstoring van de inwendige orde en rust kan leiden tot wezenlijke aantasting van belangen van het Koninkrijk, elk gedeelte van Suriname in staat van oorlog of in staat van beleg verklaren.

2. Bij of krachtens Rijkswet wordt de wijze bepaald, waarop zodanige verklaring geschiedt en worden de gevolgen geregeld.

3. Bij die regeling kan worden bepaald, dat en op welke wijze bevoegdheden van organen van het burgerlijke gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele op andere organen van het burgerlijke gezag of op het militaire gezag overgaan en dat de burgerlijke overheden in het laatste geval te dezen aanzien aan de militaire ondergeschikt worden. Omtrent het overgaan van bevoegdheden vindt, waar mogelijk, overleg met de Regering van Suriname plaats. Bij die regeling kan worden afgeweken van de bepalingen betreffende de vrijheid van drukpers, het recht van vereniging en vergadering, zomede betreffende de onschendbaarheid van woning en het postgeheim.

4. Voor het in staat van beleg verklaarde gebied kunnen in geval van oorlog op de wijze, bij Rijkswet bepaald, het militaire strafrecht en de militaire strafrechtspleging geheel of ten dele op een ieder van toepassing worden verklaard.

Artikel 129

1. De Gouverneur kan, onverminderd de bepaling van artikel 128, ter handhaving van de inwendige veiligheid en van de openbare orde elk gedeelte van Suriname in staat van oorlog of in staat van beleg verklaren. De landsverordening bepaalt de wijze, waarop zodanige verklaring geschiedt en regelt de gevolgen overeenkomstig de algemene regelen, te stellen in de bij artikel 128, tweede lid, bedoelde regeling.

2. Bij de in het vorig lid bedoelde regeling kan worden bepaald, dat en op welke wijze bevoegdheden van organen van het burgerlijke gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele op andere organen van het burgerlijke gezag of op het militaire gezag overgaan en dat de burgerlijke overheden in het laatste geval te dezen aanzien aan de militaire ondergeschikt worden. Bij die regeling kan wijders worden afgeweken van de bepalingen betreffende de vrijheid van drukpers, het recht van vereniging en vergadering, zomede betreffende de onschendbaarheid van woning en het postgeheim. Voor het geval van oorlog kan ook van artikel 96, eerste lid, worden afgeweken.

TIENDE HOOFDSTUK

Het onderwijs, de openbare gezondheid en het armbestuur

Artikel 130

De verspreiding van verlichting en beschaving en de aanmoediging van kunsten en wetenschappen wordt door de Regering aanhoudend behartigd.

Artikel 131

1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.

2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht der overheid overeenkomstig de landsverordening en bovendien, voor zover het algemeen vormend zowel lager als middelbaar onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van de onderwijzer, een en ander bij de landsverordening te regelen.

3. Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, bij de landsverordening geregeld.

4. De eisen van deugdelijkheid, aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de landsverordening geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.

5. Deze eisen worden voor het algemeen vormend lager onderwijs zodanig geregeld, dat de deugdelijkheid van het geheel uit de openbare kas bekostigd bijzonder onderwijs en van het openbaar onderwijs even afdoende wordt gewaarborgd. Bij die regeling wordt met name de vrijheid van het bijzonder onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geëerbiedigd.

6. Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan bij de landsverordening te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar dezelfde maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd. De landsverordening stelt de voorwaarden vast, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs en voor de opleiding van leerkrachten tot het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.

7. De Gouverneur doet jaarlijks van de staat van het onderwijs aan de Staten verslag geven.

Artikel 132

Het toezicht van overheidswege uit te oefenen over de toestand der openbare gezondheid en al wat betreft de uitoefening der genees-, heel-, verlos- en artsenijbereidkunde wordt bij landsverordening geregeld.

Artikel 133

1. Het toezicht over het armwezen en de nodige voorzieningen daaromtrent worden bij landsverordening geregeld.

2. Daarbij wordt in acht genomen het beginsel, dat de bijzondere en kerkelijke liefdadigheid vrijgelaten en zoveel mogelijk bevorderd wordt.

ELFDE HOOFDSTUK

De volksvlijt

Artikel 134

1. De Regering moedigt alle takken van volksvlijt aan.

2. Bij landsverordening kunnen kamers van koophandel en fabrieken en commissiën van landbouw opgericht en haar werkkring geregeld worden.

Artikel 135

1. Geen instelling kan als circulatiebank werkzaam zijn en geen bankbiljetten mogen worden uitgegeven of in omloop gebracht anders dan krachtens een landsverordening, op de voet en de voorwaarden bij zodanige landsverordening te stellen.
2. Onder circulatiebank wordt verstaan elke instelling, die, hetzij uitsluitend, hetzij als een deel harer operatiën, bankbiljetten uitgeeft of in omloop brengt.

Artikel 136

Tot de oprichting van credietverenigingen en verzekeringsmaatschappijen kan bij landsverordening vergunning worden verleend.

Artikel 137

1. De Regering legt zich met al de haar ten dienste staande krachten op de verbetering der middelen van gemeenschap toe.
2. Het toezicht, van overheidswege op de middelen van gemeenschap te land en te water te houden, wordt bij landsverordening geregeld.

Artikel 138

De Gouverneur kan volgens regels, bij langsverordening te stellen, vergunning verlenen voor mijnbouwondernemingen en voor de aanleg van werken en de oprichting van ondernemingen van openbaar nut.

Slotbepalingen

Artikel 139

De landsverordening kan aan de Koning met diens goedkeuring bevoegdheden met betrekking tot landsaangelegenheden toekennen. De Koning oefent deze bevoegdheden uit, gehoord de Raad van State van het Koninkrijk.

Artikel 140

1. Bij landsverordening kunnen in de bepalingen van deze Staatsregeling wijzigingen worden aangebracht. Elk voorstel tot verandering van de Staatsregeling wijst de voorgestelde verandering uitdrukkelijk aan.
2. De Staten kunnen een voorstel tot zodanige landsverordening niet aannemen dan met twee derden der uitgebrachte stemmen.
3. Een landsverordening tot wijziging van deze Staatsregeling voor wat betreft:
a. de artikelen, betrekking hebbende op de fundamentele menselijke rechten en vrijheden;
b. de bepalingen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de Gouverneur;
c. de artikelen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de Staten;
d. de artikelen, betrekking hebbende op het rechtswezen in de zin, waarin dit thans door de Staatsregeling wordt verstaan,

wordt overgelegd aan de Regering van het Koninkrijk. Zij treedt niet in werking dan nadat de Regering van het Koninkrijk haar instemming hiermede heeft betuigd.

4. Een ontwerp-landsverordening betreffende de bepalingen van het voorgaande lid wordt niet aan de Staten aangeboden, noch bij een initiatief-ontwerp door dit lichaam in onderzoek genomen dan nadat het gevoelen der Regering van het Koninkrijk is ingewonnen.

Artikel 141

Deze regeling kan worden aangehaald als "Staatsregeling van Suriname".

Overgangsbepalingen

1. Alle op het tijdstip van inwerkingtreding van het Statuut bestaande autoriteiten van Suriname en de aldaar verbindende wettelijke regelingen blijven gehandhaafd totdat zij door andere met inachtneming van het Statuut en van deze Staatsregeling zijn vervangen.

2. Alle bepalingen nopens onderwerpen, de eigen aangelegenheden van Suriname betreffende, ook die, voorkomende in wetten en algemene maatregelen van bestuur, kunnen bij landsverordening worden gewijzigd, ingetrokken of door andere vervangen, behoudens de in het Statuut en in deze Staatsregeling aangegeven uitzonderingen.

3. Waar in deze Staatsregeling wordt gesproken van Nederlanders, zijn daaronder begrepen Nederlandse onderdanen.

REGLEMENT VOOR DE GOUVERNEUR VAN SURINAME

(Stb. 1955 No. 134, G.B. No. 53)

EERSTE AFDELING

Zijn benoeming en ontslag

Artikel 1

1. De Gouverneur is vertegenwoordiger van de Regering van het Koninkrijk.
2. Hij wordt door de Koning benoemd en ontslagen.
3. Alle uitgaven, verband houdende met de uitoefening van het ambt van Gouverneur, komen ten laste van de Nederlandse schatkist, behoudens de verrekening bedoeld in artikel 35 van het Statuut.

Artikel 2

De Gouverneur moet de ouderdom van dertig jaren vervuld hebben.

Artikel 3

De Gouverneur legt in handen des Konings of van de autoriteit of de persoon, door de Koning hiertoe aangewezen, de eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met het verkrijgen mijner benoeming tot Gouverneur aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik om iets hoegenaamd in dit ambt te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik het welzijn van Suriname naar mijn vermogen bevorderen zal; dat ik de Staatsregeling van Suriname en het Reglement voor de Gouverneur van Suriname steeds zal onderhouden en doen onderhouden en dat ik mij in alles zal gedragen, zoals een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!" ("Dat verklaar en beloof ik").

Artikel 4

1. Indien de benoeming van de Gouverneur vervat is in een geheim en verzegeld stuk, behelst dit stuk tevens de aanwijzing van de autoriteit of de persoon, in wier of in wiens handen de benoemde de voorgeschreven ambtseed moet afleggen.
2. Zodanig stuk wordt geopend in een vergadering van de Raad van Ministers.
3. Het wordt, na door al de aanwezige leden te zijn gewaarmerkt, in het archief van de Raad nedergelegd.

Artikel 5

De Gouverneur aanvaardt zijn ambt door overlegging in een plechtige vergadering der Staten van een afschrift zijner akte van benoeming en van het procesverbaal zijner eedaflegging, en brengt de aanvaarding van zijn ambt bij proclamatie ter kennis der ingezetenen.

Artikel 6

De Gouverneur is verplicht zijn waardigheid te blijven bekleden totdat hij zijn ambt aan zijn opvolger heeft overgegeven, tenzij hem van 's Konings wege gelast of vergund wordt zijn waardigheid vroeger neder te leggen.

Artikel 7

De Gouverneur mag zonder verlof des Konings Suriname niet verlaten.

Artikel 8

1. De Gouverneur mag rechtstreeks noch zijdelings deelhebber zijn in, noch borg zijn voor enige onderneming, ten grondslag hebbende een overeenkomst, om winst of voordeel aangegaan met Suriname of met enig deel daarvan.
2. Hij mag, behalve openbare schuldbrieven, geen schuldvorderingen ten laste van Suriname bezitten.
3. Hij mag rechtstreeks noch zijdelings deel hebben in enige concessie of onderneming van welke aard ook, in Suriname gevestigd of aldaar haar verblijf uitoefenende.
4. Het bij het eerste en het derde lid bepaalde blijft op hem van toepassing gedurende vijf jaren na zijn aftreden.

Artikel 9

1. Bloedverwantschap of zwagerschap, tot de derde graad ingesloten, mag niet bestaan tussen de Gouverneur enerzijds en de ondervoorzitter of de leden en buitengewone leden van de Raad van Advies, de Ministers dan wel de Gevolmachtigde Minister anderzijds.
2. Hij, die na zijn benoeming in de verboden graad van zwagerschap geraakt, behoudt zijn bediening niet dan met vergunning des Konings.
3. De zwagerschap houdt op door ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is.

Artikel 10

1. Wanneer er vermoeden bestaat, dat de Gouverneur krankzinnig is, belegt de voorzitter van de Raad van Ministers uit eigen beweging of op verzoek van twee leden een vergadering van die Raad, opdat de gegrondheid van het vermoeden onderzocht worde.
2. De Raad van Ministers, oordelende dat daartoe termen bestaan, beveelt het instellen van een geneeskundig onderzoek aan een commissie, tezamen gesteld uit drie geneeskundigen.
3. Deze commissie is bevoegd de gewone geneesheer des Gouverneurs in haar midden te roepen en dient de Raad van Ministers van bericht.
4. Van het in de Raad van Ministers verhandelde worden nauwkeurige processen-verbaal in dubbel opgemaakt en door de voorzitter, de leden en de secretaris ondertekend.
5. Als de Raad, na de Raad van Advies te hebben gehoord, oordeelt, dat het bericht der commissie het bestaande vermoeden bevestigt, wordt onverwijld een

der dubbelen van de processen-verbaal gezonden aan de Koning en belegt de voorzitter van de Raad van Ministers een vergadering der Staten.

6. De vergadering wordt gehouden met gesloten deuren. De vergadering verklaart, na de personen, die inlichtingen geven kunnen, onder ede gehoord te hebben, en bij volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige leden, of er termen bestaan om de Gouverneur tot de uitoefening zijner waardigheden niet in staat te achten.

7. De verklaring, dat zodanige termen bestaan, ontheft, zolang zij niet, na gelijk onderzoek, op gelijke wijze is ingetrokken en in afwachting van de beslissing des Konings, de Gouverneur van de uitoefening zijner waardigheid.

8. Van het in de Staten verhandelde wordt een nauwkeurig proces-verbaal in dubbel opgemaakt en door al de leden en de griffier ondertekend.

9. Een der dubbelen wordt onverwijld gezonden aan de Koning.

10. Wanneer de Gouverneur door een plotselinge ziektetoestand buiten staat is geraakt om zijn waardigheid uit te oefenen en om overeenkomstig artikel 17 zijn taak aan een ander op te dragen, worden de in dit artikel opgenomen bepalingen eveneens toegepast, met dien verstande echter, dat de Gouverneur, nadat hij voldoende hersteld is, zijn ambt weder op zich neemt, en daarvan bij proclamatie aan de ingezetenen kennis geeft.

Artikel 11

1. De Gouverneur kan gedurende zijn ambtsuitoefening niet voor de strafrechter in Suriname betrokken, noch aldaar in burgerlijke gijzeling gebracht, noch zonder zijn toestemming als getuige in een rechtsgeding geroepen worden.

2. Hij kan, zelfs na de nederlegging zijner waardigheid, wegens feiten, gedurende zijn ambtsuitoefening gepleegd, in Suriname niet tot straf vervolgd worden.

Artikel 12

1. De Gouverneur staat in Nederland, behalve wegens ambtsmisdrijven, terecht voor de rechter, die volgens de aldaar geldende wetten bevoegd zou zijn geweest, naar gelang der tegen het feit bedreigde straffen, daarvan kennis te nemen, ware het gepleegd in de gemeente, in welke de zetel der Regering van het Koninkrijk gevestigd is.

2. De straf tegen het feit bedreigd, is die welke daartegen bedreigd wordt bij het strafrecht der plaats, waar het feit is begaan.

Artikel 13

Indien tegen de Gouverneur, hetzij in het geval voorzien in artikel 178 der Grondwet, hetzij ter zake van andere strafbare feiten, een vervolging in Nederland wordt ingesteld, legt hij, op bevel des Konings, zijn waardigheid neder in handen van degene, die door de Koning is aangewezen om hem te vervangen.

Artikel 14

1. Wanneer de Gouverneur overeenkomstig artikel 10 tijdelijk van de uitoefening zijner waardigheid is ontheven, of wanneer hij buiten staat geraakt om haar uit te oefenen zonder in de gelegenheid te zijn om zijn taak overeenkomstig artikel

17 aan de aldaar bedoelde persoon op te dragen, treedt als waarnemende Gouverneur op de persoon, door de Koning daartoe aangewezen.

2. Hetzelfde geschiedt wanneer de Gouverneur overlijdt, verlof erlangt of zijn ambt nederlegt en zijn opvolger nog niet is aangewezen of nog niet kan optreden.

Artikel 15

Al wat in dit Reglement en in de Staatsregeling van Suriname bepaald is omtrent de Gouverneur is toepasselijk op de waarnemende Gouverneur, met uitzondering der voorschriften in de artikelen 2, 3, 5 en 9 van dit Reglement, en met dien verstande, dat de verbodsbepalingen van artikel 8 van dit Reglement niet gelden voor het deel dat de waarnemende Gouverneur in de daarbij bedoelde ondernemingen had vóór dat hij zijn ambt aanvaardde, en dat het laatste lid van dit artikel niet op hem van toepassing is.

Artikel 16

De waarnemende Gouverneur brengt de aanvaarding van zijn ambt bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen, en legt zo spoedig mogelijk, in een daartoe te houden en zo nodig bijeen te roepen buitengewone vergadering der Staten, in handen van de voorzitter der vergadering, de eed (of de belofte) af:

"Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in het ambt van waarnemende Gouverneur te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik het welzijn van Suriname naar mijn vermogen bevorderen zal; dat ik de Staatsregeling van Suriname en het Reglement voor de Gouverneur van Suriname steeds zal onderhouden en doen onderhouden en dat ik mij in alles zal gedragen, zoals een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!" ("Dat beloof ik.")

Artikel 17

1. Wanneer ziekte of korte afwezigheid van de Gouverneur een voorziening noodzakelijk maakt, draagt hij zijn taak tijdelijk op aan de persoon, die volgens artikel 14 in de bij dat artikel bedoelde gevallen als waarnemende Gouverneur zal moeten optreden.

2. Zodanige opdracht wordt door de Gouverneur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen gebracht.

TWEEDE AFDELING

De bevoegdheden van de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk

Artikel 18

De Gouverneur waakt over het algemeen belang van het Koninkrijk overeenkomstig de bepalingen van dit Reglement en met inachtneming van 's Konings aanwijzingen. Hij is deswege verantwoordelijk aan de Koning.

Artikel 19

De Gouverneur zorgt voor de afkondiging van de hem daartoe van 's Konings

wege toegezonden Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur. Hij draagt eveneens zorg voor de uitvoering van de Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur en van de in Suriname geldende overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties, tenzij deze uitdrukkelijk aan een landsorgaan is opgedragen.

Artikel 20

1. De Gouverneur kan om gewichtige redenen de hem bevolen afkondiging of uitvoering der in artikel 19 bedoelde Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur opschorten en geeft hiervan terstond kennis aan de Koning.

2. Wanneer de afkondiging of uitvoering ener Rijkswet door de Gouverneur is opgeschort, wordt hiervan door de Koning ten spoedigste mededeling gedaan aan de vertegenwoordigende lichamen der landen.

3. Stemt de Koning niet in met de handeling van de Gouverneur, dan wordt deze daarmede in kennis gesteld. De afkondiging of uitvoering heeft daarna onverwijld plaats.

Artikel 21

1. De Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur worden afgekondigd door plaatsing in het *Gouvernementsblad,* met vermelding van de datum van uitgifte.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

"In naam des Konings!

"De Gouverneur van Suriname,

"Van 's Konings wege de last ontvangen hebbende tot afkondiging van onderstaande Rijkswet (onderstaande algemene maatregel van Rijksbestuur):

(Mededeling der wettelijke regeling)

"Heeft de opneming daarvan in het *Gouvernementsblad* bevolen.

Gedaan te , de ."

(Ondertekening van de Gouverneur)

3. Ingeval de waardigheid van Gouverneur of de uitoefening van zijn taak wordt waargenomen, heeft voor zoveel nodig wijziging van dat formulier plaats.

Artikel 22

De afgekondigde Rijkswet of algemene maatregel van Rijksbestuur treedt in werking op het in of krachtens die regeling te bepalen tijdstip.

Artikel 23

De Gouverneur houdt toezicht op de naleving van de Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur en van de overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties gesloten. Deswege doet hij de nodige voordrachten aan de Koning.

Artikel 24

De Gouverneur stelt een landsverordening en een hem voorgedragen landsbesluit niet vast, wanneer hij vermeent, dat de verordening of het besluit in strijd is met

het Statuut, een internationale regeling, een Rijkswet of een algemene maatregel van Rijksbestuur, dan wel met belangen, welker verzorging of waarborging aangelegenheid van het Koninkrijk is. Hij geeft hiervan terstond kennis aan de Koning als hoofd van het Koninkrijk. Wanneer de Koning, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, beslist, dat zodanige strijd niet aanwezig is, stelt de Gouverneur de landsverordening of het landsbesluit alsnog vast. De beslissing van de Koning, dat zodanige strijd wel aanwezig is, wordt, met redenen omkleed, in het *Gouvernementsblad* bekend gemaakt.

Artikel 25

1. De Gouverneur zendt elke vastgestelde landsverordening en elk vastgesteld landsbesluit, houdende algemene maatregelen, onverwijld aan de Koning als hoofd van het Koninkrijk.
2. Wetgevende en bestuurlijke maatregelen in Suriname getroffen, kunnen op grond van strijd met het Statuut, een internationale regeling, een Rijkswet of algemene maatregel van Rijksbestuur, dan wel met belangen, welker verzorging of waarborging aangelegenheid van het Koninkrijk is, geheel of gedeeltelijk door de Koning, als hoofd van het Koninkrijk, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, bij gemotiveerd besluit worden geschorst en vernietigd. De voordracht tot vernietiging geschiedt door de Raad van Ministers van het Koninkrijk.
3. Het besluit tot schorsing of vernietiging wordt in het *Gouvernementsblad* geplaatst.
4. De schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.
5. Is binnen één jaar na de dagtekening van het schorsingsbesluit geen besluit tot vernietiging tot stand gekomen, dan vervalt de schorsing. Hiervan geschiedt kennisgeving in het *Gouvernementsblad.*
6. Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.
7. Het besluit tot vernietiging regelt de gevolgen van de vernietiging.

Artikel 26

De landsverordening kan aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk met goedkeuring des Konings bevoegdheden met betrekking tot aangelegenheden van Suriname opdragen, welke hij niet uitoefent als hoofd der Regering van Suriname.

Artikel 27

1. De landsorganen verlenen op verzoek van de Gouverneur hun medewerking bij de uitoefening van de hem in dit Reglement toegekende bevoegdheden.
2. De onder hen ressorterende diensten en ambtenaren staan daartoe te zijnen dienste.

Artikel 28

1. De Gouverneur heeft het opperbevel over de hem ter beschikking gestelde krijgsmacht.
2. Hij oefent het opperbevel uit behoudens de administratieve betrekkingen

van de krijgsmacht tot de ministeriële departementen in Nederland en overeenkomstig de aanwijzingen des Konings.

3. Hij beschikt over de krijgsmacht, zodanig als hem in het belang van het Koninkrijk in zijn geheel en van Suriname in het bijzonder oirbaar dunkt.

4. Hij heeft het recht haar bevelhebbers en officieren te schorsen en geeft terstond van die schorsing kennis aan de Koning. De schorsing is, zolang zij niet door de Koning bekrachtigd is, slechts voorlopig.

5. Officieren van de krijgsmacht, geen lid van de Raad van Advies zijnde, wonen ten verzoeke van de Gouverneur de vergadering van de Raad bij tot het geven van inlichtingen.

Artikel 29

De Gouverneur kan voor het handhaven der inwendige veiligheid en der openbare orde delen der krijgsmacht ter beschikking stellen van de Regering van Suriname.

Artikel 30

1. De Gouverneur is naar de bepalingen, vervat in de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* no. 33) houdende regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministeriële departementen, tot straf vervolgbaar.

a. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, waarvan hem de uitvoering niet is opgedragen door de Minister van Overzeese Rijksdelen;

b. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, niet voorzien van de vereiste mede-ondertekening van een der Ministers van het Koninkrijk;

c. wanneer hij beschikkingen neemt, of bevelen geeft, of bestaande beschikkingen of bevelen handhaaft, waardoor de bepalingen van dit Reglement of andere in Suriname geldende wettelijke regelingen worden geschonden;

d. wanneer hij nalaat uitvoering te geven of te doen geven aan de voorschriften van dit Reglement of andere in Suriname geldende wettelijke regelingen, of aan Koninklijke besluiten en beschikkingen, geen wettelijke regelingen zijnde, doch waarvan hem de uitvoering door de Minister van Overzeese Rijksdelen is opgedragen.

De handelingen onder de letters *a, b* en *c* en de nalatigheid onder letter *d* bedoeld, zijn alleen dan strafbaar, wanneer zij gepleegd zijn met opzet;

e. indien hij zonder opzet de uitvoering onder letter *d* omschreven, grovelijk verzuimt.

2. De feiten in dit artikel vermeld worden beschouwd als misdrijven.

3. De feiten, vermeld onder letters *a, b, c* en *d,* worden gestraft met de straf genoemd in artikel 355, en het feit, vermeld onder letter *e,* met de straf genoemd in artikel 356 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht.

Artikel 31

Deze Rijkswet kan worden aangehaald als "Reglement voor de Gouverneur van Suriname".

DEFENSIEWET VOOR SURINAME

(Stb. 1955 No. 135, G.B. No. 55)

Artikel 1

1. Alle dienenden bij de krijgsmacht zijn in dienst van het Koninkrijk.
2. De officieren worden door de Koning benoemd. Zij worden door Hem bevorderd, ontslagen of op pensioen gesteld volgens de regels bij Rijkswet te bepalen. De pensioenen worden bij Rijkswet geregeld.

Artikel 2

Bij landsverordening worden overeenkomstig bij Rijkswet te stellen algemene regels de voorwaarden vastgesteld, waarop wegens ernstige gewetensbezwaren vrijstelling van de dienst in de krijgsmacht wordt verleend.

Artikel 3

De verplichtingen, welke aan hen, die niet tot dienst in de krijgsmacht verplicht zijn, ten aanzien van de behartiging van de belangen van het Koninkrijk kunnen worden opgelegd, worden bij landsverordening geregeld. Deze landsverordening neemt de bij of krachtens Rijkswet te stellen algemene regels in acht.

Artikel 4

In geval van oorlog of oorlogsgevaar of ingeval bedreiging of verstoring van de inwendige orde en rust kan leiden tot wezenlijke aantasting van belangen van het Koninkrijk, kan de Koning bepalen, dat dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst worden gehouden of geroepen. Alsdan wordt onverwijld een voorstel van Rijkswet gedaan om het in werkelijke dienst blijven der dienstplichtigen zoveel mogelijk te bepalen.

Artikel 5

1. Suriname verleent aan de strijdkrachten, welke zich op zijn gebied bevinden, de hulp en bijstand, welke deze in de uitoefening van hun taak behoeven.
2. Bij landsverordening worden regelen gesteld om te waarborgen, dat de krijgsmacht van het Koninkrijk in Suriname haar taak kan vervullen.

Artikel 6

Het militaire straf- en tuchtrecht en de rechtspleging in militaire zaken worden bij Rijkswet geregeld.

Artikel 7

Deze Rijkswet kan worden aangehaald als "Defensiewet voor Suriname".

5°. alle buitengewone gevallen van gewichtige aard;

6°. alle andere zaken, waaromtrent de Gouverneur het gevoelen van de Raad wenst te kennen.

2. De Raad is bevoegd de Gouverneur eigener beweging van advies te dienen in de gevallen, waarin hij zulks in het belang van het Koninkrijk of van de Nederlandse Antillen geraden oordeelt.

Artikel 33

De Raad mag niet weigeren, desgevraagd, zijn gevoelen schriftelijk aan de Gouverneur mede te delen.

Artikel 34

Ambtenaren, geen lid van de Raad zijnde, wonen ten verzoeke van de Gouverneur de vergadering bij tot het geven van inlichtingen.

Artikel 35

De Raad van Advies kan, volgens regels bij landsverordening te stellen, rechtsmacht erlangen in geschillen van bestuur.

Artikel 36

Hij verricht voorts alle werkzaamheden, hem bij deze Staatsregeling of andere algemene verordeningen opgedragen.

DERDE AFDELING

De Raad van Ministers

Artikel 37

1. De Regering van de Nederlandse Antillen wordt gevormd door de Gouverneur en de Raad van Ministers. De Raad van Ministers bestaat uit ten hoogste zeven Ministers, tenzij bij landsverordening anders wordt bepaald.

2. De Raad van Ministers kiest zijn voorzitter uit zijn midden.

3. De Ministers worden na overleg met de Staten, de Raad van Advies gehoord, benoemd door de Gouverneur. De verantwoordelijkheid van de Ministers wordt geregeld bij landsverordening.

4. De Ministers moeten de leeftijd van 30 jaren hebben vervuld, de staat van Nederlander bezitten en niet uitgesloten zijn van verkiesbaarheid tot lid der Staten.

5. Zij kunnen niet tegelijk zijn:

a. vervanger van de Gouverneur;

b. lid of buitengewoon lid van de Raad van Advies;

c. Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen in Nederland;

d. lid van de Staten;

Nochtans kan een Minister, tot lid van de Staten gekozen, ten hoogste drie maanden na zijn toelating als lid het ambt van Minister en het lidmaatschap der Staten verenigen.

e. actief dienend ambtenaar.

6. Indien de Gouverneur een vergadering van de Raad van Ministers bijwoont, treedt hij op als voorzitter. Hij heeft alsdan een raadgevende stem.

7. De Gevolmachtigde Minister wordt, indien hij in de Nederlandse Antillen aanwezig is, in de gelegenheid gesteld de beraadslagingen van de Raad van Ministers ten aanzien van de onderwerpen, welke tot zijn bemoeienis behoren, bij te wonen. Hij heeft alsdan een raadgevende stem.

Artikel 38

De Ministers leggen, alvorens hun betrekking te aanvaarden, in handen van de Gouverneur de eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met het verkrijgen mijner benoeming als Minister aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van de Nederlandse Antillen naar mijn vermogen zal voorstaan.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

("Dat verklaar en beloof ik.")

Artikel 39

1. De Ministers worden telkens benoemd voor dezelfde periode als de leden der Staten zitting hebben, met dien verstande, dat zij aan het einde van een zittingsperiode met de Gouverneur zullen blijven medewerken, zolang hun opvolgers niet benoemd en beëdigd zijn.

2. Indien de Gouverneur blijkt, dat een Minister het vertrouwen van de Staten niet langer heeft, kan hij bij gemotiveerd besluit, de Raad van Advies gehoord, tot tussentijds ontslag van die Minister overgaan. Deze wordt zo spoedig mogelijk vervangen.

3. Onverminderd het bepaalde in het tweede lid wordt, de Raad van Advies gehoord, tussentijds ontslag verleend:

a. bij verlies van het volle genot der burgerlijke rechten;

b. bij het ontstaan van omstandigheden, die ingevolge het vierde en vijfde lid van artikel 37 benoembaarheid tot Minister uitsluiten.

Zodanig ontslag kan, de Raad van Advies gehoord, voorts worden verleend:

a. op eigen verzoek;

b. bij een afwezigheid uit de Nederlandse Antillen van langer dan vier maanden.

4. Een Minister kan onmiddellijk worden herbenoemd. Bij vervulling van een tussentijds opengevallen plaats geschiedt de benoeming voor de verdere duur van de zittingsperiode als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 40

De bezoldiging, de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, alsmede het pensioen van de Ministers worden bij landsverordening geregeld.

Artikel 41

De Ministers zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen bij de uitoefening van hun taak als geheim te hunner kennis is gekomen.

Artikel 42

1. Het reglement van orde voor de Raad van Ministers wordt vastgesteld bij landsbesluit.
2. Het behoeft goedkeuring bij landsverordening.

VIERDE AFDELING

De Gevolmachtigde Minister

Artikel 43

1. De bezoldiging en de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, alsmede het pensioen van de Gevolmachtigde Minister worden bij landsverordening geregeld.
2. De Gevolmachtigde Minister kan niet tegelijk zijn:

a. lid of buitengewoon lid van de Raad van Advies;
b. Minister;
c. lid van de Staten;
d. lid van het vertegenwoordigende lichaam van een eilandgebied.

Nochtans kan een Gevolmachtigde Minister, tot lid van de Staten gekozen, ten hoogste drie maanden na zijn toelating als lid het ambt van Gevolmachtigde Minister en het lidmaatschap der Staten verenigen.

3. Het voorgaande lid is mede van toepassing op de plaatsvervanger van de Gevolmachtigde Minister.

VIERDE HOOFDSTUK

De Staten

EERSTE AFDELING

Hun samenstelling

Artikel 44

1. De Staten zijn samengesteld uit 22 leden.
2. Zij worden door de kiezers rechtstreeks gekozen. Iedere kiezer brengt één stem uit. De verkiezingen zijn vrij en geheim.
3. Elk eilandgebied vormt een kieskring. Het eilandgebied Aruba verkiest acht leden, het eilandgebied Bonaire één lid, het eilandgebied de Bovenwindse Eilanden één lid en het eilandgebied Curaçao twaalf leden. In de eilandgebieden welke meer

dan één lid verkiezen, geschiedt de verkiezing op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging.

4. Een lid gekozen in een bepaalde kieskring behoeft niet in die kring woonachtig te zijn.

Artikel 45

1. Kiesgerechtigd zijn de ingezetenen van de Nederlandse Antillen, die Nederlander zijn en de ouderdom van drie en twintig jaren hebben vervuld.

2. Het kiesreglement kan, indien bij de uitvoering van het bepaalde in het eerste lid de noodzaak daartoe blijkt, beperkingen inhouden en regelt verder alles wat het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft.

Artikel 46

Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

a. zij, wie het kiesrecht ontzegd is bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak;

b. zij, die rechtens van hun vrijheid zijn beroofd;

c. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermogens de beschikking of het beheer over hun goederen hebben verloren, of van de ouderlijke macht of voogdij over één of meer hunner kinderen ontzet zijn;

d. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak tot een gevangenisstraf van meer dan een jaar zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hun straf is volbracht, en levenslang, wanneer voor de tweede maal zulk een straf is opgelegd;

e. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens bedelarij of landloperij zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hun straf is volbracht; gedurende zes jaren, indien de straf voor de tweede maal, en levenslang, indien de straf voor de derde maal opgelegd is;

f. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak binnen een tijdsverloop van drie jaren meer dan tweemaal zijn veroordeeld wegens een strafbaar feit, insluitende openbare dronkenschap, gedurende drie jaren, nadat de laatste uitspraak onherroepelijk is geworden.

Artikel 47

Verkiesbaar zijn, behoudens het bepaalde bij artikel 48, de Nederlanders, die aan de vereisten voldoen, genoemd in artikel 45.

Artikel 48

1. Militairen in werkelijke dienst en de gezaghebbers, alsmede diplomatieke vertegenwoordigers van andere Mogendheden dan wel beroepsconsuls kunnen geen lid der Staten zijn.

2. Uitgesloten van verkiesbaarheid zijn:

a. de Gouverneur;

b. zij, die bij rechterlijke uitspraak van de verkiesbaarheid zijn ontzet of overeenkomstig artikel 46 van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten, met uitzondering van degenen, die van dat recht zijn uitgesloten op grond van gerechte-

lijke vrijheidsberoving of van veroordeling tot een vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landloperij of wegens een feit, waaruit van openbare dronkenschap blijkt.

3. De landsverordening regelt voor zoveel nodig de gevolgen van de vereniging van het lidmaatschap der Staten met andere uit de openbare kas bezoldigde ambten.

Artikel 49

1. Bloedverwantschap tot en met de tweede graad mag niet bestaan tussen de leden van de Staten. Echtgenoten kunnen niet tegelijkertijd lid van de Staten zijn.

2. Wanneer personen, die verkeren in één der gevallen bedoeld in het eerste lid, tegelijkertijd gekozen worden, wordt alleen toegelaten hij, die de meeste stemmen verkreeg, en, bij gelijk aantal stemmen, de oudste. Indien in laatstbedoeld geval ook de leeftijden gelijk zijn, beslist het lot.

3. Hij, die na zijn verkiezing komt te verkeren in het geval, bedoeld in de tweede zin van het eerste lid, kan op die grond niet verplicht worden af te treden vóór de afloop van zijn tijd van zitting.

Artikel 50

1. De leden hebben zitting gedurende vier jaren.

2. Degene, die ter vervulling van een tussentijds opengevallen plaats gekozen is, treedt af op hetzelfde tijdstip als de andere leden.

Artikel 51

Het kiesreglement wordt vastgesteld bij landsverordening.

Artikel 52

De leden der Staten leggen vóór het aanvaarden hunner betrekking in handen van de Gouverneur de eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met mijn verkiezing tot lid der Staten, aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken zal aannemen, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van de Nederlandse Antillen naar mijn vermogen zal voorstaan.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

("Dat verklaar en beloof ik.")

Artikel 53

De schadeloosstelling van de leden alsmede de vergoeding voor reis- en verblijfkosten worden bij landsverordening geregeld.

Artikel 54

1. De leden zijn bevoegd te allen tijde hun ontslag te nemen.

2. Zij zenden dit schriftelijk in aan de Gouverneur.

3. Het lidmaatschap vervalt :

1°. door het opgeven der vestiging in de Nederlandse Antillen of een afwezigheid uit de Nederlandse Antillen van langer dan acht maanden, tenzij bij landsverordening een andere termijn wordt bepaald;

2°. door het verlies van het volle genot der burgerlijke rechten;

3°. door het ontstaan van omstandigheden, die ingevolge artikel 48 verkiesbaarheid uitsluiten.

TWEEDE AFDELING

Hun zitting en vergaderingen

Artikel 55

De zitting der Staten wordt door of namens de Gouverneur geopend en gesloten. De gewone zitting vangt jaarlijks aan op de tweede Dinsdag der maand Mei. De Staten vergaderen ter plaatse waar de zetel der Regering is gevestigd.

Artikel 56

1. De voorzitter en de ondervoorzitter der Staten worden door de Gouverneur benoemd voor de periode ener zitting uit een voor ieder afzonderlijk door de Staten in te dienen voordracht van twee leden.

2. Zolang zodanige benoeming nog niet heeft plaatsgevonden, treedt als voorzitter op de voor de voorafgaande periode benoemde voorzitter of ondervoorzitter, indien deze deel uitmaakt van de nieuwe Staten, dan wel, bij ontstentenis van zodanige persoon, het lid der nieuwe Staten, dat onder de leden, die het langst zitting hebben gehad in het College, het oudste lid is in jaren. Als ook zodanige persoon mocht ontbreken, treedt het oudste lid in jaren als voorzitter op.

Artikel 57

1. De Staten benoemen, schorsen en ontslaan hun griffier. Deze is geen lid van de Staten.

2. Zijn positie en bezoldiging worden bij landsverordening geregeld, evenals zijn aanspraken op verlof en verlofsbezoldiging, wachtgeld en pensioen.

Artikel 58

De Staten onderzoeken de geloofsbrieven der nieuw ingekomen leden en beslissen de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelf rijzen.

Artikel 59

De Staten stellen het reglement van orde voor hun vergaderingen vast. Het wordt openbaar gemaakt door plaatsing in het *Publicatieblad.*

Artikel 60

1. Zij vergaderen in het openbaar.

2. De deuren worden gesloten, als de voorzitter het nodig keurt of vier leden het vorderen.

3. De vergadering kan niet dan met twee derden der uitgebrachte stemmen besluiten, dat met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Over de punten in besloten vergadering behandeld kan daarin ook een besluit genomen worden.

Artikel 61

De leden der Staten stemmen naar eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, door wie zij zijn gekozen.

Artikel 62

1. De Staten mogen niet beraadslagen noch besluiten, zo niet meer dan de helft van het aantal leden tegenwoordig is.

2. Alle besluiten worden door volstrekte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

3. Staken de stemmen in een vergadering, waarin allen, die op dat ogenblik lid van de Staten zijn, aan de stemming hebben deelgenomen, dan wordt het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

4. Staken de stemmen in een vergadering, waarin niet allen, die op dat ogenblik lid van de Staten zijn, aan de stemming hebben deelgenomen, dan wordt het nemen van een besluit tot een volgende vergadering uitgesteld. In deze vergadering wordt bij het staken van stemmen het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Artikel 63

Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordrachten van personen bij gesloten en ongetekende briefjes.

Artikel 64

De leden der Staten, de Ministers en de personen bedoeld in het eerste lid van artikel 65 zijn, terzake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

Artikel 65

1. De Ministers hebben zitting in de Staten. Zij hebben als zodanig alleen een raadgevende stem. Zij kunnen zich in de vergadering doen bijstaan door de personen, daartoe door hen aangewezen.

2. Zij geven aan de Staten, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de verlangde inlichtingen, waarvan het verlenen niet strijdig kan worden geoordeeld met het belang van het Koninkrijk of van de Nederlandse Antillen.

3. Zij kunnen door de Staten worden uitgenodigd om te dien einde ter vergadering tegenwoordig te zijn.

Artikel 66

1. De Gouverneur heeft het recht de Staten in buitengewone vergadering bijeen te roepen.

2. Hij heeft het recht de Staten te ontbinden en sluit daarbij tevens de zitting der Staten.

3. Het besluit tot ontbinding behelst de uitschrijving van de verkiezing voor nieuwe Staten binnen twee maanden en de bijeenroeping der nieuw gekozen Staten binnen drie maanden.

4. Bij landsverordening kan voor de na een ontbinding gekozen Staten een kortere zittingsduur worden vastgesteld dan in artikel 50 is bepaald.

DERDE AFDELING

Hun macht

Artikel 67

1. De Staten vertegenwoordigen het gehele volk van de Nederlandse Antillen.

2. Zij oefenen gezamenlijk met de Gouverneur de wetgevende macht uit ten aanzien van de onderwerpen als bedoeld in artikel 18.

3. Het in het vorige lid bedoelde gemeen overleg tussen Gouverneur en Staten vindt plaats overeenkomstig het bepaalde in de navolgende artikelen.

Artikel 68

1. De ontwerp-landsverordeningen worden door de Gouverneur ter goedkeuring aan de Staten aangeboden.

2. Het formulier van aanbieding luidt:

"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen biedt aan de Staten ter goedkeuring aan een ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier van aanbieding wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

4. Aan de openbare beraadslaging over een ontwerp-landsverordening gaat een onderzoek van dit ontwerp vooraf. De Staten bepalen in hun reglement van orde de wijze, waarop dit onderzoek zal worden ingesteld.

Artikel 69

1. Indien de Staten de ontwerp-landsverordening goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan de Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Staten keuren goed de hun door de Gouverneur van de Nederlandse Antillen aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 70

Indien de belangen der eilandgebieden dit zouden blijken te vorderen, worden bij algemene maatregel van Rijksbestuur regelen gesteld omtrent de gevallen waarin,

desverzocht, de vaststelling van een door de Staten goedgekeurde ontwerplandsverordening niet zal geschieden dan na goedkeuring van een in die algemene maatregel aan te wijzen instantie.

Artikel 71

1. Indien de Gouverneur de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, heeft vastgesteld, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen heeft vastgesteld de landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 72

1. Indien de Gouverneur bezwaar heeft de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, vast te stellen, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen heeft bezwaar om vast te stellen de in ontwerp door de Staten goedgekeurde landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 73

1. Indien de Staten de ontwerp-landsverordening niet goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan de Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

"De Staten hebben bezwaar tegen de goedkeuring der aan hen door de Gouverneur van de Nederlandse Antillen aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 74

1. De Staten hebben het recht van wijziging.

2. Indien zij daarvan gebruik gemaakt hebben, luidt het formulier der kennisgeving van hun goedkeuring aldus:

"De Staten keuren goed, zodanig als het ontwerp door hen is gewijzigd, de hun door de Gouverneur van de Nederlandse Antillen aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van de titel der landsverordening.)

3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 75

1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening verenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen heeft vastgesteld, zodanig als het ontwerp door de Staten gewijzigd is, de landsverordening"
(Vermelding van de titel der landsverordening.)
3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 76

1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening niet verenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.
2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen, zich niet kunnende verenigen met de wijzigingen, door de Staten in het ontwerp aangebracht, heeft niet vastgesteld de landsverordening"
(Vermelding van de titel der landsverordening.)
3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 77

1. De Staten hebben het recht landsverordeningen aan de Gouverneur voor te stellen.
2. Zij zenden het ontwerp, zoals het door hen goedgekeurd is, aan de Gouverneur.
3. Het formulier van toezending luidt:
"De Staten verzoeken de Gouverneur van de Nederlandse Antillen vast te stellen de bijgaande, door hen in ontwerp goedgekeurde landsverordening"
(Vermelding van de titel der landsverordening.)
4. Het formulier van toezending wordt gedagtekend en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

Artikel 78

1. De Gouverneur geeft van zijn beslissing aan de Staten kennis.
2. De formulieren van kennisgeving luiden:
1°. indien geen bezwaar bestaat tegen de vaststelling:
"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen heeft, de Raad van Advies gehoord, vastgesteld de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"
(Vermelding van de titel der landsverordening.)
2°. indien bezwaar bestaat tegen de vaststelling:
"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen heeft, de Raad van Advies gehoord, bezwaar om vast te stellen de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"
(Vermelding van de titel der landsverordening.)
3. Het formulier der kennisgeving wordt gedagtekend en ondertekend door de Gouverneur en door een of meer Ministers mede-ondertekend.

Artikel 79

In geval van waarneming van de waardigheid van Gouverneur of van uitoefening van zijn taak worden de vorenstaande formulieren, zomede die voor de afkondiging van landsverordeningen en landsbesluiten, voor zoveel nodig gewijzigd.

Artikel 80

De Staten zijn bevoegd de belangen van de Nederlandse Antillen voor te staan bij de Koning. bij de Staten-Generaal en bij de Gouverneur.

Artikel 81

Zij onderzoeken de verzoekschriften, die met inachtneming van de voorschriften van artikel 9 aan hen gericht worden.

Artikel 82

De Staten hebben het recht van onderzoek (enquête), te regelen bij landsverordening.

VIERDE AFDELING

De begroting

Artikel 83

Behoudens het naar aanleiding van het vijfde hoofdstuk en het zesde hoofdstuk bepaalde, worden alle uitgaven en de middelen te harer dekking aangegeven op de begroting.

Artikel 84

De begroting wordt jaarlijks in een of meer ontwerpen door de Gouverneur ontworpen en aan de Staten uiterlijk op de eerste Augustus aangeboden.

Artikel 85

De begroting wordt vastgesteld bij landsverordening.

Artikel 86

1. De begroting treedt in werking met ingang van 1 Januari van het dienstjaar, waarop zij betrekking heeft.

2. Zij wordt geacht met ingang van die dag in werking te zijn getreden, indien zij eerst daarna in het *Publicatieblad* is geplaatst. Zolang dit niet geschied is, strekt de begroting van het aan het betreffende dienstjaar voorafgegaan jaar tot grondslag van het beheer.

Artikel 87

Het slot der rekening wordt voor elk dienstjaar afzonderlijk vastgesteld bij landsverordening.

VIJFDE HOOFDSTUK

De eilandgebieden

Artikel 88

1. Bij Eilandenregering wordt aan de eilandgebieden zelfstandigheid verleend ten aanzien van de verzorging van eigen aangelegenheden. De Eilandenregeling kan worden gewijzigd bij landsverordening. De Staten kunnen het voorstel tot zodanige landsverordening niet aannemen dan met de stemmen van twee derden van het wettelijk aantal leden. De landsverordening treedt niet in werking alvorens zij door de Koning is goedgekeurd.

2. Niet tot de zorg van de eilandgebieden behoren de onderwerpen, waarvan de regeling ingevolge deze Staatsregeling of ingevolge het Statuut voor het Koninkrijk bij Rijkswet of algemene maatregel van Rijksbestuur moet of kan geschieden.

De Eilandenregeling bepaalt, welke onderwerpen voorts niet tot hun zorg behoren en kan de regeling van bepaalde onderwerpen, welke volgens deze Staatsregeling bij landsverordening behoort te geschieden, aan de eilandsverordening overlaten.

3. De besturen der eilandgebieden kunnen tezamen een regeling treffen ter gemeenschappelijke behartiging van hun aangelegenheden volgens regelen bij landsverordening te stellen.

Artikel 89

1. Uit kracht van een eilandsverordening kunnen overeenkomstig bij de Eilandenregeling te stellen regelen belastingen en retributies worden geheven, behoudens de in de Eilandenregeling genoemde belastingen en retributies.

2. De opbrengsten van de uit kracht van een landsverordening geheven belastingen en retributies worden, volgens bij de Eilandenregeling te stellen regelen, overgedragen aan de besturen der eilandgebieden, voor zover de opbrengst geacht moet worden uit het betrokken eilandgebied afkomstig te zijn.

3. Bij de Eilandenregeling kan ten aanzien van bepaalde belastingen en retributies een andere regeling worden getroffen.

Artikel 90 (is vervallen).

Artikel 91

1. De gezaghebber wordt door of vanwege de Koning benoemd en ontslagen.

2. De Gouverneur stelt de bezoldiging van de gezaghebber vast; deze komt ten laste van de begroting van het betrokken eilandgebied.

3. Het ontvangt ten laste van de begroting van de Nederlandse Antillen een vergoeding wegens representatiekosten en wegens dienstreizen ten behoeve van het land.

4. De Eilandenregeling regelt de bestuursinrichting van het eilandgebied, alsmede de bevoegdheden van de bestuursorganen.

5. De instelling van een vertegenwoordigend lichaam geschiedt met inachtneming van de navolgende regels:

a. het kiesrecht wordt niet verder beperkt dan voor zover de noodzaak daartoe blijkt; iedere kiezer brengt slechts één stem uit; de verkiezingen zijn vrij en geheim;

b. een lid van het vertegenwoordigende lichaam van een eilandgebied kan niet tegelijk Gevolmachtigde Minister zijn;

c. de bepalingen van de artikelen 60 en 61 zijn van overeenkomstige toepassing;

d. de verantwoording, welke het bestuur aan het vertegenwoordigende lichaam verschuldigd is, wordt geregeld.

6. De wettelijke maatregelen van een eilandgebied worden vastgesteld bij eilandsverordening of bij eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen.

7. Wanneer de landsverordeningen of landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, het vorderen, verlenen de organen van het eilandgebied hun medewerking tot uitvoering daarvan.

Artikel 92

1. De Eilandenregeling regelt de bevoegdheid tot schorsing en vernietiging van eilandsverordeningen en andere besluiten en beschikkingen van eilandsorganen.

2. De Eilandenregeling kan bevoegdheden tot schorsing en vernietiging als in het vorig lid bedoeld en tot goedkeuring van bepaalde eilandsverordeningen en andere besluiten en beschikkingen van eilandsorganen toekennen aan de Koning of aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk.

3. Onverminderd het bepaalde in het voorgaande lid kunnen bij algemene maatregel van Rijksbestuur bepaalde eilandsverordeningen en andere besluiten en beschikkingen van eilandsorganen aan goedkeuring worden onderworpen.

Artikel 93

Wanneer de regeling en het bestuur van de huishouding van een eilandgebied grovelijk worden verwaarloosd, kan een algemene maatregel van Rijksbestuur de wijze bepalen, waarop in het bestuur wordt voorzien.

ZESDE HOOFDSTUK

De plaatselijke gemeenschappen

Artikel 94

Binnen een eilandgebied kunnen zelfstandige plaatselijke gemeenschappen worden ingesteld. De instelling geschiedt bij eilandsverordening

Artikel 95

1. Aan de gemeenschappen wordt bij eilandsverordening de regeling van eigen huishouding opgedragen, met inachtneming van de bepalingen van deze Staatsregeling.

2. De samenstelling, de inrichting, de taak, de bevoegdheden en de verplichtingen van de besturen dier gemeenschappen worden, evenals al hetgeen nodig is om de ordelijke werking van het ingesteld zelfstandig bestuur te verzekeren, bij eilandsverordening geregeld.

3. Aan die besturen kan worden opgedragen hun medewerking te verlenen aan de uitvoering van wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 2.

4. Wanneer de regeling en het beheer van de huishouding ener gemeenschap door haar bestuur grovelijk worden verwaarloosd, kan bij eilandsverordening worden bepaald, dat, en hoe, in het bestuur der gemeenschap op andere wijze zal worden voorzien.

5. De besturen zijn bevoegd, ter bestrijding van de huishoudelijke uitgaven der gemeenschap, eigen belastingen te heffen en leningen aan te gaan, volgens regelen bij eilandsverordening gesteld.

6. Aan de besturen kan de bevoegdheid worden verleend, elk voor zoveel zijn bestuursgebied aangaat, keuren of reglementen uit te vaardigen. In die keuren en reglementen kunnen geen andere straffen bedreigd worden dan met inachtneming van regelen, bij eilandsverordening gesteld.

7. Tenzij daartoe vrijheid is gegeven, mogen keuren en reglementen geen bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 2, onder 1°, 2°, 3° en 4°, alsmede bij wettelijke regelingen van een eilandgebied, voor zover het betreft een gemeenschap in dat eilandgebied.

8. De bepalingen van een keur of reglement, in welker onderwerp wordt voorzien bij een wettelijke regeling als in het zevende lid bedoeld, vervallen op het ogenblik, dat zodanige regeling begint te werken.

9. Bij eilandsverordening worden regelen gesteld aangaande het toezicht, waaraan de keuren en reglementen vóór of na hun afkondiging zijn onderworpen, hun inwerkingtreding en hun verbindbaarheid.

10. De besluiten der besturen, hun keuren en reglementen, kunnen, op grond van strijd met wettelijke regelingen of met het algemeen belang, worden geschorst en vernietigd, op de wijze bij eilandsverordening bepaald.

Artikel 96

Wanneer vertegenwoordigende lichamen worden ingesteld, zijn de bepalingen van het vijfde lid van artikel 91 van overeenkomstige toepassing.

ZEVENDE HOOFDSTUK

Het rechtswezen

EERSTE AFDELING

Algemene voorschriften

Artikel 97

Er wordt in de Nederlandse Antillen recht gesproken in naam des Konings.

Artikel 98

1. Het burgerlijk en handelsrecht, de burgerlijke rechtsvordering, het strafrecht, de strafvordering, het auteursrecht, de industriële eigendom, het notarisambt, zo-

mede bepalingen omtrent maten en gewichten worden bij landsverordening zoveel mogelijk overeenkomstig de in Nederland en in Suriname bestaande regelingen geregeld.

2. Een voorstel tot ingrijpende wijziging van de wetgeving op dit stuk wordt niet aan de Staten gezonden, dan wel, voor zover het een voorstel betreft ingediend ingevolge artikel 77 dezer Staatsregeling, door de Staten in behandeling genomen, alvorens de Regeringen in Nederland en in Suriname in de gelegenheid zijn gesteld van haar zienswijze hieromtrent te doen blijken.

Artikel 99

1. Niemand kan van zijn eigendom ontzet worden, dan nadat bij landsverordening verklaard is, dat het algemeen nut de onteigening vordert, en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling.

2. Behoudens het bepaalde krachtens artikel 33 van het Statuut, worden op dit beginsel geen uitzonderingen toegelaten dan krachtens algemene regelen, bij landsverordening te stellen, en zonder dat ooit het recht op volledige schadeloosstelling de onteigende kan worden ontnomen.

Artikel 100

Aan de rechterlijke macht behoort bij uitsluiting de kennisneming van alle geschillen van burgerrechtelijke aard.

Artikel 101

Geen vervolging tot straf kan plaats hebben dan voor de rechter, bij landsverordening aangewezen, en op de wijze, bij landsverordening bepaald.

Artikel 102

De burgerlijke dood of de verbeurdverklaring van al de goederen des veroordeelden kan niet als straf of als gevolg van straf worden bedreigd.

Artikel 103

Geschillen over kiesrecht en andere burgerrechten staan ter kennisneming van de rechterlijke macht, wanneer geen andere rechter bij landsverordening aangewezen is.

Artikel 104

1. Alle vonnissen behelzen de gronden, waarop zij zijn gewezen, en in strafzaken de aanwijzing der artikelen van de wettelijke regelingen, waarop de veroordeling rust.

2. Zij worden met open deuren uitgesproken.

3. De terechtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen, in het belang der openbare orde en zedelijkheid bij landsverordening vast te stellen.

Artikel 105

1. Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van zijn wettelijke rechten.

2. Bij landsverordening wordt geregeld de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid tussen de rechterlijke en andere machten beslist worden.

Artikel 106

1. Behalve in de gevallen, bij landsverordening voorzien, mag niemand in hechtenis genomen worden dan op rechterlijk bevel, houdende de redenen der inhechtenisneming.
2. Zodanig bevel moet aan degene, tegen wie het gericht is, bij of zo spoedig mogelijk na zijn aanhouding worden betekend.
3. De vorm van het bevel en de tijd, binnen welke alle in hechtenis genomen personen moeten worden gehoord, worden bij landsverordening bepaald.

Artikel 107

In niemands woning mag tegen zijn wil worden binnengetreden dan op last ener macht, tot het geven van zodanige last bij landsverordening bevoegd verklaard, en met inachtneming der vormen bij landsverordening voorgeschreven.

Artikel 108

Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve op last van de rechter, in de gevallen, bij landsverordening voorzien.

Artikel 109

De bepalingen van dit hoofdstuk hebben geen betrekking op regelingen betreffende het militaire straf- en tuchtrecht, alsmede op de rechtspleging in militaire zaken.

TWEEDE AFDELING

De samenstelling der rechterlijke macht

Artikel 110

1. De rechtsmacht van de Hoge Raad der Nederlanden ten aanzien van rechtszaken in de Nederlandse Antillen wordt geregeld bij Rijkswet.
2. Indien de Regering van de Nederlandse Antillen dit verzoekt, wordt bij deze Rijkswet de mogelijkheid geopend, dat aan de Raad een lid, een buitengewoon of een adviserend lid wordt toegevoegd.

Artikel 111

1. Er is, onder de benaming van Hof van Justitie, een opperste gerechtshof voor geheel de Nederlandse Antillen.
2. Het houdt toezicht op de geregelde afdoening van alle rechtsgedingen en de behoorlijke vervolging van alle misdrijven.
3. De president en de leden van het Hof van Justitie worden door de Koning, na overleg met de Gouverneur, voor het leven benoemd, behoudens het bepaalde in artikel 116, eerste lid.
4. Hun bezoldigingen worden door de Gouverneur vastgesteld onder goedkeuring van de Koning.

Artikel 112

1. Het openbaar ministerie bij het Hof van Justitie wordt uitgeoefend door of namens de procureur-generaal.

2. De procureur-generaal wordt door de Koning, na overleg met de Gouverneur, benoemd en ontslagen.

3. Zijn bezoldiging wordt door de Gouverneur vastgesteld onder goedkeuring des Konings.

4. In geval van belet of ontstentenis van de procureur-generaal voor langere duur wordt door of vanwege de Koning in de vervanging voorzien.

Artikel 113

1. De procureur-generaal is het hoofd van het openbaar ministerie en is belast met de zorg voor de justitiële politie in geheel de Nederlandse Antillen. Hij is bevoegd aan de ambtenaren, die met de politie belast zijn, zodanige instructies te geven tot voorkoming, opsporing en nasporing van misdrijven of overtredingen als hij in het belang ener goede justitie nodig oordeelt.

2. De procureur-generaal waakt voor de richtige uitoefening van de taak der politie. Hij is bevoegd te dien aanzien de voorstellen te doen, die hem dienstig voorkomen.

3. De procureur-generaal vertegenwoordigt de Nederlandse Antillen en, desgevorderd, het Koninkrijk, Nederland, Suriname en Nederlands Nieuw-Guinea in rechten.

Artikel 114

1. Behalve in het geval van verklaarde staat van oorlog of beleg, wordt geen doodvonnis ten uitvoer gelegd dan op last of met voorkennis van de procureur-generaal en na verkregen machtiging van de Gouverneur.

2. De Gouverneur verleent die machtiging niet dan na de hoogste burgerlijke rechter in de Nederlandse Antillen te hebben gehoord.

Artikel 115

De president en de leden van het Hof van Justitie, de procureur-generaal en de advocaat-generaal moeten bij de benoeming de volle ouderdom van dertig jaren bereikt hebben en aan een rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandse universiteit hebben verkregen, hetzij de graad van doctor in de rechtsgeleerdheid, hetzij de hoedanigheid van meester in de rechten, mits deze graad of deze hoedanigheid verkregen is op grond van het afleggen van een examen in het Nederlands burgerlijk en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht.

Artikel 116

1. De president en de leden van het Hof van Justitie worden door de Koning ontslagen:

a. wanneer zij de leeftijd van zestig jaren hebben bereikt;

b. bij gebleken ongeschiktheid wegens aanhoudende ziels- of lichaamsziekte of wegens ouderdomsgebreken;

c. wanneer zij onder curatele zijn gesteld.

2. In de gevallen bedoeld in het eerste lid wordt het ontslag eervol verleend.

3. In het geval bedoeld in het eerste lid onder *b* wordt voor aanspraak op pensioen geen nader bewijs van de oorzaak der ongeschiktheid gevorderd.

Artikel 117

1. Wanneer de Gouverneur oordeelt, dat een der redenen van ontslag als in het eerste lid onder *b* van het vorig artikel genoemd, aanwezig is, draagt hij, na de Raad van Advies te hebben gehoord en met toezending van al de stukken op de zaak betrekkelijk, het ontslag van de betrokken ambtenaar aan de Koning voor.

2. Hij stelt de betrokken ambtenaar, door mededeling zijner voordracht, in de gelegenheid om zijn verweerschrift bij de stukken te voegen.

3. Hij is bevoegd de betrokken ambtenaar, in afwachting van 's Konings beslissing, te schorsen en in de waarneming van het ambt tijdelijk te voorzien.

4. De betrokken ambtenaar geniet gedurende de schorsing zijn volle bezoldiging.

5. Hij kan, op verzoek, in de gelegenheid om zich in Nederland te gaan verantwoorden gesteld worden door toekenning van verloftraktement en vrije overtocht.

6. De Koning beslist over het ontslag.

Artikel 118

1. De president en de leden van het Hof van Justitie kunnen door de Hoge Raad der Nederlanden, in raadkamer, bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet:

1°. wanneer zij wegens misdrijf zijn veroordeeld;

2°. wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surséance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld;

3°. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij gebleken voortdurende achteloosheid in de waarneming van hun ambt.

2. De procureur-generaal zendt de stukken, op de zaak betrekkelijk, ter vervolging aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden.

3. Hij geeft hiervan aan de betrokken ambtenaar onmiddellijk kennis en stelt deze in staat een verweerschrift bij de Hoge Raad in te dienen.

4. Wanneer de Gouverneur oordeelt, dat een der redenen van ontzetting in het eerste lid genoemd, aanwezig is, is hij bevoegd, de Raad van Advies gehoord, de betrokken ambtenaar, in afwachting van de beslissing van de Hoge Raad, te schorsen en in de waarneming van diens ambt te voorzien.

5. De betroken ambtenaar geniet gedurende de schorsing zijn volle bezoldiging.

6. In het vonnis, waarbij een rechterlijk ambtenaar, niet vallende in de bovenstaande bepalingen, wegens misdrijf veroordeeld wordt, wordt tevens zijn afzetting uitgesproken.

Artikel 119

1. Elk lid der rechterlijke macht, tegen wie, hetzij rechtsingang, hetzij machtiging tot opneming in een huis van bewaring of geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, is verleend, of op wie lijfsdwang is ten uitvoer gelegd, wordt daardoor in zijn bediening geschorst.

2. Schorsing in de bediening brengt geen schorsing mede in het genot der bezoldiging.

Artikel 120

De verdere bepalingen nopens de inrichting en de samenstelling der rechterlijke macht worden vastgesteld bij landsverordening.

Artikel 121

1. De rechterlijke macht wordt alleen uitgeoefend door de rechters, die bij landsverordening zijn aangewezen.

2. Elke tussenkomst in rechtszaken is verboden.

Artikel 122

1. Vonnissen door de rechter in Nederland, Suriname of Nederlands Nieuw-Guinea gewezen, en bevelen door hem uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in de Nederlandse Antillen ten uitvoer worden gelegd, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van de Nederlandse Antillen.

2. Vonnissen en bevelen, door de rechter in de Nederlandse Antillen gewezen of uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Nederland, Suriname of Nederlands Nieuw-Guinea worden ten uitvoer gelegd, met inachtneming van de aldaar geldende wettelijke bepalingen.

ACHTSTE HOOFDSTUK

De godsdienst

Artikel 123

1. Het recht van een ieder op vrijheid van godsdienst wordt erkend behoudens de bescherming van de maatschappij en van haar leden tegen de overtreding der strafwet en wordt gevrijwaard van wettelijke bepalingen en administratieve regelingen, welke in staatkundig, economisch of sociaal opzicht beperkingen van rechten zouden opleggen uit hoofde van godsdienstige belijdenis.

2. Vrijheid van godsdienst wordt begrepen als omvattende:

a. vrijheid van een ieder voor het verrichten van eredienst overeenkomstig zijn geweten en tot het opvoeden van kinderen in het geloof, dat de ouders verkiezen;

b. vrijheid van een ieder om van godsdienstige belijdenis te veranderen;

c. vrijheid om te prediken, te onderrichten, te publiceren, onderwijs te geven en sociale en charitatieve werkzaamheden te verrichten en vrijheid om organisaties te stichten en bezittingen te verwerven en te hebben voor deze doeleinden.

Artikel 124

1. Aan alle kerkgenootschappen en godsdienstige gemeenschappen wordt gelijke bescherming verleend.

2. Bijdragen uit enige openbare kas aan kerkgenootschappen en godsdienstige gemeenschappen, met inbegrip van derzelver bedienaren en leraren, worden ver-

leend op grondslag van gelijkgerechtigheid en volgens regels bij landsverordening te stellen.

Artikel 125

De Gouverneur waakt dat alle kerkgenootschappen en godsdienstige gemeenschappen zich houden binnen de palen van de gehoorzaamheid aan de wettelijke regelingen en de gestelde machten.

Artikel 126

De belijders der onderscheidene godsdienstige meningen genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerrechten en hebben gelijke aanspraak op het bekleden van waardigheden, ambten en bedieningen.

Artikel 127

De openbare eredienst en godsdienstoefening is aan geen andere beperkingen onderworpen dan die, welke in het belang der openbare orde, rust en zedelijkheid bij landsverordening worden bevolen.

NEGENDE HOOFDSTUK

De financiën

Artikel 128

Het muntstelsel wordt bij landsverordening geregeld.

Artikel 129

Belastingen worden geheven uit kracht en volgens de voorschriften van een landsverordening, van een eilandsverordening of van een keur of reglement als bedoeld in artikel 2, onder 6°.

Artikel 130

Geen privilegie in het stuk van belasting mag worden verleend.

Artikel 131

1. Belastingen mogen niet strekken om de vrije handel met Nederland, Suriname of Nederlands Nieuw-Guinea te belemmeren of om de handel, de nijverheid of de landbouw van de Nederlandse Antillen te bevoorrechten boven de handel, de nijverheid of de landbouw van Nederland, Suriname of Nederlands Nieuw-Guinea.
2. De baken-, loods-, haven- en andere soortgelijke scheeps-ongelden en de bepalingen omtrent de grote scheepvaart zijn dezelfde voor alle vlaggen.

Artikel 132

1. Geldleningen ten name en ten laste van de Nederlandse Antillen kunnen niet worden aangegaan dan krachtens landsverordening.
2. Het aangaan of garanderen van een geldlening buiten het Koninkrijk ten name van of ten laste van de Nederlandse Antillen geschiedt in overeenstemming met de Regering van het Koninkrijk.

3. De Raad van Ministers van het Koninkrijk verenigt zich met het aangaan of garanderen van zodanige geldleningen, tenzij de belangen van het Koninkrijk zich daartegen verzetten.

Artikel 133

1. De regeling van de uitgifte in eigendom of pacht en van het beheer der domaniale gronden, zomede die van de uitoefening van andere domaniale rechten, geschieden bij landsverordening.

2. Bij de Eilandenregeling worden regelen gesteld omtrent overdracht van domeingronden aan de eilandgebieden.

Artikel 134

1. Het toezicht op de besteding der geldmiddelen overeenkomstig de begroting, alsmede de goedkeuring der rekening van ontvangsten en uitgaven worden zowel voor de Nederlandse Antillen als voor de eilandgebieden door de landsverordening opgedragen aan een onafhankelijk orgaan. Het toezicht wordt uitgeoefend overeenkomstig de door de landsverordening te stellen regelen.

2. Het in het vorige lid bedoelde orgaan brengt jaarlijks verslag uit over het door hem uitgeoefende toezicht, voor zoveel betreft de Nederlandse Antillen aan de Regering en de Staten en voor zoveel betreft een eilandgebied aan de gezaghebber en het vertegenwoordigende lichaam.

TIENDE HOOFDSTUK

De defensie

Artikel 135

1. Personen, die woonachtig zijn in de Nederlandse Antillen, kunnen niet dan bij landsverordening tot dienst in de krijgsmacht dan wel tot burgerdienstplicht worden verplicht.

2. De dienstplichtigen, dienende bij de landmacht, kunnen zonder hun toestemming niet dan krachtens een landsverordening naar elders worden gezonden.

Artikel 136

1. In geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden kan de Gouverneur bepalen, dat in de Nederlandse Antillen woonachtige dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst worden gehouden of geroepen, onverminderd de bevoegdheid van de Koning overeenkomstig artikel 4 van de Defensiewet voor de Nederlandse Antillen. Alsdan wordt onverwijld een voorstel van landsverordening bij de Staten ingediend om het in werkelijke dienst blijven van dienstplichtigen zoveel nodig te bepalen.

2. Of er oorlogsgevaar aanwezig is in de zin waarin dat woord in de landsverordeningen en andere wettelijke regelingen voorkomt, beslist de Koning.

Artikel 137

1. De Koning kan, ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid, in

geval van oorlog of oorlogsgevaar of ingeval bedreiging of verstoring van de inwendige orde en rust kan leiden tot wezenlijke aantasting van belangen van het Koninkrijk, elk gedeelte van de Nederlandse Antillen in staat van oorlog of in staat van beleg verklaren.

2. Bij of krachtens Rijkswet wordt de wijze bepaald, waarop zodanige verklaring geschiedt en worden de gevolgen geregeld.

3. Bij die regeling kan worden bepaald, dat en op welke wijze bevoegdheden van organen van het burgerlijke gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele op andere organen van het burgerlijke gezag of op het militaire gezag overgaan en dat de burgerlijke overheden in het laatste geval te dezen aanzien aan de militaire ondergeschikt worden. Omtrent het overgaan van bevoegdheden vindt, waar mogelijk, overleg met de Regering van de Nederlandse Antillen plaats. Bij die regeling kan worden afgeweken van de bepalingen betreffende de vrijheid van drukpers, het recht van vereniging en vergadering, zomede betreffende de onschendbaarheid van woning en het postgeheim.

4. Voor het in staat van beleg verklaarde gebied kunnen in geval van oorlog op de wijze, bij Rijkswet bepaald, het militaire strafrecht en de militaire strafrechtspleging geheel of ten dele op een ieder van toepassing worden verklaard.

Artikel 138

1. De Gouverneur kan, onverminderd de bepaling van artikel 137, ter handhaving van de inwendige veiligheid en van de openbare orde elk gedeelte van de Nederlandse Antillen in staat van oorlog of in staat van beleg verklaren. De landsverordening bepaalt de wijze, waarop zodanige verklaring geschiedt en regelt de gevolgen, overeenkomstig de algemene regelen te stellen in de bij artikel 137, tweede lid, bedoelde regeling.

2. Bij de in het vorige lid bedoelde regeling kan worden bepaald, dat en op welke wijze bevoegdheden van organen van het burgerlijke gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele op andere organen van het burgerlijke gezag of op het militaire gezag overgaan en dat de burgerlijke overheden in het laatste geval te dezen aanzien aan de militaire ondergeschikt worden. Bij die regeling kan wijders worden afgeweken van de bepalingen betreffende de vrijheid van drukpers, het recht van vereniging en vergadering, zomede betreffende de onschendbaarheid van woning en het postgeheim. Voor het geval van oorlog kan ook van artikel 105, eerste lid, worden afgeweken.

ELFDE HOOFDSTUK

Het onderwijs, de openbare gezondheid en het armbestuur

Artikel 139

De verspreiding van verlichting en beschaving en de aanmoediging van kunsten en wetenschappen wordt door de Regering aanhoudend behartigd.

Artikel 140

1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.

2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht der overheid overeenkomstig de landsverordening en bovendien, voor zover het algemeen vormend zowel lager als middelbaar onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van de onderwijzer, een en ander bij de landsverordening te regelen.

3. Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, bij de landsverordening geregeld.

4. Er wordt van overheidswege voldoend openbaar algemeen vormend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen. De landsverordening kan afwijking van deze bepaling toelaten in verband met de stand van 's Lands geldmiddelen.

5. De eisen van deugdelijkheid, aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de landsverordening geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.

6. Deze eisen worden voor het algemeen vormend lager onderwijs zodanig geregeld, dat de deugdelijkheid van het geheel uit de openbare kas bekostigd bijzonder onderwijs en van het openbaar onderwijs even afdoende wordt gewaarborgd. Bij die regeling wordt met name de vrijheid van het bijzonder onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geëerbiedigd.

7. Openbaar en bijzonder onderwijs, het laatste voor zover het aan bij landsverordening te stellen voorwaarden voldoet, worden naar dezelfde maatstaf uit de openbare kas bekostigd.

8. De Gouverneur doet jaarlijks van de staat van het onderwijs aan de Staten verslag geven.

Artikel 141

Het toezicht van overheidswege uit te oefenen over de toestand der openbare gezondheid en al wat betreft de uitoefening der genees-, heel-, verlos- en artsenijbereidkunde wordt bij landverordening geregeld.

Artikel 142

1. Het toezicht over het armwezen en de nodige voorzieningen daaromtrent worden bij landsverordening geregeld.

2. Daarbij wordt in acht genomen het beginsel, dat de bijzondere en kerkelijke liefdadigheid vrijgelaten en zoveel mogelijk bevorderd wordt.

TWAALFDE HOOFDSTUK

De volksvlijt

Artikel 143

1. De Regering moedigt alle takken van volksvlijt aan.

2. Bij landsverordening kunnen kamers van koophandel en fabrieken en commissiën van landbouw opgericht en haar werkkring geregeld worden.

Artikel 144

1. Geen instelling kan als circulatiebank werkzaam zijn en geen bankbiljetten mogen worden uitgegeven of in omloop gebracht anders dan krachtens een landsverordening, op de voet en de voorwaarden bij zodanige landsverordening te stellen.

2. Onder circulatiebank wordt verstaan elke instelling, die, hetzij uitsluitend, hetzij als een deel harer operatiën, bankbiljetten uitgeeft of in omloop brengt.

Artikel 145

Tot de oprichting van credietverenigingen en verzekeringsmaatschappijen kan bij landsverordening vergunning worden verleend.

Artikel 146

1. De Regering legt zich met al de haar ten dienste staande krachten op de verbetering der middelen van gemeenschap toe.

2. Het toezicht, van overheidswege op de middelen van gemeenschap te land en te water te houden, wordt bij landsverordening geregeld.

Artikel 147

De Gouverneur kan volgens regels, bij landsverordening te stellen, vergunning verlenen voor mijnbouwondernemingen en voor de aanleg van werken en de oprichting van ondernemingen van openbaar nut.

Slotbepalingen

Artikel 148

De landsverordening kan aan de Koning met diens goedkeuring bevoegdheden met betrekking tot lansaangelegenheden toekennen. De Koning oefent deze bevoegdheden uit, gehoord de Raad van State van het Koninkrijk.

Artikel 149

1. Bij landsverordening kunnen in de bepalingen van deze Staatsregeling wijzigingen worden aangebracht. Elk voorstel tot verandering van de Staatsregeling wijst de voorgestelde verandering uitdrukkelijk aan.

2. De Staten kunnen een voorstel tot zodanige landsverordening niet aannemen dan met twee derden der uitgebrachte stemmen.

3. Een landsverordening tot wijziging van deze Staatsregeling voor wat betreft:

a. de artikelen, betrekking hebbende op de fundamentele menselijke rechten en vrijheden;

b. de bepalingen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de Gouverneur;

c. de artikelen, betrekking hebbende op de bevoegdheden van de Staten;

d. de artikelen, betrekking hebbende op het rechtswezen in de zin, waarin dit thans door de Staatsregeling wordt verstaan;

e. de bepalingen betreffende de verdeling van de zetels van de Staten over de verschillende eilandgebieden, alsmede de regeling van de eilandgebieden,

wordt overgelegd aan de Regering van het Koninkrijk. Zij treedt niet in werking dan nadat de Regering van het Koninkrijk haar instemming hiermede heeft betuigd.

4. Een ontwerp-landsverordening betreffende de bepalingen van het voorgaande lid wordt niet aan de Staten aangeboden, noch bij een initiatief-ontwerp door dit lichaam in onderzoek genomen dan nadat het gevoelen der Regering van het Koninkrijk is ingewonnen.

Artikel 150

Deze regeling kan worden aangehaald als "Staatsregeling van de Nederlandse Antillen".

Overgangsbepalingen

1. Alle op het tijdstip van inwerkingtreding van het Statuut bestaande autoriteiten van de Nederlandse Antillen en de aldaar verbindende wettelijke regelingen blijven gehandhaafd totdat zij door andere met inachtneming van het Statuut en van deze Staatsregeling zijn vervangen.

2. Alle bepalingen nopens onderwerpen, de eigen aangelegenheden van de Nederlandse Antillen betreffende, ook die, voorkomende in wetten en algemene maatregelen van bestuur, kunnen bij landsverordening worden gewijzigd, ingetrokken of door andere vervangen, behoudens de in het Statuut en in deze Staatsregeling aangegeven uitzonderingen.

3. Voor zover een kerkgenootschap of godsdienstige gemeenschap, ingesloten derzelver bedienaren of leraren, verkregen rechten op bijdragen uit enige openbare kas heeft, worden deze gehandhaafd.

4. Waar in deze Staatsregeling gesproken wordt van Nederlanders, zijn daaronder begrepen Nederlandse onderdanen.

REGLEMENT VOOR DE GOUVERNEUR VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

(Stb. 1955 nr. 137, P.B. nr. 33)

EERSTE AFDELING

Zijn benoeming en ontslag

Artikel 1

1. De Gouverneur is vertegenwoordiger van de Regering van het Koninkrijk.
2. Hij wordt door de Koning benoemd en ontslagen.
3. Alle uitgaven, verband houdende met de uitoefening van het ambt van Gouverneur komen ten laste van de Nederlandse schatkist, behoudens de verrekening bedoeld in artikel 35 van het Statuut.

Artikel 2

De Gouverneur moet de ouderdom van dertig jaren vervuld hebben.

Artikel 3

De Gouverneur legt in handen des Konings of van de autoriteit of de persoon, door de Koning hiertoe aangewezen, de eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met het verkrijgen mijner benoeming tot Gouverneur aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik om iets hoegenaamd in dit ambt te doen of te laten, van iemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk; dat ik het welzijn van de Nederlandse Antillen naar mijn vermogen bevorderen zal; dat ik de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen en het Reglement voor de Gouverneur van de Nederlandse Antillen steeds zal onderhouden en doen onderhouden en dat ik mij in alles zal gedragen, zoals een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!" ("Dat verklaar en beloof ik.")

Artikel 4

1. Indien de benoeming van de Gouverneur vervat is in een geheim en verzegeld stuk, behelst dit stuk tevens de aanwijzing van de autoriteit of de persoon, in wier of in wiens handen de benoemde de voorgeschreven ambtseed moet afleggen.
2. Zodanig stuk wordt geopend in een vergadering van de Raad van Ministers.
3. Het wordt, na door al de aanwezige leden te zijn gewaarmerkt, in het archief van de Raad nedergelegd.

Artikel 5

De Gouverneur aanvaardt zijn ambt door overlegging in een plechtige vergadering der Staten van een afschrift zijner akte van benoeming en van het procesverbaal zijner eedaflegging, en brengt de aanvaarding van zijn ambt bij proclamatie ter kennis der ingezetenen.

Artikel 6

De Gouverneur is verplicht zijn waardigheid te blijven bekleden totdat hij zijn ambt aan zijn opvolger heeft overgegeven, tenzij hem van 's Konings wege gelast of vergund wordt zijn waardigheid vroeger neder te leggen.

Artikel 7

De Gouverneur mag zonder verlof des Konings de Nederlandse Antillen niet verlaten.

Artikel 8

1. De Gouverneur mag rechtstreeks noch zijdelings deelhebber zijn in, noch borg zijn voor enige onderneming ten grondslag hebbende een overeenkomst, om winst of voordeel aangegaan met de Nederlandse Antillen of met enig deel daarvan.
2. Hij mag, behalve openbare schuldbrieven, geen schuldvorderingen ten laste van de Nederlandse Antillen bezitten.
3. Hij mag rechtstreeks noch zijdelings deel hebben in enige concessie of onderneming van welke aard ook, in de Nederlandse Antillen gevestigd of aldaar haar bedrijf uitoefenende.
4. Het bij het eerste en het derde lid bepaalde blijft op hem van toepassing gedurende vijf jaren na zijn aftreden.

Artikel 9

1. Bloedverwantschap of zwagerschap, tot de derde graad ingesloten, mag niet bestaan tussen de Gouverneur enerzijds en de ondervoorzitter of de leden en buitengewone leden van de Raad van Advies, de Ministers dan wel de Gevolmachtigde Minister anderzijds.
2. Hij, die na zijn benoeming in de verboden graad van zwagerschap geraakt, behoudt zijn bediening niet dan met vergunning des Konings.
3. De zwagerschap houdt op door ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is.

Artikel 10

1. Wanneer er vermoeden bestaat, dat de Gouverneur krankzinnig is, belegt de voorzitter van de Raad van Ministers uit eigen beweging of op verzoek van twee leden een vergadering van die Raad, opdat de gegrondheid van het vermoeden onderzocht worde.
2. De Raad van Ministers, oordelende dat daartoe termen bestaan, beveelt het instellen van een geneeskundig onderzoek aan een commissie, tezamen gesteld uit drie geneeskundigen.

3. Deze commissie is bevoegd de gewone geneesheer des Gouverneurs in haar midden te roepen en dient de Raad van Ministers van bericht.

4. Van het in de Raad van Ministers verhandelde worden nauwkeurige processen-verbaal in dubbel opgemaakt en door de voorzitter, de leden en de secretaris ondertekend.

5. Als de Raad, na de Raad van Advies te hebben gehoord, oordeelt, dat het bericht der commissie het bestaande vermoeden bevestigt, wordt onverwijld een der dubbelen van de processen-verbaal gezonden aan de Koning en belegt de voorzitter van de Raad van Ministers een vergadering der Staten.

6. De vergadering wordt gehouden met gesloten deuren. De vergadering verklaart, na de personen, die inlichtingen geven kunnen, onder ede gehoord te hebben, en bij volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige leden, of er termen bestaan om de Gouverneur tot de uitoefening zijner waardigheid niet in staat te achten.

7. De verklaring, dat zodanige termen bestaan, ontheft, zolang zij niet, na gelijk onderzoek, op gelijke wijze is ingetrokken en in afwachting van de beslissing des Konings, de Gouverneur van de uitoefening zijner waardigheid.

8. Van het in de Staten verhandelde wordt een nauwkeurig proces-verbaal in dubbel opgemaakt en door al de leden en de griffier ondertekend.

9. Een der dubbelen wordt onverwijld gezonden aan de Koning.

10. Wanneer de Gouverneur door een plotselinge ziektetoestand buiten staat is geraakt om zijn waardigheid uit te oefenen en om overeenkomstig artikel 17 zijn taak aan een ander op te dragen, worden de in dit artikel opgenomen bepalingen eveneens toegepast, met dien verstande echter, dat de Gouverneur, nadat hij voldoende hersteld is, zijn ambt weder op zich neemt, en daarvan bij proclamatie aan de ingezetenen kennis geeft.

Artikel 11

1. De Gouverneur kan gedurende zijn ambtsuitoefening niet voor de strafrechter in de Nederlandse Antillen betrokken, noch aldaar in burgerlijke gijzeling gebracht, noch zonder zijn toestemming als getuige in een rechtsgeding geroepen worden.

2. Hij kan, zelfs na de nederlegging zijner waardigheid, wegens feiten, gedurende zijn ambtsuitoefening gepleegd, in de Nederlandse Antillen niet tot straf vervolgd worden.

Artikel 12

1. De Gouverneur staat in Nederland, behalve wegens ambtsmisdrijven, terecht voor de rechter, die volgens de aldaar geldende wetten bevoegd zou zijn geweest, naar gelang der tegen het feit bedreigde straffen, daarvan kennis te nemen, ware het gepleegd in de gemeente, in welke de zetel der Regering van het Koninkrijk gevestigd is.

2. De straf tegen het feit bedreigd, is die welke daartegen bedreigd wordt bij het strafrecht der plaats, waar het feit is begaan.

Artikel 13

Indien tegen de Gouverneur, hetzij in het geval voorzien in artikel 178 der Grondwet, hetzij ter zake van andere strafbare feiten, een vervolging in Nederland wordt ingesteld, legt hij, op bevel des Konings zijn waardigheid neder in handen van degene, die door de Koning is aangewezen om hem te vervangen.

Artikel 14

1. Wanneer de Gouverneur overeenkomstig artikel 10 tijdelijk van de uitoefening zijner waardigheid is ontheven, of wanneer hij buiten staat geraakt om haar uit te oefenen zonder in de gelegenheid te zijn om zijn taak overeenkomstig artikel 17 aan de aldaar bedoelde persoon op te dragen, treedt als waarnemende Gouverneur op de persoon, door de Koning daartoe aangewezen.
2. Hetzelfde geschiedt wanneer de Gouverneur overlijdt, verlof erlangt of zijn ambt nederlegt en zijn opvolger nog niet is aangewezen of nog niet kan optreden.

Artikel 15

Al wat in dit Reglement en in de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen bepaald is omtrent de Gouverneur is toepasselijk op de waarnemende Gouverneur, met uitzondering der voorschriften in de artikelen 2, 3, 5 en 9 van dit Reglement, en met dien verstande, dat de verbodsbepalingen van artikel 8 van dit Reglement niet gelden voor het deel dat de waarnemende Gouverneur in de daarbij bedoelde ondernemingen had vóór dat hij zijn ambt aanvaardde, en dat het laatste lid van dat artikel niet op hem van toepassing is.

Artikel 16

De waarnemende Gouverneur brengt de aanvaarding van zijn ambt bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen, en legt, zo spoedig mogelijk, in een daartoe te houden en zo nodig bijeen te roepen buitengewone vergadering der Staten, in handen van de voorzitter der vergadering, de eed (of de belofte) af:

"Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in het ambt van waarnemende Gouverneur te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning en aan het Statuut voor het Koninkrijk dat ik het welzijn van de Nederlandse Antillen naar mijn vermogen bevorderen zal; dat ik de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen en het Reglement voor de Gouverneur van de Nederlandse Antillen steeds zal onderhouden en doen onderhouden, en dat ik mij in alles zal gedragen, zoals een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!" ("Dat beloof ik.")

Artikel 17

1. Wanneer ziekte of korte afwezigheid van de Gouverneur een voorziening noodzakelijk maakt, draagt hij zijn taak tijdelijk op aan de persoon, die volgens artikel 14 in de bij dat artikel bedoelde gevallen als waarnemende Gouverneur zal moeten optreden.

2. Zodanige opdracht wordt door de Gouverneur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen gebracht.

TWEEDE AFDELING

De bevoegdheden van de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk

Artikel 18

De Gouverneur waakt over het algemeen belang van het Koninkrijk overeenkomstig de bepalingen van dit Reglement en met inachtneming van 's Konings aanwijzingen. Hij is deswege verantwoordelijk aan de Koning.

Artikel 19

De Gouverneur zorgt voor de afkondiging van de hem daartoe van 's Konings wege toegezonden Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur. Hij draagt eveneens zorg voor de uitvoering van de Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur en van de in de Nederlandse Antillen geldende overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties, tenzij deze uitdrukkelijk aan een landsorgaan is opgedragen.

Artikel 20

1. De Gouverneur kan om gewichtige redenen de hem bevolen afkondiging of uitvoering der in artikel 19 bedoelde Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur opschorten en geeft hiervan terstond kennis aan de Koning.

2. Wanneer de afkondiging of uitvoering ener Rijkswet door de Gouverneur is opgeschort, wordt hiervan door de Koning ten spoedigste mededeling gedaan aan de vertegenwoordigende lichamen der landen.

3. Stemt de Koning niet in met de handeling van de Gouverneur, dan wordt deze daarmede in kennis gesteld. De afkondiging of uitvoering heeft daarna onverwijld plaats.

Artikel 21

1. De Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur worden afgekondigd door plaatsing in het *Publicatieblad,* met vermelding van de datum van uitgifte.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

"In naam des Konings!

"De Gouverneur van de Nederlandse Antillen,

"Van 's Konings wege de last ontvangen hebbende tot afkondiging van onderstaande Rijkswet (onderstaande algemene maatregel van Rijksbestuur):

(Mededeling der wettelijke regeling)

"Heeft de opneming daarvan in het *Publicatieblad* bevolen.

Gedaan te , de ."

(Ondertekening van de Gouverneur)

3. Ingeval de waardigheid van Gouverneur of de uitoefening van zijn taak wordt waargenomen, heeft voor zoveel nodig wijziging van dat formulier plaats.

Artikel 22

De afgekondigde Rijkswet of algemene maatregel van Rijksbestuur treedt in werking op het in of krachtens die regeling te bepalen tijdstip.

Artikel 23

De Gouverneur houdt toezicht op de naleving van de Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur en van de overeenkomsten met andere Mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties gesloten. Deswege doet hij de nodige voordrachten aan de Koning.

Artikel 24

De Gouverneur stelt een landsverordening en een hem voorgedragen landsbesluit niet vast, wanneer hij vermeent, dat de verordening of het besluit in strijd is met het Statuut, een internationale regeling, een Rijkswet of een algemene maatregel van Rijksbestuur, dan wel met belangen, welker verzorging of waarborging aangelegenheid van het Koninkrijk is. Hij geeft hiervan terstond kennis aan de Koning als hoofd van het Koninkrijk. Wanneer de Koning, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, beslist, dat zodanige strijd niet aanwezig is, stelt de Gouverneur de landsverordening of het landsbesluit alsnog vast. De beslissing van de Koning, dat zodanige strijd wel aanwezig is, wordt, met redenen omkleed, in het *Publicatieblad* bekend gemaakt.

Artikel 25

1. De Gouverneur zendt elke vastgestelde landsverordening en elk vastgesteld landsbesluit, houdende algemene maatregelen, onverwijld aan de Koning als hoofd van het Koninkrijk.
2. Wetgevende en bestuurlijke maatregelen in de Nederlandse Antillen getroffen, kunnen op grond van strijd met het Statuut, een internationale regeling, een Rijkswet of algemene maatregel van Rijksbestuur, dan wel met belangen, welker verzorging of waarborging aangelegenheid van het Koninkrijk is, geheel of gedeeltelijk door de Koning, als hoofd van het Koninkrijk, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, bij gemotiveerd besluit worden geschorst en vernietigd. De voordracht tot vernietiging geschiedt door de Raad van Ministers van het Koninkrijk.
3. Het besluit tot schorsing of vernietiging wordt in het *Publicatieblad* geplaatst.
4. De schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.
5. Is binnen één jaar na de dagtekening van het schorsingsbesluit geen besluit tot vernietiging tot stand gekomen, dan vervalt de schorsing. Hiervan geschiedt kennisgeving in het *Publicatieblad.*
6. Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.
7. Het besluit tot vernietiging regelt de gevolgen van de vernietiging.

Artikel 26

De landsverordening kan aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk met goedkeuring des Konings bevoegdheden met betrekking tot aangelegenheden van

de Nederlandse Antillen opdragen, welke hij niet uitoefent als hoofd der Regering van de Nederlandse Antillen.

Artikel 27

1. De landsorganen en de organen der eilandgebieden verlenen op verzoek van de Gouverneur hun medewerking bij de uitoefening van de hem in dit Reglement toegekende bevoegdheden.

2. De onder hen ressorterende diensten en ambtenaren staan daartoe te zijnen dienste.

Artikel 28

1. De Gouverneur heeft het opperbevel over de hem ter beschikking gestelde krijgsmacht.

2. Hij oefent het opperbevel uit behoudens de administratieve betrekkingen van de krijgsmacht tot de ministeriële departementen in Nederland en overeenkomstig de aanwijzingen des Konings.

3. Hij beschikt over de krijgsmacht, zodanig als hem in het belang van het Koninkrijk in zijn geheel en van de Nederlandse Antillen in het bijzonder oirbaar dunkt.

4. Hij heeft het recht haar bevelhebbers en officieren te schorsen en geeft terstond van die schorsing kennis aan de Koning. De schorsing is, zolang zij niet door de Koning bekrachtigd is, slechts voorlopig.

5. Officieren van de krijgsmacht, geen lid van de Raad van Advies zijnde, wonen ten verzoeke van de Gouverneur de vergadering van de Raad bij tot het geven van inlichtingen.

Artikel 29

De Gouverneur kan voor het handhaven der inwendige veiligheid en der openbare orde delen der krijgsmacht ter beschikking stellen van de Regering van de Nederlandse Antillen.

Artikel 30

1. De Gouverneur is naar de bepalingen, vervat in de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* no. 33) houdende regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministeriële departementen, tot straf vervolgbaar:

a. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, waarvan hem de uitvoering niet is opgedragen door de Minister van Overzeese Rijksdelen;

b. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, niet voorzien van de vereiste mede-ondertekening van een der Ministers van het Koninkrijk;

c. wanneer hij beschikkingen neemt, of bevelen geeft, of bestaande beschikkingen of bevelen handhaaft, waardoor de bepalingen van dit Reglement of andere in de Nederlandse Antillen geldende wettelijke regelingen worden geschonden;

d. wanneer hij nalaat uitvoering te geven of te doen geven aan de voorschriften

van dit Reglement of andere in de Nederlandse Antillen geldende wettelijke regelingen, of aan Koninklijke besluiten en beschikkingen, geen wettelijke regelingen zijnde, doch waarvan hem de uitvoering door de Minister van Overzeese Rijksdelen is opgedragen;

De handelingen onder de letters *a, b* en *c* en de nalatigheid onder letter *d* bedoeld, zijn alleen dan strafbaar, wanneer zij gepleegd zijn met opzet.

e. indien hij zonder opzet de uitvoering onder letter *d* omschreven, grovelijk verzuimt.

2. De feiten in dit artikel vermeld worden beschouwd als misdrijven.

3. De feiten, vermeld onder letters *a, b, c* en *d,* worden gestraft met de straf genoemd in artikel 355, en het feit, vermeld onder letter *e,* met de straf genoemd in artikel 356 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht.

Artikel 31

Deze Rijkswet kan worden aangehaald als "Reglement voor de Gouverneur van de Nederlandse Antillen".

DEFENSIEWET VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN

(Stb. 1955 nr. 138, P.B. nr. 34)

Artikel 1

1. Alle dienenden bij de krijgsmacht zijn in dienst van het Koninkrijk.
2. De officieren worden door de Koning benoemd. Zij worden door Hem bevorderd, ontslagen of op pensioen gesteld volgens de regels bij Rijkswet te bepalen. De pensioenen worden bij Rijkswet geregeld.

Artikel 2

Bij landsverordening worden overeenkomstig bij Rijkswet te stellen algemene regels de voorwaarden vastgesteld, waarop wegens ernstige gewetensbezwaren vrijstelling van de dienst in de krijgsmacht wordt verleend.

Artikel 3

De verplichtingen, welke aan hen, die niet tot dienst in de krijgsmacht verplicht zijn, ten aanzien van de behartiging van de belangen van het Koninkrijk kunnen worden opgelegd, worden bij landsverordening geregeld. Deze landsverordening neemt de bij of krachtens Rijkswet te stellen algemene regels in acht.

Artikel 4

In geval van oorlog of oorlogsgevaar of ingeval bedreiging of verstoring van de inwendige orde en rust kan leiden tot wezenlijke aantasting van belangen van het Koninkrijk, kan de Koning bepalen, dat dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst worden gehouden of geroepen. Alsdan wordt onverwijld een voorstel van Rijkswet gedaan om het in werkelijke dienst blijven der dienstplichtigen zoveel mogelijk te bepalen.

Artikel 5

1. De Nederlandse Antillen verlenen aan de strijdkrachten, welke zich op hun gebied bevinden, de hulp en bijstand, welke deze in de uitoefening van hun taak behoeven.
2. Bij landsverordening worden regelen gesteld om te waarborgen, dat de krijgsmacht van het Koninkrijk in de Nederlandse Antillen haar taak kan vervullen.

Artikel 6

Het militaire straf- en tuchtrecht en de rechtspleging in militaire zaken worden bij Rijkswet geregeld.

Artikel 7

Deze Rijkswet kan worden aangehaald als "Defensiewet voor de Nederlandse Antillen".

EILANDENREGELING NEDERLANDSE ANTILLEN

Tekst van de Algemene Maatregel van Bestuur van 3 maart 1951 (P.B. nr. 39), zoals deze luidt na de wijzigingen daarin aangebracht bij verschillende landsverordeningen (P.B. 1951 nr. 91, P.B. 1953 nos 3 en 4, P.B. 1955 nr. 125, P.B. 1956 nr. 113).

EERSTE TITEL

Algemene bepalingen

Artikel 1

1. De eilandgebieden zijn zelfstandig ten aanzien van de verzorging van eigen aangelegenheden.

2. Alle onderwerpen, niet genoemd in artikel 2 en 2a, behoren tot de zorg van een eilandgebied.

Artikel 2

Niet tot de zorg van een eilandgebied behoren:

A. Alle onderwerpen waarvan de regeling ingevolge de Interimregeling voor de Nederlandse Antillen bij wet of algemene maatregel van bestuur moet of kan geschieden.

B. Hetgeen krachtens de Landsregeling of deze Eilandenregeling bij landsverordening moet of kan worden geregeld, behoudens de aangelegenheden bedoeld in de artikelen 7, 162, 176 en 180 van de Landsregeling.

C. *vervallen.*

D. 1. Het burgerlijk- en handelsrecht, de burgerlijke rechtsvordering, het strafrecht, de strafvordering, het notarisambt, de rechtspraak in bestuursgeschillen en belastingzaken, alsmede de samenstelling en de bevoegdheid van de rechterlijke macht.

2. Het politiewezen.
3. De posterijen, de telegrafie en het radiotelefonisch verkeer.
4. Het verkeer tussen de eilandgebieden.
5. De arbeidswetgeving.
6. De meteorologische dienst.
7. De vaststelling van minimumtarieven voor loodsgelden en van de tarieven voor het gebruik van de vliegvelden.
8. De toelating, vestiging en uitzetting.

E. De regeling van:

1. het gevangeniswezen en het tucht- en opvoedingswezen;
2. het deviezenverkeer;
3. het geld- en bankwezen;
4. het kadaster- en hypotheekwezen;
5. de rechtstoestand van ambtenaren en van werklieden in overheidsdienst, alsmede van hun pensioenaanspraken;
6. de gezondheidszorg;
7. de sociale verzekeringen;

8. het ijkwezen;
9. de veiligheid van de arbeid;
10. de vestiging en exploitatie van bedrijven;
11. de onderwijsorganisatie, voor zover voorwerp van zorg der landsregering.

Ten aanzien van de onder E genoemde onderwerpen worden bij landsverordening of bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, uitvoerende bevoegdheden toegekend aan organen en diensten van de eilandgebieden, voor zover een zodanige behartiging door de betrokken eilandgebieden doelmatig is.

Artikel 2a

1. Niet tot de zorg van een eilandgebied behoren voorts:

A. De wetgeving inzake, alsmede de heffing en invordering van:

1°. invoerrechten, bijzondere invoerrechten, uitvoerrechten, omzetbelasting, overdrachtsbelasting, belasting op de openbare verkoop van roerend goed, successiebelasting, overgangsbelasting, registratierecht, deviezenprovisie en andere belastingen op en in het geld-, goederen-, diensten- en rechtsverkeer;

2°. accijnzen;

3°. vermogensbelasting en andere belastingen op het vermogen, de grondbelasting niet daaronder begrepen;

4°. bijzondere heffingen, in verband met door het Land tot stand gebrachte werken, getroffen voorzieningen, verrichte diensten of verleende rechten geheven van degenen, die in het bijzonder bij deze werken, voorzieningen, diensten of rechten betrokken zijn.

B. De wetgeving inzake de heffing van, en de oplegging van de aanslagen in de belastingen op inkomens en winsten, de grondbelasting en de gebruiksbelasting, met dien verstande dat de bevoegdheid tot opcentenheffing bij uitsluiting aan de eilandgebieden toekomt, en wel tot een gelijk aantal voor alle aanslagen in dezelfde belasting, welke door het betrokken eilandgebied worden ingevorderd; op de belastingen op inkomens worden ten hoogste dertig en op de belastingen op winsten ten hoogste vijftien opcenten geheven. Garanties door het Land te verlenen nopens de hoogste der tarieven strekken zich mede uit tot de opcentenheffing.

C. De wetgeving inzake de dwanginvordering.

2. Een ontwerp-landsverordening tot wijziging van de in het eerste lid onder B genoemde wetgeving wordt niet ter goedkeuring aan de Staten aangeboden, en een landsverordening tot zodanige wijziging wordt, in de gevallen bedoeld in de artikelen 74 en 77 der Staatsregeling van de Nederlandse Antillen, niet door de Gouverneur vastgesteld dan nadat daarover overleg is gepleegd met de bestuurscolleges der eilandgebieden.

3. Opcenten op de aanslagen in een in het eerste lid onder B genoemde belasting worden ten aanzien van enig belastingjaar slechts geheven, indien de daartoe strekkende eilandsverordening vóór een nader bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, vast te stellen tijdstip is afgekondigd".

Artikel 3

Het bestuur van elk eilandgebied bestaat uit:
de eilandsraad;
het bestuurscollege;
de gezaghebber.

TWEEDE TITEL

De eilandgebieden Aruba en Curaçao

EERSTE HOOFDSTUK

De eilandsraad

EERSTE AFDELING

De leden en hun benoeming

Artikel 4

De eilandsraad vertegenwoordigt de gehele bevolking van het eilandgebied.

Artikel 5

De eilandsraad bestaat uit een en twintig leden.

Artikel 6

1. De leden van een eilandsraad worden rechtstreeks gekozen door de ingezetenen van het eilandgebied die Nederlander zijn, de ouderdom van drie en twintig jaren hebben vervuld, voldoen aan de eisen gesteld voor kiezers van de Staten en niet krachtens artikel 76 van de Landsregeling van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten.
2. De verkiezingen geschieden op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging. Zij zijn vrij en geheim. Iedere kiezer brengt één stem uit.

Artikel 7

1. Verkiesbaar zijn, behoudens het bepaalde in het tweede lid, de Nederlanders, die aan de vereisten voldoen, genoemd in artikel 6.
2. Uitgesloten van de verkiesbaarheid zijn degenen, genoemd in het tweede lid van artikel 78 van de Landsregeling, benevens de gezaghebber.

Artikel 8

Bij eilandverordening wordt geregeld alles wat betreft het kiesrecht, de wijze van verkiezing, de vaststelling van de uitslag der verkiezing en de wijze van inzending van de geloofsbrieven.

Artikel 9

1. De tot lid van de raad benoemde legt, nevens zijn geloofsbrief, aan de raad over een door hem ondertekende verklaring, vermeldende alle openbare betrekkin-

gen, en alle betrekkingen in dienst van het eilandgebied, door hem of zijn echtgenoot bekleed.

2. Indien hij niet reeds eerder tot lid van de raad is toegelaten, legt hij tevens over een uittreksel uit de geboorteregisters, bij gemis daarvan een akte van bekendheid, waaruit tijd en plaats van zijn geboorte blijken.

3. De gezaghebber legt aan de raad over een door hem ondertekende verklaring, getuigende, dat de benoemde ingezetene is van het eilandgebied.

Artikel 10

1. De leden van de raad, die zijn toegelaten als lid, kunnen te allen tijde hun ontslag nemen. Zij geven daarvan kennis aan de raad.

2. Zij, die hun ontslag hebben genomen, blijven lid van de raad totdat hun opvolgers tot de raad zijn toegelaten of totdat door het hoofdstembureau is beslist, dat geen candidaten meer benoemd verklaard kunnen worden.

TWEEDE AFDELING

De vereisten voor het lidmaatschap van de eilandsraad, de daarmede onverenigbare betrekkingen en de verboden handelingen

Artikel 11

1. Bloed- of aanverwantschap tot en met de tweede graad of huwelijk mag niet bestaan tussen de gezaghebber en de leden van de raad, noch tussen de leden onderling.

2. Wanneer personen, die verkeren in één der gevallen, bedoeld in het eerste lid, tegelijkertijd gekozen worden, wordt toegelaten hij, die de meeste stemmen verkreeg, en, bij gelijk aantal stemmen, de oudste. Indien in laatstbedoeld geval ook de leeftijden gelijk zijn, beslist het lot.

3. Het raadslid, dat na zijn toelating komt te verkeren in één der gevallen, bedoeld in het eerste lid, behoeft vóór de afloop van zijn tijd van zitting niet af te treden.

Artikel 12

1. Het lidmaatschap van de raad is onverenigbaar met de betrekking of functie van:

a. militair in werkelijke dienst;
b. diplomatiek vertegenwoordiger van een vreemde mogendheid;
c. beroepsconsul;
d. lid van de Regeringsraad;
e. lid of buitengewoon lid van de Raad van Advies;
f. procureur-generaal;
g. griffier der Staten;
h. secretaris van het eilandgebied;
i. ambtenaar, met het ontvangen of uitgeven van gelden van het eilandgebied belast of aan enige aan het bestuur van het eilandgebied ondergeschikte administratie rekenplichtig;

j. geneeskundige, belast of mede belast met de armenpraktijk van een overheidsdienst.

2. Bij eilandsverordening wordt verder geregeld welke andere functies, betrekkingen en werkzaamheden onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van de raad.

3. De echtgenoot van de in of krachtens dit artikel van het lidmaatschap uitgeslotene kan evenmin lid van de raad zijn.

4. De eilandsverordening regelt, voor zoveel nodig, de gevolgen van de vereniging van het lidmaatschap van de raad met andere uit een openbare kas bezoldigde ambten en betrekkingen.

Artikel 13

1. De leden van de eilandsraad mogen niet:

a. in rechtsgedingen, waarin het eilandgebied betrokken is, als praktizijn werkzaam zijn;

b. over de vaststelling of goedkeuring der rekening en verantwoording van een lichaam, tot welks bestuur zij behoren, met uitzondering van het slot der rekening van het eilandgebied, in de raad medestemmen;

c. werken ten behoeve van het eilandgebied aannemen noch zich borg daarvoor stellen, of daarin, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, deel hebben;

d. rechtstreeks noch zijdelings deelnemen aan onderhandse pacht van goederen of rechten van het eilandgebied of aan het kopen van betwiste vorderingen ten laste daarvan.

2. Indien het belang van het eilandgebied dat vordert, kan de raad van deze verbodsbepalingen in bepaalde gevallen dispensatie verlenen.

Artikel 14

1. Een lid van de raad, van wie na zijn toelating blijkt, dat hij een der in artikel 7 vermelde vereisten niet bezit of van de verkiesbaarheid is uitgesloten of die een der in of krachtens artikel 12 uitgesloten functies, betrekkingen of werkzaamheden vervult of aanneemt, houdt op lid te zijn. Hij geeft hiervan terstond kennis aan de raad, met vermelding der reden.

2. Indien de in het vorige lid bedoelde kennisgeving niet is gedaan, doch de voorzitter van de raad van oordeel is, dat één der aldaar bedoelde gevallen zich voordoet, geeft hij kennis aan de belanghebbende, dat en op welke gronden deze heeft opgehouden lid van de raad te zijn. De belanghebbende is bevoegd binnen veertien dagen na de verzending der kennisgeving schriftelijk in beroep te komen bij de raad, die, desverzocht na het horen van de belanghebbende, beslist. Van deze, met redenen te omkleden, beslissing wordt aan belanghebbende mededeling gedaan.

3. De gezaghebber of de belanghebbende kan gedurende tien dagen, te rekenen van de dag waarop de raad heeft beslist, bij het Hof van Justitie in beroep komen.

4. Het Hof is bevoegd de leden van de eilandsraad, de gezaghebber en de belanghebbende te horen. Het doet uitspraak binnen één maand nadat het beroep is gedaan en verklaart, indien de uitspraak daartoe leidt, dat de belanghebbende niet heeft opgehouden lid van de eilandsraad te zijn.

5. Zolang de uitspraak, in het vorige lid bedoeld, niet is gegeven, geldt de beslissing van de raad.

Artikel 15

1. Het lid, dat in strijd handelt met het in artikel 13 bepaalde, kan door de raad worden geschorst.

2. De gezaghebber geeft terstond van de schorsing kennis aan de Gouverneur. De Gouverneur kan, de Raad van Advies gehoord, de geschorste, na hem in de gelegenheid te hebben gesteld zich schriftelijk te verweren, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren. Indien de Gouverneur daartoe geen aanleiding vindt, heft hij de schorsing op.

3. De Gouverneur brengt zijn beslissing terstond ter kennis van de gezaghebber, van de raad en van de belanghebbende.

4. De Gouverneur kan, de Raad van Advies gehoord, het raadslid, dat in strijd handelt met artikel 13, uit eigen beweging, na de belanghebbende in de gelegenheid te hebben gesteld zich schriftelijk te verweren, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren. Het bepaalde in het vorige lid is hierbij van toepassing.

5. Aan de belanghebbende en aan de raad staat beroep open op de Koning gedurende dertig dagen, nadat de beslissing van de Gouverneur te hunner kennis is gebracht. De Koning beslist, de Raad van State gehoord, bij een met redenen omkleed besluit. Het besluit wordt in het *Publicatieblad* bekendgemaakt, en aan belanghebbende en de raad medegedeeld.

6. De van zijn lidmaatschap vervallen verklaarde is gedurende twee jaren, te rekenen van de dag der beslissing, niet tot raadslid verkiesbaar.

DERDE AFDELING

De tijd van zitting van de leden van de eilandsraad

Artikel 16

1. De leden hebben zitting gedurende vier jaren.

2. Degene, die ter vervulling van een tussentijds opengevallen plaats is gekozen, treedt af op hetzelfde tijdstip als de andere leden.

Artikel 17

In afwijking van het bepaalde in het vorige artikel blijven de leden van de raad, indien niet op de datum van aftreding de geloofsbrieven van meer dan de helft van het in artikel 5 genoemd getal leden goedgekeurd zijn, zitting houden, totdat dit zal zijn geschied. Gedurende deze tijd aanvaarden de wegens periodieke aftreding verkozen leden hun betrekking niet. Indien in de volgens het bepaalde in dit artikel zitting houdende raad een plaats openvalt, wordt daarin voorzien op gelijke wijze als zou zijn geschied, indien zij vóór de datum van aftreding van de raad zou zijn opengevallen.

VIERDE AFDELING

Het onderzoek der geloofsbrieven en het zitting nemen van nieuw inkomende leden

Artikel 18

1. De eilandsraad onderzoekt de geloofsbrieven der nieuw inkomende leden. Bij eilandsverordening wordt de wijze van het onderzoek geregeld.

2. Het onderzoek van de geloofsbrieven der wegens periodieke aftreding inkomende leden geschiedt binnen dertig dagen na de dag der indiening.

3. Het onderzoek van de geloofsbrieven der tussentijds inkomende leden geschiedt binnen vijftien dagen na de dag der indiening.

4. Van elke genomen beslissing wordt terstond aan de benoemde kennis gegeven.

Artikel 19

1. Indien de termijnen, in artikel 18 genoemd, verstreken zijn zonder dat over de toelating een beslissing is genomen, beslist het Hof van Justitie daarover. Daartoe zendt de gezaghebber binnen tien dagen nadien de betreffende geloofsbrieven met bijbehorende stukken aan het Hof.

2. Het Hof is bevoegd de leden van de raad, de gezaghebber en de benoemde te horen en aan ieder van hen bewijsvoering door getuigen of een eed op te leggen. Het doet uitspraak binnen één maand nadat de stukken ter griffie zijn ontvangen.

3. Door tussenkomst van de gezaghebber wordt van de uitspraak van het Hof onverwijld mededeling gedaan aan de raad en aan de benoemde.

Artikel 20

1. Gedurende veertien dagen, te rekenen van de dag waarop de eilandsraad over de toelating van een benoemde heeft beslist, kunnen de niet-toegelatene, ieder lid en de gezaghebber bij het Hof van Justitie in beroep komen. Het tweede en het derde lid van artikel 19 zijn van overeenkomstige toepassing.

2. Zolang de uitspraak van het Hof niet is gegeven, geldt de beslissing van de raad.

Artikel 21

Bij eilandsverordening worden de gevolgen van niet-toelating van een benoemde geregeld.

Artikel 22

De leden van de eilandsraad leggen vóór het aanvaarden hunner betrekking in handen van de voorzitter van de raad de eed (verklaring of belofte) af:

"Ik zweer (verklaar) dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met mijn verkiezing tot lid van de eilandsraad, aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige belofte of geschenken zal aannemen, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning; dat ik de voor Aruba (Curaçao) geldende wettelijke regelingen steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van de Nederlandse Antillen in het algemeen en van Aruba (Curaçao) in het bijzonder naar mijn vermogen zal voorstaan.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

(Dat verklaar en beloof ik.)"

Artikel 23

Bij eilandsverordening kan de toekenning van presentiegeld en van vergoeding voor reis- en verblijfkosten worden geregeld.

VIJFDE AFDELING

De bevoegdheid en de werkwijze van de eilandsraad

Artikel 24

1. Aan de eilandsraad behoort met betrekking tot de regeling en het bestuur van de eigen aangelegenheden van het eilandgebied alle bevoegdheid, die niet bij deze of enige andere wettelijke regeling, bedoeld in artikel 2, onder 2°, *a, b* en *c*, van de Landsregeling, aan de gezaghebber of aan het bestuurscollege is opgedragen.
2. Aan hem behoort het maken van de eilandsverordeningen betreffende de in het eerste lid genoemde aangelegenheden.

Artikel 25

1. Er is een secretaris van het eilandgebied.
2. De secretaris wordt door de raad benoemd, geschorst en ontslagen. Het bestuurscollege dient voor de benoeming een aanbeveling in.
3. De secretaris is de raad, het bestuurscollege en de gezaghebber in alles, wat het hun opgedragen bestuur aangaat, behulpzaam.
4. Door hem worden alle stukken, die van de raad en van het bestuurscollege uitgaan, mede ondertekend.
5. Zijn bezoldiging wordt bij eilandsverordening vastgesteld.

Artikel 26

De raad is bevoegd de belangen van het betrokken eilandgebied voor te staan bij de Koning, bij de Staten-Generaal, bij de Gouverneur en bij de Staten.

Artikel 27

Bij ontstentenis van de gezaghebber en van de waarnemende gezaghebber treedt de in leeftijd oudste gedeputeerde als voorzitter van de raad op.

Artikel 28

De raad vergadert zo dikwijls de voorzitter of het bestuurscollege het nodig oordeelt dan wel het door drie leden schriftelijk, met opgave van redenen, wordt gevraagd.

Artikel 29

1. De voorzitter bepaalt, met inachtneming van hetgeen hieromtrent in het reglement van orde voor de vergadering van de raad is voorzien, dag en uur der vergadering.

2. Indien de vergadering is gevraagd door het vereiste getal leden, wordt zij, behoudens het bepaalde in artikel 41, binnen een week gehouden.

3. De leden worden schriftelijk tot de vergadering opgeroepen. Tegelijk met deze oproeping worden dag en uur van de vergadering ter openbare kennis gebracht.

Artikel 30

1. De oproepingsbriefjes worden, spoedeisende gevallen uitgezonderd, ten minste tweemaal vierentwintig uren vóór het houden der vergadering aan de leden van de raad bezorgd. Zij vermelden, zoveel mogelijk, de zaken waarover de vergadering is belegd.

2. De raad kan steeds, behoudens het bepaalde in het reglement van orde voor zijn vergadering en behoudens het geval, bedoeld in het laatste lid van artikel 41, over andere dan in oproepingsbriefjes genoemde zaken beraadslagen en, op voorstel van de voorzitter of van het bestuurscollege, besluiten.

Artikel 31

De voorzitter zorgt voor de handhaving der orde in de vergadering en is bevoegd, wanneer die orde op enigerlei wijze door de toehoorders wordt verstoord, hen, die dit doen, of alle toehoorders te doen verwijderen. De toepassing van deze maatregel ontneemt aan de vergadering niet het karakter van een openbare vergadering.

Artikel 32

1. Indien een spreker van het onderwerp in beraadslaging afwijkt, wordt hem dit door de voorzitter onder het oog gebracht en wordt hij tot de behandeling van het onderwerp teruggeroepen.

2. Wanneer een lid zich beledigende uitdrukkingen veroorlooft, de orde verstoort of, zij het slechts door het betuigen van instemming, aanspoort tot onwettige handelingen, wordt hij door de voorzitter vermaand en in de gelegenheid gesteld woorden, die tot de waarschuwing aanleiding hebben gegeven, terug te nemen. Maakt hij van die gelegenheid gebruik, dan worden die woorden in het officieel verslag van de beraadslaging der vergadering niet opgenomen.

3. Wanneer een spreker van de gelegenheid, in het vorige lid bedoeld, niet gebruik maakt dan wel voortgaat van het onderwerp af te wijken, zich beledigende uitdrukkingen te veroorloven, de orde te verstoren of, zij het slechts door het betuigen van instemming, aan te sporen tot onwettige handelingen, kan de voorzitter hem het woord ontnemen.

4. Het lid, aan wie het woord is ontnomen, mag in de vergadering waarin dit plaats heeft niet meer aan de beraadslagingen over het voorstel in behandeling deelnemen.

5. De voorzitter is bevoegd te gelasten, dat in het officieel verslag van de beraadslagingen der vergadering niet worden opgenomen de gedeelten van het ge-

sprokene, welke hem tot het nemen van een of meer der in dit artikel genoemde maatregelen aanleiding hebben gegeven.

Artikel 33

1. De voorzitter kan een spreker, op wie het vorige artikel is toegepast, en ieder ander lid, dat zich schuldig maakt aan gedragingen als in dat artikel bedoeld, uitsluiten van de vergadering of van de vergaderingen, welke aanvangen op de dag, waarop de uitsluiting plaats heeft. Het uitgesloten lid is verplicht het gebouw, waarin de vergadering wordt gehouden, onmiddellijk te verlaten. Bij weigerachtigheid doet de voorzitter hem verwijderen.

2. De voorzitter kan de raad tijdens de vergadering waarin de uitsluiting, in het vorige lid bedoeld, plaatsvindt, voorstellen de uitsluiting voor een bepaalde tijd, doch niet langer dan voor vijf vergaderingen, te verlengen. Over dit voorstel, waarover niet wordt beraadslaagd, wordt in dezelfde vergadering een beslissing genomen, ongeacht het aantal leden dat aan de stemming deelneemt. Bij aanneming mag het uitgesloten lid het gebouw, waarin de vergadering wordt gehouden, niet betreden alvorens de termijn van uitsluiting is verstreken.

Artikel 34

Van de beslissingen, ingevolge de artikelen 31, 32 en 33, eerste lid, door de voorzitter genomen, is beroep op de raad niet toegelaten.

Artikel 35

1. De raad vergadert in het openbaar.

2. De deuren worden gesloten indien de voorzitter het nodig keurt of vier leden het vorderen.

3. De vergadering kan niet dan met tweederden der uitgebrachte stemmen besluiten, dat met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Omtrent de punten, in een besloten vergadering behandeld, kan in die vergadering ook een besluit worden genomen.

Artikel 36

1. In een besloten vergadering kan niet beraadslaagd, noch een besluit worden genomen over:

a. de toelating van nieuw benoemde leden;
b. de begroting en de rekening van het eilandgebied;
c. het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen;
d. het aanleggen en opheffen van inrichtingen van openbaar nut.

2. In een besloten vergadering kan geen besluit worden genomen over:

a. ontwerpen van eilandsverordeningen;
b. het doen van uitgaven, op de begroting niet voorkomende of de daarop uitgetrokken posten te boven gaande;
c. het aanwijzen der middelen tot dekking van zodanige uitgaven;
d. het aangaan van geldleningen, het uitlenen van gelden en het aangaan van rekening-courant-overeenkomsten;

e. het geheel of gedeeltelijk vervreemden en het bezwaren van de eigendommen van het eilandgebied;

f. het onderhands verhuren, verpachten of in gebruik geven van eigendommen van het eilandgebied;

g. het onderhands gunnen of aanbesteden van werken of leveranties.

Artikel 37

De leden van de raad stemmen naar eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, door wie zij zijn gekozen.

Artikel 38

1. Zij onthouden zich van medestemmen over de zaken, benoemingen, schorsingen en ontslagen inbegrepen, die hen, hun echtgenoten of hun bloed- of aanverwanten tot de derde graad ingesloten, persoonlijk aangaan, of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

2. Een benoeming wordt geacht iemand persoonlijk aan te gaan wanneer hij behoort tot die personen, tot welke de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt.

3. Het eerste lid is niet van toepassing bij de beslissing over de toelating van de na periodieke aftreding nieuw inkomende leden.

Artikel 39

1. De voorzitter en de leden van de raad, alsmede de personen, bedoeld in artikel 40, zijn, terzake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk aan haar overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken hetgeen in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd, zonder dat de geheimhouding is opgeheven.

2. Het bestuurscollege kan omtrent de inhoud van aan de raad overgelegde stukken geheimhouding opleggen. Deze oplegging is voorlopig indien zij is geschied op verzoek van anderen dan de landsregering of de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk. Indien in dat geval de oplegging in de eerstvolgende vergadering van de raad niet wordt bekrachtigd, vervalt de voorlopige oplegging.

Artikel 40

De gedeputeerden kunnen zich in de vergadering van de raad doen bijstaan door de personen, daartoe door hen aangewezen.

Artikel 41

1. De vergadering van de raad wordt niet gehouden, indien blijkens de presentielijst niet meer dan de helft van het getal zitting hebbende leden is opgekomen.

2. Wanneer het vereiste getal leden niet is opgekomen, wordt een nieuwe vergadering belegd op de in artikel 30 voorgeschreven wijze. In dat geval behoeven er slechts vier en twintig uren tussen de rondzending der oproepingsbriefjes en het uur der vergadering te verlopen.

3. Wanneer ook dan het vereiste getal niet is opgekomen, geschiedt het beleggen der vergadering andermaal op dezelfde wijze, met aanhaling in de oproepingsbriefjes van de bepalingen van dit artikel.

4. Deze vergadering wordt gehouden ongeacht het getal leden, dat is opgekomen.

Artikel 42

1. Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen bij gesloten en ongetekende briefjes.

2. Indien bij het nemen van een besluit over een zaak door geen der leden hoofdelijke stemming wordt gevraagd, wordt het voorstel geacht te zijn aangenomen.

Artikel 43

1. Een stemming is nietig, indien niet meer dan de helft van het getal leden, dat zitting heeft en zich niet van medestemmen moet onthouden, aan de stemming heeft deelgenomen.

2. Bij het doen van keuzen, voordrachten en aanbevelingen van personen, worden leden, die blanco briefjes hebben ingeleverd, voor de toepassing van dit artikel geacht aan de stemming te hebben deelgenomen.

3. Een stemming is geldig, ongeacht het getal leden, dat er aan heeft deelgenomen, in geval opnieuw wordt gestemd over een voorstel, ten aanzien waarvan in een vroegere vergadering een stemming op grond van het bepaalde in het eerste lid nietig was. Hetzelfde geldt in een vergadering als bedoeld in het laatste lid van artikel 41.

Artikel 44

1. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van de leden, die aan de stemming hebben deelgenomen.

2. Bij het doen van keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen worden leden, die blanco briefjes hebben ingeleverd, voor de toepassing van dit artikel geacht niet aan de stemming te hebben deelgenomen.

Artikel 45

1. Indien bij benoeming, voordracht of aanbeveling van personen de stemmen staken, beslist terstond het lot, tenzij bij meerderheid van stemmen het nemen van een besluit tot de volgende vergadering wordt uitgesteld. Indien in die vergadering de stemmen wederom staken, beslist het lot.

2. Bij staking van stemmen in alle andere zaken wordt het nemen van een besluit tot de volgende vergadering uitgesteld. In deze, en evenzo in een voltallige vergadering, wordt bij staken van stemmen het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

3. Indien herstemming plaats vindt, kunnen de beraadslagingen worden heropend.

Artikel 46

Het reglement van orde voor de vergaderingen van de raad wordt bij eilandsverordening vastgesteld.

TWEEDE HOOFDSTUK

Het bestuurscollege

Artikel 47

1. Het bestuurscollege bestaat uit de gezaghebber als lid, tevens voorzitter en ten minste twee en ten hoogste vijf gedeputeerden als leden.
2. De gedeputeerden worden in de eerste vergadering van een zittingsperiode voor de gehele duur daarvan door de eilandsraad al dan niet uit zijn midden gekozen. Ten minste de helft van het aantal gedeputeerden wordt door de raad uit zijn midden gekozen.
3. Een gedeputeerde, die geen lid van de raad is, heeft daarin een adviserende stem. De artikelen 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 22, 32, 33 en 39 zijn op hem van overeenkomstige toepassing.

Artikel 48

1. De gedeputeerde, wiens lidmaatschap van de eilandsraad eindigt, houdt tevens op gedeputeerde te zijn.
2. De gedeputeerde, die als lid van de raad wordt geschorst, is tevens voor de duur dier schorsing als gedeputeerde geschorst.

Artikel 49

1. Het eerste en het tweede lid van artikel 64 zijn op de gedeputeerde van overeenkomstige toepassing, behoudens het verbod lid van de eilandsraad of ambtenaar van het eilandgebied te zijn.
2. Hij mag niet actief dienend ambtenaar van het eilandgebied of van de Nederlandse Antillen zijn, noch een actieve functie bekleden, waaraan enigerlei ten laste van de begroting van het eilandgebied komende bezoldiging of uitkering is verbonden.

Artikel 50

1. Een der in het eerste lid van artikel 64 bedoelde betrekkingen aannemende, neemt de gedeputeerde zijn ontslag. Hij geeft daarvan kennis aan de raad.
2. Eveneens neemt hij zijn ontslag en geeft hij daarvan kennis aan de raad, zodra hij in strijd komt met het bepaalde in het tweede lid van artikel 64.
3. Indien de gedeputeerde nalaat van zijn ontslag kennis te geven aan de raad, wordt hij door deze van zijn betrekking vervallen verklaard.
4. Dit laatste kan eveneens geschieden, indien hij weigert de in artikel 62 bedoelde inlichtingen aan de raad te geven.

Artikel 51

Bij eilandsverordening kan aan gedeputeerden een toelage worden toegekend

Artikel 52

1. Indien een gedeputeerde als zodanig ontslag neemt of ophoudt gedeputeerde te zijn, wordt zo mogelijk in de eerstvolgende vergadering van de eilandsraad in de opengevallen plaats voorzien.

2. Gaat het ontslag of het ophouden gedeputeerde te zijn gepaard met het openvallen van een plaats in de raad, dan wordt als eerste vergadering van de raad, waarin in de opengevallen plaats wordt voorzien, beschouwd de vergadering, in welke het ter vervulling van de opengevallen plaats benoemde lid is toegelaten, tenzij door het hoofdstembureau is beslist, dat geen candidaten meer benoemd verklaard kunnen worden.

3. Het tweede lid van artikel 16 is van overeenkomstige toepassing.

4. De gedeputeerde, die ontslag heeft genomen, blijft zijn betrekking waarnemen, totdat zijn opvolger die heeft aanvaard.

5. Bij afwezigheid, belet of ontstentenis van een gedeputeerde voor langere duur wordt hij, zo nodig, vervangen door een lid van de raad, door de raad aan te wijzen.

Artikel 53

1. Het bestuurscollege mag niet beraadslagen of besluiten, zo niet meer dan de helft zijner leden tegenwoordig is.

2. Besluiten worden bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen.

3. Indien bij benoemingen, voordrachten of aanbevelingen van personen bij herstemming de stemmen staken, beslist het lot; bij het staken van stemmen in alle andere zaken de stem van de voorzitter.

4. Indien het vereiste getal leden niet is opgekomen, belegt de voorzitter een nieuwe vergadering. Tot deze vergadering worden de leden opgeroepen bij briefjes, welke de te behandelen zaken vermelden.

5. In deze vergadering wordt over de in de oproeping vermelde zaken een besluit genomen door de tegenwoordige leden of het tegenwoordige lid.

Artikel 54

1. De leden van het bestuurscollege onthouden zich van beraadslagen en medestemmen over de zaken, benoemingen, schorsingen en ontslagen inbegrepen, welke hen, hun echtgenoten of hun bloed- of aanverwanten tot de derde graad ingesloten, persoonlijk aangaan, of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

2. Een benoeming wordt geacht iemand persoonlijk aan te gaan, wanneer hij behoort tot die personen, tot welke de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt.

Artikel 55

1. De leden van het bestuurscollege alsmede degenen die hen bijstaan, zijn niet gerechtelijk vervolgbaar voor hetgeen zij in de vergaderingen hebben gezegd of aan haar schriftelijk hebben overgelegd, tenzij zij daarmede openbaar maken hetgeen onder geheimhouding is gezegd of overgelegd, zonder dat de geheimhouding is opgeheven.

2. De gezaghebber kan omtrent de inhoud van aan het bestuurscollege overgelegde stukken geheimhouding opleggen.

Artikel 56

Het bestuurscollege stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen vast en doet daarvan mededeling aan de eilandsraad.

Artikel 57

1. Het bestuurscollege is belast met het bestuur.

2. Ten aanzien van aangelegenheden, niet tot het dagelijks bestuur behorende en niet elders in deze of enige andere wettelijke regeling aan het college opgedragen, neemt het de besluiten van de eilandsraad in acht.

3. Tot het dagelijks bestuur behoort onder meer:

a. het voorbereiden van al hetgeen in de eilandsraad ter overweging en beslissing moet worden gebracht, onverminderd het recht van de raad de voorbereiding van een bepaalde regeling aan zich te houden;

b. het uitvoeren der besluiten van de raad;

c. het beslissen der over die uitvoering gerezen geschillen, tenzij de beslissing bij wettelijk voorschrift aan andere organen dan het bestuurscollege opgedragen is;

d. het beheren der inkomsten en uitgaven van het eilandgebied;

e. het verhuren, verpachten of in gebruik geven van eigendommen van het eilandgebied voor niet langer dan vijf jaren;

f. het opnemen of doen opnemen der boeken en kas van ambtenaren, met het ontvangen of uitgeven van gelden van het eilandgebied belast;

g. het beheer en onderhoud van alle werken en eigendommen van het eilandgebied;

h. de instandhouding en het onderhoud der publieke wegen, bruggen, veren, wateren, vaarten, straten, plantsoenen, pleinen en andere plaatsen bij het publiek in gebruik;

i. het vaststellen van de plannen en voorwaarden van aanbesteding der werken en leverantiën, ten behoeve van het eilandgebied te doen, tenzij de raad zich de goedkeuring daarvan heeft voorbehouden;

j. de zorg voor de brandweer en het toezicht op al wat brandgevaar zou kunnen opleveren;

k. het nemen, alvorens de raad tot het voeren van een rechtsgeding machtiging heeft verleend, van alle conservatoire maatregelen, zo in als buiten rechten, en het doen wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht of bezit;

l. het toezicht op het beheer der banken van lening en de instellingen van liefdadigheid waarover aan het eilandgebied toezicht is opgedragen;

m. het houden van een gedurig toezicht op al wat het eilandgebied aangaat.

Artikel 58

1. Wanneer aan de uitvoering van landsverordeningen en van landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, door organen van het eilandgebied moet worden medegewerkt, geschiedt dit door het bestuurscollege, voorzover niet de medewerking

bepaaldelijk van de eilandsraad of van de gezaghebber wordt gevorderd.

2. Vorderen de landsverordeningen en de landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, een bepaalde medewerking van de raad en wordt die door deze niet verleend, dan voorziet het bestuurscollege daarin.

Artikel 59

1. Het bestuurscollege is bevoegd tot het vaststellen van eilandsbesluiten, houdende algemene maatregelen.

2. Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die besluiten niet gemaakt dan krachtens een eilandsverordening, met inachtneming van artikel 82 vastgesteld.

3. De eilandsverordening regelt de op te leggen straffen.

4. Bij eilandsverordening wordt geregeld alles wat betreft de publicatie van de besluiten, de te gebruiken formulieren en de afkondiging en inwerkingtreding.

Artikel 60

Het bestuurscollege benoemt, schorst en ontslaat de ambtenaren van het eilandgebied en stelt hun bezoldigingen vast, behoudens het bepaalde in artikel 25.

Artikel 61

Het bestuurscollege doet aan de eilandsraad jaarlijks vóór 1 April een verslag van de toestand van het eilandgebied toekomen. Het verslag wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.

Artikel 62

Het bestuurscollege is voor zijn beleid verantwoording verschuldigd aan de eilandsraad. Zijn leden geven te dien aanzien, zowel gezamenlijk als persoonlijk, alle door de raad verlangde inlichtingen.

DERDE HOOFDSTUK

De gezaghebber

Artikel 63

1. De gezaghebber wordt door de Koning benoemd, geschorst en ontslagen. Hij wordt benoemd voor de tijd van zes jaren. Hij kan te allen tijde worden ontslagen.

2. Tot gezaghebber is alleen benoembaar hij, die Nederlander is, niet krachtens artikel 82 van de Landsregeling van het kiesrecht is uitgesloten, noch van de verkiesbaarheid is ontzet en de ouderdom van dertig jaren heeft vervuld. Bij voorkeur wordt de benoeming gedaan uit de ingezetenen der Nederlandse Antillen.

3. Bij het bereiken van de leeftijd van vijf en vijftig jaren eindigt de ambtsperiode. De Koning kan personen boven de leeftijd van vijf en vijftig jaren benoemen, doch ten hoogste voor de tijd van één jaar.

4. De gezaghebber moet zijn woonplaats hebben in het eilandgebied, waarvan hij gezaghebber is.

Artikel 64

1. De betrekking van gezaghebber is onverenigbaar met de betrekkingen of functies, welke met het lidmaatschap van de eilandsraad onverenigbaar zijn. Zij is bovendien onverenigbaar met de betrekking van:

a. waarnemend gouverneur;

b. lid van de Staten of van de eilandsraad;

c. lid van de rechterlijke macht;

d. ambtenaar van een eilandgebied.

2. Hij mag rechtstreeks noch zijdelings deelhebber zijn, noch borg zijn voor enige onderneming, ten grondslag hebbende een overeenkomst om winst of voordeel, aangegaan met de Nederlandse Antillen of met enig deel daarvan. Het houden van aandelen in een naamloze vennootschap, die een onderneming als bovenbedoeld bedrijft, wordt niet beschouwd als het zijn van deelhebber in een onderneming, tenzij de betrokkene tezamen met zijn bloed- en aanverwanten tot in de tweede graad vijf en twintig procent der aandelen houdt.

3. Hij mag geen bestuurder of commissaris zijn van enige onderneming van welke aard ook, in de Nederlandse Antillen gevestigd of aldaar haar bedrijf uitoefenende.

4. Hij mag rechtstreeks noch zijdelings deel hebben in enige concessie, van welke aard ook, in het eilandgebied.

Artikel 65

Alvorens zijn ambt te aanvaarden legt de gezaghebber in handen van de Gouverneur of van een door deze aangewezen persoon de eed (verklaring of belofte) af:

"Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of wat voorwendsel ook, in verband met het verkrijgen mijner benoeming tot gezaghebber iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning; dat ik de voor Aruba (Curaçao) geldende wettelijke regelingen steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van de Nederlandse Antillen in het algemeen en van Aruba (Curaçao) in het bijzonder naar mijn vermogen zal voorstaan.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig (Dat verklaar en beloof ik)".

Artikel 66

1. Bij afwezigheid, belet of ontstentenis wordt de gezaghebber vervangen door de waarnemend gezaghebber, die door de Gouverneur zo mogelijk uit de gedeputeerden wordt aangewezen.

2. Op de waarnemend gezaghebber is toepasselijk al hetgeen omtrent de gezaghebber is bepaald, met uitzondering van het verbod lid van de eilandsraad te zijn en van het bepaalde in het derde en vierde lid van artikel 64 en het eerste en tweede lid van artikel 75. Indien hij lid van de eilandsraad is, behoudt hij stem in dat college.

Artikel 67

De gezaghebber werkt mede aan de uitvoering van de taak van de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk en volgt daarbij diens aanwijzingen op.

Artikel 68

1. De gezaghebber staat de Gouverneur bij overeenkomstig diens aanwijzingen.

2. Vorderen de wettelijke regelingen een bepaalde medewerking of uitvoering van het bestuurscollege en vindt deze niet plaats dan voorziet de gezaghebber daarin.

Artikel 69

1. De gezaghebber is voorzitter van de eilandsraad en heeft daarin een raadgevende stem.

2. Hij is, behoudens het bepaalde in het derde lid van artikel 57, derde lid sub *b,* belast met de uitvoering van de besluiten van de raad en van de besluiten en beschikkingen van het bestuurscollege.

Artikel 70

1. Hij ontvangt en opent alle aan de raad of aan het bestuurscollege gerichte stukken.

2. Hij brengt die terstond ter tafel in het college tot welke zij gericht zijn, tenzij die stukken behoren te worden verzonden aan het lid of aan de leden meer in het bijzonder met de zaken, waartoe de stukken betrekking hebben, belast.

Artikel 71

1. Hij is, in spoedeisende gevallen, bevoegd het gevorderd voorlopig onderzoek der stukken, alvorens ze ter tafel te brengen, te doen plaats hebben, en geeft daarvan in de eerstkomende vergadering kennis.

2. Ten behoeve van dit onderzoek zijn alle ambtenaren van het eilandgebied verplicht hem de gevraagde inlichtingen te verstrekken.

Artikel 72

Hij tekent alle stukken, welke van de raad en het bestuurscollege uitgaan.

Artikel 73

De gezaghebber is plaatselijk hoofd van politie.

Artikel 74

1. De gezaghebber vertegenwoordigt het eilandgebied in alle rechtsgedingen. Voor het voeren van een rechtsgeding is voorafgaande machtiging van de eilandsraad vereist.

2. Hij treedt voor het eilandgebied op in alle buitengerechtelijke rechtshandelingen, welke voor hetzelve moeten worden gedaan. Hij kan daartoe een gemachtigde aanwijzen.

Artikel 75

1. De bezoldiging van de gezaghebber wordt door de Gouverneur vastgesteld.

2. Boven zijn bezoldiging, met inbegrip van toeslagen, en de vergoeding der kosten, bedoeld in het derde lid, geniet de gezaghebber generlei inkomsten uit de eilandskas onder welke benaming ook.

3. Kosten van dienstreizen, door de gezaghebber ten behoeve van het eilandgebied gemaakt, komen ten laste van de begroting van het eilandgebied.

Artikel 76

1. De waarnemend gezaghebber, die gedurende meer dan dertig dagen onafgebroken met de waarneming is belast geweest, geniet voor de tijd der waarneming een toelage tot het bedrag van de aan het ambt verbonden bezoldiging, met inbegrip van toeslagen.

2. Hij geniet een evenredig deel van de vergoeding wegens representatiekosten, bedoeld in het derde lid van artikel 121 der Landsregeling.

3. Indien hij gedeputeerde is, wordt zijn toelage als zodanig verrekend met de toelage, in het eerste lid bedoeld.

Artikel 77

De gezaghebber kondigt, behoudens in de gevallen, genoemd in de artikelen 98 en 99, de eilandsverordeningen en de eilandsbesluiten, houdende algemene maatregelen, uiterlijk binnen veertien dagen na de vaststelling af.

Artikel 78

Hij behoeft verlof van de Gouverneur om zich langer dan acht dagen buiten het eilandgebied op te houden.

VIERDE HOOFDSTUK

De eilandsverordeningen

Artikel 79

De ontwerp-eilandsverordeningen worden door het bestuurscollege ter vaststelling aan de eilandsraad aangeboden.

Artikel 80

Aan de openbare beraadslagingen over een ontwerp-eilandsverordening gaat een onderzoek van dit ontwerp vooraf. De raad bepaalt in zijn reglement van orde de wijze waarop dit onderzoek zal worden ingesteld.

Artikel 81

De raad heeft het recht van wijziging.

Artikel 82

In eilandsverordeningen kunnen geen straffen worden bedreigd dan met inachtneming van regelen, bij landsverordening gesteld.

Artikel 83

Bij eilandsverordening wordt geregeld alles wat betreft de publicatie van de eilandsverordeningen en andere bekendmakingen en mededelingen, de te gebruiken formulieren en de afkondiging.

Artikel 84

Wanneer geen ander tijdstip is vastgesteld, treedt de afgekondigde eilandsverordening in werking met ingang van de tiende dag na die van de afkondiging.

Artikel 85

De bepalingen van de eilandsverordeningen en van de eilandsbesluiten, houdende algemene maatregelen, verbinden niet – tenzij tot de opneming dier bepalingen vrijheid is gegeven – voor zover zij in strijd zijn met een verdrag of een andere overeenkomst met een vreemde mogendheid of internationale organisatie, met een wet, met een algemene maatregel van bestuur, alsmede met een landsverordening of met een landsbesluit, houdende algemene maatregelen.

VIJFDE HOOFDSTUK

De financiën

Artikel 86

1. Behoudens het bepaalde in het tweede lid komt de opbrengst van de belastingen en bijzondere heffingen, genoemd in het eerste lid van artikel 2a onder A, ten goede aan het Land.
2. Vijf en veertig ten honderd van de opbrengst van de in-, uit- en doorvoerrechten, de belastingen op omzetten en de accijnzen, die uit een bepaald eilandgebied is verkregen, komt aan dat eilandgebied ten goede.
3. Jaarlijks, binnen zes maanden na afloop van het dienstjaar, wordt door de Gouverneur vastgesteld, welke bedrag van de opbrengst van de in het tweede lid genoemde belastingen uit elk eiland gebied geacht moet worden te zijn verkregen.

Artikel 87

1. Behoudens het bepaalde in het tweede lid komt de opbrengst van de belastingen, genoemd in het eerste lid van artikel 2a onder B, ten goede aan het betrokken eilandgebied of de betrokken eilandgebieden, volgens bij of krachtens landsverordening te stellen regelen.
2. Vijf en dertig ten honderd van de opbrengst van de hoofdsommen van de belastingen op inkomens en winsten komt ten goede aan het Land.

Artikel 88

De belastingopbrengsten, die krachtens de artikelen 86, lid 2 en 87, lid 2 respectievelijk aan de eilandgebieden en aan het Land toekomen, worden verrekend in het jaar, volgende op dat waarin de ontvangst heeft plaats gevonden, op de wijze nader bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, vast te stellen.

Artikel 89

Bij landsverordening, al dan niet tevens houdende wijziging van de wetgeving inzake de heffing, kan worden bepaald dat voor een bepaald aantal jaren een ander aandeelpercentage zal gelden dan dat, genoemd in artikel 86, lid 2 of artikel 87, lid 2.

2. Een ontwerp van zodanige landsverordening wordt niet ter goedkeuring aan de Staten aangeboden, en een zodanige landsverordening wordt, in de gevallen bedoeld in de artikelen 74 en 77 der Staatsregeling van de Nederlandse Antillen, niet door de Gouverneur vastgesteld dan nadat daarover overleg is gepleegd met de bestuurscolleges der eilandgebieden.

3. Indien tengevolge van een zodanige landsverordening de inkomsten van de eilandgebieden uit de belastingen waarop het percentage betrekking heeft verminderen, treedt deze landsverordening niet in werking alvorens daarmede door de eilandgebieden blijkens eilandsverordening is ingestemd".

Artikel 90 (vervallen).

Artikel 91

1. Belastingen en retributies, welker regeling niet aan de zorg van een eilandgebied is onttrokken, worden geheven uit kracht en volgens voorschriften van een eilandsverordening.

2. Geen privilege op het stuk van de belasting mag worden verleend.

3. De belastingen mogen niet strekken om de vrije handel met Nederland, Suriname of Nieuw-Guinea te belemmeren of om de handel, de nijverheid en de landbouw van de Nederlandse Antillen te bevoorrechten boven die van Nederland, Suriname of Nieuw-Guinea. Zij mogen de doorvoer, de uitvoer en de invoer uit andere eilandgebieden niet belemmeren.

Artikel 92

1. De begroting voor het eilandgebied wordt jaarlijks in een of meer ontwerpen door het bestuurscollege ontworpen en uiterlijk op de eerste October van het jaar, voorafgaande aan het dienstjaar waarop zij betrekking heeft, aan de eilandsraad aangeboden.

2. Op de begroting der uitgaven, welke alle uitgaven van het eilandgebied vermeldt – tenzij bij eilandsverordening is bepaald, dat bepaalde uitgaven in een afzonderlijke begroting zullen worden opgenomen – worden gebracht ramingen terzake:

a. de bedragen bedoeld in de artikelen 87 lid 2, 94 en 95;

b. de uitkering aan de Nederlandse Antillen wegens de rente en aflossing van door de Nederlandse Antillen vóór de zelfstandigmaking der eilandgebieden gesloten geldleningen;

c. alle uitgaven welke krachtens landsverordening moeten worden gedaan.

3. De middelen ter dekking van de uitgaven worden op de begroting aangegeven.

4. De begroting wordt vastgesteld bij eilandsverordening.

5. Zij treedt in werking met ingang van 1 Januari van het dienstjaar, waarop

zij betrekking heeft. Zij wordt geacht met ingang van die dag in werking te zijn getreden, indien zij eerst daarna is openbaar gemaakt. Zolang dit niet is geschied, strekt de begroting van het vorige dienstjaar tot grondslag van het beheer.

6. Bij landsverordening worden voorschriften gegeven met betrekking tot de inrichting en de uitvoering der begroting. Het ontwerp daartoe wordt niet aan de Staten aangeboden, alvorens overleg is gepleegd met het bestuurscollege van elk der eilandgebieden en met het onafhankelijke contrôle-orgaan, bedoeld in artikel 163 der Landsregeling.

Artikel 93

1. Alle tot één dienstjaar behorende ontvangsten en uitgaven worden opgenomen in de jaarlijkse rekening van het eilandgebied.

2. Het slot van de rekening wordt voor elk dienstjaar afzonderlijk bij eilandsverordening vastgesteld.

3. Bij landsverordening worden voorschriften gegeven met betrekking tot de inrichting der rekening. Het ontwerp daartoe wordt niet aan de Staten aangeboden, alvorens overleg is gepleegd met het bestuurscollege van elk der eilandgebieden en met het onafhankelijke contrôle-orgaan, bedoeld in artikel 163 der Landsregeling.

Artikel 94

1. De aanvullingsbijdragen aan de pensioenfondsen verschuldigd voor de ambtenaren en werklieden in dienst van een eilandgebied, komen ten laste van het betreffende eilandgebied.

2. De bijdragen, aan de pensioenfondsen verschuldigd ter dekking van de na 1 Januari 1950 berekende tekorten in die fondsen, worden verdeeld over de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden in de verhouding, welke op de datum van de wetenschappelijke balans, waarin de grootte van het tekort wordt vastgesteld, bestaat tussen de pensioengrondslagen van de deelgenoten in de fondsen, onderscheidenlijk werkzaam voor de Nederlandse Antillen en voor ieder der eilandgebieden.

Artikel 95

De bedragen, welke de Nederlandse Antillen verschuldigd zijn voor rente en aflossing van thans lopende geldleningen worden over de eilandgebieden omgeslagen naar verhouding van de ten behoeve dier eilandgebieden bestede bedragen van die geldleningen.

Artikel 96

1. Geldleningen ten name en ten laste van het eilandgebied kunnen niet worden aangegaan dan krachtens eilandsverordening.

2. Indien plaatsing van een geldlening, als bedoeld in het eerste lid, buiten de Nederlandse Antillen wordt gezocht, behoeft de eilandsverordening om te kunnen werken goedkeuring bij de wet.

3. Indien plaatsing van een geldlening, als bedoeld in het eerste lid, buiten het eilandgebied doch binnen de Nederlandse Antillen wordt gezocht, behoeft de eilandsverordening om te kunnen werken goedkeuring bij landsverordening.

Artikel 97

1. De regeling van de uitgifte in enigerlei vorm van eigendom of pacht en van het beheer der aan de eilandgebieden toebehorende domaniale rechten, geschiedt bij eilandsverordening. Deze eilandsverordening behoeft de goedkeuring van de Gouverneur.

2. Aan de goedkeuring van de Gouverneur zijn mede onderworpen de besluiten of beschikkingen der eilandsorganen ten aanzien van het vervreemden en bezwaren van domeingrond of andere onroerende goederen of zakelijke rechten, ten aanzien van het vestigen of prijsgeven van zakelijke rechten en ten aanzien van het verlenen van andere rechten daarop voor langer dan vijf jaren. Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, kan worden bepaald, dat de goedkeuring niet is vereist voor daarbij nader aan te duiden besluiten of beschikkingen of groepen van besluiten of beschikkingen.

3. Aan het betrokken eilandsorgaan staat beroep open op de Koning gedurende dertig dagen nadat het besluit van de Gouverneur te zijner kennis is gekomen. De Koning beslist, de Raad van State gehoord, bij een met redenen omkleed besluit. Het besluit wordt in het *Publicatieblad* bekend gemaakt en aan het betrokken eilandsorgaan medegedeeld.

ZESDE HOOFDSTUK

Het hoger toezicht

Artikel 98

1. Indien de gezaghebber vermeent, dat een eilandsverordening of een eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, in strijd is met een verdrag of een andere overeenkomst met een vreemde mogendheid of internationale organisatie, met een wet, met een algemene maatregel van bestuur, dan wel met het algemeen belang van het Koninkrijk, schort hij de afkondiging daarvan op.

2. Van deze opschorting geeft hij terstond kennis aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk en aan de eilandsraad. De Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk geeft binnen dertig dagen na ontvangst van de kennisgeving van de gezaghebber een beslissing. Hij kan deze termijn éénmaal met ten hoogste dertig dagen verlengen. Wanneer de Gouverneur beslist, dat zodanige strijd niet aanwezig is, kondigt de gezaghebber de eilandsverordening alsnog terstond af. Het besluit van de Gouverneur, houdende de beslissing dat zodanige strijd wel aanwezig is, wordt met redenen omkleed in het *Publicatieblad* bekend gemaakt en ter kennis van de raad respectievelijk van het bestuurscollege gebracht.

3. Aan het bestuurscollege staat beroep open op de Koning gedurende dertig dagen nadat het besluit van de Gouverneur te zijner kennis is gekomen. De Koning beslist, de Raad van State gehoord, bij een met redenen omkleed besluit. Het besluit wordt in het *Publicatieblad* bekend gemaakt en ter kennis van het bestuurscollege gebracht.

Artikel 99

1. Indien de gezaghebber vermeent, dat een eilandsverordening of een eilands-

besluit, houdende algemene maatregelen, in strijd is met een landsverordening of een landsbesluit, houdende algemene maatregelen, dan wel met het algemeen belang van de Nederlandse Antillen, schort hij de afkondiging daarvan op.

2. Het tweede en het derde lid van artikel 98 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat in plaats van de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk wordt gelezen de Gouverneur, en dat de Raad van Advies wordt gehoord.

Artikel 100

1. De gezaghebber zendt elke eilandsverordening en elk eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, binnen tweemaal vier en twintig uur na de afkondiging aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk en aan de Gouverneur als hoofd der landsregering.

2. De eilandsverordeningen en de eilandsbesluiten, houdende algemene maatregelen, kunnen op de gronden in artikel 98 vermeld door de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk en op de gronden in artikel 99 vermeld door de Gouverneur als hoofd der landsregering, de Raad van Advies gehoord, geheel of gedeeltelijk worden geschorst of vernietigd.

3. Schorsing geschiedt binnen dertig dagen nadat de verordening of het besluit ter kennis van de Gouverneur is gekomen. Zij geschiedt bij een met redenen omkleed besluit, welke in het *Publicatieblad* wordt bekend gemaakt en ter kennis van de eilandsraad respectievelijk van het bestuurscollege wordt gebracht.

4. De schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

5. Indien binnen drie maanden na de dagtekening van het besluit tot schorsing geen besluit tot vernietiging tot stand is gekomen, vervalt de schorsing.

6. Bepalingen, welke geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

7. Het besluit tot vernietiging is met redenen omkleed en regelt de gevolgen van de vernietiging. Het wordt in het *Publicatieblad* bekend gemaakt en ter kennis van de raad respectievelijk van het bestuurscollege gebracht.

8. Aan het bestuurscollege staat beroep open op de Koning gedurende dertig dagen, nadat de beslissing van de Gouverneur te zijner kennis is gekomen. De Koning beslist, de Raad van State gehoord, bij met redenen omkleed besluit. Het besluit wordt in het *Publicatieblad* bekend gemaakt en ter kennis van het bestuurscollege gebracht.

Artikel 101

Behoudens de stuiting in geval van schorsing en onverminderd het bepaalde bij artikel 85, verbinden de bepalingen van een eilandsverordening of van een eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, totdat zij tengevolge van een latere eilandsverordening of van een later eilandsbesluit zijn vervallen, of het besluit tot vernietiging in het betrokken eilandgebied in werking is getreden.

Artikel 102

1. Beschikkingen van eilandsorganen kunnen op de gronden in artikel 98 vermeld door de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk en op de gronden in

artikel 99 vermeld door de Gouverneur als hoofd der landsregering, de Raad van Advies gehoord, geheel of gedeeltelijk worden geschorst of vernietigd.

2. Het derde tot en met het achtste lid van artikel 100 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 103

1. Indien de gezaghebber vermeent, dat een beschikking van een eilandsorgaan in aanmerking komt voor schorsing of vernietiging, doet hij binnen tweemaal vier en twintig uren, nadat het besluit of de beschikking te zijner kennis is gekomen, van zijn oordeel met opgave van redenen mededeling aan het betrokken orgaan en aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk onderscheidenlijk aan de Gouverneur als hoofd der landsregering.

2. De uitvoering van de beschikking wordt opgeschorst, totdat de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk onderscheidenlijk de Gouverneur als hoofd der landsregering, de Raad van Advies gehoord, beslist heeft dat de beschikking niet in aanmerking komt voor schorsing of vernietiging, alsmede indien geen beslissing is genomen binnen dertig dagen nadat het oordeel van de gezaghebber te zijner kennis is gekomen.

3. Het vijfde tot en met het achtste lid van artikel 100 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 104

1. Indien een eilandsverordening, een eilandsbesluit houdende algemene maatregelen of een beschikking van een eilandsorgaan aan goedkeuring van de Gouverneur is onderworpen, zendt de gezaghebber binnen tweemaal vier en twintig uren na de vaststelling de verordening, het besluit of de beschikking aan de Gouverneur.

2. De Gouverneur geeft, de Raad van Advies gehoord, binnen dertig dagen na ontvangst een beslissing. Zij geschiedt bij een met redenen omkleed besluit, dat in het *Publicatieblad* wordt bekend gemaakt en ter kennis van de eilandsraad respectievelijk van het bestuurscollege wordt gebracht. De Gouverneur kan deze termijn eenmaal met ten hoogste dertig dagen verlengen. Indien na verloop van de verlengde termijn geen beslissing is genomen, wordt de goedkeuring geacht te zijn verleend.

3. Tegen het besluit, waarbij de gevraagde goedkeuring wordt onthouden, kan het bestuurscollege in beroep komen bij de Koning binnen dertig dagen, nadat het besluit van de Gouverneur te zijner kennis is gebracht. De Koning beslist, de Raad van State gehoord, bij een met redenen omkleed besluit. Het besluit des Konings wordt in het *Publicatieblad* bekend gemaakt en ter kennis van het bestuurscollege gebracht.

DERDE TITEL

Het eilandgebied Bonaire

Artikel 105

Behoudens het bepaalde in de volgende artikelen van deze titel zijn de bepalin-

gen van de tweede titel ten aanzien van het eilandgebied Bonaire van overeenkomstige toepassing.

Artikel 106

De eilandsraad bestaat uit zeven leden. Bij eilandsverordening kan dit aantal op ten hoogste negen worden gesteld.

Artikel 107

Het bestuurscollege bestaat uit de gezaghebber en twee gedeputeerden.

Artikel 108

De deuren van een vergadering van de eilandsraad worden gesloten indien de voorzitter het nodig oordeelt of twee leden het vorderen.

Artikel 109

De betrekking van secretaris van het eilandgebied kan door de gezaghebber worden vervuld.

Artikel 110

1. De begroting wordt uiterlijk op de eerste Mei van het jaar, voorafgaande aan het dienstjaar waarop zij betrekking heeft, in één ontwerp aan de eilandsraad aangeboden. Indien de raming der uitgaven die der middelen overtreft, wordt in het ontwerp het verschil als nadelig saldo vermeld.

2. Indien de begroting sluit met een nadelig saldo, wordt zij uiterlijk op de eerste Juli bij eilandsverordening voorlopig vastgesteld. Indien de begroting niet tijdig voorlopig is vastgesteld, geschiedt de vaststelling bij landsverordening.

3. Het nadelig saldo wordt bij landsverordening goedgekeurd, dan wel gewijzigd met dien verstande dat gewaarborgd is, dat het eilandgebied in staat is zijn bestuursapparaat normaal te doen functionneren en die voorzieningen te treffen, welke, gezien zijn behoefte en de voorzieningen in Aruba en Curaçao, redelijk zijn te achten. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen, zo nodig, hieromtrent nadere regels worden gesteld.

4. Indien het nadelig saldo wordt goedgekeurd, geldt de voorlopig vastgestelde begroting als definitief vastgesteld. Wordt het nadelig saldo gewijzigd dan wordt de begroting bij eilandsverordening definitief vastgesteld, in dier voege, dat met het gewijzigde nadelig saldo een sluitende begroting wordt verkregen.

Artikel 111

Het eilandgebied ontvangt van de Nederlandse Antillen een bedrag, gelijk aan het nadelig saldo van de definitief vastgestelde begroting.

Artikel 112

De artikelen 86, leden 2 en 3, 87 lid 2, 88, 89, 91 en 96 zijn niet van overeenkomstige toepassing. Geldleningen kunnen niet ten name of ten laste van het eilandgebied worden aangegaan.

Artikel 113

De in de artikelen 8, 12, tweede en vierde lid, 18, 21, 23, 51, 59, vierde lid, en 83 genoemde aangelegenheden worden geregeld bij landsverordening.

VIERDE TITEL

Het eilandgebied de Bovenwindse Eilanden, omvattende de eilanden Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten, voor zover het Nederlandse gedeelte betreft

Artikel 114

Behoudens het bepaalde in de volgende artikelen van deze titel zijn de bepalingen van de tweede titel ten aanzien van het eilandgebied de Bovenwindse Eilanden van overeenkomstige toepassing.

Artikel 115

1. De eilandsraad bestaat uit vijftien leden. De ingezetenen van elk eiland kiezen vijf leden, die te zamen een afdeling van de raad vormen.
2. Elke afdeling onderzoekt en beslist over de geloofsbrieven van de nieuw inkomende leden der afdeling.

Artikel 116

De eilandsraad kan in de afdelingen gescheiden beraadslagen en beslissen. Indien enig voorstel in alle drie afdelingen wordt aangenomen, dan wel in alle drie afdelingen wordt verworpen, wordt het geacht in de raad te zijn aangenomen dan wel verworpen. In alle andere gevallen wordt omtrent het voorstel in een verenigde vergadering opnieuw beraadslaagd en beslist.

Artikel 117

De bepalingen omtrent de werkwijze van de eilandsraad in de vijfde afdeling van het eerste hoofdstuk van de tweede titel zijn op de afdelingen van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat twee leden van een afdeling kunnen vorderen, dat de deuren van de vergadering gesloten worden.

Artikel 118

Voor zover bij eilandsverordening niet anders wordt bepaald of uit de aard van enig wettelijk voorschrift niet anders voortvloeit, worden de bevoegdheden, die overeenkomstig de tweede titel aan de eilandsraad toekomen, uitgeoefend door de afdelingen, ieder voor het eiland door hetwelk haar leden gekozen zijn.

Artikel 119

Het bestuurscollege van het eilandgebied bestaat uit de gezaghebber en zes gedeputeerden als leden. Iedere afdeling kiest twee gedeputeerden.

Artikel 120

Voor zover bij eilandsverordening of bij eilandsbesluit niet anders wordt bepaald, worden de bevoegdheden, die overeenkomstig de tweede titel aan het bestuurscollege toekomen, uitgeoefend door de gezaghebber en de gedeputeerden, gekozen door

de betrokken afdeling, ieder voor zijn eigen eiland. Op de vergadering van de gezaghebber met de gedeputeerden gekozen door een afdeling zijn de bepalingen omtrent de vergadering van het bestuurscollege van overeenkomstige toepassing.

Artikel 121

1. De gezaghebber oefent op Saba en Sint Eustatius zijn taak uit door middel van de administrateurs, die door de Gouverneur worden benoemd, geschorst en ontslagen.

2. De gezaghebber heeft standplaats op St. Maarten. De administrateurs onderscheidenlijk op Saba en St. Eustatius.

3. De bepalingen omtrent de gezaghebber van het eilandgebied in de artikelen 64, 65, 69, 70, 71, 72 en 73 zijn op de administrateurs van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de betrekking van ontvanger op Saba en op St. Eustatius door de administrateur kan worden vervuld.

Artikel 122

1. Als waarnemend gezaghebber van het eilandgebied wordt door de Gouverneur zo mogelijk één der administrateurs aangewezen.

2. Bij afwezigheid, belet of ontstentenis van de gezaghebber of een administrateur wordt deze voor zijn taak ten aanzien van onderscheidenlijk Sint Maarten, Saba of Sint Eustatius vervangen door een waarnemend administrateur, die door de Gouverneur zo mogelijk uit de gedeputeerden, gekozen door de betrokken afdeling, wordt aangewezen.

Artikel 123

1. De termijnen, binnen welke ingevolge de artikelen 15, 98, 100 en 104 bij de Koning in beroep kan worden gekomen tegen een beslissing van de Gouverneur, bedragen zestig dagen.

2. De termijnen, genoemd in de artikelen 14, 19 en 20, bedragen dertig dagen.

Artikel 124

Wanneer geen ander tijdstip is bepaald, treedt een afgekondigde eilandsverordening in werking met ingang van de dertigste dag na die van de afkondiging.

Artikel 125

De betrekking van secretaris van het eilandgebied kan door de gezaghebber worden vervuld.

Artikel 126

1. De begroting wordt uiterlijk op de eerste Mei van het jaar, voorafgaande aan het dienstjaar waarop zij betrekking heeft, in één ontwerp aan de eilandsraad aangeboden. In de begroting worden de uitgaven voor ieder eiland en voor het eilandgebied afzonderlijk geraamd. Indien de raming der uitgaven die der middelen overtreft, wordt in het ontwerp het verschil als nadelig saldo vermeld.

2. Indien de begroting sluit met een nadelig saldo wordt zij uiterlijk op de eerste Juli bij eilandsverordening voorlopig vastgesteld. Indien de begroting niet tijdig voorlopig is vastgesteld, geschiedt de vaststelling bij landsverordening.

3. Het nadelig saldo bij landsverordening goedgekeurd, dan wel gewijzigd met dien verstande dat gewaarborgd is, dat het eilandgebied in staat is zijn bestuursapparaat normaal te doen functionneren en die voorzieningen te treffen, welke, gezien zijn behoefte en de voorzieningen in Aruba en Curaçao, redelijk zijn te achten. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen, zo nodig, hieromtrent nadere regels worden gesteld.

4. Indien het nadelig saldo wordt goedgekeurd, geldt de voorlopig vastgestelde begroting als definitief vastgesteld. Wordt het nadelig saldo gewijzigd dan wordt de begroting bij eilandsverordening definitief vastgesteld, in dier voege, dat met het gewijzigde nadelig saldo een sluitende begroting wordt verkregen.

Artikel 127

Het eilandgebied ontvangt van de Nederlandse Antillen een bedrag, gelijk aan het nadelig saldo van de definitief vastgestelde begroting.

Artikel 128

1. Het bedrag op de begroting, aangewezen als uitgaven van het eiland, wordt voor het betrokken eiland aangewend.

2. De administrateur is verantwoordelijk aan de gezaghebber, dat geen verplichtingen worden aangegaan of uitgaven gedaan, welke niet volledig gedekt worden door de desbetreffende posten van de begroting.

Artikel 129

1. De artikelen 86, leden 2 en 3, 87 lid 2, 88, 89, 91 en 96 zijn niet van overeenkomstige toepassing.

2. Geldleningen kunnen niet ten name of ten laste van het eilandgebied worden aangegaan.

Artikel 130

De in de artikelen 8, 12, tweede en vierde lid, 18, 21, 23, 51, 59, vierde lid, en 83 genoemde aangelegenheden worden geregeld bij landsverordening.

SLOTARTIKELEN

Artikel 131

Dit besluit kan worden aangehaald als „Eilandenregeling Nederlandse Antillen".

Artikel 132

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het *Publicatieblad,* waarin het is geplaatst.

OVERGANGSBEPALINGEN

I

1. Hetgeen krachtens de artikelen 8, 12, tweede en vierde lid, 18, 21, 23, 46, 59, vierde lid, en 83 bij eilandsverordening moet of kan worden geregeld, wordt

voor de eerste maal bij landsbesluit houdende algemene maatregelen geregeld. Een zodanig landsbesluit kan bij eilandsverordening worden gewijzigd of ingetrokken.

2. Hetgeen krachtens de artikelen 113 en 130 bij landsverordening moet of kan worden geregeld, wordt voor de eerste maal bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, geregeld.

3. De strafbepalingen voorkomende in het Kiesreglement voor de Staten (*Publicatieblad* 1948, no. 126, zoals nader gewijzigd) zijn van overeenkomstige toepassing voor het landsbesluit regelende het kiesrecht voor de wijze van de verkiezing van de eilandsraden.

II

De gezaghebbers en de ondergezaghebbers, die als zodanig fungeren op de datum van inwerkingtreding van de Eilandenregeling voor de Nederlandse Antillen, zijn vanaf deze datum belast met de taak in enige wettelijke regeling toegewezen onderscheidenlijk aan de gezaghebbers en de administrateurs. De termijn, voorkomende in het eerste lid van artikel 63, wordt ten aanzien van deze functionarissen geacht te zijn aangevangen op de datum van hun benoeming.

III

De in wetten, algemene maatregelen van bestuur en landsverordeningen voorkomende bepalingen nopens onderwerpen, ingevolge de artikelen 1 en 2 van de Eilandenregeling tot de zorg van de eilandgebieden behorende, kunnen, voor zover die zorg aan de eilandgebieden is overgedragen, bij eilandsverordening worden gewijzigd, ingetrokken en door andere vervangen.

IV

Zolang nog geen gedeputeerden zijn aangewezen, oefent de gezaghebber de bevoegdheden van het bestuurscollege uit en voorziet de Gouverneur tijdelijk in zijn vervanging.

V

1. Bij of krachtens landsverordening wordt het tijdstip bepaald, waarop onderwerpen, ingevolge de artikelen 1 en 2 van de Eilandenregeling tot de zorg van de eilandgebieden behorende, aan deze worden overgedragen, en wordt voor zoveel nodig bepaald, door welke eilandsorganen de bevoegdheden, in wettelijke regelingen betreffende de vorenbedoelde onderwerpen aan landsorganen toegekend, zullen worden uitgeoefend.

2. Onverminderd het in het vorig lid bepaalde, blijven alle op het tijdstip van inwerkingtreding van de Eilandenregeling verbindende wettelijke regelingen, besluiten en beschikkingen betreffende onderwerpen, ingevolge de artikelen 1 en 2 der Eilandenregeling tot de zorg van de eilandgebieden behorende, van kracht totdat zij door andere zijn vervangen. Voorzover die wettelijke regelingen, besluiten aan de eilandgebieden zijn overgedragen zonder dat een voorziening en beschikkingen onderwerpen betreffen, welke ingevolge het vorig lid is getroffen als in het slot van dat lid bedoeld, worden de daarin aan landsorganen toegekende

bevoegdheden uitgeoefend door het bestuurscollege. Het bestuurscollege is bevoegd deze uitoefening aan door hetzelve aan te wijzen functionarissen over te dragen.

VI

1. Alle bij de inwerkingtreding van deze Eilandenregeling in 's Lands dienst zijnde landsdienaren en gouvernements-werklieden blijven op de bestaande en nader vast te stellen voorwaarden in dienst van de Nederlandse Antillen.

2. Voor zover de eilandgebieden ambtenaren en werklieden behoeven kan de Gouverneur na overleg met de besturen der betrokken eilandgebieden landsdienaren en werklieden ter hunner beschikking stellen. De eilandgebieden zijn gehouden de hun ter beschikking gestelde personen te aanvaarden.

3. De benoeming van ambtenaren en de aanstelling van werklieden door de besturen der eilandgebieden geschieden, na overleg met de Gouverneur, bij voorkeur uit het personeel dat bij het in werking treden der Eilandenregeling in dienst is, voor zover voor de functie geschikt .De bij de inwerkingtreding van deze Eilandenregeling voor landsdienaren en gouvernementswerklieden geldende en nader vast te stellen regelingen vinden, zolang daarin niet is voorzien, overeenkomstige toepassing voor de ambtenaren en werklieden in dienst van een eilandgebied. De diensttijd, als landsdienaar of gouvernementswerkman verkregen voor de berekening en de toekenning van pensioen, verlof of wachtgeld, blijft onverkort van kracht.

4. De bezoldiging met inbegrip van toeslagen en vergoedingen van en de aan de pensioenfondsen verschuldigde aanvullingsbijdragen voor de hun ter beschikking gestelde landsdienaren en werklieden, komen ten laste van de eilandgebieden.

5. De tekorten op de voor de inwerkingtreden van deze Eilandenregeling vastgestelde wetenschappelijke balansen van de pensioenfondsen, komen ten laste van de Nederlandse Antillen.

6. Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, worden de voorwaarden geregeld, waaronder het personeel van de Nederlandse Antillen tevens werkzaam kan zijn voor een eilandgebied.

VII

1. In afwijking van het onder V bepaalde wordt het tijdstip, waarop de verdeling van het belastinggebied tussen de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden, zoals omschreven in artikel 2, in werking treedt, gesteld op 1 Januari 1953. Alle belastingbedragen en retributies, voordien verschuldigd of betrekking hebbend op enige periode of enige verrichting vóór die datum, zijn verschuldigd aan en komen toe aan de Nederlandse Antillen.

2. In het jaar 1953 verstrekken de Nederlandse Antillen aan de eilandgebieden ter voorziening in de kasbehoeften zodanige renteloze voorschotten als nodig zijn om de in de begroting der eilandgebieden geraamde uitgaven te doen, voor zover deze tijdelijk niet uit eigen kasmiddelen kunnen worden gefinancierd. De terugbetaling dezer voorschotten wordt door de Gouverneur geregeld na overleg met het betrokken bestuurscollege.

3. Zolang niet kan worden beschikt over de verhoudingscijfers, bedoeld in arti-

kel 89, geschiedt de voorlopige verdeling van de bijdrage, bedoeld in het tweede lid van artikel 90, zodanig, dat het aandeel van Aruba vijf en dertig procent daarvan bedraagt en dat van Curaçao vijf en zestig procent.

VIII

1. In de jaren 1951 en 1952 krijgen de eilandgebieden – voor zover de gelden nog beschikbaar zijn – de beschikking over de op de landsbegroting, met inbegrip van eventuele aanvullende begrotingen, uitgetrokken credieten voor:

a. de bestuursorganen en de inrichting van het bestuur;

b. de diensten en aangelegenheden, ingevolge het bepaalde onder V aan de eilandgebieden overgedragen.

2. De verplichtingen, door de Nederlandse Antillen terzake van de overgedragen diensten en aangelegenheden, in het vorige lid bedoeld, aangegaan, worden door de eilandgebieden volledig nagekomen; de te dier zake aan de Nederlandse Antillen toekomende rechten gaan op de eilandgebieden over.

3. De gezaghebber is aansprakelijk tegenover de Gouverneur, dat geen verplichtingen worden aangegaan of uitgaven gedaan, die niet volledig gedekt worden door de ter beschikking gestelde bedragen.

4. Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, kunnen ter uitvoering van deze overgangsbepaling nadere voorschriften worden gegeven.

IX

1. De Gouverneur beslist welke domeingronden, andere onroerende goederen en domaniale rechten van de Nederlandse Antillen aan de eilandgebieden worden overgedragen, met dien verstande, dat slechts die gronden, goederen en rechten niet worden overgedragen, welke naar het oordeel van de Gouverneur voor de defensie of voor landsdiensten nodig zijn of in de naaste toekomst nodig zullen zijn. De desbetreffende besluiten worden in de openbare registers ingeschreven. De overdracht geschiedt met alle rechten en verplichtingen en zonder kostenverrekening.

2. De Gouverneur beslist, na het advies te hebben ingewonnen van een door hem in te stellen commissie van deskundigen, welke roerende landsgoederen in verband met de zelfstandigmaking van de eilandgebieden aan deze zullen worden overgedragen. De overdracht geschiedt zonder kostenverrekening, tenzij om bijzondere redenen hiervan wordt afgeweken.

X

De archieven van aan de eilandgebieden overgedragen diensten worden, voor zover dit doelmatig is, aan de eilandgebieden overgedragen. De Gouverneur besluit over de overdracht; hij is bevoegd bepalingen vast te stellen met betrekking tot het beheer der archieven.

XI

1. De eerste vergadering van de eilandsraad wordt door de gezaghebber bijeengeroepen op een door de Gouverneur te bepalen dag. De in artikel 16 genoemde termijn vangt op die dag aan.

2. Het onderzoek van de geloofsbrieven der bij de eerste verkiezing gekozen leden geschiedt binnen dertig dagen na de dag der indiening.

3. Van elke genomen beslissing wordt terstond aan de benoemde kennis gegeven.

4. De artikelen 19 en 20 zijn van overeenkomstige toepassing.

Onze Minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* van het Koninkrijk der Nederlanden en in het *Publicatieblad* van de Nederlandse Antillen zal worden geplaatst.

Soestdijk, 3 Maart 1951.

JULIANA.

De Minister voor Uniezaken
en Overzeese Rijksdelen,

J. H. VAN MAARSEVEEN.

De Minister zonder Portefeuille,

J. R. VAN SCHAIK.

Uitgegeven de *zesde* Maart 1951.
De Minister van Justitie,

STRUYCKEN.

In Schakels zijn o.m. verschenen de series:

S 26 / NA 23	„Drie landen- één Koninkrijk”
NA 24	„De ABC-eilanden geologisch bekeken”
NA 25	„De dierenwereld van de Ned. Antillen”
S 33 / NA 27	„Suriname en de Ned. Antillen- culturele aspecten”
S 35	„Suriname- aantekeningen over mensen en volkskunst”
S 36	„Suriname- activering van natuurlijke hulpbronnen”
NA 30	„Curaçaoenaars vertellen”
S 37	„Suriname- merkwaardige dieren”
S 38	„Suriname- mens en religie”

Samenstelling: B. HARST

026740*–57